

Kapadokya Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü
Dil ve Konuşma Terapisi Anabilim Dalı

TÜRKİYE’DEKİ DİL VE KONUŞMA TERAPİSTLERİNİN ÇALIŞMA HAYATINDA YAŞADIĞI ZORLUKLAR VE OLASI ÇÖZÜM ÖNERİLERİNİN İNCELENMESİ

Beril DURMAZ

Yüksek Lisans Tezi

Nevşehir, 2023

TÜRKİYE'DEKİ DİL VE KONUŞMA TERAPİSTLERİNİN ÇALIŞMA
HAYATINDA YAŞADIĞI ZORLUKLAR VE OLASI ÇÖZÜM ÖNERİLERİNİN
İNCELENMESİ

Beril DURMAZ

Kapadokya Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü
Dil ve Konuşma Terapisi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Nevşehir, 2023

TEŞEKKÜR

Çalışmama destek olan sevgili meslektaşlarıma,

Tez sürecimde ve klinik sürecimde desteğini hiç esirgemeyen sevgili Özlem AKGÜN BİLGİLİ'ye,

Lisans hayatımdan sonra meslek hayatımda da her an ulaşabildiğim ve hep yardım etmeye açık sevgili Aşena KARAMETE ve Fenise Selin KARALI'ya,

Her zaman olduğu gibi tez sürecimde de bir an olsun desteğini ve sevgisini esirgemeyen canım dostum Nur Berfin APARI'ya,

Canım dostlarım Ayşegül EVREN ve Alperen SAĞLAM'a,

Her zaman arkamda ve yanımda olan canım dedem Erol DURMAZ ve babaannem Fatma DURMAZ'a,

Ayakta tutan sevgisiyle kendi çocuklarından beni ayırmayan canım halam Ferda ESER'e, her koşulda yanımda olan canım eniştem Barış ESER'e, canım kuzenlerim Bulut ESER, Yağmur ESER ve Baran ESER'e

Yeğenlerinden çok kardeşleri gibi hissettiğim her daim yanımda olan canım amcam Doğanay DURMAZ ve canım ablam Hülya DURMAZ'a,

Sevgileriyle beni hep motive eden Tülay EVKURAN ve Coşkun EVKURAN'a,

Kendi abim ve kardeşim gibi sevdiğim Enes EVKURAN ve Dide EVKURAN'a,

Bu bölümü seçmemden, yüksek lisansa başlamama kadar eğitim hayatımdaki tüm güzel kararları almama vesile olan, fikirlerine sonsuz değer verdiğim, aynı zamanda karşılıksız sevginin ne demek olduğunu bana öğreten, her koşulda yanımda olan, beni canından çok seven, en büyük destekçim canım babam Fatih DURMAZ'a

Sadece tez sürecimde değil hiçbir sürecimde beni yalnız bırakmayan, tüm zorlukları benim yerime göğüsleyen, bu kadar kötülüğün olduğu bu dünyayı benim için güzelleştiren, sevgisinden güç aldığım hayat arkadaşım Ali Buhra EVKURAN'a ve ailemizin yeni üyesi Klein'a teşekkür ederim..

ÖZET

DURMAZ Beril, *Türkiye'deki Dil ve Konuşma Terapistlerinin Çalışma Hayatında Yaşadığı Zorluklar ve Olası Çözüm Önerilerinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, 2023.

Dil ve konuşma terapisi bölümü ülkemizde yeni ve hala gelişmekte olan bir alandır. Dolayısıyla dil ve konuşma terapistleri (DKT) birçok zorlukla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu çalışmanın amacı DKT'lerin yaşadığı bu zorlukları anlamak ve olası çözüm önerileri sunmaktır.

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenoloji (olgubilim) kullanılmıştır. Bu çalışmanın katılımcıları olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden ölçüt bağımlı örnekleme yöntemi ile seçilmiş olup örneklem büyüklüğü 10 kişi olarak seçilmiştir. DKT'ler demografik bilgiler formunu doldurmuş daha sonra yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler ses kaydına alınmış ve ses kayıtları katılımcı teyidi alındıktan sonra deşifre edilmiştir. Veriler kodlanırken MAXQDA 2022 programı kullanılmıştır. Analiz sonucunda 4 ana tema ve 28 alt tema oluşmuştur.

Araştırmanın bulgularına göre DKT'ler terapist kaynaklı, diğer meslek elemanları kaynaklı, aile kaynaklı, lisans eğitimi kaynaklı, çalışma koşulları kaynaklı, alınan eğitimleri uygulama kaynaklı, danışan kaynaklı zorluklar yaşadıklarını ve bu zorluklarla başa çıkmak için kullandıkları yöntemleri belirtmişlerdir. DKT'ler mesleklerinin hayatlarına stres gibi bir etkisi olduğunu, kişilik özelliklerine ise olumlu anlamda etkileri olduğunu belirtmişlerdir. Dil ve konuşma terapisi bölümünün ülkemizde gelişebilmesi için önerilerde bulunmuşlardır.

Araştırmanın sonucunda Türkiye'de çalışmakta olan DKT'ler çalışma hayatında yaşadıkları zorluklar ve bu zorluklara sundukları olası çözüm önerileri konusunda çoğunlukla ortak görüşler belirtmişlerdir. Dil ve konuşma terapisi alanının ülkemizde gelişebilmesi için dernek faaliyetlerin arttırılması, mesleğin doğru tanıtılması, üniversitedeki eğitim kalitesinin gözden geçirilmesi, farklı çalışma alanlarının olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Anahtar Sözcükler: Dil ve Konuşma Terapisti, Çalışma Hayatı, Yaşanan Zorluklar

ABSTRACT

DURMAZ Beril, *The Challenges That Speech and Language Therapists Face In Their Working Life In Türkiye and Investigation of Possible Solutions*, Master's Thesis, Nevşehir, 2023.

Speech and language therapy department is a new and still developing field in our country. Therefore, speech and language therapists (SLT) have faced with many challenges. The aim of this study is to understand these difficulties experienced by DKTs and to offer possible solutions.

In this study, phenomenology, one of the qualitative research methods, has been used. The participants of this study has been selected by criterion sampling method, which is one of the non-probability sampling methods, and the sample size has been chosen as 10 people. DKTs filled out the demographic information form and then semi-structured interviews have been conducted. The interviews were audio-recorded and the audio recordings has been deciphered after the participant's confirmation. While coding the data, the MAXQDA 2022 program has been used. As a result of the analysis, 4 main themes and 28 sub-themes has been created.

According to the findings of the study, DKTs stated that they experienced difficulties from therapist originated, other professional staff originated, family originated, undergraduate education originated, working conditions originated, trainings put into practice originated, and the methods they used to cope with these difficulties. DKTs stated that their profession has an effect on their lives such as stress, and that it has positive effects on their personality traits. They made suggestions for the development of speech and language therapy department in our country.

As a result of the research, DKTs working in Türkiye mostly expressed common views on the difficulties that they experienced in working life and the possible solutions that they offer to these difficulties. They stated that in order to develop the speech and language therapy field in our country, the activities of the association should be increased, the profession should be introduced correctly, the quality of education at the university should be reviewed and there should be different working areas.

Keywords: Speech and Language Therapist, Working Life, Difficulties That Experience

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	ii
ETİK BEYAN	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR DİZİNİ	xi
TABLolar DİZİNİ	xii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xiii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1. GENEL BİLGİLER VE ALAN YAZIN	4
1.1. DİL VE KONUŞMA TERAPİSİ MESLEĞİ	4
1.2. ÜLKEMİZDE DİL VE KONUŞMA TERAPİSİ MESLEĞİ	4
1.3 DİL VE KONUŞMA TERAPİSTLERİNİN ÇALIŞMA ALANLARI... 5	
1.3.1. Ses Bozuklukları	5
1.3.2 Yutma Bozuklukları	5
1.3.3. Motor Konuşma Bozuklukları	6
1.3.4. Akıcılık Bozuklukları	6
1.3.5. Otizm Spektrum Bozukluğu	7
1.3.6. Dil Bozuklukları	7
1.3.7. Beslenme Bozuklukları	8
1.3.8. Konuşma Sesi Bozuklukları	8
1.3.9. Rezonans Bozuklukları	9

1.3.10. Disleksi ve Disgrafi	10
1.3.11. Alternatif ve Destekleyici İletişim Sistemi	10
1.4. DİL VE KONUŞMA TERAPİSTLERİNİN ÇALIŞMA YERLERİ..	10
1.5. DİL VE KONUŞMA TERAPİSTLERİNİN İŞ BİRLİĞİ İÇİNDE	
ÇALIŞTIĞI UZMANLAR	11
1.6. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	11
BÖLÜM 2. GEREÇ VE YÖNTEM	18
2.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ	18
2.2. ÇALIŞMA GRUBU	19
2.3. VERİ TOPLAMA ORTAMI	21
2.4. VERİLERİN TOPLANMASI	21
2.5 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	22
2.5.1. Demografik Bilgiler Formu	22
2.5.2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	22
2.6. GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK	23
2.7. VERİLERİN ANALİZİ	26
BÖLÜM 3. BULGULAR	28
3.1. YAŞANAN ZORLUKLAR	29
3.1.1. Terapist Kaynaklı	29
3.1.1.1. Deneyimsiz Olmak	29
3.1.1.2. Sabırsız Olmak	30
3.1.2. Diğer Meslek Elemanları Kaynaklı	31
3.1.3. Aile Kaynaklı	32
3.1.3.1. Aile İnkârı	34
3.1.3.2. Beklentisi Yüksek Aile	35
3.1.3.3. İş Birliğine Açık Olmayan Aile	36
3.1.4. Lisans Eğitimi Kaynaklı	37
3.1.5. Çalışma Koşulları Kaynaklı	37

3.1.5.1. Yoğun Çalışma	38
3.1.5.2. Fiziksel Koşullar ve Materyal Sınırlılığı	39
3.1.5.3. İş Veren Kaynaklı Zorluklar	39
3.1.6. Eğitimleri Uygulama Kaynaklı	41
3.1.6.1. Eğitimin İçeriği	42
3.1.6.2. Danışanların Bireysel Farklılıkları	42
3.1.7. Danışan Kaynaklı	43
3.2. ZORLUKLARLA BAŞA ÇIKMA	43
3.2.1. Diğer Meslek Elemanlarıyla İş Birliği	44
3.2.2. Aile Bilgilendirme	45
3.2.3. Aile ve Danışan Dönütü	46
3.2.4. Profesyonel Destek	47
3.2.5. Aileden Video İsteme	49
3.3 MESLEĞİN ETKİLERİ	50
3.3.1. Stres	50
3.3.2. Kişilik Özelliklerine Etkileri	51
3.4. DİL VE KONUŞMA TERAPİSİ BÖLÜMÜNÜN ÜLKEMİZDE GELİŞEBİLMESİ	51
3.4.1. Dernek Faaliyetlerinin Arttırılması	52
3.4.2. Mesleğin Doğru Tanıtılması	53
3.4.3. Üniversitedeki Eğitim Kalitesinin Arttırılması	53
3.4.4. Farklı Çalışma Alanları Olması	54
BÖLÜM 4. TARTIŞMA	54
BÖLÜM 5. SONUÇ VE ÖNERİLER	59
KAYNAKÇA	61
EKLER	
EK 1. ORJİNALLİK RAPORU.....	70
EK 2. ETİK KURUL İZİN FORMU.....	71
EK 3. KATILIMCI BİLGİLENDİRME ONAM FORMU	72
EK 4. DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU	74

EK 5. YARI- YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU 72

**EK 6. ARAŞTIRMACININ TÜRKİYE’DEKİ DİL VE KONUŞMA
TERAPİST’LERİNİN YAŞADIĞI ZORLUKLAR HAKKINDAKİ
PERSPEKTİ 74**

EK 7. YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME DEŞİFRELERİ 75

KISALTMALAR DİZİNİ

DKT	: Dil ve Konuşma Terapisti
ASHA	: American Speech-Language-Hearing Association
DKTD	: Dil ve Konuşma Terapistleri Derneği
KBB	: Kulak Burun Boğaz

TABLÖLAR DİZİNİ

- Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri
- Tablo 2. Terapist Kaynaklı Zorluklara İlişkin Bulgular
- Tablo 3. Aile Kaynaklı Yaşanan Zorluklara İlişkin Bulgular
- Tablo 4. Çalışma Koşulları Kaynaklı Yaşanan Zorluklara İlişkin Bulgular
- Tablo 5. Eğitimleri Uygulama Kaynaklı Yaşanan Zorluklara İlişkin Bulgular
- Tablo 6. Zorluklarla Başa Çıkılmaya İlişkin Bulgular
- Tablo 7. Mesleğin Etkilerine İlişkin Bulgular
- Tablo 8. DKT Bölümünün Ülkemizde Gelişebilmesine İlişkin Bulgular

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Katılımcıların çalışma hayatında yaşadıkları zorluklar ve olası çözüm önerileri.....

GİRİŞ

Dil ve konuşma terapistleri (DKT) dil ve konuşma bozukluğu, sosyal ve bilişsel iletişim bozukluğu ve yutma bozukluğu olan bireylerle çalışırlar. DKT'lerin çalışma grubu hem çocukları hem de yetişkinleri kapsar. DKT' nin görevi ise bu bozuklukları önlemek, teşhis etmek ve rehabilite etmektir. (ASHA, 2015)

Ülkemizde DKT'ler özel/devlet hastanelerinde, özel/devlet üniversitelerinde, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde, danışmanlık merkezlerinde, özel kliniklerde ve yaşlı bakım evlerinde çalışabilmektedirler. Henüz ülkemizde okullarda çalışan DKT bulunmamaktadır. Doktorlar, hemşireler, radyoloji teknikerleri, ortodontistler, çocuk gelişimcileri, odyologlar, ergoterapistler, psikologlar, psikolojik danışmanlık ve rehberlik öğretmenleri, özel eğitim öğretmenleri, okul öncesi öğretmenleri, sosyal çalışmacılar ve şan eğitimcileri DKT'lerin iş birliği içinde çalıştığı uzmanlardır (DKTD, 2020).

Türkiye'de dil ve konuşma terapisi mesleği gelişmekte olan bir meslektir. Bu sebeple terapist sayısı az, terapistlerin deneyim süreleri kısa, çalıştıkları sektör ve vaka çeşitliliği sınırlı ve ülkenin her bölgesine homojen olarak dağılamamıştır. Türkiye'de yetişen terapist sayısı gün geçtikçe artmaktadır fakat dil ve konuşma terapi hizmetine ihtiyaç duyan bireylerin terapistlere ulaşma düzeyi henüz hala yeterli düzeyde değildir. Terapist sayısı arttıkça alana yönelik bilgi ve deneyim birikimi de aynı oranda artmaktadır fakat yeni gelişmekte olan bir alan olmasından kaynaklı sorunların ortaya çıkması da olasıdır. (Toğram, Güneri, Yanat- Van-Zonderen, 2019)

Bu sorunların anlaşılabilmesi ve çözüme ulaşabilmesi için ulusal alan yazında yapılmış çalışmalar vardır. Örneğin, Gedik (2020) yaptığı çalışmada dil ve konuşma terapisi bölümü lisans programından mezun terapistlerin aldıkları eğitime yönelik görüş ve önerileri incelemiştir. Tahmincioğlu (2021) yaptığı çalışmada özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde çalışan DKT'lerin yaşadığı sorunları incelemiştir. Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinin tek çalışma alanı olmamasından kaynaklı ve lisans eğitimindeki eksiklikler dışında birçok sorun olmasından kaynaklı daha kapsamlı çalışmalara ihtiyaç vardır. Uluslararası alan yazında DKT'lerin işte yaşadığı stresi,

mesleğin olumlu ve olumsuz yönlerini araştıran çalışmalar vardır. (McLaughlin, Lincoln ve Adamson,2008) Yapılan çalışmalarda insanlarla etkileşim içerisinde olan birçok meslekte tükenmişlik sendromu ortaya çıktığı görülmüştür. Tükenmişlik sendromu işte yaşanan strese sürekli olarak maruz kalmaktan dolayı yaşanan bir stres sendromudur. Kişinin kendisini etkilediği kadar verdiği hizmetin kalitesini de etkilemektedir. Tükenmişlik ciddi bir halk sağlığı sorunudur. Tükenmişlik sendromuyla ilgili çalışmalar incelendiğinde genelde doktor ve hemşire gibi mesleklere odaklanılmıştır. Oysa her mesleğin kendine ait stres kaynakları vardır. DKT'ler sağladıkları sağlık hizmeti sebebiyle tükenmişlik sendromuna yatkındırlar. DKT'lerin mesleki stres ve ruh sağlığını araştıran çalışmalar yapılmasına ihtiyaç vardır. Tükenmişliğin nedenlerini araştırmak gelecekte oluşabilecek problemler için önleyici tedbirler alabilmek için çok önemlidir (Brito-Marcelino, Oliva-Costa, Sarmiento, Carvalho, 2020; De Hert, 2020)

Bu araştırmanın temel amacı Türkiye'deki DKT'lerin çalışma hayatında yaşadığı zorlukları belirlemek ve bu zorluklara olası çözüm önerilerini sunmaktır. Bu amaç kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. DKT'ler hangi vaka gruplarıyla çalışırken daha çok zorlanmaktadır? Bu zorluğun sebebi ne ile ilişkilendirilebilir? Olası çözüm önerileri nelerdir?
2. DKT'lerin lisans eğitiminde eksik gördüğü noktalar nelerdir?
3. DKT'lerin değerlendirme ve terapi seanslarında yaşadığı zorluklar nelerdir? Bu zorlukların sebebi ne ile ilişkilendirilebilir? Olası çözüm önerileri nelerdir?
4. DKT'lerin terapi hedefi oluştururken yaşadığı zorluklar nelerdir? Bu zorlukların sebebi ne ile ilişkilendirilebilir? Olası çözüm önerileri nelerdir?
5. DKT'lerin aile görüşmelerinde yaşadığı zorluklar nelerdir? Bu zorlukların sebebi ne ile ilişkilendirilebilir? Olası çözüm önerileri nelerdir?

6. DKT'lerin diğerk meslek elemanlarıyla iş birliğı yaparken yaşadığı zorluklar nelerdir? Bu zorlukların sebebi ne ile ilişkilendirilebilir? Olası çözüm önerileri nelerdir?
7. DKT'lerin çalışma koşullarıyla ilgili yaşadığı zorluklar nelerdir? Bu zorlukların sebebi ne ile ilişkilendirilebilir? Olası çözüm önerileri nelerdir?
8. DKT'lerin iş verenlerle yaşadığı zorluklar nelerdir? Bu zorlukların sebebi ne ile ilişkilendirilebilir? Olası çözüm önerileri nelerdir?
9. DKT'ler bu zorluklarla başa çıkarken nasıl bir yol izlemektedir?
10. Bu mesleğı yapmak DKT'lerin hayatlarını nasıl etkilemektedir?
11. Dil ve konuşma terapisi bölümünün ülkemizde gelişebilmesi için neler yapılmalıdır?

BÖLÜM 1: GENEL BİLGİLER VE ALAN YAZIN

Bu kısımda dil ve konuşma terapisi mesleğine ilişkin genel bilgilere ve bu çalışmaya ışık tutan ulusal ve uluslararası alan yazındaki araştırmaların genel bilgilerine yer verilmiştir.

1.1. DİL VE KONUŞMA TERAPİSİ MESLEĞİ

DKT tanımı bu alanda gelişmiş olan ülkelerdeki DKT'leri temsil eden meslek odalarının belirlenmiştir (DKT-UÇEP, 2016).

ASHA (2015)'e göre DKT iletişim ve yutma bozuklukları ayırıcı tanısında uzman profesyoneldir. İletişim ve yutma çok geniş terimlerdir. İletişim terimi, akıcılık, dil, konuşma üretimi, ses, biliş, işitme ve rezonansı kapsar. Yutma terimi yutmanın tüm yönlerini ve beslenmeyi de kapsar. Dil ve konuşma terapisi kişilerin iletişim ve yutma becerilerini en iyi şekilde kullanması ve yaşam kalitesinin artması amacıyla verilen bir hizmettir.

DKTD (2020)'ye göre ise DKT dil, konuşma, iletişim ses ve yutma bozuklukluklarını önleme, tanılama, değerlendirme, rehabilite etme ve kişilerin yaşam kalitesini arttırmadan sorumlu sağlık meslek mensubudur.

İşitme engeli, zihin engeli ve görme engeli olan özel gereksinimli bireylerin gereksinimlerinin karşılanması çok eskiye dayanmasına rağmen dil ve konuşma sorunları olan bireylerin gereksinimlerinin karşılanması oldukça yenidir. Bazı uzmanlar ve profesörler 19.yüzyılda konuşmadaki aksaklıklarla yakından ilgilenmiştir. 1917'de İngiltere'de bulunan bir hastanede konuşma terapisi kliniği açılmasıyla Avrupa'daki gelişmeler hızlanmıştır (Duru, Akgün, & Maviş, 2018). 1940'lı yıllarda ise dünyada ilk DKT'ler yetiştirilmeye başlanmıştır (DKT-UÇEP, 2016).

1.2. ÜLKEMİZDE DİL VE KONUŞMA TERAPİSİ MESLEĞİ

Ülkemizde Hacettepe Üniversitesinde "Odyoloji ve Konuşma Bozuklukları" ve Anadolu Üniversitesinde "Konuşma Engelliler Eğitimi" yüksek lisans programlarının

açılmasıyla dil ve konuşma terapisi eğitimiyle ilgili ilk girişimler 1980 yıllarında başlamıştır. Daha sonrasında 1998 yılında Anadolu Üniversitesine bağlı olarak Dil ve Konuşma Bozuklukları Eğitim, Araştırma ve Uygulama Merkezi (DİLKOM) kurulmuştur. 2000 yılında ise Anadolu Üniversitesinde Dil ve Konuşma Terapistliği Ana Bilim dalı kurulmuş ve açılan tezli/tezsiz yüksek lisans programlarıyla ülkemizde ilk DKT'ler yetiştirilmeye başlanmıştır. Yüksek lisans mezunlarının doktora eğitimlerine devam edebilmesi için ise 2004 yılında doktora programı açılmıştır. Ülkemizdeki ilk lisans programı ise Anadolu Üniversitesinde 2012 yılında açılmıştır (DKT-UÇEP, 2016).

1.3. DİL VE KONUŞMA TERAPİSTLERİNİN ÇALIŞMA ALANLARI

Ses bozuklukları, yutma bozuklukları, motor konuşma bozuklukları, akıcılık bozuklukları, otizm spektrum bozukluğu, dil bozuklukları, beslenme bozuklukları, konuşma sesi bozuklukları, rezonans bozuklukları, disleksi ve disgrafi, alternatif ve destekleyici iletişim sistemi DKT'lerin çalıştığı bozukluk türleridir (DKTD,2020).

1.3.1 Ses Bozuklukları

Sesin kişinin yaşına ve cinsiyetine uygun olmaması, sesin kalite, şiddet, perde, süre, rezonans gibi özelliklerinde kişinin iletişimini etkileyen değişimler olmasına ses bozukluğu denir (Topbaş, 2009).

Bireylerde ses bozukluğu gelişmesinin birçok sebebi vardır. KBB doktoru ve DKT'ler ses bozuklarını değerlendirir ve müdahale eder. Müdahale ses bozukluğunun sebebine göre değişkenlik göstermekle birlikte ses terapisi, ilaç, iğne veya ameliyat olabilir (Mayo Clinic, 2022).

1.3.2. Yutma Bozuklukları

Yiyecek, içecek ve tükürüğün ağızdan mideye giderken uzun sürmesine, ve bireyin bu süreçte zorlanmasına yutma bozukluğu denir. Yutma fonksiyonlarının hepsi veya bazıları etki görebilir (DKTD, 2020).

Yutma bozukluğu terapisinde kullanılan üç yöntem vardır. Birinci yöntem telafi edici stratejilerdir. Telafi edici stratejiler yutma fizyolojisini değiştirmeden yutmayı kolaylaştırıcı duruş ve diyet değişikliklerini içerir. İkincisi dolaylı yutma terapisi. Dolaylı yutma terapisi, yutma için gerekli olan nöromüsküler kontrolü geliştirmeye yönelik yapılan egzersizleri içerir. Üçüncüsü ise doğrudan yutma terapisi. Doğrudan yutma terapisi, hastanın belli bir gıda kıvamında her yutmayı tamamlayabilmesi için verilen talimatları içerir (Logemann, 1984).

1.3.3. Motor Konuşma Bozuklukları

Motor konuşma bozuklukları konuşma apraksisi ve dizartri olarak ikiye ayrılır.

Konuşma apraksisi kaslarda güçsüzlük veya koordinasyon bozukluğu olmamasına rağmen kişinin artikülasyon becerisinde zorluk yaşadığı motor konuşma bozukluğudur (Tanrıdağ, 2009). Seçilecek olan terapi kişinin bireysel özelliklerine göre değişkenlik göstermektedir. Hemen hemen tüm yaklaşımlar kişinin sesleri üretebilmesi için gerekli motor planlamanın öğretilmesini içerir (DKTD,2020).

Dizartri ise ses, konuşma ve solunumla ilgili sinir ve kasların etkilenmesinden kaynaklanan motor konuşma bozukluğudur. (Tanrıdağ, 2009) Dizartride terapi amacı kişinin normal konuşmayı tekrardan kazanmasına iletişim kurmasına yardımcı olmaktır (DKTD,2020).

1.3.4. Akıcılık Bozuklukları

Akıcılık bozuklukları kekemelik ve hızlı bozuk konuşma olarak ikiye ayrılır.

Konuşma içerisinde 100 sözcükte maksimum 10 kere gerçekleşen çabanın ve gerilimin olmadığı akıcısızlıklar normal akıcısızlık olarak adlandırılır. Kekemelik benzeri akıcısızlıklar ise gerilimin olduğu tekrarlar, uzatmalar ve bloklardan oluşur (Guitar, 2014). Kekemelik terapisinde en önemli amaç kekeleyen kişilerin etkili iletişim kurmalarını sağlamaktır fakat farklı yaş dönemlerinde farklı amaçlar belirlenmektedir (DKTD, 2020).

Normal akıcısızlıklar olmasına rağmen atipik ritim, hız, prozodi ve art arda gerçekleşen üretimler hızlı bozuk konuşma olarak adlandırılır. (ASHA, 2014). Hızlı bozuk konuşma kekemeliğe komorbid olarak görülmektedir. Bu sebeple terapileri de benzerdir (Hegde, 2018).

1.3.5. Otizm Spektrum Bozukluğu

Otizm spektrum bozukluğu çocukluk döneminde görülen nörogelişimsel bir bozukluktur. Belirtileri erken dönemde başlamaktadır. Sosyal iletişimsel alanda yetersizlik, sınırlı ilgi alanı ve tekrarlayıcı davranışlarla karakterize bir bozukluktur (APA, 2013).

Dil ve konuşma terapisinde çocuğun hangi iletişimsel beceri basamağında olduğunu anlamak çok önemlidir. Dil öncesi dönemde amaç çocukla ortak dikkat kurabilmek ve anlamasını kuvvetlendirmektir. Öncelikle iletişimsel becerileri arttırmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır (Mukaddes, 2017).

1.3.6. Dil Bozuklukları

Dil bozuklukları gelişimsel dil, edinilmiş dil ve ikincil dil bozuklukları olmak üzere üçe ayrılır.

Gelişimsel dil bozukluğu farklı bir bozukluğa bağlı olmaksızın dil gelişiminde gecikme yaşanmasıdır (Doğan ve Hassamancıoğlu, 2021). Terapiler için farklı yaklaşımlar bulunmaktadır fakat etkileşimsel yaklaşımlar öne çıkmaktadır. Bu yaklaşımlarda dilin sosyal boyutu, farklı dilbilgisel yapılar, soru kalıpları, karmaşık cümleler hedef olarak belirlenmektedir (Oğuz, Özkaraalp, Erim, İnan ve Başaran, 2019).

Edinilmiş dil bozuklukları ise kendi içinde afazi, travmatik beyin hasarı, demans olarak üçe ayrılır.

Afazi birçok nedene bağlı olabilecek beyin hasarından kaynaklı kişinin daha öncesinde normal olduğu bilinen dil becerilerinin bozulmasıdır (Tanrıdağ, 2009).

Demans bir hastalık değildir. Beyindeki hasarların sebep olduğu belirtileri kapsar. Demansta zihinsel beceriler etkilenir. Zihinsel becerilerin azalmasıyla günlük yaşamdaki faaliyetler yapılamaz hale gelir (Dementia Australia, 2017).

Travmatik beyin hasarı merkezi sinir sisteminde oluşan nörolojik fonksiyon bozukluğudur. Bu bozukluk geçici veya kalıcı olabilir. Kişide psikolojik ve sosyal etkileri, fiziksel etkileri, bilişsel ve davranışsal etkileri olabilmektedir. Daha çok genç yaşta oluşmaktadır (Karpuz, 2019).

İkincil dil bozuklukları belli bir sebebe bağlı gelişen dil bozukluklarıdır (DKTD,2020).

1.3.7.Beslenme Bozuklukları

Beslenme bozukluğunun çocuklarda tekrarlayan kusma ve zatürre, kronik akciğer hastalığı, gelişimde yavaşlık, gıda reddetme, oral isteksizlik gibi belirtileri olur. Çeşitli sebepleri olabilir. Altta yatan anatomik zorluk düzeltilse bile çocuğun yemek yemeyi reddedebilir. Bu durum ise davranış terapisiyle aşılabılır (Rudolph ve Thompson Link, 2002).

1.3.8. Konuşma Sesi Bozuklukları

Konuşma sesi bozuklukları kendi içinde artikülasyon bozukluğu, fonoloji bozukluk, çocukluk çağı apraksisi olmak üzere üçe ayrılır.

Artikülasyon bozukluğu, bireylerin konuşma seslerini çıkartırken güçlük yaşamasıdır. İyi bir artikülasyon ve fonolojik değerlendirme terapi hedefini belirleme konusunda yol göstericidir (Gironde ve Fabus, 2011).

Fonolojik bozukluğu, bireyin birçok sesi hatalı çıkarması durumudur. Bundan dolayı bireyin konuşması anlaşılmamaktadır (Acarlar, 1995).

Artikülasyon bozukluğu ses üretim hatalarıyken fonolojik bozukluk birden fazla sesi etkiler ve kurallı hatalar vardır. İki tanıyı ayırmak zor olduğu için terapistler konuşma

sesi bozukluğunu kullanmayı tercih ederler. Artikülasyon bozukluğu terapisinde amaç ses üretimidir fakat fonolojik bozukluk terapisinde amaç çocuğun fonolojik kuralları içselleştirmesidir (ASHA,2014).

Çocukluk çağı konuşma apraksisi, nöromüsküler eksikler sebebiyle konuşmayı etkileyen nörolojik bir bozukluktur. Planlama ve programlamadaki bozulmalar konuşma sesi hatalarına ve prozodi bozukluğuna sebep olur (ASHA,2014). Çocukluk çağı konuşma apraksisinin terapisinde uygulanan standart bir yöntem bulunmamakta, vakanın bireysel özelliklerine göre pek çok farklı yöntem kullanılabilmektedir (Hedge, 2008).

1.3.9. Rezonans Bozuklukları

Rezonans bozukluğu ses yolundaki kavitelerde oluşan engelden ya da velofarengial fonksiyonunun bozukluğundan kaynaklanmaktadır. Dudak damak yarıklığı olan çocuklarda artikülasyon bozukluğuna ek olarak rezonans bozukluğu görülmektedir. Sıklıkla görülen rezonans bozuklukları hipernazalite, hiponazalite, cul-de-sac rezonans ve miks rezonans tipleridir.

Hipernazalite, velofarengial kapanmanın tam olarak gerçekleşmemesinden kaynaklanan bir rezonans bozukluğudur. Oral kaviteye gitmesi gereken sesin nazal kaviteye gitmesinden dolayı nazalitesi yüksek bir konuşma üretilir. Hiponazalite, nazal seslerin birçok sebepten dolayı engelle uğraması ve nazal boşluklarda titreşmemesinden kaynaklanan rezonans bozukluğudur. Cul-de-sac rezonans, oral ve nazal kavitede bir engel olmasından dolayı sesin uygun bir şekilde çıkamamasından kaynaklanan rezonans bozukluğudur. Miks rezonans, cul-de-sac rezonans, hipernazalite ve hiponazalitenin birleşiminden oluşan rezonans bozukluğudur. (Aksu ve Topbaş, 2020) Davranışsal konuşma terapisi, yapısal bir bozukluktan kaynaklı rezonans bozukluklarında işe yaramaz. Yapısal bir bozukluk olmadığı değerlendirme sırasında fark edilirse terapi düşünülebilir (ASHA,2018).

1.3.10. Disleksi ve Disgrafi

Disleksi, heceleme becerisini, okuma akıcılığını ve okuma doğruluğunu etkileyen bir öğrenme bozukluğudur (Snowling, 2019). Disleksisi olan öğrenciler harfleri ve kelimeleri karıştırabilir, tersten algılayabilirler. Okumada akranlarına göre geriden gelirler bu yüzden tanılanma süreci ilkokula başladıktan sonra olur (MEGEP, 2014).

Disgrafi yazma güçlüğüdür. Öğrenciler akranlarına göre daha yavaş yazar, harf, hece, gramer ve noktalama konusunda güçlük çekerler. Kelimeler arası boşluk bırakmadan, ya da kelimeleri bölerek yazarlar (MEGEP, 2014).

Dil becerileri okuma ve yazma becerileri için temel oluşturmaktadır. Dil becerilerinin okuma ve yazmayla olan ilişkisine hakim olan DKT'ler disleksi ve disgrafi bozukluklarında tarama, tanılama ve müdahale süreçlerinde rol almaktadır (DKTD, 2020).

1.3.11. Alternatif ve Destekleyici İletişim Sistemi

Alternatif ve destekleyici iletişim sistemleri konuşma anlaşılabilirliği düşük olan veya hiç konuşamayan çocuklar için kullanılan iletişim sistemleridir (Arslan, 2022).

Sistemin kullanılmasındaki temel ekip çocuk, çocuğun ebeveyni/bakım vereni, eğitimcisi, dil konuşma terapistinden oluşmaktadır (Dowden, Marinner, 1995).

1.4. DİL VE KONUŞMA TERAPİSTLERİNİN ÇALIŞMA YERLERİ

Ülkemizde DKT'ler özel/devlet hastanelerinde, özel/devlet üniversitelerinde, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde, danışmanlık merkezlerinde, özel kliniklerde ve yaşlı bakım evlerinde çalışabilmektedirler. Mezun sayısının az olmasından kaynaklı okullarda çalışan DKT bulunmamaktadır (DKTD, 2020).

1.5. DİL VE KONUŞMA TERAPİSTLERİNİN İŞ BİRLİĞİ İÇİNDE ÇALIŞTIĞI UZMANLAR

Doktorlar, hemşireler, radyoloji teknikerleri, ortodontistler, çocuk gelişimcileri, odyologlar, ergoterapistler, psikologlar, psikolojik danışmanlık ve rehberlik öğretmenleri, özel eğitim öğretmenleri, okul öncesi öğretmenleri, sosyal çalışmacılar ve şan eğitimcileri DKT'lerin iş birliği içinde çalıştığı uzmanlardır (DKTD, 2020).

1.6. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Toğram ve Maviş (2009), 37 ebeveyn, 46 öğretmen ve 35 DKT'nin katılımıyla, anket yöntemini kullanarak yaptıkları "Aileler, Öğretmenler ve Dil ve Konuşma Terapistlerinin Çocuklardaki Dil ve Konuşma Bozukluklarına Yönelik Tutum ve Bilgilerinin Değerlendirilmesi" adlı çalışma ebeveynlerin, öğretmenlerin ve DKT'lerin dil ve konuşma bozukluğu olan çocuklara karşı bakış açılarını araştırmaktadır. Bu çalışmanın sonucunda öğretmenler dil ve konuşma bozukluğu olan çocukların akademik/sosyal başarılarına yönelik kararsız tutumlar sergiledikleri görülmüştür. Aileler ise dil ve konuşma bozukluğu olan çocukların terapi gereksinimlerine yönelik kararsız tutumlar sergiledikleri görülmüştür.

Akkuş, Karahan, Bahadur ve Özmert, (2021), 84 dil ve konuşma terapisi öğrencisiyle yaptıkları "Dil ve Konuşma Terapisi Öğrencilerinin Gözünden Aile Merkezli Hizmet" adlı çalışma dil ve konuşma terapisi öğrencilerinin aile merkezli hizmet hakkındaki görüşlerini araştırmaktadır. Bu çalışmanın sonucunda katılımcıların büyük bir kısmının aile merkezli hizmetlerin gerekli gördükleri ve bu konuda hizmet vermek için yeterli bilgiye sahip oldukları görülmüştür.

Erim ve Yılmaz (2021), 100 DKT ile, anket yöntemini kullanarak yaptıkları "Dil ve Konuşma Terapistlerinin Terapiye Aile Katılımına İlişkin İnanç, Tutum ve Uygulamaları" adlı çalışma DKT'lerin ailenin terapi sürecine katılımı hakkındaki görüşlerini araştırmaktadır. Bu çalışmanın sonucunda DKT'lerin aile merkezli hizmetlere olumlu görüşleri olduğu görülmüştür.

Konca, (2021) 95 DKT ve 87 ebeveyn ile anket yöntemi kullanarak yaptığı ‘‘ Okul Öncesi Dönemde Birincil Dil ve Konuşma Sorunu Olan Çocuklara Uygulanan Müdahalelerde Ebeveyn ve Dil ve Konuşma Terapistinin Rolü’’ adlı çalışma dil ve konuşma bozukluğu olan çocuklara yapılan müdahalelerde ebeveyn ve terapistlerin rolleriyle ilgili görüşlerini araştırmaktadır. Bu çalışmanın sonucunda DKT’lerin önceliğinin çocukların dil konuşma becerilerini geliştirmek ve ebeveynlere çocuklarını evde desteklemeyi öğretmek olduğu görülmüştür. Ebeveynlerin ise çocuklarının dil ve konuşma gelişimi için her gün destek verdiği, terapistin öğrettiği teknikleri kullandığı fakat hedefleri günlük hayata aktarmakta zorlandığı görülmüştür.

Topbay (2021), 172 ebeveyn ile anket yöntemini kullanarak yaptığı ‘‘Ebeveynlerin Dil ve Konuşma Terapisi ile İlgili Beklentileri ve Deneyimlerinin Belirlenmesi’’ adlı çalışma ebeveynlerin dil ve konuşma terapisi ile ilgili beklentilerini ve deneyimlerini araştırmaktadır. Araştırmanın sonucunda ebeveynlerin dil ve konuşma terapisi hizmetine dahil olmayı istedikleri ve çocukların dil ve konuşma gelişimlerinin ilerlemesi gibi bir beklentileri olduğu ve erken müdahalenin öneminin farkında oldukları görülmüştür.

Çelebi (2005), 40 ebeveyn ile yaptığı ‘‘ Dil ve Konuşma Terapisi Hizmetlerine Yönelik Ebeveyn Tutumlarının Belirlenmesi’’ adlı çalışma dil ve konuşma terapi hizmeti alan çocukların ebeveynlerinin bu hizmete yönelik tutumlarını belirlemek için ölçek uyarlamayı amaçlamaktadır. Araştırmanın sonucunda ölçeğin Türk ebeveynler için kullanılabileceği görülmüş ve katılımcı ebeveynlere uygulanmıştır. Ebeveynlerin dil ve konuşma terapisi hizmetinden yarar sağlama, genel bilgilendirilme konularında olumlu tutum besledikleri görülmüştür.

Case (2000), 114 ebeveyn ile anket yöntemini kullanarak yaptığı ‘‘Refocusing on the Parent: What are the social issues of concern for parents of disabled children?’’ adlı çalışma özel gereksinimli çocuğu olan ebeveynlerin ihtiyaç ve sorunlarını araştırmaktadır. Çalışmanın sonucunda ebeveynler öğrenme problemlerini, konuşma zorluğunu, zayıf el fonksiyonlarını, mobilite eksikliğini önemli bir sorun olarak gördükleri, çocuklarının durumuyla ilgili doktorlar tarafından iyi bilgilendirilmediğini düşündükleri, terapi sürecine dahil olmayı istemekte, çocuklarının başkaları tarafından aynı muameleyi görmesini ve daha iyi bir hayat kalitesi elde etmelerini istedikleri, kendi

ölümleri sonrası çocuklarının gelecekteki yaşam kalitesinin nasıl olacağına dair kaygı duydukları ve son olarak özel gereksinimli çocuklarının doğumu sonrasında önemli ölçüde daha az sosyal oldukları görülmüştür.

Mclaughlin vd. (2008), 18 DKT ile yarı yapılandırılmış görüşmeler kullanarak yaptıkları ‘‘Speech-Language Pathologists’ Views on Attrition from the Profession’’ adlı çalışma DKT’lerin işte yaşadığı stresi, mesleğin olumlu ve olumsuz yönlerini araştırmaktadır. Çalışmanın sonucunda terapistlerin insanlara yardım etmek ve yaşamlarında fark yaratma isteğinden kaynaklanan mesleğin farklı doğasından keyif aldıkları, iş yüklerinin fazla olduğu, iş ve yaşam arasında denge kurmakta zorluk yaşadıkları, danışanın doğası gereği yardım edememekten kaygılandıkları, tanınmadıkları ve gereken değeri görmedikleri, iş yerinde desteklenmedikleri, yeni bilgiler öğrenmekten keyif aldıkları ve iş yeri özerkliğini çok önemli buldukları görülmüştür.

Oğuz ve Aytar (2020), 357 tıp fakültesi öğrencisiyle anket yöntemi kullanarak yaptıkları ‘‘Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Dil ve Konuşma Terapistliği Mesleğine Yönelik Farkındalık ve Tutumları: İnterdisipliner Takım Çalışmasına Yönelik Çıkarımlar’’ adlı çalışma Türkiye’deki tıp fakültesi öğrencilerinin dil ve konuşma terapisi hizmetlerine yönelik tutumlarını ve farkındalıklarını araştırmaktadır. Araştırmanın sonucunda katılımcıların dil ve konuşma terapisi alanı hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür.

Çiftçi, Yılmaz, Çağlayan ve Topbaş, (2021), 300 hemşireyle anket yöntemi kullanarak yaptıkları ‘‘Yenidoğan Yoğun Bakım Hemşirelerinin Dil ve Konuşma Terapistinin Rolü Hakkındaki Farkındalık Düzeyinin Belirlenmesi’’ adlı çalışma Türkiye’de çalışan yenidoğan yoğun bakım hemşirelerinin DKT’nin rolleri hakkındaki farkındalığını araştırmaktadır. Bu araştırmanın sonucunda ülkemizdeki yenidoğan yoğun bakım hemşirelerinin DKT’nin rolü hakkındaki farkındalığının düşük olduğu görülmüştür.

Avşar (2021), 385 okul öncesi öğretmenle anket yöntemi kullanarak yaptığı ‘‘Okul Öncesi Öğretmenlerinin Dil ve Konuşma Terapisi Mesleğine Yönelik Farkındalıklarının Belirlenmesi: İstanbul Örnekleme’’ adlı çalışma İstanbulda çalışan okul öncesi öğretmenlerin dil ve konuşma terapisi mesleğine yönelik farkındalıklarını

araştırmaktadır. Çalışmanın sonucunda okul öncesi öğretmenlerin dil ve konuşma terapisi mesleğine yönelik farkındalığın yeterli seviyede olmadığı görülmüştür.

Kumru (2021), 259 okul öncesi öğretmenle anket yöntemi kullanarak yaptığı ‘‘Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Eğitimcilerin Çocuklardaki Dil ve Konuşma Bozuklukları ile Dil ve Konuşma Terapistliğine Yönelik Farkındalıklarının Belirlenmesi: Kocaeli Örnekleme’’ adlı çalışma Kocaeli’de çalışan okul öncesi öğretmenlerin dil ve konuşma terapisi mesleğine yönelik farkındalıklarını araştırmaktadır. Çalışmanın sonucunda okul öncesi öğretmenlerin dil ve konuşma terapisi mesleğine yönelik farkındalık düzeylerinin yaş değişkenine göre değişkenlik göstermesine rağmen genel olarak farkındalığın ve çalışma alanları hakkındaki bilgilerin yeterli düzeyde olmadığı ve dil ve konuşma bozukluklarına yönelik kararsız bir tutum sergiledikleri görülmüştür.

Köklü (2021), 176 sağlık bilimleri fakültesi öğrencisiyle anket yöntemi kullanarak yaptığı ‘‘Sağlık Bilimleri Fakültesi’ne Devam Eden Öğrencilerin Dil ve Konuşma Terapisi Mesleğine Yönelik Farkındalık Düzeyinin Belirlenmesi’’ adlı çalışma sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin dil ve konuşma terapisi mesleğine yönelik farkındalık düzeylerini araştırmaktadır. Çalışmanın sonucunda sağlık meslek öğrencilerinin DKT’lerin çalıştıkları vaka grupları hakkındaki bilgilerinin yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür.

Bengisu ve Derin (2022), 36 doktor ve 68 hemşire ile anket yöntemi kullanılarak yaptıkları ‘‘Hemşirelerin ve Doktorların Dil ve Konuşma Terapistlerinin Yutma Bozukluğundaki Rolüne İlişkin Farkındalıklarının Belirlenmesi’’ adlı çalışma hemşire ve doktorların DKT’lerin yutma terapisindeki rolüne ilişkin farkındalıklarını araştırmaktadır. Araştırmanın sonucunda doktor ve hemşirelerin dil ve konuşma terapisi mesleğini yüksek düzeyde bildiği fakat yutma terapisindeki rolü hakkındaki bilgilerinin yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür.

Savran (2022), 80 diyetisyen ile anket yöntemi kullanarak yaptığı ‘‘Yutma Rehabilitasyonunda Diyetisyenlerin Dil ve Konuşma Terapistlerinin Rolüne İlişkin Farkındalığı’’ adlı çalışma diyetisyenlerin dil ve konuşma terapisi mesleğine yönelik

farkındalıklarını araştırmaktadır. Çalışmanın sonucunda DKT'lerin yutma rehabilitasyonundaki rolüne ilişkin bilgi ve farkındalıklarının zayıf olduğu görülmüştür.

Balo, Tunçer ve Özkan (2021), 42 KBB hekimiyile anket kullanarak yaptıkları ‘‘Kulak Burun Boğaz Hekimlerinin Ses Bozuklukları Alanında Çalışan Dil ve Konuşma Terapistlerine Yönelik Görüşleri’’ adlı çalışma KBB hekimlerinin ses bozuklukları alanında çalışan DKT'lere yönelik görüşlerini araştırmaktadır. Araştırmanın sonucunda DKT ile çalışan KBB hekimlerinin iş birliğine açık, vaka yönlendirmesi yapan, mesleki sınırlarını bilen meslek elamanları olduğu görülmüştür.

Karadağ (2022), 50 DKT ile anket yöntemi kullanarak yaptığı ‘‘Dil ve Konuşma Terapistlerinin Yutma Hastalarını Tercih Etme Nedenleri ve Aldıkları Eğitimin Yeterli Olup Olmadığının Değerlendirilmesi’’ adlı çalışma DKT'lerin yutma hastalarını neden tercih ettikleri ve aldıkları eğitimin yeterli olup olmadığı araştırılmaktadır. Araştırmanın sonucunda DKT'lerin çok ufak bir kısmının yutma terapisi yapmayı tercih ettiği ve sebep olarak lisans eğitimindeki teorik ve pratik eğitimin yetersiz olduğunu ifade ettikleri görülmüştür.

Koçak, Altun ve Bengisu (2022), 151 lisans öğrencisiyle anket yöntemi kullanarak yaptıkları ‘‘Dil ve Konuşma Terapisi Lisans Öğrencilerinin Yatak Başı Yutma Değerlendirilmesine Yönelik Bilgilerinin İncelenmesi’’ adlı çalışma dil ve konuşma terapisi öğrencilerinin yatak başı yutma değerlendirmesi bilgilerini araştırmaktadır. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin yatak başı yutma değerlendirmesine yönelik bilgi edindikleri fakat bu bilginin yeterli olmadığı görülmüştür.

Acar (2021), 255 okul psikolojik danışmanıyile anket yöntemi kullanarak yaptığı ‘‘ Okul Psikolojik Danışmanlarının Çocuklardaki Dil ve Konuşma Bozukluklarına Yönelik Tutum ve Bilgilerinin İncelenmesi’’ adlı çalışma okul psikolojik danışmanlarının dil ve konuşma bozukluğu yaşayan çocuklara yönelik tutum ve bilgilerini araştırmaktadır. Araştırmanın sonucunda dil ve konuşma bozukluğu yaşayan çocukların okul zamanı geldiğinde okula gidebilecekleri ve akranlarına uyum sağlayabileceklerini ifade ettikleri, aynı zamanda dil ve konuşma terapisine olumlu bir tutum sergiledikleri, bireysel terapilerin daha faydalı olacağını düşündükleri fakat bu terapilerin hangi ortamda

gerçekleşmesinin daha iyi olacağı konusunda kararsız oldukları, terapiler hakkında terapistlerin onları bilgilendirmeleri gerektiğini düşündükleri görülmüştür.

Yalçın (2021), rehberlik araştırma merkezinde çalışan 140 personelle anket yöntemini kullanarak yaptığı “ Dil ve Konuşma Bozukluklarının Değerlendirilmesi Sürecinde Görev Alan Rehberlik ve Araştırma Merkezi Personelinin Yaşadığı Sorunların Belirlenmesi” adlı çalışma rehberlik araştırma merkezinde çalışan personellerin dil ve konuşma bozukluklarının değerlendirirken yaşadığı sorunları araştırmaktadır. Araştırmanın sonucunda personeller dil ve konuşma bozukluğu olan çocukları değerlendirirken fiziki şartlar kaynaklı, ölçme araçlarının eksikliğinden kaynaklı, yeterli sürenin olmamasından kaynaklı, ailenin ve çocuğun değerlendirme sürecini etkileyen davranışlarından kaynaklı, değerlendirmede görev alan personelin dil ve konuşma bozuklukları hakkında bilgi düzeylerinin yetersiz olmasından kaynaklı ve rehber araştırma merkezlerinde DKT’lerin olmamasından kaynaklı sorunlar yaşadıkları görülmüştür.

Aldış (2020), hekimler ve eğitimcilerle yaptığı “ Çocuklarla Çalışan Hekimlerin ve Eğitimcilerin Dil ve Konuşma Bozuklukları Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi” adlı çalışma çocuklarla çalışan hekimlerin ve eğitimcilerin dil ve konuşma terapisi mesleğine yönelik görüşlerini, dil ve konuşma bozukluğu hakkındaki bilgilerini, bu bozukluklarla karşılaştıklarında hangi uzmana yönlendirdiklerini, erken müdahale hakkındaki farkındalıklarını araştırmaktadır. Araştırma hem anket yoluyla hem de yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla yapılmıştır. Ankete 123 hekim ve 146 eğitimci, yarı yapılandırılmış görüşmeye ise 2 hekim 4 eğitimci katılmıştır. Çalışmanın sonucunda hekimlerin %49,6’sının, eğitimcilerin %58,2’sinin herhangi bir uzmana yönlendirmediğini, eğitimcilerin dil ve konuşma bozukluğu olan çocuklarda 3 yaş öncesinde müdahale edilmesi konusunda daha hassas olduklarını, dil ve konuşma bozuklukları hakkında bilgileri olabilmeleri için bu konuda ders veya hizmeti içi eğitim almaların önemli olduğunu ve DKTlerinin okullarda yer alması gerektiğini ifade ettikleri görülmüştür.

Tahmincioğlu (2021), 23 DKT ile yarı yapılandırılmış görüşme kullanarak yaptığı “ Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezlerinde Çalışan Dil ve Konuşma Terapistlerinin Alana Yönelik Yaşadığı Sorunlar” adlı çalışma özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde

alışan DKT'lerin yaşadığı problemler ve bu problemlerin terapi süreçlerine yansımaları araştırmaktadır. Araştırmanın sonucunda DKT'lerin, dil ve konuşma terapisi için uygun olmayan öğrencilerle terapi yapmak durumunda kaldıkları, diğerk mesleklerle iş birliği için olamadıkları, dil ve konuşma terapisi alanına başka branşların dahil olduğu, ailelerin işbirlikçi olmadığı, terapistlerin idarecilerden destek alamadıkları, materyal eksikliklerin olduğu gibi zorluklar yaşadıkları görölmüştür.

Edgar ve Rosa-Lugo (2007), 382 DKT ile anket yöntemi kullanarak yaptıkları ‘‘The Critical Shortage of Speech-Language Pathologists in the Public School Setting: Features of the Work Environment That Affect Recruitment and Retention’’ adlı çalışma devlet okulundaki çalışma ortamını araştırmaktadır. Çalışmanın sonucunda terapistlerin çocuklarla çalışmaktan, okul programından ve eğitim ortamından memnun olduklarını fakat okul ortamındaki rollerinin belirsizliğinden, iş yükünden ve maaşlarından memnun olmadıklarını belirttikleri görölmüştür.

Balcı (2014), alanyazı taraması yaparak yaptığı ‘‘ alışanlarda Stres Kaynakları, Stresle Başa ıkma Yöntemleri ve Sağık Sektörü’’ adlı çalışma sağık çalışanlarının kendine has olan stres kaynaklarının belirlenerek başa çıkma yöntemlerinin saptanmasını araştırmaktadır. Çalışmanın sonucunda sağık sektöründe çalışanların diğerk sektörde çalışanların yaşadığı strese ek olarak, şiddete maruz kalma, hastalık bulaşma riskleri, kimyasal madde kullanma zorunluluğu gibi bir çok unsurdan dolayı daha fazla stres yaşadıkları görölmüştür.

BÖLÜM 2: GEREÇ VE YÖNTEM

Bu kısımda araştırma modeline, araştırma grubuna, veri toplama ortamına, veri toplama araçlarına, elde edilen verilerin analizinde kullanılan yöntem ve stratejilere yer verilmiştir.

2.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Türkiye’de hizmet veren DKT’lerin çalışma hayatında yaşadığı zorlukları keşfetmek ve bu zorluklara olası çözüm önerileri sunmak amacıyla yapılan bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenoloji (olgubilim) kullanılmıştır.

Nitel araştırmalar bireylerin deneyimlerini, zihinsel algılarını, duygularını araştırır ve araştırmacının amacı bireylerin deneyimlediği olguyu derinlemesine keşfetmektir. Nitel araştırma yapacak olan araştırmacının gözlem yapabilme, dinleyebilme, bireylerle olumlu ilişki kurabilme ve verileri güzel analiz edebilme gibi özelliklere sahip olması gerekmektedir (Karataş,2015). Genelde sosyal bilim alanında kullanılan nitel araştırma yöntemleri artık sağlık bilimleri alanında da kullanılmaktadır. Nitel araştırmalar günümüzde daha da yaygın hale gelmektedir (Tekindal Ve Uğuz Aksu, 2020).

Nitel araştırma yöntemlerinden olan fenomenoloji, bize tamamen yabancı olmayan fakat derinlemesine bilgi sahibi olmadığımız olguları derinlemesine araştırmamıza yardımcı olan araştırma türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Olgubilim çalışmaları katılımcıların deneyimlenen bir olguyla ilgili yaşadıklarının anlaşılmasını sağlamaktadır (Creswell, 2007).

Maxwell’e (2012) göre araştırma yöntemi olarak fenomenoloji kullanırken dikkat edilmesi gereken bazı bileşenler vardır.

1. Hedef: Çalışmanın neden önemli olduğunun, hangi konuya açıklık getireceğinin açıklandığı bileşendir.

2. Kuramsal çerçeve: Araştırmaya ışık tutması için hangi literatürden, ön çalışmalardan veya kişisel deneyimlerden yararlanıldığının açıklandığı bileşendir.
3. Araştırma soruları: Bu çalışmayı yaparken araştırmacının özellikle neyi anlamak istediğinin, araştırmanın hangi soruları yanıtladığının açıklandığı bileşendir.
4. Yöntemler: Araştırmacının verileri analiz etmek için hangi teknikleri kullanacağını açıklandığı bileşendir.
5. Geçerlilik: Bulguların yanlış olmadığına, sonuçların doğru olduğuna neden inanılması gerektiğinin açıklandığı bileşendir.

Bu çalışma Maxwell'in beş bileşenine dikkat edilerek yürütülmüştür.

2.2. ÇALIŞMA GRUBU

Olgubilim araştırmalarında örneklem büyüklüğü belirlenmiş fenomeni deneyimleyen beş ile on kişiden oluşmalıdır (Dukes,1984). Yıldırım ve Şimşek' e (2021) göre ise örneklem büyüklüğü 10'u geçmemelidir. Nitel araştırmalarda en yaygın veri toplama yönteminin görüşme ve gözlem olduğu düşünüldüğünde büyük örneklem grubuyla çalışmak neredeyse imkansızdır. Büyük örneklem grubuyla çalışmak hem zaman hem maliyet, hem de veri analizi açısından bir çok zorluğa sebep olmaktadır. (Karataş, 2015).

Bu çalışmada belirlenmiş fenomen Türkiye'de hizmet veren DKT'lerdir.

Bu çalışmanın katılımcıları olasılıklı olmayan örnekleme yöntemlerinden ölçüt bağımlı örnekleme yöntemi ile seçilmiş olup örneklem büyüklüğü 10 kişi olarak seçilmiştir.

Araştırmaya dahil edilme kriterleri;

1. Dil ve konuşma terapisi lisans veya yüksek lisans mezunu olmak.
2. Türkiye'de hizmet veriyor olmak.
3. En az 1 yıllık deneyime sahip olmak.

4. Dil ve konuşma terapi hizmeti vermiş olmak. (Bu kriter üniversitede çalışan DKT'ler baz alınarak eklenmiştir.)

Araştırmaya dahil edilen katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

	Cinsiyet	Yaş	Mezun Olduğu Üniversite (DKT)	Eğitim Durumu	Deneyim Süresi	Terapi Verdiği Şehir
Katılımcı 1	Kadın	27	Anadolu Üniversitesi	Doktoraya devam ediyor	5	İstanbul
Katılımcı 2	Erkek	28	Anadolu Üniversitesi	Yüksek lisans mezunu	5	İstanbul
Katılımcı 3	Kadın	25	Biruni Üniversitesi	Yüksek lisansa devam ediyor.	3	Samsun
Katılımcı 4	Erkek	24	Biruni Üniversitesi	Yüksek lisansa devam ediyor.	2	İzmir/Manisa
Katılımcı 5	Kadın	25	Biruni Üniversitesi	Yüksek lisans mezunu	3	Tekirdağ
Katılımcı 6	Kadın	25	Üsküdar Üniversitesi	Lisans mezunu	1.5	İstanbul
Katılımcı 7	Kadın	44	Anadolu Üniversitesi	Yüksek lisans mezunu	22	İstanbul
Katılımcı 8	Erkek	25	Üsküdar Üniversitesi	Yüksek lisansa devam ediyor.	3	İstanbul
Katılımcı 9	Kadın	27	Üsküdar Üniversitesi	Yüksek lisansa	2.5	İstanbul

	Cinsiyet	Yaş	Mezun Olduğu Üniversite (DKT)	Eğitim Durumu	Deneyim Süresi	Terapi Verdiği Şehir
				devam ediyor.		
Katılımcı 10	Erkek	26	Biruni Üniversitesi	Lisans mezunu	3	Bingöl

2.3. VERİ TOPLAMA ORTAMI

Bu araştırmanın verileri katılımcılardan gerekli izinler alındıktan sonra Zoom uygulaması üzerinden internet ortamında toplanmıştır.

Nitel araştırmalarda interneti kullanmanın birçok yararı bulunmaktadır. İnterneti kullanmak konum ve mesafe esnekliği sağlamaktadır. Katılımcıların bir klavye tıki kadar uzakta olması mesafeyi önemsiz hale getirmektedir. Bu normalde ulaşılabilecek katılımcı sayısından daha fazla katılımcıya ulaşmayı sağlamaktadır. İnterneti kullanmak mesafe esnekliğinin yanında zaman esnekliği de sağlamaktadır. Bu katılımcılara uygun olabilecek herhangi bir zamanda rahatça ulaşabilmeyi, aynı zamanda araştırmacı ve katılımcının daha kolay ortak uygun zaman bulmasını sağlamaktadır. İnterneti kullanmak katılımcı bilgilerinin gizliliğini koruma olasılığını arttırmaktadır. İnternet iletişimi kalıcıdır. Bu bir kez görüşme yapmak yerine görüşmeleri zamana yayma imkanı sağlar. İnternet çoklu veri kullanımına fırsat vermektedir. Bu teknolojileri senkronize veya asenkronize ihtiyacımıza uygun olacak şekilde uyarlayıp kullanmamıza imkan sağlamaktadır(Markham, 2004).

2.4. VERİLERİN TOPLANMASI

Görüşme, 1975-2000 yıllarında sosyal bilim alanında etkili veri toplama yöntemi olarak kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Görüşme, bir amaç doğrultusunda katılımcı ve araştırmacı arasında soru sormayı ve cevap vermeyi içeren bir etkileşim sürecidir (Stewart ve Cash, 1985). Görüşme katılımcıların geçmişle ilgili deneyimlerini

ve geleceğe dair beklentilerini keşfetmek için kullanılmaktadır (Briggs, 1986). Yıldırım ve Şimşek'e (2021) göre görüşme ile kişinin deneyimleri, bu deneyimlerle ilgili düşünceleri, bu deneyimlere verdiği tepkileri yani aslında gözlenemeyen fakat zihinde olanlar anlaşılma çalışılmaktadır.

Yıldırım ve Şimşek'e (2021) göre yarı yapılandırılmış görüşme formu en çok kullanılan veri toplama yöntemidir ve diğer görüşme türleriyle kıyaslandığında bazı olumlu özelliklere sahiptir. Araştırmacı ya, ek sorular sorma, soruyu farklı bir biçimde tekrar etme, yanıtlanmış soruları atlama, soruları nı sırasını değiştirme gibi esneklikler sağlamaktadır. Araştırmacı görüşmede bizzat bulunduğu için ortamın uygun olup olmadığıni kontrol edebilmekte, soruları katılımcı olarak seçtiği birey tarafından cevaplandırılmasına emin olmakta, sorulara yanıt oranı yüksek ve genellikle cevaplar tam olmaktadır. Görüşme senkronize bir şekilde yapıldığı için araştırmacı katılımcı nın sözel olmayan davranışlarını ve anlamlı tepkilerini gözlemleyebilmektedir. Araştırmacı istediği bilgiye ulaşamadığında detaylı açıklamalarla istediği bilgiye ulaşabilmektedir. Formdayalı görüşme yapılmamasından dolayı katılımcılardan daha sistematik bilgi alınmaktadır bu katılımcıların cevaplarını karşılaştırmak ve veri analizi yaparken kolaylık sağlamaktadır. Bu olumlu özelliklerden dolayı bu araştırmada veri toplama yöntemi olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

2. 5. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Bu araştırmanın verileri araştırmacı tarafından hazırlanmış olan demografik bilgiler formu ve yarı-yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Demografik bilgiler formu ve yarı-yapılandırılmış görüşme formu ek x'te yer almaktadır.

2. 5. 1. Demografik Bilgiler Formu:

Katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim bilgileri, mesleki deneyim süresi ve terapi verdiği şehir ile ilgili bilgilere ulaşmak için araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

2. 5. 2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu:

Görüşme formu hazırlanırken dikkat edilmesi gereken bazı hususlar vardır. Sorular önceden belirlenmeli, açık ve anlaşılır şekilde olmalı, basitten karmaşığa

sıralanmalı, daha öncesinde bir grup katılımcıyla denenip geliştirilmeli, katılımcının sosyoekonomik düzeyine göre düzenlenmeli, genel sorulardan ziyade katılımcıların deneyimlerine ilişkin cevap vermelerini gerektiren spesifik sorular sorulmalı, katılımcıları derinlemesine bilgi vermeye teşvik eden sorular sorulmalı ve alternatif sorular hazırlanmalıdır. Katılımcıyı yönlendirmekten, çok boyutlu sorular sormaktan, kişiyi rahatsız edebilecek hassas sorular sormaktan ve çok zor veya çok kolay olan sorular sormaktan kaçınılmalıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2021; Tekin, 2006). Yarı yapılandırılmış görüşme formu araştırmacı tarafından oluşturulurken bu hususlara dikkat edilmiştir.

Fenomenolojik araştırmalarda gözlem yapmak araştırmacının soracağı sorulara temel oluşturmakta ve desteklemektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu sebeple araştırmacı soruları oluşturmadan önce alanda çalışan DKT'lerin yaşadıkları zorlukları gözlemlemiştir. Bir süre gözlemledikten sonra soruların temelini oluşturmuştur. Sonrasında çalışmaya dahil edilmeyecek DKT'lerle oluşturduğu soruları tartışmak amacıyla zoom toplantıları yapmıştır. Tezin danışmanı tarafından sorular kontrol edilmiştir. Son olarak çalışmaya dahil edilmeyen bir DKT ile pilot çalışma yapılmış ve yarı yapılandırılmış görüşme formu son halini almıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşme formu 20 açık uçlu sorudan oluşmaktadır. 10-17 arasındaki sorular birbiriyle bağlantılı üç sorudan oluşmaktadır. Bu sorulara geçmeden önce katılımcılara bilgi verilmiş olup cevaplanmayan soru olduğunda soru farklı şekilde tekrarlanmıştır.

2. 6. GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK

Bilimsel araştırmalarda sonuçların inandırıcılığı (trustworthiness) en önemli ölçütlerdendir. Bu sebeple en yaygın kullanılan ölçütler "geçerlik "ve "güvenirlilik"tir. Nitel araştırmalarda bu kavramlar yerine farklı kavramlar tercih edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek,2021). Creswell (2003) nitel araştırma yapan araştırmacıların çalışmalarının doğruluğunu ispatlamak için kabul görmüş stratejileri kullanmalarını önermektedir. Lincoln ve Guba (1985) inandırıcılığı (trustworthiness) kısaca araştırmacının kendi dahil tüm okuyucuları araştırmanın bulgularının dikkate alınmaya değer olduğuna ikna etmesi

olarak tanımlamıştır ve okuyucuları ikna edebilmek için araştırmacıların kendilerine sorması gereken 4 soru olduğunu söylemiştir.

1. İnandırıcılık: Okuyucular araştırma sonuçlarının doğruluğuna neden güvenmelidir?

Araştırmanın bilimsel olarak kabul edilebilmesi için araştırmacının bulguların ve sonuçların gerçek, açık, tutarlı ve başka araştırmacılar tarafından teyit edilebilir olduğuna dair bazı kanıtlar sunması gerekmektedir. (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Lincoln ve Guba'ya (1985) göre inandırıcılığın kanıtlanabilmesi için bazı teknikler vardır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu çalışmada inandırıcılığının kanıtlanabilmesi için kullanılan teknikler aşağıda yer almaktadır.

Uzun süreli etkileşim: Araştırmacı veri kaynaklarıyla uzun süreli etkileşim içinde olmalıdır. Görüşülen süre uzadıkça güven ortamı olduğu için katılımcılar daha içten yanıt vermektedir bundan dolayı uzun süreli görüşmelerde verilerin geçerliği daha yüksek olmaktadır. Bu çalışmada katılımcılarla ortalama 25 dakika görüşme yapılmıştır.

Çeşitleme: Veri kaynakları, yöntem ve araştırmacı çeşitlemesi olarak üçe ayrılır. Veri kaynaklarının çeşitlendirilmesi farklı özelliklere sahip katılımcıların araştırmaya dahil edilmesi demektir. Bu farklı deneyimleri ortaya koyarak çoklu gerçekliklerin ele alınması için önemlidir. Bu çalışmada katılımcıların cinsiyeti, mesleki deneyimi, terapi verdiği şehir, çalıştığı kurum ve çalıştığı vaka grubu dikkate alınmıştır ve katılımcılar farklı özellikte olacak şekilde seçilmiştir.

Uzman incelemesi: Nitel araştırma yöntemleri konusunda uzmanlığı olan veya araştırma konusunda genel bilgiye sahip kişilerden araştırmanın süreciyle ilgili geri bildirimde bulunmasının istenmesidir. Bu sayede araştırmacı kendi bakış açısının araştırmaya olası etkilerini görmektedir. Bu çalışmanın her aşamasında çalışmanın danışmanı olan Dr. Ferhat Korkmaz tarafından geri bildirim alınmıştır.

Katılımcı teyidi: Araştırmada elde edilen verilerin ve araştırmacının yorumlarının katılımcılar tarafından teyit edilmesidir. Bu çalışmada ses kaydı aracılığıyla veriler toplandıktan sonra metne dönüştürülmüş ve katılımcılarla paylaşılmıştır. Veriler katılımcıların onayı dahilinde çalışmaya dahil edilmiştir.

2. Aktarılabilirlik: Bu araştırma farklı ortamlarda veya farklı katılımcılarla uygulanabilir mi?

Erlandson ve diğerleri (1993) aktarılabilirliği arttırmak için iki teknik önermiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Ayrıntılı betimleme: Ham verilerin okuyucuya yorum katmadan sunulmasıdır. Araştırmacılar doğrudan alıntılar kullanarak bu tekniği uygularlar. Bu okuyucunun verileri kendisinin yorumlamasına fırsat vermektedir. Bu çalışmada katılımcıların cevapları yorum katılmadan doğrudan okuyucuya sunulmuştur.

Amaçlı örnekleme: Katılımcıların farklılığı yansıtacak biçimde seçilmesidir. Bu okuyucunun çeşitlilik ve araştırma sonuçlarını karşılaştırmasını sağlamaktadır. Bu çalışmada amaçlı örnekleme yönteminin alt başlığı olan ölçüt bağımlı örnekleme yöntemi kullanılmış olup araştırmaya dahil edilme kriterleri belirlenmiştir.

3. Tutarlık: Bir araştırma aynı veya benzer katılımcılarla aynı veya benzer ortamda tekrarlanırsa, araştırmanın bulguları tekrarlanabilir mi?

Erlandson ve diğerleri (1993) tutarlılığı sağlamak amacıyla tutarlılık incelemesi yapılmasını önermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu çalışmada tutarlık sağlanması için tutarlık incelemesi yapılmıştır.

Tutarlık incelemesi: Bu teknik araştırmacının çalışma boyunca tutarlı davranıp davranmadığını ortaya koymaktadır. Bu çalışmada araştırmacının tutarlılığı tezin danışmanı olan Dr. Ferhat Korkmaz tarafından kontrol edilmiştir.

4. Teyit edilebilirlik: Araştırmanın bulguları, araştırmacının ön yargıları, motivasyonları, ilgileri veya bakış açıları tarafından değil de, araştırmanın katılımcıları tarafından mı belirlenmiştir?

Erlandson ve diğerleri (1993) teyit edilebilirliği sağlamak için teyit incelemesi yapılmasını önermektedir. (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

Teyit İncelemesi: Araştırmacının öznel yargılardan uzak olması araştırma sonuçlarının gerçeği yansıtması için önemlidir. Bunun için bir önlem alınması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu çalışmada çalışmaya dahil edilmeyen bir uzman araştırma sonucunda ulaşılan sonuçların ham verilere dönüldüğünde teyit edilip edilmediğini kontrol etmiş ve araştırmacının araştırma bulgularına etki edebilecek ön yargıları ve bakış açıları araştırmacının perspektifi başlığı ile ayrıntılı olarak yazılmıştır.

2.7 VERİLERİN ANALİZİ

Yarı yapılandırılmış görüşmeler katılımcıların izniyle ses kaydına alınmış daha sonrasında bilgisayar ortamında ses kayıtları deşifre edilmiştir. Deşifreler sonucunda elde edilen verilerin analizi içerik analiz yöntemiyle yapılmıştır. İçerik analiz yöntemi verileri nesnel ve sistemli bir şekilde sınıflandırmayı, sayılara dönüştürmeyi ve verilerden çıkarım yapmayı içerir (Tavşancıl ve Aslan, 2001).

Yıldırım ve Şimşek (2021)'e göre içerik analizinde dört aşama vardır. Bu çalışmada bu dört aşama takip edilmiştir.

1. Verilerin kodlanması: Bu aşamada araştırmacı elde ettiği verileri anlamlı bölümlere ayırmıştır. Bu bölümler bazen bir sözcük bazense bir sayfalık bir veri olabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Nitel verileri analiz etmek için birçok bilgisayar programı vardır (Weitzman,2000). Bu çalışmada da veriler kodlanırken MAXQDA 2022 programı kullanılmıştır.
2. Tematik kodlama: Bu aşamada araştırmacı ilk aşamadaki kodları belirli kategoriler altında toplayıp temalar oluşturmuştur. Temalar oluşturulurken kodlar bir araya getirilip, incelenmekte ve ortak kısımlar bulunarak kategorize edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2021).

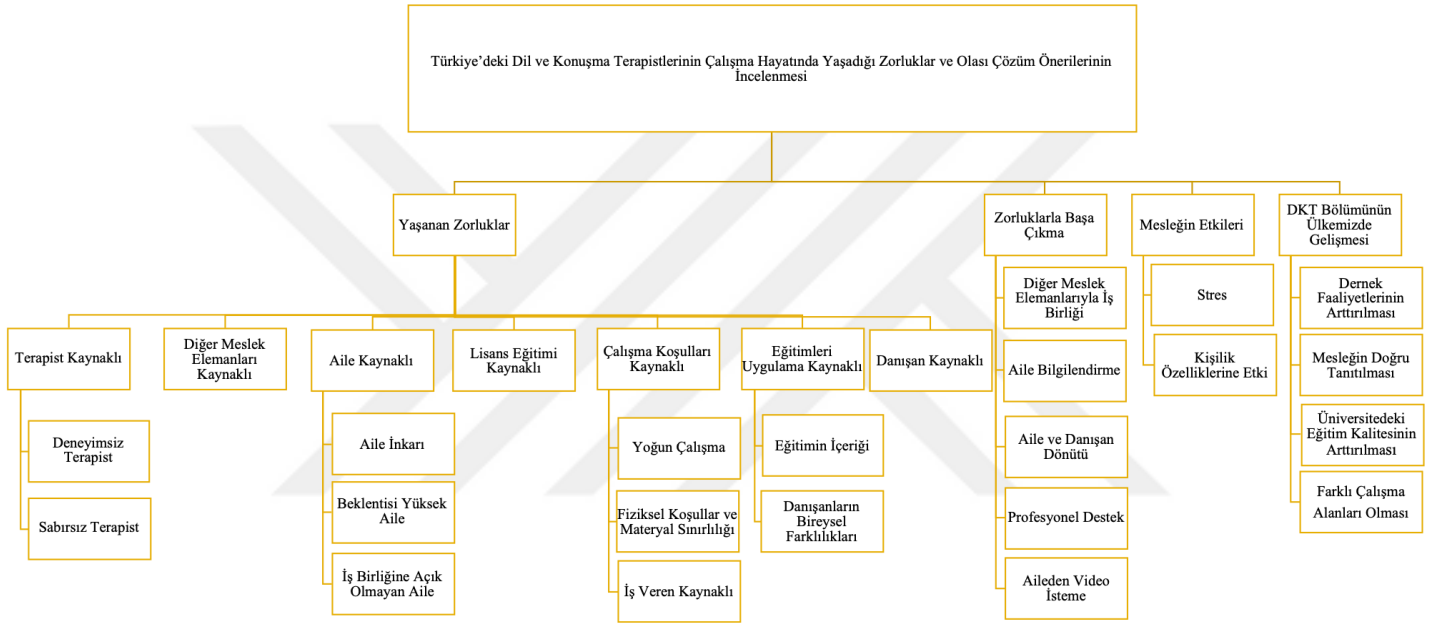
3. Verilerin düzenlenmesi ve tanımlanması: Diğer aşamalarda verilerin ve temaların kodlanmasıyla bir sistem oluşmuş ve araştırmacı bu aşamada oluşan sisteme göre verileri düzenlemiştir. Elde ettiği bulguları yorum katmadan okucuya sunmuştur.
4. Bulguların yorumlanması: Araştırmacı veri toplama sürecinin doğal bir parçası olduğu için yapacağı yorumlar kıymetlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2021) Bu aşamada araştırmacı tanımladığı bulguları yorumlamış ve bazı sonuçlar çıkarmıştır.

BÖLÜM 3: BULGULAR

Bu kısımda analiz edilen verilerin bulgularına yer verilmektedir.

Bu araştırmada veri analizi yapılırken içerik analiz kullanılmıştır. 10 katılımcıyla yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerin analiz edilmesiyle 4 ana tema ve 28 alt tema oluşmuştur. Temalar Şekil 1.'de yer almaktadır.

Şekil 1. Katılımcıların çalışma hayatında yaşadıkları zorluklar ve olası çözüm önerileri

Oluşturulan temalar için frekans ve yüzde verileri sunulmuş ve her bir katılımcıdan alıntılara yer verilmiştir.

3.1. YAŞANAN ZORLUKLAR

Bu kısımda Türkiye’ de çalışan DKT’lerin çalışma hayatında yaşadığı zorluklara yer verilmiştir. Analiz sonucunda bu yaşanan zorlukların terapist kaynaklı, diğer meslek elemanları kaynaklı, aile kaynaklı, lisans eğitimi kaynaklı, çalışma koşulları kaynaklı, eğitimleri uygulama kaynaklı, danışan kaynaklı olmak üzere 7 alt tema elde edilmiştir.

3.1.1. Terapist Kaynaklı

Bu kısımda terapist kaynaklı yaşanan sorunlara ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Bulgular Tablo 2’de frekans (f) ve yüzde (%) değerleriyle verilmiştir.

Tablo 2. Terapist Kaynaklı Zorluklara İlişkin Bulgular

Tema	Alt Tema	Frekans(f)	Yüzde(%)
Terapist Kaynaklı	Deneyimsiz Olmak	9	90
	Sabırsız Olmak	4	40

Katılımcılar bazı sorunların deneyimsiz olmaktan (f:9, %90) ve sabırsız olmaktan (f:4,%40) kaynaklandığını ifade etmişlerdir.

3.1.1.1. Deneyimsiz Olmak

On katılımcıdan dokuzu (f:9, %90) deneyimsiz olduğu için zorluk yaşadığını ifade etmiştir. Aşağıda bazı katılımcıların alıntılarına yer verilmiştir.

Katılımcı 1 ilk kez gördüğü vakalarda kaygılandığını ve bu kaygılanmanın sebebinin bilgi birikiminin az olmasından ya da deneyiminin az olmasından kaynaklandığını ifade etmiştir.

Katılımcı 1: ‘‘Bu zorluklar kendi kaygılanma sebebim haliyle belli alanlardaki bilgi birikiminin eksik olmasıyla alakalı olabilir ya da bazı alanlardaki deneyiminin çok az olmasıyla alakalı olabilir.’’

Katılımcı 2 zorlandığı vakalar olduğunu ve bu vakalarda zorlanmasının, deneyiminin az olmasından kaynaklandığını ifade etmiştir.

Katılımcı 2: “İşitme engeli ve dudak damak yarıklığı çünkü çok fazla deneyimim olmadı bu konuda. Çok çalıştığım alanlar değil.”

Katılımcı 7 mesleğe ilk başladığı zamanlarda terapi hedefi belirlerken zorlandığını ama daha sonrasında deneyim kazandıkça bu zorlukların çok zor gelmediğini ifade etmiştir.

Katılımcı 7: “ Terapi hedefi belirlerken yani çok büyük bir zorluk yaşamıyorum ama mesleğin ilk zamanlarını düşünecek olursak evet zorlanıyordum hangisiyle önce başlamak gerekiyor, hangi sesi önce çalışmak gerekiyor, hangi dil hedefini önce koymak gerekiyor gibi zorluklarım oluyordu. Hatta tatil yapıp 2 hafta sonra geri geldiğimde sudan çıkmış balık gibi ne yapıyordum ben nereden başlıyorduk dediğim dönemleri de hatırlıyorum ve bunu konuştuğumda işe yeni başladığımızda benzer şeylerin arkadaşlarım tarafından da dile getirildiğini duymuştum. Dolayısıyla onlar birazcık daha mesleğin ilk yıllarında yaşanan şeyler oluyor.”

3.1.1.2 Sabırsız Olmak

On katılımcıdan dördü (f:4, %40) sabırsız olduğu için zorluk yaşadığını ifade etmiştir. Aşağıda bazı katılımcıların alıntılarına yer verilmiştir.

Katılımcı 6 terapi hedefi belirlerken zorlandığını ve bunun sebebinin kendisinin sabırsız olmasından kaynaklandığını ifade etmiştir.

Katılımcı 6: “Terapi hedefi belirlemekte biraz aslında bakarsanız bu sorunu yaşamamın nedeni kendimim çünkü uzun vadede beklemem gerek bir şeyleri yoksa bazen ben de sabırsız davranıp kişiden kısa vadede mi bekliyorum hedefi hani bazı durumlarda uzun vade kısa vade hedefini birbirinden ayıramadığım durumlar oluyor öz eleştiri olarak onu söyleyebilirim. Bence sorun yaşamamın en büyük nedeni de bu.”

Katılımcı 1 hedef belirlerken, sabırsız ve aceleci olduğu için hedefleri biraz daha ileri koyduğunu ifade etmiştir.

Katılımcı 1: "Yani belki de bilgi birikimim dışında mizacımdan kaynaklanıyor olabilir daha aceleci ve daha her ne kadar bunu terapist kimliğimle dışarda bırakmaya çalışsam da sabırsız ve aceleci biri olduğum için biraz daha hedefleri ileriye koyuyor olabilir veya biraz daha acele ediyor olabilirim. Bu noktada belki de terapistlerin de kendilerini sık sık arka planda kontrol etmesi ve o terapist kimliğine büründüklerinde bir şekilde bu mizaç özelliklerini kapının dışarısında tutması gerekiyor olabilir."

3.1.2 Diğer Meslek Elemanları Kaynaklı

Bu kısımda diğer meslek elemanları kaynaklı yaşanan sorunlara ilişkin bulgulara yer verilmiştir. On katılımcıdan dokuzu yaşanan zorlukların diğer meslek elemanlarından kaynaklandığını ifade etmiştir. Aşağıda bazı katılımcıların alıntılarına yer verilmiştir.

Katılım 3 ve Katılımcı 8 diğer meslek gruplarına ulaşmak konusunda zorlandığını ifade etmektedir.

Katılımcı 3: "Çalışma arkadaşlarımla şöyle olabiliyor mesela özel eğitim noktasında alan mezunu hoca bulmak çok zor. Bu noktada hani davranışsal çalışılması gereken durumlar olabiliyor yönlendirdiğimde çok fazla olumlu geri dönüş alamayabiliyorum. Diğer meslek grupları çok tanınmıyor bu noktada aileleri yönlendirmekte zorlanıyorum."

Katılımcı 8: "Diğer meslek elemanlarına yönlendirirken özellikle yine ergoterapiden vereceğim örnek. Ülkede çok gerçekten yetersiz olduğu için bu alandaki gelişmiş kişiler ve yetkin kişiler bu alana yönlendirirken zorluk yaşıyorum açıkçası. Özellerde dahi olsa yani herhangi bir şekilde sıra gelmiyor gerçekten gerekli olan kişilere. (...)"

Katılımcı 10 diğer meslek elemanlarının gerektiğinde DKT'ye yönlendirme yapmadığını ifade etmektedir.

Katılımcı 10: ‘‘Mesela bugün bana gelen bir danışan telefonla bana ulaşmıştı. Mesela şey diyordu 2 yaşında çocuk konuşamıyor mesela 5-10 kelime çıkarabiliyor sadece onları da zaten tam doğru bir şekilde telaffuz edemiyor işte psikiyatri doktoruna gitmişler işte demiş ki bekleyin düzelir. Hala bu kafada insanlar ve ne yazık ki ve bu kişiler dediğim gibi sözde hani işin ehli kişiler ama şöyle ben demiyorum hani o alanı bilecekler 2 yaşında bu konuşma özelliklerine sahip hani en azından şu bilinçte olmaları gerekiyor ben o zaman ha bu çocuk konuşamıyor hiç benim yorum yapmama gerek yok ben kime yönlendireyim işin ehli olan kim dil konuşma terapisi direkt yönlendireyim ben yorum yapmayayım ya yani her işe burnuma sokmayayım yani bu bilinçte değiller ne yazık ki.’’

3.1.3. Aile Kaynaklı

Bu kısımda aile kaynaklı yaşanan sorunlara ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Bulgular Tablo 3’de frekans (f) ve yüzde (%) değerleriyle verilmiştir.

Tablo 3. Aile Kaynaklı Yaşanan Zorluklara İlişkin Bulgular

Tema	Alt Tema	Frekans(f)	Yüzde(%)
Aile Kaynaklı	Aile İnkarı	7	70
	Beklentisi Yüksek Aile	7	70
	İş Birliğine Açık Olmayan Aile	10	100

Katılımcılar aile kaynaklı oluşan sorunların aile inkarından (f:7, %70), beklentisi yüksek ailelerden (f:4,%40) ve iş birliğine açık olmayan ailelerden (f:10,%100) kaynaklandığını ifade etmişlerdir.

3.1.3.1. Aile İnkarı

On katılımcıdan yedisi (f:7, %70) ailelerin çocuğun tanısını, zorlandığı alanları ve terapinin sürecini kabul etmekte zorluk yaşadığını ifade etmiştir. Aşağıda bazı katılımcıların alıntılarına yer verilmiştir.

Katılımcı 6 ailelerin bir sorun olduğunu kabul etmemesinin sebebinin inkar politikası olduğunu ve bu sürecin uzamasının çocukları olumsuz etkilediğini ifade etmektedir.

Katılımcı 6: “Çocuklarına karşı da çok acımasızlar. O an terapistle karşı da çok acımasız oluyorlar. Bu sorunun kaynaklama nedeni de ailelerin bence inkar politikası. Hani hiçbir aile benim çocuğum da bir sorun varı kabul etmek istemiyor ya da benim çocuğumda bir sendrom varı kabul etmek istemiyor. En büyük sorun aslında bakarsınız oradan kaynaklanıyor. Ki bu sorunun en büyük kaynaklanmasında çocuklara çok büyük geri dönüşleri oluyor aile bu inkarı çok uzun süre sürdürdüğünde çocuklar artık o kritik dil yaşını geçmiş oluyor. Daha kronikleşmeye başlamış oluyorlar. Ve bu süreç o zaman hem aile için hem de terapist için oldukça sancılı bir durum oluyor.”

Katılımcı 5: “Özetleyecek olursam ailenin kabul etmemesi durumu, inkar etmesi gibi zorlukla karşılaşıyorum.”

Katılımcı 7 süreçle yüzleşmeye hazır olmayan ailelerin yapılan yönlendirmelerden de kaçabildiğini ifade etmektedir.

Katılımcı 7:“(…) ailenin eğer çok kaygılı bir aileyse gerçeklerle yüzleşmeye çok hazır değilse bu tarz yönlendirmelerde aile kaçabiliyor. Yüzleşmek istemeyebiliyor. Çocuğun çocuk psikiyatristi tarafından görülmesini istediğimde aman çocuğuma ilaç yapılacak, beynine mr çekilecek diyip kaçan aile olabiliyor.”

3.1.3.2 Beklentisi Yüksek Aile

On katılımcıdan yedisi (f:7, %70) ailelerin terapi sürecinden, çocuklarından veya terapistlerden beklentilerinin fazla olmasından kaynaklı zorluk yaşadığını ifade etmiştir. Aşağıda bazı katılımcıların alıntılarına yer verilmiştir.

Katılımcı 7 özellikle kekemelik vakalarında zorlandığını çünkü ailelerin beklentisinin yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Katılımcı 7: “Büyük oranda kekemelik vakaları zorlayıcı oluyor çünkü ailelerin beklentisi yüksek, net kesin çözüm bekliyorlar. Bunun böyle olmayacağını anlatmamıza rağmen ilk görüşmede. Yine de insanlarda doğal olarak bir sonuç beklentisi oluyor. (...)”

Üç katılımcı ailelerin hızlı bir sonuç beklediğini ve terapilerden beklentilerinin çok yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Katılımcı 3: “Ki bizim mesleğimizde gerçekten yeni tanınan bir meslek grubu ailelerin beklentisi çok yüksek gerçekten bizden bir ilaç gibi bir şey bekliyorlar.”

Katılımcı 6: “Ailelerin o beklentilerinin bazı ailelere çok yüksek olduğunu söyleyebilmek bizim meslekte mucizeler yaratmadığımızı ve bazı şeylerin bir sınırı olduğu anlatabilmek aslında en büyük zorluk.”

Katılımcı 4: “İşte bir iki seansta problemlerin halledilebileceğini düşünmeleri ailelerin. Bu çok büyük bir sıkıntı. Sanki iğne ya da bir şeyle halledilebilecek olduğunu düşünmeleri ve gelirken aslında. (...)”

3.1.3.3. İş Birliğine Açık Olmayan Aile

On katılımcının onu da (f:10, %100) iş birliğine açık olmayan ailelerden kaynaklı zorluk yaşadığını ifade etmiştir. Aşağıda bazı katılımcıların alıntılarına yer verilmiştir.

Katılımcı 1 ve Katılımcı 7 bazı ailelerin gerekli sorumlulukları almadığı yalnızca terapistin çabasıyla bir sonuç elde etmek istediklerini ifade etmektedir.

Katılımcı 1: “Terapi esnasında iş birliği yapmayan aile verilen çalışmaların düzenli yapılmadığı ve sade biz sana getirdik şimdi hadi sen bu çocuğu eti senin kemiği de senin bir an evvel adam et kafasında olan ve biz zaten evde bunları çalışacaksa sana niye getiriyoruz diyen ailelerle çalışmak genellikle çok zor oluyor. Öyle olunca da ilerleme çok yavaş oluyor. (...)”

Katılımcı 7: “Verilen ödevlerin aileler tarafından yaptırılmaması verilen sorumlulukların aile tarafından yerine getirilmemesi, Çocuğun takip edilmemesi. çünkü terapi 3 bacaklı yürüyen bir şey. Siz aile ve okul. Varsa okul tabiki. Eğer buralarda sağlam destek alamıyorsanız dünyanın en iyi terapisti de olsanız ilerleme hızınız düşer. (...)”

Katılımcı 9 bazı ailelerin hedef belirleme konusunda terapist müdahale etmesinden kaynaklı terapistin yaşadığı zorluğu ifade etmektedir.

Katılımcı 9: “Şöyle söylüyim. Yani genelde kekemelik ya da işte gecikmiş konuşmada hedef belirlerken zorlanmıyorum ama bazen artikülasyon ya da fonolojik bozukluğu olan çocuklarda hedef belirlerken aile bu sürece dahil olmaya çalışıyor yani işte hocam mesela biz çocukla k sesini çalışmamız lazım r sesinden önce. Hocam siz r sesini çalışır mısınız? O sesi daha bozuk gibi baskı yapmaya çalışan aileler oluyor. O zaman zorlanıyorum.”

3.1.4. Lisans Eğitimi Kaynaklı

10 katılımcıdan 8 i lisans eğitimindeki eksikliklerden kaynaklı zorluk yaşadığını ifade etmiştir. Aşağıda bazı katılımcıların alıntılarına yer verilmiştir.

Üç katılımcı lisans eğitiminde uygulamaların az olmasından kaynaklı zorluk yaşadığını ifade etmiştir.

Katılımcı 1: “Bu dersler çok teorik işlenmişti ve uygulamaya dair çok az şey vardı derslerin içeriğinde bu kısımda zorlandım. (...)”

Katılımcı 3: ”Okulda öğrendiklerimiz birazcık daha böyle teorikti. Teorik bilgiydi. Mesela işte bir trans bireyle nasıl ses terapisi yaparız ya da mutasyonel falsettoyla nasıl çalışırız bunların bilgisi verilmemişti. Kendi araştırmalarımınla ya da işte dediğim gibi stajlarla kendim bir şekilde öğrendim.”

Katılımcı 10 “Terapi hedefleri belirlerken tabi bazı alanlarda dediğim gibi zorlanıyorsun zorlanmanın nedeni şudur lisans eğitiminde yeterli düzeyde terapiye dair bir uygulama görmediğim ve herhangi bir terapi metodu, yöntemi aktarılmadığı için zorlanıyor insan. (...)”

Katılımcı 4 lisans eğitiminden ziyade çalışma hayatında daha çok şey öğrendiğini ifade etmektedir.

Katılımcı 4:”Aslında hiçbirini almamışım ben sadece pratik yaşamda öğrendim hepsini diyebilirim size.”

3.1.5. Çalışma Koşulları Kaynaklı

Bu kısımda çalışma koşulları kaynaklı yaşanan sorunlara ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Bulgular Tablo 4’de frekans (f) ve yüzde (%) değerleriyle verilmiştir.

Tablo 4. Çalışma Koşulları Kaynaklı Yaşanan Zorluklara İlişkin Bulgular

Tema	Alt Tema	Frekans(f)	Yüzde(%)
Çalışma Koşulları Kaynaklı	Yoğun Çalışma	6	60
	Fiziksel Koşullar ve Materyal Sınırlılığı	4	40
	İş Veren Kaynaklı	8	80

Katılımcılar çalışma koşulları kaynaklı oluşan sorunların yoğun çalışmaktan (f:6, %60), fiziksel koşullar ve materyal sınırlılığından (f:4,%40) ve iş verenden (f:8,%80) kaynaklandığını ifade etmişlerdir.

3.1.5.1. Yoğun Çalışma

On katılımcının altısı (f:6, %60) yoğun çalışmak kaynaklı zorluk yaşadığını ifade etmiştir. Aşağıda bazı katılımcıların alıntılarına yer verilmiştir.

Katılımcı 5 ve Katılımcı 2 gün içerisinde üst üste çok seans aldıklarını ve bu sebepten zorlandıklarını ifade etmektedir.

Katılımcı 5: "Çalışma koşullarımdaki zorluklardan birisi çok fazla çalışmak arka arkaya çok fazla seans alıyor olmam normalde bence bir terapistin 10 seans almaması gerekiyor ya da daha fazlasını almaması gerekiyor. Hatta bence 8 seans bile bir terapist için çok fazla bence maksimum sabah 3 akşam 3 seans alması gerekiyor bir terapistin faydalı olabilmesi için ya da çok hafif çocuklarla çalışıyorsa belki 8 seans alabilir. (...) neredeyse her gün 10 tane danışan alıyorum ve haftanın 6 günü alıyorum bu beni çok zorluyor meslek hayatımda.

Katılımcı 2: "Çok seans alıyoruz günde 10-12 seans alıyoruz bu yorucu. 4 günde yani bir 40'a yakın seans oluyor."

3.1.5.2. Fiziksel Koşullar ve Materyal Sınırlılığı

On katılımcıdan dördü (f:4, %40) çalışma ortamının fiziksel koşulları ve materyal sınırlılığından kaynaklı sorun yaşadığını ifade etmiştir. Aşağıda bazı katılımcıların alıntılarına yer verilmiştir.

Katılımcı 10 materyal sınırlılığından ve hijyen ortamının sağlanamamasından dolayı zorluk yaşadığını ifade etmektedir.

Katılımcı 10: Ama genel olarak sorduğunda mesela şundan bahsedebilirim ben rehabilitasyon merkezinde çalışırken tamam mı? Materyal eksikliğinden ondan sonra uygun ortamın sağlanmaması vs. bunlar gerçekten büyük zorluklar o açıdan zorlanıyorum. Hastane ortamında da zorluklar var tabi. Hastane ortamı yani mesela hastane ortamında hijyen kuralları hijyen kurallarını uygulayamıyorsun. (...)"

Katılımcı 7 fiziksel koşulların sağlanamamasından kaynaklı zorluk yaşadığını ifade etmektedir.

Katılımcı 7: "Şimdi danışmanlık merkezlerinde yaşarken ay çalışırken ya da işte bir hastane ortamında çalışırken ortamı kendinize göre düzenlemek biraz daha sıkıntılı olabiliyor. Çünkü istediğiniz gibi bir oturma düzeni sağlayamayabiliyorsunuz. Çocuğa uygun masaydı vs. mutlaka konuşma terapisi yapılan odanın camının olması gerekiyor. Bazen camsız bir oda veriliyor orada oksijeni tazeleyemiyorsunuz vs. bunlar sıkıntılı süreçler. Fiziksel koşulları iyi ayarlamak gerekiyor."

3.1.5.3. İş Veren Kaynaklı Zorluklar

On katılımcıdan sekizi (f:8, %80) iş veren kaynaklı sorun yaşadığını ifade etmiştir. Aşağıda bazı katılımcıların alıntılarına yer verilmiştir.

Katılımcı 4 ve Katılımcı 9 dil ve konuşma terapisine uygun olmayan çocukları seansa almak zorunda bırakıldıkları için yaşadıkları zorlukları ifade etmişlerdir.

Katılımcı 4: "(...) Çocuk dil ve konuşma terapisine uygun olmamasına rağmen, işte baskılardan kaynaklı aldığım birkaç tane vaka var ve bunlarla seans yapmak gerçekten çok zor hale geliyor. Tek yaşadığım problem bu yani açık ve net olarak."

Katılımcı 9: "Şu an çalıştığım kurumda otizm ağırlıklı bana da işte bazen dile uygun olmayan çocukları programa dahil etmek istiyorlar. Ama çocuk daha masa başında oturmuyor regüle değil. İşte anlamsız sesler çıkarıyor. Stereotipik davranışları var yani hiçbir şekilde uygun değil. Ama benden o çocuğu alıp terapi yapmamı bekliyor. (...)"

Katılımcı 8 ve Katılımcı 7 yetkin olmadıkları alandaki danışanları ve dil ve konuşma terapisine uygun olmayan danışanları almak zorunda bırakıldıkları için yaşadıkları zorlukları ifade etmişlerdir.

Katılımcı 8: “Yani yetkin olmadığım alanlarla ilgili pat diye hiçbir bilgim dahilinde olmayan çocuklar veya yetişkinler geldiğinde bunla ilgili sıkıntılar yaşadım veya bazı çok böyle yaşı yüksek işte yetişkin hastalarda işte atıyorum zihin engeli, otizm gibi şeylerin eşlik ettiği yetişkin hastalar geldiğinde hani dil becerilerinin gerçekten ilerlemesi çok çok zor olduğu vakalarda bu tarz şeylerde biraz daha sıkıntı yaşadım.(...)”

Katılımcı 7: “ İş verenimle ilgili yaşadığım sıkıntılar da daha öncesinde yani mesela rehabilitasyon merkezinde en çok yaşadığım şey neydi? Bu çocuk henüz oturup masa başında konuşma terapisi yapmaya hazır değil. Onunla birazcık daha farklı bir şey çalışması gerekiyor. Ki o dönem ne ergoterapi benim ilk çalışmaya başladığım dönemlerde ne ergoterapi bu kadar yaygındı. Fizik tedavi, fizyoterapistle yönlendiriyorduk biz. Ne de floortime uygulamaları bu kadar yaygındı. Dolayısıyla oradaki çocuklarda biz baya özel eğitmeni tadında çalışmak zorunda kalıyorduk ve o da olumsuz oluyordu. Ve bunu anlatamıyorduk iş verenlerimize. Veya mesela ses terapisi yaptığım dönemde kbb merkezinde çalışırken ben özellikle yutma konusunda deneyimli olmadığımı bu konuda tecrübem olmadığına ve bu konuda çalışmaya da hevesim olmadığını söylememe rağmen bazen böyle trakeotomili hastaları görmem isteniyordu o beni çok geriyordu. Çünkü donanımlı hissetmediğiniz bir şey yapmanız bekleniyor. Hani oralarda en çok hazır olmadığınız yapamayacağınız, gücünüzün ötesinde ya da sizin ilgi alanınızın dışındaki vakalarla çalışmaya zorunda bırakılmak zorlayıcıydı.”

Katılımcı 3 iş verenin maddi kaygıları sebebiyle yaşadığı zorlukları ifade etmektedir.

Katılımcı 3: “Yani meslek grubu olarak açıkçası yeni bir meslek grubu ve ailelerin en çok odaklandığı alan bununla ilgili çalıştığımız kurumlar biraz daha ticari amaçlar güdebiliyor. Açıkçası bununla ilgili problem yaşıyorum. Nedeni de ticari amacı güden kurumlar çünkü sadece ben sana bu maaşı ödüyorum o zaman karşılığını alayım

yani bir çalıştığımız alana odaklanmak yerine biraz daha paraya odaklanabiliyor bu noktada beni zorluyor.”

3.1.6. Eğitimleri Uygulama Kaynaklı

Bu kısımda alınan eğitimleri uygulamaya aktarırken yaşanan sorunlara ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Bulgular Tablo 5’de frekans (f) ve yüzde (%) değerleriyle verilmiştir.

Tablo 5. Eğitimleri Uygulama Kaynaklı Yaşanan Zorluklara İlişkin Bulgular

Tema	Alt Tema	Frekans(f)	Yüzde(%)
Eğitimleri Uygulama Kaynaklı	Eğitimin İçeriği	5	50
	Danışanların Bireysel Farklılıkları	4	40

Katılımcılar aldıkları eğitimleri uygulamaya aktarırken yaşadığı sorunların eğitimin içeriğinden (f:5, %50) ve danışanların bireysel farklılıklarından(f:4,%40) kaynaklandığını ifade etmişlerdir.

3.1.6.1. Eğitimin İçeriği

On katılımcıdan beşi (f:5, %50) eğitimleri uygulamaya aktarırken eğitimlerin içeriğinden kaynaklı sorun yaşadığını ifade etmiştir. Aşağıda bazı katılımcıların alıntılarına yer verilmiştir.

Katılımcı 5: “Ama kekemelik ile ilgili aldığım eğitimlerde birazcık güncel hayatıma aktarırken zorlandım çünkü bence eğitimde anlattıkları zaten bize lisans hayatımızda anlattıklarıyla aynı sadece yani kendi vakalarının olumlu sonuç yaşadıkları vakaları genellikle paylaştıklarını gözlemledim ve hani orada anlatıldığı gibi o süreç işlemiyor onu gözlemledim. Ve bu da biraz cesaretimi kırdı. O yüzden kekemelik alanında zorlandığımı düşünüyorum hani bir kurs almama rağmen bir şeyi hala kafamda

halledemedim ve bunu beni çok zorladı. Sebebinin de aslında eğitimin içeriği biraz olduğunu düşünüyorum.”

Katılımcı 6 “ (...)terapi mesela circle yaklaşımı ile ksb çalışacaksın şunu yapacaksın 4 hafta şunu çalışacaksın 4 hafta değiştireceksin. Evet ama ya ona uymuyorsa yani karşıdaki kişi genelde o kalıba uymuyor özellikle erken yaş grup çocuk çalışıyorsanız eğer bazen çocukla ortak dikkat kurmak bile çok zor oluyor. “

3.1.6.2. Danışanın Bireysel Özellikleri

On katılımcıdan dördü (f:4, %40) eğitimleri uygulamaya aktarırken danışanların bireysel özelliklerinden kaynaklı sorun yaşamaktadır. Aşağıda bazı katılımcıların alıntılarına yer verilmiştir.

Katılımcı 2: “Niçin zorluk yaşıyoruz, her vaka aynı olmadığı için, hepsinin bireysel özellikleri farklı olduğu için.”

Katılımcı 10: “Yani neden bu zorluğu yaşadım dediğim gibi hani her bireyin kendine özgü özellikleri olduğu için terapi plan ve programları da bireyselleştirilmiş olduğu için direkt hap bilgi olmadığı için sürekli bir arayış içindesin.”

Katılımcı 7: “ Yani şöyle tabi her birey farklı olduğu için orada sistematik yazan şeyi uygularken, uygulamada beklemediğiniz şeylerle karşılaşabiliyorsunuz. Bireyden kaynaklı. Bu tarz durumlarda hani tabiki bocalayabiliyorum. Burada farklı bu vakada bunu nasıl uygulamam gerekiyor. Bu vakada beni zorlayan bir yer geldi.”

3.1.7. Danışan Kaynaklı

On katılımcıdan altısı danışan kaynaklı sorun yaşadığını ifade etmektedir. Aşağıda bazı katılımcıların alıntılarına yer verilmiştir.

Katılımcı 5: “Tamam, genellikle çocuklarda ilk değerlendirmede eğer çocuğun regülasyon problemi varsa zorluk yaşıyorum.”

Katılımcı 7: ‘‘Terapi esnasında yaşadığım zorluk çocuğun uyumuyla ilgili genellikle çocuğun duygusal gelişimiyle ilgili bir sıkıntı yaşıyoruz eğer çocuk duygusal olarak yaşına uygun bir gelişim gösterebildiyse terapide de uyum gösteriyor eğer çocuk duygusal olarak o terapiyi alma konusunda hazır değilse duygusal bir zorluk yaşıyorsa direnç gösterebilir, ağlayabilir, içeri gelmek istemeyebilir, terapiye gelmek istemeyebilir, verilen ödevleri yapmak istemeyebilir dolayısıyla çocuk bazlı çok fazla çıkan sorun yaşayabiliyoruz.’’

3.2. ZORLUKLARLA BAŞA ÇIKMA

Bu kısımda Türkiye’ de çalışan DKT’lerin çalışma hayatında yaşadığı zorluklarla başa çıkma yöntemlerine yer verilmiştir. Analiz sonucunda bu yaşanan zorluklarla başa çıkma yöntemleri diğer meslek elemanlarıyla iş birliği, aile bilgilendirme, aile ve danışan dönütü, profesyonel destek, aileden video isteme olmak üzere 5 alt tema elde edilmiştir. Bulgular Tablo 6’da frekans (f) ve yüzde (%) değerleriyle verilmiştir.

Tablo 6. Zorluklarla Başa Çıkma İlişkin Bulgular

Tema	Alt Tema	Frekans(f)	Yüzde(%)
Zorluklarla Başa Çıkma	Diğer Meslek Elemanlarıyla İş Birliği	9	90
	Aile Bilgilendirme	9	90
	Aile ve Danışan Dönütü	4	40
	Profesyonel Destek	3	30
	Aileden Video İsteme	4	40

Katılımcılar yaşadıkları zorluklarla başa çıkmak için diğer meslek elemanlarıyla iş birliği (f:9, %90), aile bilgilendirme (f:9,%90), aile ve danışan dönütü (f:4,%40, profesyonel destek(f:3, %30), aileden video isteme(f:4, %40) gibi yöntemler kullandıklarını ifade etmişlerdir.

3.2.1. Diğer Meslek Elemanlarıyla İş Birliği

On katılımcıdan dokuzu (f:9, %90) zorluklarla başa çıkma yöntemi olarak diğer meslek elemanlarıyla iş birliği yapmayı kullanmakta olduğunu ifade etmektedir. Aşağıda bazı katılımcıların alıntılarına yer verilmiştir.

Katılımcı 6 ve Katılımcı 8 diğer meslek elemanı ile iş birliği içinde çalışmanın çocuk için daha faydalı olduğunu ifade etmektedir.

Katılımcı 6: “Bunun çözümü olarak paralel çalışmak çok önemli. Benim özel sektörde çalıştığım mesela özel eğitimci arkadaşlarımla aldığım özel ortak çocuklarım vardı. Bizim mesela haftada en az 1 saat konuşma mesaimiz vardı sen bu çocukla ne çalışıyorsun ben ne çalışıyorum senin çalıştığın ilerletebiliyor mu ilerletebiliyor benim çalıştığımı ilerletebiliyor mu ilerletebiliyor o zaman haftaya şunu çalışalım mı? Hani branşlarımızı paralel ilerletiyorduk ki. Çalıştığımız çocuğu daha profesyonel bir şekilde ileriye şey yapabilelim. Çözüm önerisi benim için bu konuda çok net.”

Katılımcı 8: “Yani bununla ilgili olarak mutlaka bu çalıştığım alana göre gerçekten çok fazla değişiyor otizmde özellikle mutlaka duyuyla duyu bütünlemeyle çalışan veya ergoterapist biriyle birlikte koopere bir şekilde gidilmesi çok çok daha faydalı oluyor hem benim açımdan hem onun açısından gerçekten çok çok faydasını gördüm.”

Katılımcı 9 dil ve konuşmaya ek sorunları olan danışanlarla karşılaştığında yaşadığı zorlukları gerekli meslek elemanına yönlendirerek çözmeye çalıştığını ifade etmektedir.

Katılımcı 9: “ Bunlara çözüm olarak da yönlendirmeler yapıyorum işte eğer psikolojik bir desteğe ihtiyacı varsa psikoloğumuza yönlendiriyorum ya da işte duyuşal sorunlarımız varsa ergoterapiste yönlendiriyorum o şekilde çözüm üretmeye çalışıyorum.”

3.2.2. Aile Bilgilendirme

On katılımcıdan dokuzu (f:9, %90) aile bilgilendirmenin zorluklarla başa çıkma yöntemlerinden biri olduğunu ifade etmektedir. Aşağıda bazı katılımcıların alıntılarına yer verilmiştir.

Katılımcı 1 ve Katılımcı 3 aileyi detaylı bilgilendirebilmek için aileler için bir bilgilendirme kitapçığı hazırladıklarından bahsetmektedirler.

Katılımcı 1: ‘‘Bu konuda belki ailenin de bozukluğun türüne göre önden bir bilgisi olsun diye aileye yazılı bir materyal hazırlanıp aile değerlendirmeye gelmeden önce bir ön bilgi alıp problem nedir kekemelik kekemelikle ilgili bir bilgilendirme kitapçığı gönderilirse ailenin kafası birazcık daha o soruları giderilmiş olursa değerlendirme seansları daha rahat geçebilir diye düşünüyorum.’’

Katılımcı 3: ‘‘Onun dışında da aileler için de önerilerin bulunduğu bir kitapçık hazırladım.’’

Katılımcı 7 telefon ve internet sitesi aracılığıyla aileye detaylı bilgilendirdiğini ifade etmektedir.

Katılımcı 7: ‘‘ Yani gelmeden önce aileyi mümkün oldukça bilgilendirmekte fayda var bu bunun bir kısmını kesiyor ama %100 kesiyor mu? Hayır. Biz bir sürü bilgilendirme metni gönderebiliyoruz bazen okumadan bile gelebiliyorlar. Ama yine de öncesinde telefonda bilgi vermek. Biz mesela internet sitemize de çocuğunuza gelirken ne söyleyebilirsiniz diye bir yazı koyduk. Bu tarz şeyler nispeten sorunların miktarını azaltıyor sıfırlamaz hiçbir zaman ama azalttığını gördük zamanla. Öncesinde aileye hani değerlendirmeye ilgili bilgi vermekte çok fayda var. (...) ‘‘

3.2.3. Aile ve Danışan Dönütü

On katılımcıdan dördü (f:4, %40) aile ve danışan dönütünün zorluklarla başa çıkma yöntemlerinden biri olduğunu ifade etmektedir. Aşağıda bazı katılımcıların alıntılarına yer verilmiştir.

Katılımcı 3: ‘‘Ama şu var bir ailemden en ufak bir işte olumlu bir geri dönüş, çocuk da iyi bir ilerleme gördüğüm noktada da bundan daha çok beni tatmin eden bir durum olmuyor yani bunu da es geçemem evet bu da bana hayatta evet bir şeyler başarabiliyorsun hissini veriyor.’’

Katılımcı 10: ‘‘Yani evet bazen mutlu olduğun anlar oluyor en azından hani birilerinin sana dua etmesi, manevi bir şeyler yapması, teşekkür etmesi, o mutluluğunu yani karşıdaki kişinin mutluluğunu sevincini görmek o esnada tabi mutlu sen de mutlu oluyorsun sadece o anlık olmuyor uzun süre yani en azından o şeyleri görünce, duyunca aklında kalınca mutlu oluyorsun tabi, içinde bir mutluluk oluyor.’’

Katılımcı 6: ‘‘Özeldeyken zorluklarla nasıl başa çıkıyordum aslında bakarsanız tamamen geri dönütlerle başa çıkabiliyorum özeldeyken de bu böyle devletteyken de bu böyle. Özeldeyken benim en başa çıkma stratejim erken yaş çocuklarında bir şeylerin değiştiğini görmektir. Hani o terapinin sonuç verdiğini görmek her şeye kulaklarımı tıkamamı sağlıyordu. Çocuğun ailesine, yaşadığım sorunlara, o anki bütün sıkıntımı hallediyordum. (...) Ben aslında bakarsan biraz öyle başa çıkabiliyorum. Bu mesleği seçip sevmemin nedeni geri dönütler ve terapist için inanılmaz önemli. O yüzden şu an ses çalışmayı daha çok seviyorum. Çünkü çocuk olarak ses çalışsam da yetişkin olarak ses çalışsam da geri dönüt %95 alıyorsun ve geri dönütler hep çok iyi yönde oluyor. Hep bir teşekkür duyabilme ihtimalin var ve o değişimi görebiliyorsun ve diyorsun ki evet tamam bir kişiyi daha mutlu ettim, bir kişinin sorununu daha çözdüm tamam.’’

3.2.4. Profesyonel Destek

On katılımcıdan üçü (f:3, %30) profesyonel destek almanın zorluklarla başa çıkma yöntemlerinden biri olduğunu ifade etmektedir. Aşağıda bazı katılımcıların alıntılarına yer verilmiştir.

Katılımcı 1 ve Katılımcı 5 zorluklarla başa çıkmak için profesyonel destek aldığını ifade etmektedir.

Katılımcı 1: ‘‘Eee terapi. Psikoterapiye gidiyorum ve şey olarak terapötik ilişki kurduğum sonuç itibariyle biz gelen her aileyle bir terapötik ilişki kuruyoruz ve aslında zaten bunu gösteren çalışmalar da var. Normalde biliyoruz ki psikologların bir süpervizyonları oluyor. Ve onlara gidip bu terapilerinde danışanlarıyla beraber yaşadıkları bu karmaşık durumları, kendi problemlerini bu süpervizöre anlatıyorlar çünkü arada terapötik bir ilişki var. Aynı şeyin tabiki dil ve konuşma terapisi için de birebir aynı olmasa da benzer bir süreç olduğunu düşünüyorum çünkü burada haliyle hem bu aileler açısından ya da fark etmez yetişkin kişi, kekeleyen birey neyse size ister istemez psikolojik olarak da birçok durumdan bahsediyorlar ve sizin de bir şekilde bunları karşılayabiliyor olmanız gerekiyor. Bu noktada psikoterapinin faydalı olduğunu düşünüyorum ama bence aynı zamanda bir de böyle süpervizyon gibi bir şey alabilsek daha iyi olacak. Çünkü kendi adıma bazı durumların çok zorlayıcı olduğunu düşünüyorum. İşte nadir görünen sendromlar, bu sebepten ötürü depresif aileler, ister istemez seanslarda ağlıyorlar siz de onların bu durumlarından etkileniyorsunuz. Ve bu sürekli iyi yönetebilmek için başa çıkma mekanizmalarının güçlü ve sağlam bir psikolojide olmanız gerekiyor. Eğer terapötik bir ilişki kuruyorsanız ve terapist rolündeyseniz bence bu süreçte sizin de bir yerlerden destek almanız gerekiyor diye düşünüyorum.’’

Katılımcı 5: ‘‘Ben kişisel olarak uzun zamandır düzenli aralıklarla psikiyatriste gidiyorum ve psikoterapi alıyorum. Çünkü bizim yaptığımız iş çok yıpratıcı bir iş genel itibariyle sürekli özel gereksinimli bireylerle çalışıyoruz ve bu bireylerle çalışırken de bütün dünyamız bu insanlar oluyor. Çünkü bir insana yardımcı olmak için kendimizi ilk önce onun yerine koymamız gerekiyor ve onun yaşadığı hayata daha yakından bakmamız gerekiyor bunu yaparken aslında fark ettiğim şey kendimi çok fazla kaptırdım ve hayatımın bundan ibaret oluşu ve bu benim kısa sürede psikolojimi kısa sürede çok fazla etkiledi ve çok yıprattı. (...) Ben bunlarla nasıl başa çıkıyorum psikoterapi alıyorum haftada bir. Psikiyatriste gidiyorum iki haftada bir. İlaç içiyorum. Psikiyatristim artık

ayda bir görmek istedi beni herhalde gidişatımı iyi buluyor bu şekilde bir psikoterapiyle ilgili ya da işte psikolojik olarak destek alarak kendimi modumu yakalıyorum.”

Katılımcı 7 profesyonel destek almadığını ama almanın iyi olabileceğini ifade etmektedir.

Katılımcı 7: “Onun dışında profesyonel bir destek hiç almadım almak iyi olur mu? Olabilir. Ama ben belki psikoloji okuduğum için de belki oradan gelen şeyleri de kullanarak nispeten bir ölçüde bunları kompanse edebildiğimi düşünüyorum. Zamanla birazcık daha sıyrabiliyorsunuz işinizi ve kişiliğiniz arasında ve şeyi görebiliyorsunuz yani bu insan bunu dedi ama aslında bunu demesinin nedeni doğrudan benimle ilgili değil de şu şu şu da vardı. Böyle hissetmiş olabilir onda bunları tetiklemiş olabilirim. Bu olay onda bunları tetiklemiş olabilir. O yüzden böyle bir reaksiyon vermiş olabilir demeye de başlıyorsunuz. Ama başlayamadığınızda tabi o sizi tüketecek bir şey olduğu için kişilerin bireysel destek alması gerekebilir.”

3.2.5. Aileden Video İsteme

On katılımcıdan dördü (f:4, %40) aileden video istemenin başa çıkma yöntemlerinden biri olduğunu ifade etmektedir. Aşağıda bazı katılımcıların alıntılarına yer verilmiştir.

Katılımcı 9 danışan gerçek performansını göstermediğinde zorluk yaşadığını, bu zorlukla aileden video isteyerek başa çıktığını ifade etmektedir.

Katılımcı 9: “Nasıl bir çözüm önerilerinde bulunabilirim yani şöyle eğer çocukların performansını göstermediğini yani gerçek performansını göstermediğini düşünüyorsam aileden evden video göndermelerini istiyorum. Zaten birçok aileye öncesinde video istediğimi söylüyorum o şekilde hazırlanıp geliyorlar ama bazen çat kapı çıkıp geldikleri için hani rehabilitasyona o zaman göstermiyorsa video istiyorum. “

Katılımcı 7 iş birliğine açık olmayan ailelerle zorluk yaşadığını bu zorlukla aileden video isteyerek başa çıktığını, aileden video istemenin aileyle iş birliği kurmayı desteklediğini ifade etmektedir.

Katılımcı 7: "Hem çalışma sırasında hem de ailelerin evde video çekip bana atlamaları konusunda birazcık ısrarcı oluyorum. Çünkü bu sayede evde neyi yanlış yaptıklarını onlara daha kolay gösterebiliyorum. Ki çoğunlukla yanlış yaparak geliyorlar. Çok azı hatasız tamamı doğru diyebildiğim. O videolarda da hem onları check etme şansım oluyor hem de gerçekten çalışıp çalışmadıklarını kontrol etme şansım oluyor. Mecbur kalıp video göndereceğiz diye çalışmak durumunda kalan ailelerim oluyor. Bu da bir şekilde ödevin devamlılığını yani kontrolünü sağlamış oluyorum yani yaptırmak durumunda bırakmış oluyorum onları. (...)"

3.3. MESLEĞİN ETKİLERİ

Bu kısımda katılımcıların mesleklerinin etkilerine yer verilmektedir. Analiz sonucunda stres ve kişilik özelliklerine etkisi olmak üzere 2 alt tema elde edilmiştir. Bulgular Tablo 7’de frekans (f) ve yüzde (%) değerleriyle verilmiştir.

Tablo 7. Mesleğin Etkilerine İlişkin Bulgular

Tema	Alt Tema	Frekans(f)	Yüzde(%)
Mesleğin Etkileri	Stres	4	40
	Kişilik Özelliklerine Etki	3	30

Katılımcılar mesleklerinin stres (f:4, %40) ve kişilik özelliklerine etki(f:3, %30) gibi etkileri olduğunu ifade etmişlerdir.

3.3.1. Stres

On katılımcıdan dördü (f:4, %40) yaptıkları mesleğin etkilerinden birinin stres olduğunu ifade etmektedir. Aşağıda bazı katılımcıların alıntılarına yer verilmiştir.

Katılımcı 1: “Stres. Stres seviye. Stresli bir iş yaptığımı düşünüyorum ben DKT olmanın yani stresli bir iş olduğunu düşünüyorum ya da daha doğrusu beni öyle etkiliyor. Daha kaygılı olduğumu hissediyorum çünkü sürekli bir beklenti size kendi içinizde de bir beklenti. Dışardan da gelen bir beklenti var ve o beklentiyi sürekli karşılamak için kendimizi yenilememiz çalışmamız gerekiyor. Stresli ve sınırlı bu kadar.”

Katılımcı 3 “Mesleğim hayatımı son zamanlarda özellikle çok da olumlu etkilemiyor diye düşünüyorum. Çünkü gerçekten bence stresli bir iş yapıyoruz.”

3.3.2. Kişilik Özelliklerine Etkisi

On katılımcıdan üçü (f:3, %30) yaptıkları mesleğin kişilik özelliklerine etkisi olduğunu ifade etmektedir. Aşağıda bazı katılımcıların alıntılarına yer verilmiştir.

Katılımcı 9 artık eskiye nazaran daha sakin bir yapıya sahip olduğunu ifade etmektedir.

Katılımcı 9: “Eskiden daha mesela fevri davranırken şimdi çocuklarla çalıştığım için bence daha sakin bir yapıya sahip oldum eskiye nazaran.”

Katılımcı 4 eskiye nazaran iletişime daha açık olduğunu ifade etmektedir.

Katılımcı 4: “Mesleğimin hayatımı nasıl etkilediğini düşünüyorum daha çok konuşmayı seven bir insan oldum iletişim olarak daha açık bir hale geldim. Daha girişken bir insan olduğumu düşünüyorum daha eskiye nazaran konuşmayı ve aktif bir iletişimci olmayı bundan sonra daha çok seviyorum ve biraz da galiba utanmıyorum artık eskisi kadar girişkenim yani.”

3.4 DİL VE KONUŞMA TERAPİSİ BÖLÜMÜNÜN ÜLKEMİZDE GELİŞEBİLMESİ

Bu kısımda DKT bölümünün ülkemizde gelişebilmesi için önerilere yer verilmiştir. Analiz sonucunda dernek faaliyetlerinin arttırılması, mesleğin doğru

tanıtılması, üniversitede eğitim kalitesinin artırılması, farklı çalışma alanları olması olmak üzere 4 alt tema elde edilmiştir. Bulgular Tablo 8’de frekans (f) ve yüzde (%) değerleriyle verilmiştir.

Tablo 8. DKT Bölümünün Ülkemizde Gelişebilmesine İlişkin Bulgular

Tema	Alt Tema	Frekans(f)	Yüzde(%)
DKT Bölümünün Ülkemizde Gelişebilmesi	Dernek Faaliyetlerinin Arttırılması	5	50
	Mesleğin Doğru Tanıtılması	6	60
	Üniversitedeki Eğitim Kalitesinin Arttırılması	7	70
	Farklı Çalışma Alanları Olması	5	50

Katılımcılar DKT bölümünün ülkemizde gelişebilmesi için dernek faaliyetlerinin arttırılması(f:5,%5), mesleğin doğru tanıtılması(f:6,%60), üniversitede eğitim kalitesinin arttırılması(f:7,%70), farklı çalışma alanları olması(f:5,%5) gibi önerileri olduğunu ifade etmişlerdir.

3.4.1. Dernek Faaliyetlerinin Arttırılması

On katılımcıdan beşi (f:5, %50) DKT bölümünün ülkemizde gelişebilmesi için dernek faaliyetlerinin arttırılması gerektiğini ifade etmektedir. Aşağıda bazı katılımcıların alıntılarına yer verilmiştir.

Katılımcı 7 meslek yasasının önemini ifade etmektedir.

Katılımcı 7: “Meslek yasasının biran önce çıkarılması yine bu mesleğin daha iyi hale gelmesi için çok çok önemli.”

Katılımcı 4 eğitimlerin derneğe bağlı olması gerektiğini ifade etmektedir.

Katılımcı 4: “Farklı eğitimlerin gelmesi ve bu eğitimlerin tek kişiye bağlı kalmaması çok güzel olur.”

3.4.2. Mesleğin Doğru Tanıtılması

On katılımcıdan altısı (f:6, %60) DKT bölümünün ülkemizde gelişebilmesi için mesleğin doğru tanıtılması gerektiğini ifade etmektedir. Aşağıda bazı katılımcıların alıntılarına yer verilmiştir.

Katılımcı 1 ve Katılımcı 6 toplumun DKT mesleğine dair farkındalığının artırılmasının önemini ifade etmektedir.

Katılımcı 1: “Farkındalığın artması tabiki. Toplumda da böyle bir meslek bulunduğuna dair farkındalığın artması. Aynı zamanda multidisipliner çalıştığımız meslek gruplarının da aslında DKT’leri daha iyi tanınması ve birlik içinde çalışması.”

Katılımcı 6: “Ve ailelerin DKT’nin hatta çalıştığımız alanın benzer alandaşlarımızın, hekimlerin DKT ne iş yapıyor onu bilmesi gerekiyor. Ben hastaneye atandım kıdemli asistan adam 15 yıldır doktor. Bana diyor ki DKT olarak siz ne iş yapıyorsunuz ya diyor mesela hani. Ne iş yapıyorsun sen diyor. Yani bizim ülkemizde iyi gelişebilmesi için özellikle artık bizim ne iş yaptığımızı insanların tamamen anlayabilmesi gerekiyor bence.”

3.4.3. Üniversitedeki Eğitim Kalitesinin Arttırılması

On katılımcıdan yedisi (f:7, %70) DKT bölümünün ülkemizde gelişebilmesi için üniversitedeki eğitim kalitesinin artırılması gerektiğini ifade etmektedir. Aşağıda bazı katılımcıların alıntılarına yer verilmiştir.

Katılımcı 1 üniversitedeki müfredatların gözden geçirilmesi, klinik uygulamaların artırılması gerektiğini ifade etmektedir.

Katılımcı 1: “Eğitim tabiki. Üniversitede verilen eğitimin kalitesinin artırılması. Müfredatların bir gözden geçirilmesi gerekli olabilir bu süreçte. Çünkü aslına bakarsanız işte medikal hastanede çalışmak, kilinikte çalışmak, rehabilitasyonda çalışmak birbirinden bambaşka şeyler ama biz dört yıllık ortak bir eğitimden sonra kişiler meslek hayatlarına atıldıklarında aslında hangi yöne gideceklerini seçiyorlar. Ama belki de eğitim daha üniversite zamanındayken özelleşse kişilerin çalışacağı alanlara göre aslında birazcık daha donanımlı öğrenciler terapistler yetişebilir. Çünkü dediğim gibi bu dört yıl içerisinde bu kadar çok alandan bu kadar çok farklı bilginin gelişmesi bence biraz zor oluyor. Klinik uygulama uygulamalı bir alan olduğu için yine staj ve klinik uygulamalarının artırılması gerektiğini düşünüyorum. Mezun olmadan önce 4. sınıftayken bu öğrencilerin çok daha fazla gözlem ve uygulama yapmış olması.”

Katılımcı 2 kontrolsüzce üniversite açılmaması gerektiğini ve nitelikli akademisyen sayısının artması gerektiğini ifade etmektedir.

Katılımcı 2: “Kontrolsüzce üniversite açılmamalı bence bizim zamanımızdayken iki üniversitede vardı. Şimdi sayısını bile bilmiyorum. Yani yoldan çevirdiğin artık konuşma terapisti biraz buna dikkat edilmesi gerekiyor. Onun dışında nitelikli hoca bulmak çok zor. Hoca sayısı artırılabilir. Ya da mesela akademik anlamda çalışmalar desteklenebilir. Tabi bunlar zor süreçler ama yani en azından diploma mezunu olmaması gerekiyor.”

Katılımcı 5 nitelikli akademisyen sayısının artması gerektiğini ve müfredatın incelenmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Katılımcı 5: “Dil ve konuşma terapisi bölümünün olumlu anlamda gelişmesi için bence ilk önce üniversitedeki hocaların daha kalifiye olması gerekiyor. Ve müfredatın sıkı bir şekilde takip edilmesi gerekiyor.”

3.4.4. Farklı Çalışma Alanları Olması

On katılımcıdan beşi (f:5, %50) DKT bölümünün ülkemizde gelişebilmesi için farklı çalışma alanları olması gerektiğini ifade etmektedir. Aşağıda bazı katılımcıların alıntılarına yer verilmiştir.

Katılımcı 6 devlet destekli dil ve konuşma merkezleri olması gerektiğini ifade etmektedir.

Katılımcı 6: ‘‘DKT’nin iyi anlamda gelişebilmesi için özellikle artık bizim bu rehabilitasyonlardan ayrılmamız gerektiğini düşünüyorum. Evet yine devlet destekli olabiliriz ama mesela dil ve konuşma merkezleri, rehabilitasyon merkezi değil de DKT’ler merkezi olabilir. (...)’’

Katılımcı 10 DKT’lerin rehberlik araştırma merkezlerinde yer alması gerektiğini ifade etmektedir.

Katılımcı 10: ‘‘Ve de şeylerde çok büyük ihtiyaç rehberlik ve araştırma merkezlerinde gerçekten ciddi anlamda ihtiyaç var yapılması gerekiyor ve bir an önce yapılması gerekiyor bu devletin yararına çok büyük maddi olarak da şey yarar sağlayacaktır. (...)’’

DKT’ler ile aile iş birliği de çok önemsenmektedir. Bu çalışmada da gözlemlendiği gibi aileler çocuklarının konuşma sorunlarını ilk fark eden kişilerdir ve onların çocuklarını uzman bir terapistle götürmeleri sorunun ilerlemesinin önlenmesinde atılacak ilk adımlardan biridir. Klinik ortamda gerçekleştirilen çalışmaların günlük yaşama genellenmesini sağlayacak olanlar ailelerdir. Ailelerin bu konuda farkındalığını yaratacak kişiler de DKT’lerdir. Aileler, DKT’lerden pek çok şey öğrenerek, bu stratejileri kendileri de uygulayabilirler. DKT’ler, terapi oturumlarının arkasından aileye yapılanlarla ilgili yazılı notlar vererek ve düzenli telefon görüşmeleri veya ailelerin tuttukları günlükler yoluyla bu tekniklerin zamanında ve verimli olarak yapılıp yapılmadığını takip ederlerse, aileler terapi sürecine daha da yardımcı olabileceklerdir.

BÖLÜM 4: TARTIŞMA

Bu kısımda çalışmada elde edilen bulgular literatür eşliğinde tartışılmıştır.

Bu araştırmada Türkiye’deki DKT’lerin çalışma hayatında yaşadığı zorluklar ve olası çözüm önerileri incelenmiştir. Yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda elde edilen veriler içerik analiziyle analiz edilmiştir. Analiz sonucunda 4 ana tema ve 28 alt tema oluşmuştur.

Toğram ve Maviş’e (2009) göre DKT’ler için aile iş birliği çok önemlidir çünkü çalışma hedeflerini günlük hayata genelleyecek olanlar ailelerdir. Akkuş vd. (2021) göre aile merkezli hizmet verilmesi terapilerin olumlu sonuçlanmasına katkıda bulunmaktadır. Akkuş vd. (2021) çalışmasına katılanların en büyük endişesi ailelerin bu yöntemi benimsemekte zorlanması veya olumsuz karşılaması olmuştur. Erim ve Yılmaz’a (2021) göre DKT’ler terapi hedefi planlarken terapist merkezli olsalar da hedeflerin evde desteklenmesi konusunda aile merkezli ilerlemişlerdir. Bu araştırmada da on katılımcının onu iş birliğine açık olmayan ailelerden kaynaklı zorluk yaşadığını ifade etmiştir. Ailelerin terapi sürecine dahil edilememesinin sebepleri, ailelerinin isteksiz olması, ailelerin bilgi düzeylerinin yetersiz olması, ailelerin kaygılı olması, terapistlerin çalışma yerlerinin elverişli olmaması, terapistlerin eğitiminin yetersiz olması, terapistlerin ebeveyn olmaması ve genç olmasıdır. (Akkuş vd., 2021; Erim ve Yılmaz, 2021; Konca, 2021) Aileleri terapi sürecine dahil edebilmek için terapistlere terapi sonrasında ailelere yazılı notlar verilmesi, düzenli aralıklarla telefon görüşmesi yapılması, ailelerin ödevleri düzenli yapıp yapmadıklarını takip edebilmek için günlük tutmalarının istenmesi ve aileleri bilgilendirmeleri önerilmektedir. Terapistlerin aileyi sürece dahil ederken zorlanmaması için ise lisans eğitimi içeriğinin aile merkezli eğitim yöntemlerini de içerecek şekilde düzenlenmesi ve terapistlere hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimler

verilmesi önerilmektedir. (Toğram ve Maviş, 2009; Akkuş vd., 2021; Erim ve Yılmaz, 2021) Bu çalışmada da benzer şekilde on katılımcıdan dokuzu aile bilgilendirmenin zorluklarla başa çıkma yöntemlerinden biri olduğunu ifade etmiştir. Bu çalışmada ek olarak on katılımcıdan dördü aileden video istemenin başa çıkma yöntemlerinden biri olduğunu ifade etmiştir. Ailelerin terapi sürecini yakından takip edebilmesi ve sürece dahil olabilmesi için ailelerden video istemek de bir yöntem olarak kullanılabilir. Topbay (2021), ebeveynlerle yaptığı bir çalışmada ailelerin de terapi sürecine dahil olmak istediklerini fakat bu süreçle ilgili bilgilendirilmeye ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir. Çelebi'nin (2005), ebeveynlerle yaptığı çalışmada ise ailelerin dil ve konuşma terapisi hizmetine tutumlarının terapi süreci hakkında bilgilendirildiklerinde ve terapi sürecini yakından takip edip dahil edildiklerinde daha olumlu olduğunu ifade etmişlerdir.

Case'in (2000) yaptığı çalışmada tanı esnasında ailelerin ölüm karşısında verilen tepkiler gibi tepkilerde bulunduğunu ve bu tepkilerin 'Aşama Modeli' ile açıklanabileceğini belirtmiştir. Aşama modeli; şok, inkar, öfke/üzüntü, uyum ve yeniden düzenleme olarak özetlenmektedir. (Drotar vd., 1985) Bu çalışmada on katılımcıdan yedisi ailelerin çocuğun tanısını, zorlandığı alanları ve terapinin sürecini kabul etmekte zorluk yaşadığını ifade etmiştir.

Bireyselleştirilmiş terapi planı oluştururken çocuğun değerlendirilmesi kadar ailenin değerlendirilmesi de önemlidir. Aile değerlendirmesinde ailenin güçlü özellikleri, aile yapısının doğası ve ailenin beklentilerini fark edebilmek önemlidir. (Bayhan, 2016) Bu çalışmanın bulgularına göre ise on katılımcıdan yedisi ailelerin terapi sürecinden, çocuklarından veya terapistlerden beklentilerinin fazla olmasından kaynaklı zorluk yaşadığını ifade etmiştir.

Mclaughlin vd., (2008) çalışmasında terapistler danışanın doğası gereği dil ve konuşma terapi hizmetinden yararlanma konusundaki sınırlılığının kendilerini zorladığını ifade etmişlerdir. Bu çalışmada da on katılımcıdan altısı danışan kaynaklı sorun yaşamaktadır.

Oğuz ve Aytar'ın (2021) çalışmasına göre tıp fakültesindeki öğrencilerin dil ve konuşma terapisi mesleğini duydukları fakat yeterli bilgiye ve farkındalığa sahip olmadıkları görülmüştür. Çiftci vd. (2021) çalışmasına göre yenidoğan yoğun bakım

hemşirelerinin DKT mesleğinin rollerine ilişkin farkındalıklarının düşük olduğu görülmüştür. Aynı şekilde Avşar'ın (2021) çalışmasına göre okul öncesi öğretmenlerin dil ve konuşma terapisi mesleğine yönelik farkındalığının düşük seviyede olduğu görülmüştür. Yine okul öncesi öğretmenlerle yapılan Kumru'nun (2021) çalışmasında dil ve konuşma terapisi mesleğine ait farkındalığın istenilen seviyede olmadığı görülmüştür. Köklü'nün (2021), sağlık meslek öğrencileriyle yaptığı çalışmada dil ve konuşma terapisi mesleğinin bilindiği fakat farkındalığın yüksek olmadığını görülmüştür. Bengisu ve Derin'in (2022) çalışmasında dil ve konuşma terapisi mesleğinin doktor ve hemşireler tarafından yüksek oranda bilindiğini fakat yutma terapisi konusundaki rolü konusundaki bilinirliğinin yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür. Savran'ın (2022) çalışmasında da benzer şekilde diyetisyenlerin dil ve konuşma terapisiyle iş birliği halinde çalışmayı tercih ettikleri fakat yutma rehabilitasyonu konusundaki rolü hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları görülmüştür. Balo vd. (2021) çalışmasına göre KBB hekimlerinin %57'sinin bir DKT ile çalıştığı ve tüm KBB hekimlerinin ses bozukluğu olan hastası olması durumunda DKT'ye yönlendireceği görülmüştür. Dil ve konuşma terapisi mesleğinin farkındalık düzeyinin bu kadar düşük olmasına DKT sayısının az olması, terapistlerin yalnızca belli illerde ve belli alanlarda çalışması sebep olarak gösterilebilir. (Oğuz ve Aytar, 2021; Balo vd.,2021;Çiftci vd.,2021;Bengisu ve Derin,2022) Bu çalışmada da on katılımcıdan dokuzu yaşanan zorlukların diğer meslek elemanlarından kaynaklandığını ifade etmiştir. Ek olarak bir katılımcı diğer meslek elemanlarının gerektiğinde DKT'ye yönlendirme yapmadığını ifade etmiştir. Dil ve konuşma terapisi mesleği farkındalığının artırılması için iş birliği içinde olması gereken meslek gruplarına lisans eğitiminde veya sonrasında dil, konuşma ve iletişim bozuklukları değerlendirme ve terapi süreçleriyle ilgili eğitimler ve seminerler düzenlenilmesi önerilmektedir. Bu sayede danışanlar terapistlere daha hızlı şekilde ulaşabilecektir. (Oğuz ve Aytar, 2021; Çiftci vd., 2021) Bu çalışmada da on katılımcıdan dokuzu zorluklarla başa çıkma yöntemi olarak diğer meslek elemanlarıyla iş birliği yapmayı kullanmakta olduğunu ifade etmiş ve yine on katılımcıdan altısı DKT bölümünün ülkemizde gelişebilmesi için mesleğin doğru tanıtılması gerektiğini ifade etmiştir.

Karadağ (2022) ve Koçak vd. (2022) yaptıkları çalışmada Türkiye'de yutma terapisi yapan DKT'nin az olduğu, bunun lisans eğitimindeki staj ve pratik uygulamaların

yetersiz olmasından kaynaklandığı görülmektedir. Gedik (2020), yaptığı çalışmada katılımcılar klinik uygulamaların önemine vurgu yapmaktadır ve çalışmada klinik uygulamaların düzenlenmesi, gözlem stajlarının arttırılması, teorik dersler ve pratik dersler arasındaki bağlantının detaylı aktarılması, teorik derslerden sorumlu alan dışı öğretim üyelerinin bölüm hakkında bilgilendirilmesi gibi öneriler yer almaktadır. Bu çalışmada da on katılımcıdan yedisi DKT bölümünün ülkemizde gelişebilmesi için üniversitedeki eğitim kalitesinin arttırılması gerektiğini ifade etmiştir. Ek olarak bu çalışmanın bir diğer bulgusu olarak on katılımcıdan dokuzu deneyimsiz olduğu için zorluk yaşadığını ifade etmiştir. Terapistlerin mesleklerini yapmaya başlamadan önce her alanda deneyim kazanmasının sağlanabilmesi için lisans eğitiminin düzenlenmesi gerekmektedir.

Acar (2021) çalışmasında DKT'lerin okullarda ve RAM'larda çalışmasının büyük yarar sağlayacağından bahsetmektedir. Aynı şekilde Yalçın (2021) çalışmasında DKT'lerin RAM'da çalışabilmesi için gerekli düzenlemeler yapılması gerektiğini belirtmiştir. Aldış (2020) çalışmasında da 6 katılımcıdan 4'ü okullarda DKT olmasının gerekliliğinden bahsetmektedir. Bu çalışmada da on katılımcıdan beşi DKT bölümünün ülkemizde gelişebilmesi için farklı çalışma alanları olması gerektiğini ifade etmiştir.

Tahmincioğlu'nun (2021) yaptığı çalışmada katılımcıların neredeyse hepsi çalıştıkları kurumların fiziki koşulların elverişli olmamasından ve materyallerin yetersiz olmasından bahsetmiştir. Bu çalışmada da on katılımcıdan dördü çalışma ortamının fiziksel koşullarından ve materyal sınırlılığından kaynaklı sorun yaşadığını ifade etmiştir.

Ek olarak Tahmincioğlu'nun (2021) çalışmasında katılımcılar kurum yöneticilerinin terapistlerle iş birliği içerisinde olmadığını ve kurum yöneticilerinin eğitime daha fazla önem vermeleri gerektiğini ifade etmişlerdir. McLaughlin vd. (2008) yaptıkları çalışmada terapistler yaptıkları işe değer veren kurum yöneticilerine sahip olmanın işteki stres faktörlerini azalttığını ifade etmişlerdir. Bu çalışmada da on katılımcıdan sekizi iş veren kaynaklı sorun yaşadığı ifade etmiştir.

Mclaughlin vd.(2008) yaptıkları çalışmada katılımcılar mesleki özerklik eksikliğinin strese sebep olduğundan bahsetmişlerdir. Mesleki özerklik terapistlerin görevlerini nasıl ve ne zaman yapacaklarına karar vermede özgür olması demektir. (Sarata, 1984, s. 432) Yine terapistler özel kliniklere geçtiklerinde mesleki özerlik oluşturmalarından kaynaklı stres faktörlerinin azaldığını belirtilmişlerdir. Edgar ve Rosa-Lugo'nun (2007) yaptığı çalışmada da terapistler iş yeri özerkliği eksikliğinin strese sebep olduğunu ifade etmişlerdir. Bu çalışmada da on katılımcıdan dördü yaptıkları mesleğin etkilerinden birinin stres olduğunu ifade etmiştir.

Mclaughlin vd. (2008) yaptıkları çalışmanın bir diğer bulgusu DKT'lerin meslekleri için olumsuz olarak ifade ettikleri yönler olsa da danışanlara yardım etme ve yaşamlarında fark yaratma isteğinden kaynaklı mesleklerinin farklı doğasından keyif aldıklarını belirtmişlerdir. Bu çalışmada da on katılımcıdan dördü aile ve danışan dönütünün zorluklarla başa çıkma yöntemlerinden biri olduğunu ifade etmiştir.

ASHA (2010) ideal DKT olabilmek için bazı kişilik özellikleri listelemiştir. Bunlardan biri de terapistin sabırlı olmasıdır. Benzer şekilde bu çalışmada on katılımcıdan dördü sabırsız olduğu için zorluk yaşadığını ifade etmiştir.

Balcı'ya (2014) göre çalışma süresinin fazla, dinlenme molalarının sıklığının az ve süresinin kısa olması çalışan kişinin psikolojik ve fiziksel durumunu etkileyen bir unsurdur. Uzun süre çalışan kişi çalışma dışı yaşamına ayırması gereken vakti ayıramaz ve bu stres yaratır. Bu çalışmada da on katılımcının altısı yoğun çalışmak kaynaklı zorluk yaşadığını ifade etmektedir.

BÖLÜM 5: SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın sonucunda Türkiye’de çalışmakta olan DKT’lerin çalışma hayatında yaşadığı zorluklar konusunda çoğunlukla ortak görüşler belirttikleri görülmektedir.

Terapistler daha önce karşılaşmadığı vakalarla ilk kez karşılaştıklarında, terapi hedefi belirlerken sabırsız olduklarında, diğer meslek elemanlarıyla iş birliği halinde olmadıklarında, aileler çocuklarının tanısını, zorlandığı alanları ve terapi sürecini kabul etmediklerinde, terapi sürecinden, çocuklarından ve terapistlerden beklentileri fazla olduğunda ve iş birliğine açık olmadıklarında, lisans eğitiminde her alanda uygulama ve staj yapamadıklarında, üst üste çok fazla seans aldıklarında, iş yerlerindeki fiziksel koşullar yeterli olmadığında ve materyal eksikliği olduğunda, iş verenleri gerektiğinde destek olmadığında, aldıkları uygulamaya dayalı eğitimlerin içeriği yeterli gelmediğinde ve eğitimleri her danışana adapte edemediklerinde, danışan dil ve konuşma terapi hizmetine hazır olmadığında veya dil ve konuşma terapi hizmetinden gerekli faydayı alamadığında zorluklar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Terapistler bu zorluklarla diğer meslek elemanlarıyla iş birliği halinde çalışarak, aileleri dil ve konuşma bozukluğu ve dil ve konuşma terapisi konusunda bilgilendirerek, ailelerin terapi sürecine dahil olabilmeleri için ailelerden videolar isteyerek, profesyonel destek alarak, aile ve danışanlardan olumlu dönüşler alarak başa çıktıklarını belirtmişlerdir.

Terapistler mesleklerinin hayatlarına stres gibi bir etkisi olduğunu, kişilik özelliklerine ise olumlu anlamda etkileri olduğunu belirtmişlerdir.

Terapistler dil ve konuşma terapisi bölümünün gelişebilmesi için dernek faaliyetlerinin artırılması gerektiğini, mesleğin doğru tanıtılması gerektiğini, üniversitedeki eğitim kalitesinin artırılması gerektiğini, DKT’lerin okul ve rehberlik araştırma merkezleri gibi farklı alanlarda çalışması gerektiğini belirtmişlerdir.

Dil ve konuşma terapisi mesleği alanına yönelik öneriler aşağıda sunulmuştur.

1. Dil ve konuşma terapisi mesleğine dair farkındalığı arttırmak adına DKT'lerin iş birliği içinde çalıştığı mesleklere lisans eğitiminde dil ve konuşma bozukluğunu ve dil ve konuşma terapi hizmetini içeren dersler eklenmelidir ve hizmet içi eğitimler düzenlenmelidir.
2. Aileler dil ve konuşma bozukluklarının doğası hakkında bilgilendirmelidir ve aileleri terapi sürecine dahil edebilmek için çeşitli stratejiler kullanılmalıdır.
3. Dil ve konuşma terapisi lisans eğitiminde staj ve uygulamalara yönelik düzenlemeler yapılmalıdır.
4. Dernek faaliyetlerini arttırmak için çalışmalar yapılmalıdır.
5. DKT'ler okul ve rehberlik araştırma merkezleri gibi farklı çalışma alanlarına dahil edilmelidir.

Dil ve konuşma terapisi mesleği alanında gelecekte yapılacak olan araştırmalara yönelik öneriler aşağıda sunulmuştur.

1. Lisans eğitiminde ve lisans eğitimi dışında alınan uygulamaya yönelik eğitimlerin terapi seanslarına aktarılmasında yaşanan zorluklar detaylı olarak araştırılabilir.
2. DKT'lerin iş ile ilgili stres düzeyleri araştırılabilir.
3. Aileleri iş birliğine açık hale getirebilmek için neler yapılması gerektiği araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Acarlar, F. (1995). Türkçe kazanımında kullanılan fonolojik süreçlerin incelenmesi ve fonolojik bozukluğu olan çocuklardaki süreçlerle karşılaştırılması. (Doktora tezi). Ulusal Tez Merkezi. (40198)
- Acar, M. (2021). Okul Psikolojik Danışmanlarının Çocuklardaki Dil ve Konuşma Bozukluklarına Yönelik Tutum ve Bilgilerinin İncelenmesi(Master's thesis, Üsküdar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Aksu İ., & Topbaş, S. (2020). 8-11 Yaş Çocuklarının Nazometrik Değerleri. Dil Konuşma ve Yutma Araştırmaları Dergisi, 3(2), 130-152.
- Aldış, B. (2020). Çocuklarla çalışan hekimlerin ve eğitimcilerin dil ve konuşma bozuklukları hakkındaki görüşlerinin incelenmesi(Master's thesis, Üsküdar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- American Psychiatric Association (APA) (2013). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-V). 5th Edition, American Psychiatric Publishing, Washington DC.
- American Speech- Language- Hearing Association (2018). Resonance Disorder. Erişim adresi:https://www.asha.org/practice-portal/clinical-topics/resonance-disorders/#collapse_6
- American Speech- Language- Hearing Association (2015). Speech-Language Pathologists. Erişim adresi: <https://www.asha.org/students/speech-language-pathologists/>
- American Speech- Language- Hearing Association (2014). Childhood Apraxia of Speech. Erişim adresi: <https://www.asha.org/practice-portal/clinical-topics/childhood-apraxia-of-speech/>
- American Speech- Language- Hearing Association (2014). Fluency Disorders. Erişim adresi: <https://www.asha.org/practice-portal/clinical-topics/fluency-disorders/>
- American Speech- Language- Hearing Association (2014). Speech Sound Disorders- Articulation and Phonology. Erişim adresi:<https://www.asha.org/practice-portal/clinical-topics/articulation-and-phonology/>
- American Speech- Language- Hearing Association (2010). Given our understanding of the evolving profession, what is the ideal speech-language pathologist of the future? Erişim adresi: <https://www.asha.org/events/slp-summit-ideal-future/>

- Arslan, S. (2022) Alternatif ve destekleyici iletişim sistemi (ADİS) olarak sunulan bir uygulamanın otizm spektrum bozukluğu (OSB) olan çocuklara pekiştireç talep etme becerisinin öğretiminde etkililiği(Yüksek lisans tezi). Ulusal Tez Merkezi. (747140)
- Avşar, E. C. (2021). Okul öncesi öğretmenlerinin dil ve konuşma terapisi mesleğine yönelik farkındalıklarının belirlenmesi İstanbul örnekleme (Master's thesis, Üsküdar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Balci, A. (2014). Çalışanlarda stres kaynakları, stresle başa çıkma yöntemleri ve sağlık sektörü (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Balo, E. , Tunçer, A. M., Tadıhan Özkan, E. (2021). Kulak Burun Boğaz Hekimlerinin Ses Bozuklukları Alanında Çalışan Dil ve Konuşma Terapistlerine Yönelik Görüşleri . Dil Konuşma ve Yutma Araştırmaları Dergisi , 4 (3) , 284-296 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/dkyad/issue/67383/1016308>
- Baysal Metin, N., Akyol, M. U., Bayhan, P., Beyazova, U., Kerem Günel, M., Kayıhan, H., ... & Batuk, M. (2016). Erken Müdahalede İlk Aşama: TANILAMA. (ss.67-94)
- Bengisu, S. (2022). Hemşirelerin ve doktorların dil ve konuşma terapistlerinin yutma bozukluğundaki rolüne ilişkin farkındalıklarının belirlenmesi. Dil Konuşma ve Yutma Araştırmaları Dergisi, 5(2), 123-159.
- Berber Çiftci, H., Yılmaz, A., Çağlayan, A., Topbaş, S. (2021). Yenidoğan Yoğun Bakım Hemşirelerinin Dil ve Konuşma Terapistinin Rolü Hakkındaki Farkındalık Düzeyinin Belirlenmesi . Dil Konuşma ve Yutma Araştırmaları Dergisi , 4 (3) , 339-361. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/dkyad/issue/67383/1002743>
- Briggs, C. L. (1986). Learning how to ask: A sociolinguistic appraisal of the role of the interview in social science research (No. 1). Cambridge university press.
- Brito-Marcelino, A., Oliva-Costa, E. F., Sarmento, S. C. P., Carvalho, A. A. (2020). Burnout syndrome in speech-language pathologists and audiologists: a review. *Revista Brasileira de Medicina do Trabalho*, 18(2), 217.

- Case, S. (2000). Refocusing on the parent: What are the social issues of concern for parents of disabled children?. *Disability & Society*, 15(2), 271-292.
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. Sage publications.
- Çelebi, F. (2015). *Dil ve konuşma terapisi hizmetlerine yönelik ebeveyn tutumlarının belirlenmesi* (Doctoral dissertation, Anadolu University (Turkey)).
- De Hert, S. (2020). Burnout in healthcare workers: prevalence, impact and preventative strategies. *Local and regional anesthesia*, 13, 171.
- Dementia Australia. (2017). *Diagnosing Dementia*. Erişim adresi: <https://124.im/SncEZU>
- DKT-UÇEP. (2016, Temmuz). *Dil ve Konuşma Terapisi Ulusal Çekirdek Eğitim Programı*.
- Dil ve Konuşma Terapistleri Derneği (2020). *Dil ve Konuşma Terapisti Kimdir?* Erişim adresi: <https://www.dktd.org/tr/dil-ve-konusma-terapisti-kimdir-a>
- Dil ve Konuşma Terapistleri Derneği (2020). *Özgül Öğrenme Güçlüğü*. Erişim adresi: <https://www.dktd.org/tr/disleksi-ve-disgrafi-calisma-grubu-p>
- Dil ve Konuşma Terapistleri Derneği (2020). *Yutma Bozukluğu*. Erişim adresi: <https://www.dktd.org/tr/disfaji-yutma-bozukluklari-p>
- Dil ve Konuşma Terapistleri Derneği (2020). *Edinilmiş Konuşma Apraksisi*. Erişim adresi: <https://www.dktd.org/tr/apraksi-p>
- Dil ve Konuşma Terapistleri Derneği (2020). *Kekemelik*. Erişim adresi: <https://www.dktd.org/tr/kekemelik-p>
- Dil ve Konuşma Terapistleri Derneği (2020). *İkincil Dil Bozuklukları*. Erişim adresi: <https://www.dktd.org/tr/ikincil-dil-bozuklugu-p>
- Dil ve Konuşma Terapistleri Derneği (2020). *İkincil Dil Bozuklukları*. Erişim adresi: <https://www.dktd.org/tr/dizartri-p>
- Dowden, P., & Marriner, N. (1995). *Augmentative and alternative communication: Treatment principles and strategies*. *Seminars in Speech and Language*, 16, 140–156.

- Drotar, D., BASKIEWICZ, A., IRVIN, A., KENNELL, J. & KLAUS, M. (1975). The adaptation of parents to the birth of an infant with a congenital malformation: a hypothetical model, *Pediatrics*, 55, pp. 710–717.
- Dukes, S. (1984). Phenomenological methodology in the human sciences. *Journal of religion and health*, 23(3), 197-203.
- Edgar, D. L., Rosa-Lugo, L.I. (2007). The critical shortage of speech-language pathologists in the public school setting: Features of the work environment that affect recruitment and retention.
- Erim, A., Seçkin Yılmaz, Ş. (2021). Dil VE KONUŞMA TERAPİSTLERİNİN TERAPİYE AİLE KATILIMINA İLİŞKİN İNANÇ, TUTUM VE UYGULAMALARI . *Dil Konuşma ve Yutma Araştırmaları Dergisi* , 4 (1) , 80-106. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/dkyad/issue/62117/893248>Gironda,
- F., Fabus, R., (2011). Assessment of Articulation and Phonological Disorders. In: *A Guide to Clinical Assessment and Professional Report Writing in Speech-Language Pathology*, Stein-Rubin, C., Fabus, R. (eds.), Nelson Education, USA, pp. 139–176
- Gedik, N. (2020). Üniversitelerin dil ve konuşma terapisi bölümü mezunlarının eğitimlerine yönelik görüş ve önerileri (Master's thesis, Üsküdar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Hassamancıoğlu, U., Doğan, Ö. (2021). Gelişimsel dil bozukluğu olan çocuklar: Dil gelişimi ve sözel çalışma belleği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 1-23.
- Hedge, M. N. (2008). *Hedge's pocket Guide to assessment in speech-language pathology*. (Third edition) Topbaş S. ICF ve ICF-CY Bağlamında İletişim Bozuklukları ve Dil-Konuşma Terapisi/ Patolojisi Mesleği. KBB-BBC ve SKYB Derneği Videolarenkostroboskopik Muayene ve Ses Terapisi 1. Kongresi Seçilmiş Makaleler Kitabı. İÜ Tıp Fak, İstanbul 2009.

- Karadağ, F. (2022). Dil ve konuşma terapistlerinin yutma hastalarını tercih etme nedenleri ve aldıkları eğitimin yeterli olup olmadığının değerlendirilmesi. (Master's thesis, Kapadokya Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Manevi temelli sosyal hizmet araştırmaları dergisi, 1(1), 62-80.
- Karpuz, S. (2019). Travmatik Beyin Hasarı Rehabilitasyonu. Ege Tıp Bilimleri Dergisi, 2(3), 161-167.
- Koçak, A. N., Altun, M. B., Bengisu, S. (2022). Dil ve konuşma terapisi lisans öğrencilerinin yatak başı yutma değerlendirilmesine yönelik bilgilerinin incelenmesi. Sağlık ve Yaşam Bilimleri Dergisi, 4(2), 236-241.
- Konca, H. F. (2021). Okul öncesi dönemde birincil dil ve konuşma sorunu olan çocuklara uygulanan müdahalelerde ebeveyn ve dil ve konuşma terapistinin rolü. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kumru, F. G. (2021). Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan eğitimcilerin çocuklardaki dil ve konuşma bozuklukları ile dil ve konuşma terapistliğine yönelik farkındalıklarının belirlenmesi: Kocaeli örnekleme. (Master's thesis, Üsküdar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Lincoln, Y. S. and Guba, E. G. (1985). Naturalistic Inquiry. Beverly Hills, CA: Sage.
- Logemann, J. (1984). Evaluation and treatment of swallowing disorders. NSSLHA Journal, (12), 38-50.
- Mayo Clinic. (2022). Voice Disorders. Erişim Adresi: <https://www.mayoclinic.org/diseases-conditions/voice-disorders/symptoms-causes/syc-20353022>
- Markham, A. (2004). The internet as research context. Sage Publications.
- Maxwell, J. A. (2012). Qualitative research design: An interactive approach. Sage publications.
- McLaughlin, E., Lincoln, M., Adamson, B. (2008). Speech-language pathologists' views on attrition from the profession. International journal of speech-language pathology, 10(3), 156-168.
- MEGEP (2014). Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi. Erişim Adresi: <https://l24.im/JGkAt2n>

- Motavalli Mukaddes, N. (2017). Otizm spektrum bozuklukları tanı ve takip. İstanbul: Nobel Tıp Kitapevleri.
- Oğuz, Ö., Özkaraalp, İ., Erim, A., İnan, R., ve Başaran, Ş. N. (2019). Çocukluk çağı dil bozuklukları değerlendirme ve müdahalesinde Türkiye ve Amerika'nın karşılaştırılması. *Dil Konuşma ve Yutma Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 146-173.
- Oğuz, Ö., Aytar, B. (2020). Tıp fakültesi öğrencilerinin dil ve konuşma terapistliği mesleğine yönelik farkındalık ve tutumları: İnterdisipliner takım çalışmasına yönelik çıkarımlar . *Dil Konuşma ve Yutma Araştırmaları Dergisi* , 3 (2) , 200-217. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/dkyad/issue/56715/718673>
- Rudolph, C. D., Link, D. T. (2002). Feeding disorders in infants and children. *Pediatric Clinics*, 49(1), 97-112.
- Savran, M., Çiyiltepe, M. Yutma Rehabilitasyonunda Diyetisyenlerin Dil Ve Konuşma Terapistlerinin Rolüne İlişkin Farkındalığı. *Dil Konuşma ve Yutma Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 294-321.
- Sarata, B. (1984). Changes in staff satisfactions after increases in pay, autonomy and participation. *American Journal of Community Psychology*, 12, 431 – 444.
- Snowling, M. J. (2019). *Dyslexia: A very short introduction*. Oxford University Press.
- Stewart, J., Charles-Cash, B., William, I. (1985). *Principles and Practices*. Dubuque, Iowa: WC Brown Publishers.
- Tadıhan, E., Köklü, F. N. (2021). Sağlık Bilimleri Fakültesi'ne devam eden öğrencilerin dil ve konuşma terapisi mesleğine yönelik farkındalık düzeyinin belirlenmesi (Master's thesis, Anadolu Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Tahmincioğlu, A. G. (2021). Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde çalışan dil ve konuşma terapistlerinin alana yönelik yaşadığı sorunlar (Master's thesis, Üsküdar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Tanrıdağ, O. (2009). Nöroloji Pratiğinde Konuşma ve Dil Bozuklukları. *Turkish Journal of Neurology/Turk Noroloji Dergisi*, 15(4).
- Tavşancıl, E., Aslan, E. (2001). Sözel, Yazılı ve Diğer Materyaller için İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri. Epsilon Yayınevi, İstanbul.

- Tekindal, M., Uğuz Arsu, Ş. (2020). Nitel araştırma yöntemi olarak fenomenolojik yaklaşımın kapsamı ve sürecine yönelik bir derleme. *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi*, 20 (1), 153- 182.
- Tekin, H. H., (2006). Nitel Araştırma Yönteminin Bir Veri Toplama Tekniği Olarak Derinlemesine Görüşme. *İstanbul University Journal of Sociology*, 3(13), 101-116.
- Toğram, B. , Güneri, Y., Yanat-van-zonderen, E. (2020). Türkiye’de Dil ve Konuşma Terapistlerinin Klinik Uygulama ve Deneyimlerinin İncelenmesi . *Dil Konuşma ve Yutma Araştırmaları Dergisi* , 2 (3) , 315-347. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/dkyad/issue/51840/660702>
- Toğram, B., Maviş, İ. (2009). Aileler, öğretmenler ve dil ve konuşma terapistlerinin çocuklardaki dil ve konuşma bozukluklarına yönelik tutum ve bilgilerinin değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 10(01), 71-85.
- Toğram, B., Topbay, K. (2021). Ebeveynlerin dil ve konuşma terapisi ile ilgili beklentileri ve deneyimlerinin belirlenmesi (Master's thesis, Anadolu Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Yalçın, R. (2021). Dil ve konuşma bozukluklarının değerlendirilmesi sürecinde görev alan rehberlik ve araştırma merkezi personelinin yaşadığı sorunların belirlenmesi (Master's thesis, Üsküdar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Zengin Akkuş, P. , Karahan, T. , İlter Bahadır, E., Özmert, E. (2021). Dil ve konuşma terapisi öğrencilerinin gözünden aile merkezli hizmet . *Pamukkale Medical Journal* , 14 (3) , 530-537 . DOI: 10.31362/patd.790677
- Weitzman, E. A. (2000). Software and qualitative research. *Handbook of qualitative research* (2nd ed., pp. 803–820). Thousand Oaks, CA: Sage.

DEMOGRAFİK BİLGİLER FORMU

Sayı n Katı lı mcı ;

Bu araştı rma Kapadokya Üniversitesi Dil ve Konuşma Terapisi Tezli Yüksek Lisans programı kapsamı nda araştı rmacı Beril Durmaz tarafı ndan Dr. Öğr. Üyesi Ferhat Korkmaz danı şmanlı ğı nda yapı lmaktadı r. Aşağı da doldurulması istenen kı sı mlar yalnız ca araştı rma kapsamı nda kullanı lacaktı r.

1.Cinsiyetiniz:

Kadı n

Erkek

2. Yaşınız:

3. Eğitim Bilgileriniz:

	ÜNİ VERSİ TE	BÖLÜM	MEZUNİ YET YILI
Lİ SANS			
YÜKSEK Lİ SANS			
DOKTORA			

4. Mesleki Deneyim Süreniz:

5. Terapi Verdiğiniz Şehir

EK 5: Yarı- Yapılandırılmış Görüşme Formu

YARI-YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME FORMU

1. Şu an hangi kurumda/kurumlarda çalışıyorsunuz? Daha önce hangi kurumlarda çalıştınız?
2. Haftada kaç gün ve hangi günler çalışıyorsunuz?
3. Hangi vaka gruplarıyla çalışıyorsunuz?
4. Hangi yaş aralığındaki vaka gruplarıyla çalışıyorsunuz?
5. Hangi vaka gruplarıyla çalışırken kendinizi daha rahat hissediyorsunuz? Niçin bu vaka gruplarıyla çalışırken daha rahat hissediyorsunuz?
6. Hangi vaka gruplarıyla çalışırken daha çok zorlandığınızı hissediyorsunuz? Niçin bu vaka gruplarıyla çalışırken daha çok zorlandığınızı hissediyorsunuz?
7. Lisans eğitimi sırasında aldığınız derslerin hangisini/hangilerini pratiğe aktarmakta zorlandınız?
8. Klinik stajınızı ve uygulama stajınızı hangi alanlarda yaptınız?
9. Lisans eğitiminiz sırasında ve sonrasında hangi eğitimleri aldınız? Niçin bu eğitimi/eğitimleri alma gereksinimi duydunuz?
10. Bu eğitimleri terapilerinize aktarırken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Niçin aldığınız eğitimleri terapilerinize aktarırken bu zorlukları yaşıyorsunuz? Yaşadığınız bu zorluklara ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?
11. Değerlendirme seansında yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz? Yaşadığınız bu zorluklara ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?
12. 12.Terapi esnasında yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz? Yaşadığınız bu zorluklara ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?
13. Aile görüşmelerinde yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz? Yaşadığınız bu zorluklara ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

14. Terapi hedefi belirlerken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz? Yaşadığınız bu zorluklara ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?
15. Diğer meslek elemanlarına yönlendirme yaparken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz? Yaşadığınız bu zorluklara ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?
16. Çalışma koşullarınız ile ilgili yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz? Yaşadığınız bu zorluklara ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?
17. Çalışma arkadaşlarınızla veya iş vereninizle yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz? Yaşadığınız bu zorluklara ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?
18. Yaşadığınız zorluklarla nasıl başa çıkıyorsunuz?
19. Mesleğinizin hayatınızı nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?
20. 20.Dil ve Konuşma Terapisi bölümünün ülkemizde iyi anlamda gelişebilmesi için önerileriniz nelerdir?

EK 6: Araştırmacının Türkiye’deki Dil ve Konuşma Terapist’lerinin Yaşadığı Zorluklar Hakkındaki Perspektifi

ARAŞTIRMACININ TÜRKİYE’DEKİ DİL VE KONUŞMA TERAPİST’LERİNİN YAŞADIĞI ZORLUKLAR HAKKINDAKİ PERSPEKTİFİ

Araştırmacı 2020 yılında Biruni Üniversitesi Dil ve Konuşma Terapisi Bölümünden mezun olmuştur. Lisans eğitimi sırasında ana okulunda, hastanede, çocuk merkezinde, danışmanlık merkezinde ve Biruni Üniversitesi Dil ve Konuşma Terapisi Uygulama ve Araştırma Merkezi’nde gözlem ve staj yapmıştır. Mezuniyetinden sonra çeşitli özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde ve danışmanlık merkezlerinde çalışmıştır. Şu anda da bir danışmanlık merkezinde çalışmaktadır.

Ağırlıklı olarak gecikmiş dil ve konuşma, çocukluk çağı apraksisi, konuşma sesi bozukluğu, otizm spektrum bozukluğu ve akıcılık bozukluğu olan vaka gruplarıyla birlikte çalışmaktadır.

Ağırlıklı olarak okul öncesi dönem çocuklarıyla birlikte çalışmaktadır.

Araştırmacı lisans eğitimi sırasında ve sonrasında DIR Floortime 201, PROMPT, Erken Okur Yazarlık Testi (EROT), Hızlı İsimlendirme Testi, Çalışma Belleği Ölçeği Uygulayıcı Sertifikası, Ergen ve Yetişkin Kekemeliğinde Bilişsel Davranışçı Yaklaşım ve Exposure Eğitimi, Motor konuşma bozukluklarında tedavi, çocukluk dönemi konuşma apraksisi gibi iletişim, dil ve konuşma bozukluklarına yönelik çeşitli eğitim ve sertifika programlarına katılmıştır.

Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde, dil ve konuşma terapisine uygun olmayan vakaları alma, sık sık program değişikliği yaşama, diğer meslek elemanlarının dil ve konuşma terapistlerinin alanlarına dahil olması, ailelerin ve yöneticilerin iş birliği içinde olmaması, materyallerin yetersiz olması, fiziki koşulların uygun olmaması, dil ve konuşma seansları dışında sınıf defteri yazma ve performans kayıt tablosu doldurma gibi ek iş yüklerinin olması gibi zorluklar yaşamıştır.

Danışmanlık merkezlerinde, ailelerin hızlı sonuçlar bekliyor olması, seans saatlerinin değişkenlik gösteriyor olması, her danışana ayrılan vaktin daha uzun oluyor olması gibi zorluklar yaşamıştır.

Araştırmacı bir hastane ve/ veya bir üniversitede daha önce çalışmadığı için bu alanda yaşanan zorluklarla ilgili deneyimi yoktur.

Araştırmacının yaşadığı bu deneyimler bu araştırmanın nitel analiz sürecini etkilemiş olabilir.

EK 7: Yarı Yapılandırılmış Görüşme Deşifreleri

YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME DEŞİFRELERİ

Araştırmacı: Merhabalar, şu an hangi kurumda, kurumlarda çalışıyorsunuz? Daha önce hangi kurumlarda çalıştınız?

Katılımcı 1: Şu an bir vakıf üniversitesinde araştırma görevlisi olarak çalışıyorum. Aynı zamanda hafta sonları da bir danışmanlık merkezinde seans alıyorum cumartesi günleri yani onun öncesinde de bir rehabilitasyon merkezinde çalışmışım.

Araştırmacı: Haftada kaç gün ve hangi günler çalışıyorsunuz?

Katılımcı 1: Şu an için haftada 6 gün çalışıyorum. Hafta içi 5 gün hafta sonu cumartesi

Araştırmacı: Hangi vaka gruplarıyla çalışıyorsunuz?

Katılımcı 1: Şu an zaten sadece hafta sonu seans aldığım için ksb (konuşma sesi bozukluğu) var. Gecikmiş dil konuşma var. Ses vakası var bu.

Araştırmacı: Peki hangi yaş aralığındaki vaka gruplarıyla çalışıyorsunuz?

Katılımcı 1: Şu an okul öncesi dönem de var. Okul çağı da var. Ergen, yetişkin de var.

Araştırmacı: Peki siz hangi vaka gruplarıyla çalışırken kendinizi daha rahat hissediyorsunuz? Niçin o grupta çalışırken daha rahat hissediyorsunuz?

Katılımcı 1: Akıcılık terapilerinde kendimi daha rahat hissediyorum. Çünkü bu konuyla ilgili hatrı sayılır eğitim aldım. Terapilerde ne yapacağımı bildiğim için de kendimi daha rahat hissettiğim bir alan.

Araştırmacı: Peki hangi vaka gruplarıyla çalışırken daha çok zorlanıyorsunuz ve neden o vaka gruplarıyla çalışırken daha çok zorlandığınızı hissediyorsunuz?

Katılımcı 1: Okul öncesi dönemde aile iş benim için daha yıpratıcı oluyor. Aile iş birliği yaşanmadığı için o ailesel süreçleri yürütmek zor. Bir de yine bu konuya dair daha çok eğitim almadığım için daha çok böyle etkileşim temelli çalışmak işte otizm olabilir ya da gecikmiş konuşma olabilir farketmez. Özellikle küçük yaş gruplarında bu popülasyonla çalışmak beni daha tedirgin ediyor. Çok hoşlanmıyorum.

Araştırmacı: Peki lisans eğitim sırasında aldığınız derslerin hangisini ya da hangilerini pratiğe aktarırken zorlandınız?

Katılımcı 1: Dil dil bozuklukları kapsamında aldığım dersler daha doğrusu gelişimsel dil diyeyim. Bu dersler çok teorik işlenmişti ve uygulamaya dair çok az şey vardı derslerin içeriğinde bu kısımda zorlandım. Yine akıcılık, kekemelik dersinde de benzer bir şekilde

tek yöntemden bahsedilmişti ama mezun olduktan sonra aslında birden çok yöntem olduğunu ve vakaya uygun bir şekilde bunları seçebileceğimi fark ettim. Düşünüyorum. Bu kadar.

Araştırmacı: Peki klinik stajınızı ve uygulama stajınızı hangi alanlarda yaptınız?

Katılımcı 1: Hem rehabilitasyon merkezinde hem de hastanede yaptım.

Araştırmacı: Hangi alanlardaydı peki yaptığınız bu stajlar vaka çeşitliliği açısından

Katılımcı 1: Vaka çeşitliliği açısından rehabilitasyonda işte gdk ksb ikincil dil bozuklukları bunlar vardı. Hastane stajında da yutma, nörodejeneratif hastalıklar, ses bozuklukları bu grupları gördüm.

Araştırmacı: Peki lisans eğitiminiz sırasında ve sonrasında hangi eğitimleri aldınız ve neden bu eğitimleri alma gereksinimi duyduunuz?

Katılımcı 1: Çalıştığım merkezde ee akıcılık popülasyonu çok daha fazlaydı akıcılık grubu kekemelik grubu o yüzden de kekemelikle ilgili okul öncesi dönem okul çağı ergen yetişkinlik çağından uygulanabilecek bir çok yönteme dair eğitimlerin hepsini aldım. İsimlerini söylemem gerekiyor mu?

Araştırmacı: Söyleyebilirsiniz.

Katılımcı 1: Önemliyse söyleyeyim. Palın (pcı) aldım. Modifikasyonla ilgili her yaş grubunda okul öncesi okul çağı ergen yetişkin bu eğitimleri aldım. Akıcılık bozuklukluklarında bdt eğitimini aldım. Yine duyarsızlaştırmayla ilgili ergen ve yetişkinlikte duyarsızlaştırmayla ilgili farklı bir eğitim aldım. Çocukluk çağında mini kids eğitimini aldım akıcılıkla ilgili bu eğitimleri aldım. Eee bir de merak ettiğim için lsvt aldım. Ses vakaları, parkinsonlu hastalarla nasıl çalışıldığını merak ettiğim için.

Araştırmacı: Peki bu eğitimleri terapilerinize aktarırken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz?

Katılımcı 1: Iı lsvt eğitimi haftanın 4 günü üst üste yapılması gerekiyor ama genel terapi anlayışı Türkiye için haftada bir seans olduğu için bunu biraz ailelere ya da yetişkinler neyse artık söylemek biraz sıkıntı olabiliyor. Haftada 4 günü görücem sizi üst üste. Bununla ilgili biraz sıkıntı yaşamıştım yani şu an bir rehabilitasyon merkezinde lsvt vakası almak çok mümkün değil o rapor bağlamında. Akıcılıkla ilgili akıcılıkla ilgili aldığım eğitimleri uygularken de toplumun kekemeliğe bakış açısıyla alakalı sıkıntılar yaşadım. Duyarsızlaştırma kısmında özellikle biz çocuğu size az kekelesin diye getirdik siz şimdi onu daha çok kekeletmeye çalışıyorsunuz gibi eğitimin içeriğine ya da benim yaptığım terapiye dair bir güvensizlik hissettiler bu büyük ihtimalle bakış açısıyla alakalı bizim akıcılık bozuklukluklarına olan bakış açımız toplumca.

Araştırmacı: Şimdi aslında bu soruda ve bundan sonraki birkaç soruda arka arkaya soruyla birkaç sonda sorular var. Eee örneğin bu eğitimi terapilerinize aktarırken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Niçin bu zorlukları yaşıyorsunuz ve bu zorluklara bir çözüm önerisi getirebilir misiniz? Şimdi siz bu zorluklardan bahsettiniz. Ve niçin bu zorlukları yaşadığınız ve çözüm önerilerinden de bahsedebilir misiniz?

Katılımcı 1 Ee niçin kısmıyla ilgili söylediğim gibi bence biracık daha prosedürel rehabilitasyon merkezlerinde verilmiş olan o haftada 2 seans sayısı gibi problemler var bir de yine dediğim gibi toplumun bakış açısı akıcılık bozukluklarına ve terapistle karşı bir güvensizlik hissedilmesiyle alakalı olduğunu düşünüyorum. Çözüm önerisi olarak da zaten bu genel olarak rehabilitasyon merkezlerindeki verilen işte her gruptan yaş fark etmeksizin her bozukluğa haftada 2 seansın verilmek yerine bozukluğa özgü olarak seansların belki de terapistin kendisinin düzenleyebileceği bir şekilde raporların oluşturulması olabilir diğer türlü de akıcılık bozukluklarının toplumun bilgilendirilmesi çalışmaları olabilir.

Araştırmacı: Teşekkür ederim. Yine aynı şekilde üç soru arka arkaya düşünebilirsiniz. İlk değerlendirme seansında yaşadığınız zorluklar ilk yaptığınız çocukla ilk karşılaştığınızda yaptığınız değerlendirme seansı ve bu zorlukların niçin kaynaklandığı ve olası çözüm önerilerini soracağım yine.

Katılımcı 1 İlk derken ilk değer herhangi bir

Araştırmacı: Evet evet

Katılımcı 1: Karşılaştığım zorluklar genellikle güvensiz ailelerle ilgili ben daha çok zorluk yaşıyorum çünkü bu aileler her yaptığınızı sürekli bi sizi sınaama eğiliminde oluyorlar ve sizi sürekli her yaptığınızı sorgular bir şekilde genellikle muhalefetle dolu bir şekilde geliyorlar zaten haliyle bu değerlendirme seansı içerisinde aileyi mi ikna etmekle uğraşayım çocuğu mu değerlendireyim orada bir sıkıntı olabiliyor. Bir de bence değerlendirme seansı sürelerinin de bozukluğun türüne göre değişmesi gerekiyor. Yine standart bir seans 40 dakika 45 dakika diyoruz ama bazı değerlendirmeler daha uzun bazıları daha kısa sürdüğünü düşünüyorum. O kısımda beni daha çok zorluyor yani bazen süreyi yettirmekle ilgili bir problem olabiliyor. Onun dışında başka bir sorun şu an için değerlendirme seanslarıyla ilgili aklıma gelen değerlendirme araçları bazen bazı bozukluklarla ilgili yeterince değerlendirme aracına sahip olmayabiliyorum. Haliyle o birazcık daha zorlayıcı olabiliyor. Niçin bunları yaşıyorsunuz ve çözüm önerileriniz. Bununla ilgili çözüm önerim bu seansların hepsi 50 dakika sürecek mantığından çıkıp programları birazcık daha esnek bir şekilde en azından değerlendirme seansları için oluşturması faydalı olabilir. Bu konuda belki ailenin de bozukluğun türüne göre önden bir bilgisi olsun diye aileye yazılı bir materyal hazırlanıp aile değerlendirmeye gelmeden önce bir ön bilgi alıp problem nedir kekemelik kekemelikle ilgili bir bilgilendirme kitapçığı gönderilirse ailenin kafası birazcık daha o soruları giderilmiş olursa değerlendirme seansları daha rahat geçebilir diye düşünüyorum.

Araştırmacı: Peki terapi esnasında yaşadığınız zorluklardan bu zorlukların niçin kaynaklandığından ve bu zorluklara ne gibi çözüm önerileri bulunabileceğinizden bahsedebilir misiniz?

Katılımcı 1: Tabi ki. Terapi esnasında iş birliği yapmayan aile verilen çalışmaların düzenli yapılmadığı ve sade biz sana getirdik şimdi hadi sen bu çocuğu eti senin kemiği de senin bir an evvel adam et kafasında olan ve biz zaten evde bunları çalışacaksa sana niye getiriyoruz diyen ailelerle çalışmak genellikle çok zor oluyor. Öyle olunca da ilerleme çok yavaş oluyor kendim de sabırsız biri olduğum için çok böyle gıdım gıdım ilerleyen farkındayım tabiki rehabilitasyon sürecinin yavaş ve uzun bir yol olduğunun ama bazen

boşuna kürek çekiyormuşum hissine kapılıyorum bu durum beni gerçekten de yıpratıyor ve yoruluyorum haliyle onun dışında eğer ilk defa karşılaştığım nadir bir vakaysa ya da benim bu konuyla ilgili bilgi birikimim azsa o terapiler beni haliyle daha çok geriyor çünkü ne yapacağım diye daha çok kaygılanıyorum. Onun dışında bu kadar. Terapide başka zorlayan bir şey olmuyor diye düşünüyorum.

Araştırmacı: Hıhı, bu zorluklar niçin kaynaklanıyor? Çözüm önerileri?

Katılımcı 1: Bu zorluklar kendi kaygılanma sebebim haliyle belli alanlardaki bilgi birikiminin eksik olmasıyla alakalı olabilir ya da bazı alanlardaki deneyimin çok az olmasıyla alakalı olabilir. Aile iş birliği konusunda aslında bu benim kafamı kurcalayan bir şey bu aileleri motive etmek de bizim işimiz midir? Yoksa bazı aileler terapiye o an fiziksel olarak gelmiş olsalar bile belki de mental olarak hazır bulunmuş değiller çoktan daha çocuklarının durumunun bile bilincinde olmayabiliyorlar. Bu noktada bu aileleri motive etmesi gereken ve ne olursa olsun yola getirmesi gereken kişi ben miyim? Yoksa başka bir altta yatan başka süreçlerde var bu durumu henüz kabullenebilmiş değiller bir destek almaları bir uzmana daha mı yönlendirmek gerekiyor o konuda açıkçası bende kararsızım. bu konuyla ilgili bu tıkanıdığım noktalardan biri iş birliği yapmayan aileye bir çözüm önerisi bulamıyorum genellikle.

Araştırmacı: Peki aile görüşmelerinde yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz?

Katılımcı 1: En çok dinlemeyen ailelerle sıkıntı yaşıyorum. Bazen insanlar oraya dinlemek için değil sadece kendilerini anlatmak için gelmiş oluyorlar. Haliyle iletişim o döngü tamamlanamamış oluyor. Sürekli bir veriyor veriyor veriyor ve gidiyor. Bununla ilgili bir sıkıntı var. Bir de dediğim gibi sınamaya gelen aileyle konuşurken zorlanıyorum çünkü o yine anlattıklarınızı dinlemeyip arka planda sizi sürekli sizin bilgi birikiminizi ölçmeye çalışıyor. Ve baştan zaten genellikle bir ön yargıyla gelmiş oluyorlar. Yapabilecek mi yapamayacak mı diye. Aile iletişiminde en çok zorlandığım konu bu. 1. Dinlenilmemesi. 2. Ön yargılı ve sınanan aileler.

Araştırmacı: Sizce neden kaynaklanıyor peki bu zorluk?

Katılımcı 1: İletişim sağlanamıyor haliyle birincil işimiz iletişim olduğu için ve aslında genel olarak işimizin kurulu olduğu şey de iletişim olduğu için iletişim bir şekilde zedelendiği zaman da haliyle işi yerine getirmek mümkün olmuyor. Burada iletişimin bozulmasıyla ilgili bir sıkıntı var. Çözüm önerilerim bu noktada sanırım.

Araştırmacı: Evet

Katılımcı 1: Bu iletişim kopuklukları için bir çözüm önerim sanıyorum yok olsa zaten olsa bir çözüm önerim uygulayacağım büyük ihtimalle ama yok yani belki de belki de insanlara birincil önemli olan şey iletişim olduğundan bahsetmek gerekiyordur. Ama zaten iletişime geçemediğimiz birine ne kadar bahsedebiliriz.

Araştırmacı: Peki siz terapi hedefi belirlerken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz?

Katılımcı 1: Bazen sizin eğer pediatrik bir grupta çalışıyorsanız belirlediğiniz terapi hedefi yine ailenin kafasındaki dünyayla hiçbir şekilde uyumlu olmayabiliyor. Onlar çok

daha yüksek bir şey beklerken siz bir daha bir ilerleme bekliyorsunuz haliyle. Ya da bazen kendi adıma planlamış olduğum terapi hedefi sandığımdan daha zor bir şey oluyor ve terapi içinde bu hedefi ulaşmış ulaşamıyoruz ya da ulaşmak için çok daha fazla seans yapmak gerekiyor kendi adıma biraz hayal kırıklığı oluyor eğer yüksek bir hedef belirlediysem. Bu noktada belki bu ikisi işte. Hedefi doğru belirlemek ve onu da bir şekilde aileye de ikna etmek.

Araştırmacı: Bu hedefi belirleme kısmında yaşadığınız zorluk niçin kaynaklanıyor ve öneriniz ne?

Katılımcı 1: Yani belki de bilgi birikimim dışında mizacımdan kaynaklanıyor olabilir daha aceleci ve daha her ne kadar bunu terapist kimliğimle dışarda bırakmaya çalışsam da sabırsız ve aceleci biri olduğum için biraz daha hedefleri ileriye koyuyor olabilir veya biraz daha acele ediyor olabilirim. Bu noktada belki de terapistlerin de kendilerini sık sık arka planda kontrol etmesi ve o terapist kimliğine büründüklerinde bir şekilde bu mizaç özelliklerini kapının dışarısında tutması gerekiyor olabilir. Bu noktada aileyi iyi bilgilendirmek gerekiyor büyük ihtimalle yani aileye ne kadar detaylı bir şekilde bilgi vererseniz o kadar çok ikna oluyorlar çünkü bunun neden yapılacağı ve neden yapılamayacağıyla ilgili basit ve somut örneklerle aileyi bilgilendirme kısmı yapılması gerekiyor ki bu hedefler anlaşılsın.

Araştırmacı: Hıhı peki, diğer meslek elemanlarına yönlendirme yaparken yaşadığınız zorluklardan bahsedermisiniz?

Katılımcı 1: Ben kendi adıma gerçekten hani o gerekli şekilde çalışabilecek meslek elemanını tanımakla ilgili bir sıkıntı yaşıyorum yani illa ki bir yerlerde gerçekten o çocuğun seviyesine uygun olarak çalışacak birileri var ama onların nerede olduklarını bilmiyorum o yüzden yönlendirdiğim zaman genellikle ben başka bir şey için yönlendirmiş çalışan bambaşka bir şey çalışıyor gibi sonuçlarla karşılaşabiliyorum tabiki ben o meslek elemanına veya profesyonele gidip bunu bunu çalışman lazım diyip dikte edecek kişi değilim ama bazen yanlış noktadan tutulabiliyor. Yani alanında uzman kişiyi yönlendirecek kişiyi bulmak konusunda ben açıkçası zorlanıyorum zorlandığım konu bu. Neden zorlanıyorum kısmında belki benim çevrem çok geniş değildir ya da belki gerçekten bu meslek elemanları o kadar da çok değildir bilmiyorum. Keşke bir network olsa ama böyle alanda ortak çalışan tüm meslek elemanlarına ulaşabileceğimiz bir network belki de öyle bir şey olsa daha kolay olacak. Oradan yönlendirmek.

Araştırmacı: Peki şimdi farklı iki ayrı kurumda çalıştığınız için önceden parantez içinde belirtmek istiyorum bu soruyu iki farklı kurum için de cevaplayabilirsiniz. Hatta öyle olursa çok daha iyi olur. Çalışma koşullarınız ile ilgili yaşadığınız zorluklardan bahsedermisiniz?

Katılımcı 1: Tabiki üniversite için bahsedecek olursam. Üniversite aslında haliyle üniversitede çalışıyorsan bambaşka bir iş yapmaya başlıyor gibi oluyorsun sıfırdan. Çünkü dil ve konuşma terapisti değil artık araştırma görevlisi olarak geçiyorsunuz. O yüzden bu noktada öncelikle bir işi bırakıp yeni bir işe geçmek gibi olduğu için biraz kafa karıştırıcı olabiliyor haliyle vakıf üniversitesinde olduğu için belki de böyledir. Ya da belki de değildir. Meslek sınırları çok da belli değil yani ne sizden ne yapmanız gerektiği veya ne beklendiği çok belli değil. Bir yerde klinisyen çalışmayı da kıyaslarsam bir dil ve

konuşma terapisti olarak görev tanımınız çok netken üniversitede çalışırken o kadar net olmuyor. Görevler sürekli esnetilebiliyor. Sürekli çalışmak gibi bir durum oluyor. Çünkü akşam da oturup o işe bakabiliyorsunuz. Tatil gününüzde de bir iş gelebiliyor bunu yapmak zorunda kalabiliyorsunuz ama terapiler için bu durum öyle değil. Terapi bittiğinde haliyle bitmiş oluyor ve artık gitmiş oluyor siz artık ortamı değiştirdiğinizde en azından oluyor siz artık ortamı değiştirdiğinizde en azından mental olarak taşısanız da fiziksel olarak bitebiliyor. Böyle bir şeyler var. Çalışma şartlarıyla ilgili en büyük sıkıntı bu. İş tanımı çok net bir şekilde belli değil.

Araştırmacı: Hıhı, bunun niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz, iş tanımının net belli olmaması

Katılımcı

1:

Hıhı

Araştırmacı: Peki öneri olarak ne sunabilirsiniz?

Katılımcı 1: Yani bu biraz daha sanıyorum YÖK merkezli hani biraz daha denetimlerin sıklaştırılmasıyla birlikte önüne geçilecek bir şey büyük ihtimalle yani o yüzden bu noktada böyle bir öneri. Diğer çalıştığım yer klinik için karşılaştırayım ikisinden de bahsederek iyi olur demiştik. Klinikte karşılaştığım zorluklar ee seansların normalde süresi normalde 50 dakika ama odadan bir türlü çıkmak bilmeyen aileler ve sarkan seanslar zorlayıcı olabiliyor bu noktada. Peş peşe seanslar çünkü hiç ara vermeden dinlenmeden seansa girmiş gibi oluyorsunuz. Bunun dışında zaten terapi yürütmek değerlendirmek bunlar takdir edersiniz ki kendiliğinden zaten bir zorluğu devam eden bir o zorluklar var o kısımları geçiyorum. Onun dışında bir zorluk aklıma gelmiyor.

Araştırmacı: Peki bu zorluklar niçin kaynaklanıyor olası çözüm önerileriniz neler?

Katılımcı 1: Ee aslında ailelere net bir şekilde bilgilendiriyoruz seansların 50 dakika olduğuna dair. Bir çözüm önerim yok. Varsa duymayı çok isterim birinin böyle bir çözüm önerisi çünkü yapmakta zorlandığım bir şey.

Araştırmacı: Hıhı, peki çalışma bu üç arka arkaya üç soruyla ilgili olan son sorum. Çalışma arkadaşlarınızla veya iş vereninizle yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Yine ayrı kurum için söyleyebilirsiniz bunu.

Katılımcı 1: Tabiki üniversitede aslında biraz daha ast üst ilişkisi gibi bir şey var. Tek bir iş verenden bahsetmek mümkün değil. İşte bölüm başkanı dekan işte rektör yardımcılar rektör okulun sahibi gibi böyle çok karmaşık ve birbirine geçmiş bir gibi böyle çok karmaşık ve birbirine geçmiş bir örüntü var. O yüzden haliyle bu isimlerin her biriyle farklı farklı problemler çıkabiliyor. Genel olarak ünvanın en küçük olduğu yani onların içinde ünvan bakımından en küçük birim olduğunuz için araştırma görevlisi, yaşıyor ne olursa olsun size bir çocuk gibi davranma eğilimi var genellikle. Çünkü karşınızdaki insanlar hem yaşı daha büyük hem de işte doçenttir, profesördür, dekandır bir sürü tittle olan isimler. Biraz daha sizi birey olarak görmeleri için basamak basamak biraz daha yükselmiş olmak gerekiyor. Tam iş veren değil ama çalışma arkadaşları dersek yaşanan sıkıntılardan biri bu yine ee sınırlar çok belli olmadığı için şahsi işlerini ya da yapmak istemedikleri işlerini o an bulabildikleri herhangi birine yaptırma eğiliminde olabiliyorlar bir de diğer sıkıntı da bu. Üniversitedeki iş verenler için.

Araştırmacı: Hıhı niçin kaynaklanıyor bunlarla ilgili çözüm önerileri neler? Ondan da bahsedebiliriz.

Katılımcı 1: Yani sanki geleneksel bir hale gelmiş ve bu yıllardır böyle bir şeymiş gibi geliyor yani böyle bir dokusu ve böyle bir yapısı var. Askeriye benzer bir düzen var. O yüzden değişebileceğine dair bir umudum yok. Belki yeni insanların modernleşmesiyle birlikte üniversitelerin bu geleneksel yapı ortadan kalkar diye umut ediyorum. Nasıl değiştirebileceğimiz dair bir çözüm önerim yok. Diğer çalıştığım klinikte çalışma arkadaşlarımla bir sıkıntı yaşamıyorum. Bazen iş verimimle sıkıntı yaşayabiliyoruz. Sıkıntı yaşadığımız konularda genellikle materyaller, oda düzeni ve bazen izin almak istediğimde sıkıntı yaşayabiliyorum bu arada bu üniversite için de şu an aklıma gelmişken üniversite için de benzer bir şey ders döneminde işte şu sınav haftasında falan izin almanıza genellikle izin verilmiyor ve yazın o izniniz kullanmak zorundasınız. İzne çok sıcak bakılmıyor yani işlerin yoğun olduğu dönemde izin almakla ilgili. Klinik için de bu bahsettiğim sıkıntıları yaşıyorum. Neden yaşıyor olabiliriz? Materyaller pahalı olduğu için olabilir. Ya da yıllardır biriktirdiğiniz materyallere gözünüz gibi bakma eğiliminde olabilirsiniz. Çözüm önerisi olarak da keşke herkes kendi materyallerini kullansa diye düşünüyorum ama o kadar çok materyal kendi adıma benim materyalim olmadığı için bu bir çözüm önerisi değil şu an.

Araştırmacı: Yaşadığınız zorluklarla genel itibariyle nasıl başa çıkıyorsunuz? Bir çok zorluktan neden kaynaklandığından ve çözüm önerilerinden bahsettik. Bu zorluklarla günlük hayatta nasıl başa çıkıyorsunuz?

Katılımcı 1: Eee terapi. Psikoterapiye gidiyorum ve şey olarak terapötik ilişki kurduğum sonuç itibariyle biz gelen her aileyle bir terapötik ilişki kuruyoruz ve aslında zaten bunu gösteren çalışmalar da var. Normalde biliyoruz ki psikologların bir süpervizyonları oluyor. Ve onlara gidip bu terapilerinde danışanlarıyla beraber yaşadıkları bu karmaşık durumları, kendi problemlerini bu süpervizöre anlatıyorlar çünkü arada terapötik bir ilişki var. Aynı şeyin tabiki dil ve konuşma terapisi için de birebir aynı olmasa da benzer bir süreç olduğunu düşünüyorum çünkü burada haliyle hem bu aileler açısından ya da fark etmez yetişkin kişi, kekeleyen birey neyse size ister istemez psikolojik olarak da birçok durumdan bahsediyorlar ve sizin de bir şekilde bunları karşılayabiliyor olmanı gerekiyor. Bu noktada psikoterapinin faydalı olduğunu düşünüyorum ama bence aynı zamanda bir de böyle süpervizyon gibi bir şey alabilsek daha iyi olacak. Çünkü kendi adıma bazı durumların çok zorlayıcı olduğunu düşünüyorum. İşte nadir görünen sendromlar, bu sebepten ötürü depresif aileler, ister istemez seanslarda ağlıyorlar siz de onların bu durumlarından etkileniyorsunuz. Ve bu sürekli iyi yönetebilmek için başa çıkma mekanizmalarının güçlü ve sağlam bir psikolojide olmanız gerekiyor. Eğer terapötik bir ilişki kuruyorsanız ve terapist rolündeyseniz bence bu süreçte sizin de bir yerlerden destek almanız gerekiyor diye düşünüyorum.

Araştırmacı: Hıhı, peki mesleğinizin hayatınızı nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?

Katılımcı 1: Stres. Stres seviye. Stresli bir iş yaptığımı düşünüyorum ben dil ve konuşma terapisti olmanın yani stresli bir iş olduğunu düşünüyorum ya da daha doğrusu beni öyle etkiliyor. Daha kaygılı olduğumu hissediyorum çünkü sürekli bir beklenti size kendi içinizde de bir beklenti. Dışardan da gelen bir beklenti var ve o beklenti. Dışardan

da gelen bir beklenti var ve o beklentiyi sürekli karşılamak için kendimizi yenilememiz çalışmamız gerekiyor. Stresli ve sanırım bu kadar.

Araştırmacı: Hıhı o zaman son sorumuzu sorayım. Dil ve konuşma terapisi bölümünün ülkemizde iyi anlamda gelişebilmesi için önerileriniz nelerdir?

Katılımcı 1: Eğitim tabiki. Üniversitede verilen eğitimin kalitesinin artırılması. Müfredatların bir gözden geçirilmesi gerekli olabilir bu süreçte. Çünkü aslına bakarsanız işte medikal hastanede çalışmak, klinikte çalışmak, rehabilitasyonda çalışmak birbirinden bambaşka şeyler ama biz dört yıllık ortak bir eğitimden sonra kişiler meslek hayatlarına atıldıklarında aslında hangi yöne gideceklerini seçiyorlar. Ama belki de eğitim daha üniversite zamanındayken özelleşse kişilerin çalışacağı alanlara göre aslında birazcık daha donanımlı öğrenciler terapistler yetişebilir. Çünkü dediğim gibi bu dört yıl içerisinde bu kadar çok alandan bu kadar çok farklı bilginin gelişmesi bence biraz zor oluyor. Klinik uygulama uygulamalı bir alan olduğu için yine staj ve klinik uygulamalarının artırılması gerektiğini düşünüyorum. Mezun olmadan önce 4. sınıftayken bu öğrencilerin çok daha fazla gözlem ve uygulama yapmış olması. Farkındalığın artması tabiki. Toplumda da böyle bir meslek bulunduğuna dair farkındalığın artması. Aynı zamanda multidisipliner çalıştığımız meslek gruplarının da aslında dil ve konuşma terapistlerini daha iyi tanınması ve birlik içinde çalışması. Daha çok mezun olması. Çünkü hala mezun sayısı az ve yeterli değil. Haliyle iş yükü fazla oluyor ya da bazı bölgelerdeki insanlar bu terapi hizmetinden faydalanamıyorlar. Başka bir öneri mesleğimizi, dernek faaliyetlerinin artırılması. Bu kadar. Bunun dışında başka bir şey düşünmüyorum.

Araştırmacı: Şu an hangi kurumda, kurumlarda çalışıyorsunuz, daha önce hangi kurumlarda çalışıyorsunuz?

Katılımcı 2: Şu an kendi merkezimde çalışıyorum daha önce hastanede, rehabilitasyon merkezinde, özel danışmanlık merkezinde her yerde çalıştım.

Araştırmacı: Haftada kaç gün ve hangi günler çalışıyorsunuz?

Katılımcı 2: 4 gün. Perşembe cuma cumartesi pazar çalışıyorum sadece.

Araştırmacı: Hıhı peki hangi vaka gruplarıyla çalışıyorsunuz?

Katılımcı 2: Yutma ve yutma hariç tüm vakalar var.

Araştırmacı: Hıhı, peki hangi yaş aralığındaki

Katılımcı 2: Çocuk, yaşlı, yetişkin, bebek hepsi geliyor. Tüm yaş grubu var.

Araştırmacı: Hıhı peki, hangi vaka gruplarıyla çalışırken kendinizi daha rahat hissediyorsunuz? Niçin bu vaka gruplarıyla çalışırken daha rahat hissediyorsunuz?

Katılımcı 2: 0-6 yaş benim için daha iyi oluyor çünkü gelişim daha hızlı oluyor o süreç içerisinde. Anne babalar destek oluyor o süreçte daha rahat ilerliyor.

Araştırmacı: Peki hangi vaka gruplarıyla çalışırken daha çok zorlandığınızı hissediyorsunuz? Niçin bu vaka gruplarıyla çalışırken daha çok zorlandığınızı hissediyorsunuz?

Katılımcı 2: İşitme engeli ve dudak damak yarıklığı çünkü çok fazla deneyimim olmadı bu konuda. Çok çalıştığım alanlar değil.

Araştırmacı: Hıhı, peki lisans eğitimi sırasında

Araştırmacı: Hıhı, peki lisans eğitimi sırasında aldığınız derslerin hangisini veya hangilerini pratiğe aktarmakta zorlandınız?

Katılımcı 2: Yutma bozukluğu, dudak damak yarıklığı, işitme, engelli bireylerde rehabilitasyon.

Araştırmacı: Hıhı, peki klinik stajınızı ve uygulama stajınızı hangi alanlarda yaptınız?

Katılımcı 2: Tüm alanlarda yaptım. Hastanede, özel eğitimde rehabilitasyonda, ramda her yerde yaptım.

Araştırmacı: Vaka grubu olarak hangi vaka gruplarıyla peki?

Katılımcı 2: Tüm vaka grupları. Otizm, geç konuşma, kekemelik yani bütün konuşma terapistinin aldığı tüm vakalarla yaptım staj.

Araştırmacı: Hıhı, peki lisans eğitimi sırasında veya sonrasında hangi eğitimleri aldınız ve niçin bu eğitimleri alma gereksinimi duyduunuz?

Katılımcı 2: Valla bir sürü eğitim aldım (Gülme) şimdi hangisini sayalım. En baştakinden sayalım. Prompt almışımıdır, Foortime almışımıdır. Kekemelik eğitimi almışımıdır. Zihin kuramı. Test eğitimleri. Kendimizi eksik hissettiğimiz için alıyoruz bunları.

Araştırmacı: Şimdi bundan sonraki 8 soru daha öncesinde size söylediğim gibi arka arkaya 3 sorudan oluşuyor. Genel itibariyle yaşadığınız bir zorluk. Bu zorluğu niçin yaşadığınız ve olası çözüm önerilerinizin ne olduğu hakkında bu sorular. İlk soruyla başlıyorum. Bu eğitimleri terapilerinize aktarırken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Niçin bu zorlukları yaşıyorsunuz ve olası çözüm önerileriniz neler?

Katılımcı 2: Yani daha fazla vaka örnekleme olsa daha iyi olur aslında. Niçin zorluk yaşıyoruz, her vaka aynı olmadığı için, hepsinin bireysel özellikleri farklı olduğu için, ne yapabiliriz, daha çok vaka ya da video örnekleme gösterilse daha iyi olur diye düşünüyorum.

Araştırmacı: Hıhı, peki değerlendirme seanslarında yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve çözüm önerileriniz nelerdir?

Katılımcı 2: Değerlendirme seanslarımızın süresi uzun olabiliyor o yüzden sonraki seansların programları sarkabiliyor. Bu da biraz daha zaman yönetimini iyi yapmak

gerekiyor. O bazen gözden kaçabiliyor ya da aile odadan çıkmak istemeyebiliyor daha detaylı bilgi almak istiyor. Ve işte biraz daha yönetmek sanki daha iyi.

Araştırmacı: Hıhı peki terapi esnasında yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve olası çözüm önerileriniz neler?

Katılımcı 2: Bazı yani aldığım eğitimler ne olursa olsun bazı çocuklarda işlemediği yerler olabiliyor. O da biraz da manipülatif olmak gerekiyor ya da biraz opsiyonel düşünüp onu nasıl kullanabilirim düşünmek gerekiyor. Bazen ansızın yakalanabiliyorsun. İşte tarz durumlarda biraz da pratik zekaya ihtiyaç var.

Araştırmacı: Hıhı, peki aile görüşmelerinde yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorluklar niçin kaynaklanıyor, olası çözüm önerileriniz neler?

Katılımcı 2: Aile görüşmeleri tabi endişeli oluyorlar bu süreç içerisinde çok fazla sorular olabiliyor. Ya da olur olmaz her şeyi sorabiliyorlar konuyla alakalı ya da alakasız. Hani biraz daha bunlar sınırlandırılrsa daha sağlıklı olabilir bizim uzmanlık alanımızda sorular dahilinde gelse daha iyi olur.

Araştırmacı: Hıhı, terapi hedefi belirlerken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz, olası çözüm önerileriniz neler?

Katılımcı 2: Kompleks vakalarda birden fazla eğitim ya da süreci dahil etmek gerekebilir. O süreçte bazen ne yaparsan yap her şey yolunda gitmeyebilir. Can sıkıcı bir hal alabildiği durumlar oluyor. Bu süreçte de diğer olumlu yanları bulup onlara odaklanmak gerekebilir. Geliştirilebilir alanlar.

Araştırmacı: Hıhı peki, diğer meslek elemanlarına yönlendirme yaparken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz? Çözüm önerileriniz neler?

Katılımcı 2: Yani çözüm önerim yok çünkü herkes herkesin mesleğini yaptığı için ondan kaynaklı bir sınır ihlali var. Biz ne kadar sınırları koymaya çalışsak da karşı tarafa bunu doktor da olsa, odyolog da olsa özel eğitmen de olsa ne olursa olsun bir sınır çerçevesinde olamayabiliyor. O zaman işler karışabiliyor. Yani ben bir öneri bulamadım artık. O yüzden sadece yönlendirme nedenimi söylüyorum ya da yönlendirmem gerekiyorsa o zaman yönlendiriyorum.

Araştırmacı: Hıhı, peki çalışma koşullarınız ile ilgili yaşadığınız zorluklarınızdan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve olası çözüm önerileriniz neler?

Katılımcı 2: Çok seans alıyoruz günde 10-12 seans alıyoruz bu yorucu. 4 günde yani bir 40'a yakın seans oluyor belki bunu günlere bölebilirim. Ama o da en azından benim elimde olmasına rağmen bölmek de istemiyorum. 4 günde bir an önce alıp ondan sonra kendime zaman ayırıyorum geri kalan zamanda.

Araştırmacı: Hıhı, peki bu üç arka arkaya soru olan sorularımdan son sorum. Çalışma arkadaşlarınızla veya iş vereninizle yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve olası çözüm önerileriniz neler?

Katılımcı 2: Yani çalışma arkadaşlarımla bir zorluk yaşamadım şu ana kadar gayet iyi her şey yolunda iş veren de zaten biz olduğumuz için onu düşünsem. Yani bu soruda yapabileceğim bir şey yok.

Araştırmacı: Tamamdır diğer soruya geçebiliriz. Yukarıda birçok sorundan bahsettik bu sorunları yaşadığınız zorlukları zorluklarla nasıl başa çıkıyorsunuz siz?

Katılımcı 2: Yani genel olarak çalışmadığım seans bittikten sonra profesyonel yaklaşıma çalışıyorum. Ofisten çıktığımda hiçbir vakayı hatırlamam. Hiçbirinin ismini, cismine, ne özelliği vardı hiçbirini konuşmam. Benim için yaşanan bir şey içeride kalmıştır. Sonrasında kendi 3 gününe ayırırım zamanımı. Kendi hobilerim var. O hobilerimle uğraşırım. Onun dışında genel olarak böyle geçiyor.

Araştırmacı: Hıhı, peki mesleğinizin hayatınızı nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?

Katılımcı 2: %100 ü. İletişim içeren bir meslek olduğu için hemen hemen her yerde karşına çıkabiliyor. Oturup bir yemek yerken, yeni tanıştığın biriyle bir tanıdığı, akrabasını sana sorabiliyor. Onun dışında günlük hayat içerisinde yeni tanıştığın insanlar ya da arkadaşların herkes her şeyi sorabiliyor bu süreçte hani bir de hemen hemen herkesin bir yakınında konuşma ve iletişim problemi olduğu için şu duruma bakar mısın, şöyle yapar mısın gibi önerilerde karşımıza geliyor.

Araştırmacı: Hıhı, bu son sorumuz. Bu dil ve konuşma terapisi bölümünün ülkemizde iyi anlamda gelişebilmesi için önerileriniz nelerdir?

Katılımcı 2: Kontrolsüzce üniversite açılmamalı bence bizim zamanımızdayken iki üniversitede vardı. Şimdi sayısını bile bilmiyorum. Yani yoldan çevirdiğin artık konuşma terapisti biraz buna dikkat edilmesi gerekiyor. Onun dışında nitelikli hoca bulmak çok zor. Hoca sayısı artırılabilir. Ya da mesela akademik anlamda çalışmalar desteklenebilir. Tabi bunlar zor süreçler ama yani en azından diploma mezunu olmaması gerekiyor. Kulağımıza geliyor yani sonuçta meslektaşta olsak hiçbir zaman ben kendi meslektaşımı karalamam. Her zaman savunurum aileye karşı. Ama iyi ya da kötü bir sürüden gelen var. Genelde bize son çare olarak başvuruyorlar. Şuraya gittik olmadı, buraya gittik olmadı, şöyleydi böyleydi filan derken tabi o odada olan o odada kalıyor. Ben meslektaşına bunu ne onunla paylaşırım ne odanın dışındaki başka kişilerle paylaşırım. Ama en azından kendini yetiştirebilse, donanımlı olsa, bu alt yapıya sahip bir üniversiteden mezun olsa daha sağlıklı olur.

Araştırmacı: Evet sorularına başlıyorum. 20 açık uçlu sorumuz var. İlk sorudan başlayalım. Şu an hangi kurumda veya kurumlarda çalışıyorsunuz? Daha önce hangi kurumlarda çalıştınız?

Katılımcı 3: Bir rehabilitasyon merkezi bir klinikte çalışıyorum. İkisine de ilk başladığım yani rehabilitasyon merkezine ilk mezun olduğum zamanda başladım hala aynı rehabilitasyon merkezinde çalışıyorum. Kliniği de bu sene geçmiştım.

Araştırmacı: Hıhı, peki haftada kaç gün ve hangi günler çalışıyorsunuz?

Katılımcı 3: 5 gün rehabilitasyon 1 gün klinik.

Araştırmacı: Hıhı pazartesten cumartesiye mi nasıl?

Katılımcı 3: Salı cumartesi rehabilitasyon, pazar.

Araştırmacı: Pazar klinik tamam. Hangi vaka gruplarıyla çalışıyorsunuz?

Katılımcı 3: Otizm, down, gelişimsel dil, ses bozuklukları bir hastam oldu. Konuşma sesi bozukluğu, kekemelik. Yani alanda birçok bizim alanla ilgili birçok çalışmaları yürütüyorum.

Araştırmacı: Peki hangi yaş aralığındaki vaka gruplarıyla çalışıyorsunuz?

Katılımcı 3: Yani 2.5 yaşından başlayıp 70 yaşına kadar hastam oldu. Afazi de çalışmışım.

Araştırmacı: Hıhı peki, hangi vaka gruplarıyla çalışırken kendinizi daha rahat hissediyorsunuz? Niçin bu vaka gruplarıyla çalışırken daha rahat hissediyorsunuz?

Katılımcı 3: Yani şöyle şimdi otizm ve gelişimsel dille yoğun bir şekilde karşılaşıyorum. Buna yönelik de aldığım eğitimler var. Artık bunlarla sıklıkla karşılaştığım için çalışırken özellikle gelişimsel dilse daha rahat edebiliyorum. Süreci hızlı ilerletebildiğimi fark ettim çünkü otizm de ise sınırlı olsa da etkileşim noktasında güzel ilerlemeler kaydettiğim hastalarım var.

Araştırmacı: Hıhı peki

Katılımcı 3: Onun dışında konuşma sesi bozukluğuyla da çalışırken gerçekten kendimi rahat hissettiğim bir alan. Çünkü buna yönelik de açıkçası çeşitli materyaller hazırlıyorum bu da beni tatmin ediyor. Seans sırasında aldığım olumlu dönütlerden kaynaklı.

Araştırmacı: Hıhı, peki hangi vaka gruplarıyla çalışırken daha çok zorlandığınızı hissediyorsunuz? Niçin bu vaka gruplarıyla çalışırken zorlandığınızı hissediyorsunuz?

Katılımcı 3: İy şöyle anlatabilirim. Kekemelik noktası beni açıkçası zorlayan bir nokta çünkü lisans hayatımızda da buna yönelik aldığımız yani bana çok geniş kapsamlı geliyor terapi öğrendiğimiz terapi yöntemleri biraz sınırlı kalıyormuş gibi hissediyorum. Bunları ailelere açıklarken de zorlandığımı fark ediyorum. Ve açıklarken de zorlandığımı fark ediyorum. Ve kekemelik gerçekten küçük yaş grubuyla çalışıyorum yetişkinden ziyade çok dalgalı seyredebiliyor. Bu noktada da eğer zaten özeldeyse aileler çok kaygılı oluyor ve bunun karşılığını hemen bekliyorlar. Bundan kaynaklı.

Araştırmacı: Peki lisans eğitimi sırasında aldığınız derslerin hangisini veya hangilerini pratiğe aktarmakta zorlandınız?

Katılımcı 3: Motor konuşma onun dışında dediğim gibi kekemelik. Aslında kekemelik konusunda güzel bir eğitim almamıza rağmen pratiğe aktarmakta zorlanıyorum. Başka düşünüyorum, ha afazi noktasında ben yine sınırlı kalıyor diyebilirim.

Araştırmacı: Hıhı, peki klinik stajınızı ve uygulama stajınızı hangi alanlarda yaptınız?

Katılımcı 3: Yani zaten okuduğum üniversitede çeşitli rehabilitasyon, anaokulu, kendi hastanesi ve kliniğinde staj yaptım ve kendi kliniğimizde de birçok hasta gördüm. Gelişimsel dil, ses hastası onun dışında düşünüyorum. Kekemelik yetişkin onun dışında düşünüyorum. Kekemelik yetişkin kekemelik, konuşma sesi bozukluğu. Bunların hepsiyle ilgili çalışmalar yürüttüm. Otizm ve down biraz daha sınırlı kaldı. Yani görmedim.

Araştırmacı: Hıhı, peki lisans eğitimi sırasında ve sonrasında hangi eğitimleri aldınız? Niçin bu eğitimi veya eğitimleri alma gereksinimi duyunuz?

Katılımcı 3: Floortime 201 yani 101 201 eğitimlerini tamamladım. Onun dışında Palin aldım. Zaten Floortime dediğim gibi sıklıkla karşılaştığım vaka grubundan kaynaklı almak istediğim bir eğitimdi. Çünkü sınırlı kaldığımızıza eminim bu noktada. Palin de zaten okul öncesi dönem kekemelik ile ilgili çok sıklıkla karşılıyordum ve kendimi eksik hissettiğim bir alandı ondan kaynaklı aldığım bir eğitim.

Araştırmacı: Hıhı, peki bu eğitimleri terapilerinize aktarırken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Şunu söylemek istiyorum şu an bu soru ve birkaç arka arkaya olacak sorular arka arkaya 3 sorudan oluşuyor. Zorluk, bu zorluğu niçin yaşadığınız ve bu zorluğa olası çözüm önerileriniz ne olduğuyla ilgili. İlk sorumuz bu eğitimleri terapilerinize aktarırken yaşadığınız zorluk, niçin aldığınız eğitimleri terapilerinize aktarırken bu zorlukları yaşıyorsunuz ve yaşadığınız bu zorluklara ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 3: Bu şöyle şu gibi zorluklarla karşılaşabiliyorum. Buna uygun çevresel düzenlemeler yapmamız gerekebiliyor ve aile bilgilendirme noktası yeni bir eğitim olduğu için aileler bu noktada biraz daha az bilgiye sahip oluyorlar. Bu karşılaştığım iki zorluk şöyle bu zorlukların nedeni de şu dediğim gibi hani materyal çalıştığım yani rehabilitasyon merkezinde ister istemez materyal sınırlılığı oluyor. Daha çok böyle oyuncak, küçük nesneler tercih ediliyor. Ki aldığım eğitim örneğin Floortime bunda biraz daha regülasyonu bozuk çocuklarda o küçük uyaranlar kullanılmıyor. Daha büyük materyaller kullanılıyor. Bundan kaynaklı bir zorlukla karşılaştım. Aileleri de dediğim gibi yeni bir eğitim aileler çok endişeli onlara bu süreci aktarırken yine aynı şekilde zorlukla karşılaştım. Buna yönelik çözümlerim de çalıştığım yerlerde buna yönelik çözümlerim de çalıştığım yerlerde bu eğitime yönelik bir oda bir çevresel düzenleme yaptık. Onun dışında da aileler için de önerilerin bulunduğu bir kitapçık hazırladım.

Araştırmacı: Hı hı süper.

Katılımcı 3: Yeterli mi?

Araştırmacı: Hıhı tabi, diğer soruya geçiyorum. Yine arka arkaya üç soru var. İlk değerlendirme seansınızda yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların

niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz bu zorluklara ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz? Her çocukla ilk defa gördüğünüz, ilk kez değerlendireceğiniz zamandan bahsediyorum.

Katılımcı 3: Tamam, şimdi yani ilk her değerlendirmemden

Araştırmacı: Aynen aynen

Katılımcı 3: Hıhı şu oluyor dediğim gibi çocuk ilk defa bir ortama giriyor. Bu noktada o ortamı yabancıyor, aileler çok endişeli oluyor. Mesleğe yabancıyor, aileler çok endişeli oluyor. Mesleğe ilk başladığımda ben de aynı şekilde endişeli oluyordum. Ama zaten aile ve çocuk o şekilde geldiğinde işte o çocuğun ben aileden bilgi alırken o ortama alışması ya da aileyi çıkartmak istediğim noktada ya da çıkartmasam da çocukla bire birde temas ettiğim noktada çocuk yabancıladığı için ki tanısı da varsa bu beni zorluyor. Açıkçası onunla etkileşime geçmek.

Araştırmacı: Bu zorluklar niçin kaynaklanıyor, olası çözüm önerileriniz neler?

Katılımcı 3: Yani bu zorluklar çok normal. Çünkü yani aileden belki ilk defa bir psikiyatriste gidiyorlar tanı alıyorlar çocuk zaten aynı anda birçok şeye maruz kalmaya başlıyor. Zorlukların bundan kaynaklandığını düşünüyorum. Ki bizim mesleğimizde gerçekten yeni tanınan bir meslek grubu ailelerin beklentisi çok yüksek gerçekten bizden bir ilaç gibi bir şey bekliyorlar. Süreci merak ediyorlar. Maddi manevi olarak onlar da artık bir sürecin içerisine giriyorlar çünkü bunlara olası çözüm olarak da ailelere deneyimlerimden biraz bahsediyorum işte kaygılarını azaltabilecek şekilde süreci anlatıyorum onlara bu şekilde çocuklara da o noktada hemen etkileşime geçmesini beklemiyorum. Beklentimi biraz daha düzenledim diyebilirim öz düzenleme de yaptım bu konuda.

Araştırmacı: Hıhı peki, terapi esnasında yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve olası çözüm önerileriniz?

Katılımcı 3: Terapi içerisinde şöyle rehabilitasyon özellikle bunu bana yaşıyor çünkü üst üste seanslara giriyoruz ve girdiğimiz bu seanslar içerisinde her biri için birer hazırlık yapmamız gerekiyor. Bazen çocuk yaptığımız bu hazırlığa karşılık veremeyebiliyor. Ve hani dediğim gibi materyal sınırlılığı da olduğu için bunu çeşitlendirmekte zorlanıyorum terapi içerisinde. Bu zorluklarla neden karşılaşıyorum. Yine çevresel düzenlemeyle ilgili olduğunu düşünüyorum ve bu planlamayı yapmak birden fazla seansa girdiğimiz için bu sınırlılık da zor olabiliyor bizim için.

Araştırmacı: Bir çözüm önerisi

Katılımcı 3: Çözüm önerileri de şöyle açıkçası bu noktada biraz daha esnek davranıyorum. Çocuğa da hani planlamayı yaparken birden fazla plan kafamda oluşturuyorum evet bu olmazsa bu tamam bu da olmadı buna geçelim ya da o anda her şeyi bırakıp sadece çocukla etkileşime odaklanıyorum.

Araştırmacı: Hıhı yine arka arkaya üç soru olacak. Aile görüşmelerinde yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukları niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 3: Az öncede bahsettiğim gibi aileler direkt bizden hocam ne zaman konuşacak ilk soruları bu oluyor. Ya da sorduğum soruları anlamayabiliyorlar. Bunun nedeninin de şu olduğunu düşünüyorum dediğim gibi ilk defa bir sürece giriyorlar çocuklarıyla ilgili. Kabullenemiyorlar, kabullenme aşamaları olması gerekiyor. Bu noktada da direkt ilk görüştüğü uzmana bunu yansıtabiliyorlar. Dediğim gibi çözüm önerileri olarak da ben aileye ki tecrübeyle de bu durum daha kolay hale geliyor. Olası terapi sürecinden, gözlemlerimden bahsederken sandviç tekniğini kullanıyorum. Bir olumsuz bir şey söyleyeceksem ilk önce bir olumlu giriş yapıyorum. Sonra araya bahsedeceğim şeyi katıyorum sonrasında tekrardan bunu olumluya dönüştürüyorum. Yani bir noktada gerçeklerden bahsetmemiz gerekiyor objektif bir yaklaşım sergilememiz gerekiyor ama tabi bunu çok da aileyi kaygısını yükselterek yapmamaya çalışıyorum.

Araştırmacı: Hıhı peki, terapi hedefi belirlerken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve bu zorluklara ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 3: Terapi hedefi belirlerken bizim alan meslek grubu karşılaştığımız vaka profili çok geniş. Yani konuşma sesi diye geliyor ama konuşma sesi bozukluğunda bile alt başlıklar söz konusu. Yani hedef belirlerken ben şöyle oluyorum. İyi bir değerlendirme yapmam gerekiyor ki iyi hedefler belirleyebileyim ve bu noktada açıkçası bazen yetersiz kaldığımı hissedebiliyorum. Bunun nedeni de lisans hayatımızda çok fazla teorik bilgiye maruz kalıyoruz pratik eğitimimizde sınırlı kaldığını düşünüyorum. Çözüm olarak da bol bol araştırma, eğitim üzerine eğitim yani kafama takılan noktalarla ilgiliyle ilgili eğitimler varsa eğitim desteği alma bu şekilde.

Araştırmacı: Peki diğer meslek elemanlarına yönlendirme yaparken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 3: Diğer meslek gruplarına yönlendirme yaparken şöyle oluyor aileler dil ve konuşma alanına odaklanıyorlar. Çocuğun mesela duyuşal yöndeki problemlerini göz ardı edip bunun konuşmayı etkilemeyeceğini düşünüyorlar. Aileler diğer meslek gruplarına da dediğim çok fazla bilgi sahibi değil bu noktada biz aileyi zaten ilk değerlendirmede kaygılı yönlendirirken yönlendirirken gerçekten iyi açıklamalarda bulunmamız bulunmamız gerekiyor. Ve bir süre bulunmamız gerekiyor. Ve bir süre zaten dediğim gibi bir kabullenme aşamaları oluyorlar. Zorluğun nedeni de bu olduğunu düşünüyorum. Çözüm olarak da gerçekten şunu yapmaya başladım ilk değerlendirmede hemen bir yönlendirme yapmıyorum. Diyorum ki sizi farklı alanlara da yönlendirebilirim. Bunun ufaktan bir girişini yapıyorum. Bakın çocuğunuzda böyle bir gözlemim var. İkinci seans bir gözlemim daha var. Sonra böyle bir alan var bu alana yönelik bahsettiğim problemleri yaşıyor çocuğunuz alana ufak bir giriş yapıyorum sonra diyorum tabiki de diyorum bunu alanın uzmanı daha iyi bilir bir de değerlendirme alıp belki de hiçbir problem yoktur. Bunlar sadece benim kendi gözlemlerim diyorum.

Araştırmacı: Hıhı peki çalışma koşullarınız ile yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz? Yaşadığınız bu zorluklara ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 3: Yani meslek grubu olarak açıkçası yeni bir meslek grubu ve ailelerin en çok odaklandığı alan bununla ilgili çalıştığımız kurumlar biraz daha ticari amaçlar güdebiliyor. Açıkçası bununla ilgili problem yaşıyorum. Nedeni de ticari amacı güden kurumlar çünkü sadece ben sana bu maaşı ödüyorum o zaman karşılığını alayım yani bir çalıştığımız alana odaklanmak yerine biraz daha paraya odaklanabiliyor bu noktada beni zorluyor. Buna çözüm olası çözüm olarak da açıkçası mesleki etik ve kurallara olabildiğince uymaya çalışıyorum, mesleğimi korumaya çalışıyorum bu şekilde.

Araştırmacı: Hıhı, arka arkaya üç soru olacak son sorumuz. Çalışma arkadaşlarınızla veya iş vereninizle yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz? Yaşadığınız bu zorluklara ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 3: Çalışma arkadaşlarım ve devamını duymadım.

Araştırmacı: İş vereninizle yaşadığınız zorluklar

Katılımcı 3: Çalışma arkadaşlarımla şöyle olabiliyor mesela özel eğitim noktasında alan mezunu hoca bulmak çok zor. Bu noktada hani davranışsal çalışılması gereken durumlar olabiliyor yönlendirdiğimde çok fazla olumlu geri dönüş alamayabiliyorum. Diğer meslek grupları çok tanınmıyor bu noktada aileleri yönlendirmekte zorlanıyorum. Ama çalışma arkadaşları olarak onlarda bana ne zaman yönlendireceğini bilemeyebiliyorlar. Zorluğun nedeni de meslek gruplarının birbirini çok iyi tanımaması ve hani gerçekten alan mezunu hocalar bulmanın zor olduğunu düşünüyorum nedeninin bu olduğunu düşünüyorum. Bununla ilgili çözüm önerim şu oluyor dediğim gibi hem diğer meslek grupları interdisipliner çalışmalar yürütülmesi kendi alanıyla ilgili bilgilendirmek, onların alanıyla ilgili bilgiler almak ve doğru yönlendirdiğime emin olana kadar o hocayı işte diplomasını sorguluyorum. Aileleri de sorgulaması için teşvik ediyorum. İş verenimle alakalı onunla da alakalı az önce de bahsettiğim gibi bizim alanla ilgili çok ticari amaç güden kurumlar oluyor ve meslek grubumuzu kullanmak istiyorlar. Aileri bu noktada kullanmak isteyebiliyorlar. Üst üste seans yazalım, haftada 4 kere gelin. Bu noktada hani ben açıkçası nasıl bir çözüm önerisi buldum. Hem dediğim gibi mesleki etik ve kurallara çok dikkat ediyorum. Çalıştığım yerlerde de özellikle bu konuda baskılık kuruyorum. Bu alanı çok da açık bırakmıyorum. Onlara taviz vermiyorum açıkçası.

Araştırmacı: Şimdi birçok sorudan bahsettim. Birçok zorluk sordum aslında yaşadığınız bu bütün zorluklarla siz nasıl başa çıkıyorsunuz?

Katılımcı 3: Açıkçası başa çıkarken zorlanıyorum. (Gülüşme) Bazen yetersiz hissettiğim noktalar da oluyor. Ya da yalnız hissettiğim noktalar da olabiliyor. Ama lisans eğitiminde biz dil ve konuşma terapistleri bence çok idealist yetiştiriliyoruz. En azından ben öyle yetiştirildiğimi düşünüyorum. Bu noktada ticari amaç gütmekten sadece çocuklara ve ailelere odaklanarak süreci yürütmeye çalışıyorum. Bu şekilde bir çözüm buldum yani kendi adıma.

Araştırmacı: Hıhı peki, mesleğinizin hayatınızı nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?

Katılımcı 3: (Gülüşme) Mesleğim hayatımı son zamanlarda özellikle çok da olumlu etkilemiyor diye düşünüyorum. Çünkü gerçekten bence stresli bir iş yapıyoruz. Yoğun çalışıyoruz, yoğun bir talep var. Bunları bazen dediğim gibi aldığımız eğitim noktasında çok fazla teorik bilgi alıp pratik yapmadığımız için sınırlı kalıyoruz yani ben işten çıktığımda işi işte bırakamıyorum. Çocukları düşünmeye devam ediyorum. Aynı zamanda az önce bahsettiğim yaşadığım problemleri düşünmeye devam ediyorum. Onlara çözüm bulmaya çalışıyorum bundan kaynaklı da olumsuz tarafı biraz daha ağır basıyor. Ama şu var bir ailemden en ufak bir işte olumlu bir geri dönüş, çocuk da iyi bir ilerleme gördüğüm noktada da bundan daha çok beni tatmin eden bir durum olmuyor yani bunu da es geçemem evet bu da bana hayatta evet bir şeyler başarabiliyorsun hissini veriyor.

Araştırmacı: Hıhı bu son sorumuz. Dil ve konuşma terapisi bölümünün ülkemizde iyi anlamda gelişebilmesi için önerileriniz nelerdir?

Katılımcı 3: Kesinlikle lisans eğitiminin daha fazla, daha detaylı bir şekilde ve disiplinli bir şekilde yürütülmesi gerektiğini düşünüyorum. Yüksek lisansın da aynı şekilde. Hani daha çok Hani daha çok böyle yurt dışındaki eğitimleri örnek alarak ve gerçekten iyi öğrenciler geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Araştırmacı: Evet şu an hangi kurumda ya da kurumlarda çalışıyorsunuz? Daha önce hangi kurumlarda çalıştınız?

Katılımcı 4: Rehabilitasyon merkezlerinde çalışıyorum ve iki farklı özel klinikte çalışıyorum. Haftanın 7 günü çalışıyorum şu an.

Araştırmacı: Ooo (gülüşme) Bir sonraki soruyu cevapladınız. Haftada kaç gün ve hangi günler çalışıyorsunuz? Her gün 7 gün.

Katılımcı 4: 7 gün çalışıyorum evet her gün.

Araştırmacı: Baya zor. Peki hangi vaka gruplarıyla çalışıyorsunuz?

Katılımcı 4: Genel olarak yutma da alıyorum şu anda ses terapisi de var, otizm de var. Ama genel olarak daha çok artikülasyon ve kekemelik daha yaygın diyebilirim şu sıralar.

Araştırmacı: Hıhı peki, hangi yaş aralığındaki vaka gruplarıyla çalışıyorsunuz?

Katılımcı 4: 2.5- 7 yaş aralığında daha fazla şu anda ama yani 1 tane 65 yaşına kadar vakam var şu anda.

Araştırmacı: Hıhı peki, hangi vaka gruplarıyla çalışırken kendinizi daha rahat hissediyorsunuz? Niçin bu vaka gruplarıyla çalışırken daha rahat hissediyorsunuz?

Katılımcı 4: Yetişkinlerle çalışırken daha rahat hissediyorum çünkü yetişkinlerin bir şeyleri onlara anlatabilmek ve onların anlaması ve onlarla iletişim kurabilmek daha basit geliyor aslında. Çocuklarla özellikle çocuk grubuyla çalışırken çocuklardan ziyade aileleri daha fazla bana sıkıntı yaşıyor.

Araştırmacı: Hıhı peki hangi vaka gruplarıyla çalışırken daha çok zorlandığınızı hissediyorsunuz? Niçin bu vaka gruplarıyla çalışırken daha çok zorlandığınızı hissediyorsunuz?

Katılımcı 4: Aslında bir vaka grubu olarak bunu söyleyemem fakat vaka grupları yani küçük yaş çocukları genelde ebeveynleriyle çok sıkıntı yaşıyorum çünkü bazı şeylerin hemen olmasını istiyorlar. Onları işte bu süreci anlatmak, onları anlatabilmek, onların anlamasını sağlamak cidden çok yorucu bir iş oluyor bazen. Yani mesleğimden belki sadece bu sebepten dolayı kınıyor olabilirim.

Araştırmacı: Hıhı peki, lisans eğitimi sırasında aldığınız derslerin hangisini ya da

Katılımcı 4: Aslında hiçbirini almamışım ben sadece pratik yaşamda öğrendim hepsini diyebilirim size.

Araştırmacı: Hıhı peki, klinik stajınızı ve uygulama stajınızı hangi alanlarda yaptınız?

Katılımcı 4: Gecikmiş dil olarak yaptım ve artikülasyon olarak yaptım. Bir de kekemelik vakam vardı.

Araştırmacı: Hıhı peki lisans eğitimi sırasında ve sonrasında hangi eğitimleri aldınız? Niçin bu eğitimi veya eğitimleri alma gereksinimi duydunuz?

Katılımcı 4: Eee niçin bu eğitimleri alma gereksinimi duydum ilk olarak şundan bahsedeyim. Lisans eğitiminde aldığım eğitimin aslında yetersiz olduğunu düşündüm bir noktada ve yani lisans boyunca belki de bir şey öğrenmediğimi düşünüyorum. Bu benden de kaynaklı olabilir ya da başka bir şeyden de kaynaklı olabilir. Bunda hiç kimseyi yadırgamıyorum ya da şey yapmıyorum fakat bunlardan dolayı alma gereksinimi duydum ve iyi ki de almışım diyorum. Çünkü bazı şeyler gerçekten lisansta havada kalmış ya da bilmiyorum bende havada kalmış. Bunu şey söyleyemem işte lisanstaki eğitimi de kötüleyemem bu konuda asla bir şey diyemem ama ben bu şekilde hissettiğim için evet kekemelik eğitimi olsun ya da farklı eğitimler olsun bunları aldım. Ve almak konusunda.

Araştırmacı: Hangi eğitimleri aldınız? Bu arada.

Katılımcı 4: Şu anda hangisini saymamı istiyorsunuz? (Gülüşme)

Araştırmacı: Yani çok varsa sayabilirsiniz kekemelikten, artikülasyondan veya işte otizmle ilgili herhangi bir aldığınız her eğitimi söyleyebilirsiniz.

Katılımcı 4: Eteçom aldım mesela oradan kekemelikten Kızılboğa modelini aldım. Ordan şeyden ne almıştım işte. Bu yeni alacağım Scott Yaruss var. Kurt Eggers'ın var kekemelik eğitimi. Iııı ordan başka ne başka ne vardı. Bir dakika bir dakika bir dakika gelecek, gelecek. Başka ne vardı?

Araştırmacı: Artikülasyon için olabilir belki, belki otizme yönelik eğitimler

Katılımcı 4: Şu an işte Floortime a katılmayı düşünüyorum. Aslında bilmiyorum Floortime hakkında çok fazla iç açıcı şeyler duymuyorum son zamanlarda özellikle ama almak konusunu istiyorum ve aslında neyse çok siyasete giricem girmiyorum.

Araştırmacı: Tamamdır (gülüşmeler)

Katılımcı 4: Genel olarak bunlardan bahsedebiliriz.

Araştırmacı: Tamamdır peki, şimdi bundan sonraki soracağım arka arkaya 8 soru genel itibariyle yaşadığınız zorluklar, bu zorlukları niçin yaşadığınız ve bu zorlukları ne gibi çözüm önerilerinde bulunabileceğinizle ilgili sorular. İlk sorum bu aldığınız eğitimleri terapilerinize aktarırken yaşadığınız zorluklardan bahsetmeniz ve niçin terapilere aktarırken bu zorlukları yaşıyorsunuz? Olası çözüm önerileriniz nelerdir?

Katılımcı 4 : Şimdi şu aralar bir eğitim daha almıştım onu hatırladım şimdi. Palin eğitimini almıştım. Mesela Palin eğitimini Türkiye'de uygulamak çok zor açıkçası. Çünkü ebeveynlerin video çekmeleri ve beşer dakikalık şeyler yapmaları gerçekten çok zor. Zaten rehabilitasyon ortamında bunu yapmamız imkansız bir halde çünkü velinin bir beş dakika seansa girip çocuğuyla birlikte etkileşimli bir şekilde seans yapması gerekiyor. Hani oyun oynaması gerekiyor ama bunda rehabilitasyona gelen veliye bu şekilde dediğin zaman senin ne işin burada sen neden yapmıyorsun tarzı cevaplar alabiliyorsun. Ondan dolayı mesela Palin eğitimi uygulamakta çok zorlanıyorum ve artık hatta aldığımı da pişmanım uygulamıyorum yani açık ve net olarak söylemek gerekirse. Yani boşu boşuna aldım.

Araştırmacı : Peki ne gibi bir çözüm önerisinde bulunabilirsiniz bu konuya?

Katılımcı 4: Almamak aslında en iyi bir çözüm önerisiydi biliyor musunuz yani gerçekten hani çünkü şu anda Türkiye'de şartlarında bahsediyorum. Yurt dışı şartlarında değil. Türkiye'de bu eğitim yani boşa verilmiş bir para gibi hissettim açıkçası. Ya aslında öyle değil ama Türkiye şartlarında bu şekilde.

Araştırmacı: Peki değerlendirme seansında yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz? Ve olası çözüm önerileriniz neler?

Katılımcı 4: Değerlendirme seanslarında şu şekilde zorluklar yaşıyorum. İşte bir iki seansta problemlerin halledilebileceğini düşünmeleri ailelerin. Bu çok büyük bir sıkıntı. Sanki iğne ya da bir şeyle halledilebilecek olduğunu düşünmeleri ve gelirken aslında. Aslında özel vakalarımnda bunlar daha çok olmuyor yani daha çok rehabilitasyona gelen vakalarda daha sıkıntı yaşıyoruz. İşte ne zaman hallolur işte biz ne kadar geleceğiz buraya vs vs vs. tarzı şeyler alıyorum. Bu bir süreç mi bu süreci aslında en iyi değerlendirecek olan sizlersiniz dedikten iyi değerlendirecek olan sizlersiniz dedikten sonra aslında evet hocam nasıl yani falan filan cümleler duyduktan sonra bunları açıklık haline getirdiğimiz zaman belli bir yerden sonra velilerin de aslında bu zamana kadar bu konular hakkında bilgi sahibi olmadığını düşündüm ve bundan sonra ilk geldikleri zamanda şundan bahsediyorum. Seanslara düzenli geleceksiniz, gelmediğiniz zamanlarda üç gün önceden haber vereceksiniz. Düzenli gelmiyorsanız seanslara başlamayalım ne benim zamanım boşa gitsin ne de sizin paranız paranız ya da zamanınız boşa gitsin. Bunlar ilk seansta konuştuğum şeylerdir her zaman bütün velilerimle. Onun haricinde bu şekilde bir yol izliyorum. Ve gayette etkili olduğunu düşünüyorum şu anda. Baştan peşin peşin konuşmak gerekiyor yani aileyle. Şunlar şunlar istediklerim haftada 2 defa video atacaksınız vs vs. dedikten sonra eğer yapmıyorlarsa ve 2 hafta üst üste 3 hafta üst üste

seansa gelmiyorlarsa herhangi bir neden yani şu var son 1 saat bir neden belirtiyor bana ben bunu kabul etmiyorum. Çünkü ben o sefer evime geç gidiyorum ve bunu ben kabul edemem asla.

Araştırmacı: Hıhı peki, terapi esnasında yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve olası çözüm önerilerinde bulunabilir misiniz?

Katılımcı 4: Terapi esnasında ne gibi problemlerden yani şu şimdi terapi esnasında bazı yani aslında çalıştığım yerle alakalı bazı durumlarla bazı şeylerde şunlar oluyor. Çocuk dil ve konuşma terapisine uygun olmamasına rağmen, işte baskılardan kaynaklı aldığım birkaç tane vaka var ve bunlarla seans yapmak gerçekten çok zor hale geliyor. Tek yaşadığım problem bu yani açık ve net olarak. Geri kalan vakalarımın hepsi

Araştırmacı: Nasıl bir çözüm

Katılımcı 4: Nasıl bir çözüm yolu bularak ilerliyorum. Daha çok özel eğitmeniyle birlikte ilerleyerek ne yapmam gerektiğini ona sorarak aslında daha çok özel eğitim çalışarak bu işi halletmeye çalışıyorum.

Araştırmacı: Hıhı, peki aile görüşmelerinde yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukları

Katılımcı 4: Yani şunu söyleyeyim aile görüşmelerinde çok fazla zorluk yaşamıyorum artık evet ilk yılda ilk altı ayda vs. çok zorluk yaşıyordum ama şu anda aile görüşmelerinde herhangi bir zorluk yaşadığımı düşünmüyorum gayet iletişime açık aileler ve aslında aileleri iletişime ben açıyorum belli bir yerde. Ya utangaç olmamak gerekiyor ailelere karşı o anda aslında ailenin ne istediğini değil sizin ne söylemek istediğiniz önemli yani aileye aslında onun duymak istediklerini değil gerçek olanları söylediğiniz zaman aile her zaman kabul ediyor.

Araştırmacı: Hıhı peki terapi hedefi belirlerken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve olası çözüm önerileriniz neler?

Katılımcı 4: Kısa süreli terapi hedefi mi uzun süreli terapi hedefi mi? İlk olarak ondan bahsedelim.

Araştırmacı: İkisini de düşünerek cevaplayabilirsiniz sizi zorlayan nokta hangisiyse.

Katılımcı 4: Yani terapi hedeflerine aslında ulaşmak en büyük zorlandığım şeylerden bir tanesi çocuğun mesela bir tane çocuğum var tanesi çocuğun mesela bir tane çocuğum var şu anda 1 hafta geliyor 1 hafta gelmiyor sadece hasta oluyor ve 2 hafta geliyor 3 hafta gelmiyor hasta oluyor. Bu durumda da hani hasta olduğu için de bir şey yapamıyorsun ve kısa süreli hedef o an başka bir hale geliyor uzun süreli hedef bambaşka bir hale geliyor. Her defasında sanki sıfırdan terapiye başlıyormuşuz gibi oluyor eğer 2 haftada bir 3 haftada bir

Araştırmacı: Hıhı siz buna nasıl bir çözüm önerisinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 4: Buna bir çözüm önerisinde bulunamıyorum maalesef. Hastalık.

Araştırmacı: Hıhı evet peki, diğer meslek elemanlarına yönlendirme yaparken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorluklar niçin kaynaklanıyor ve olası çözüm önerleriniz neler?

Katılımcı 4: Herhangi birine yönlendirme yaşarken zorluk yaşamıyorum ben şu anda ayriyeten de bir tane çocuk ergen psikiyatristiyle çalışıyorum İzmir'de profesör olarak çalışan (doktorun ismini söylüyor). Onunla çalışıyorum ve gayette aslında uyumlu bir şekilde çalışıyoruz şu dönemde. Herhangi bir zorluk yaşamıyorum yani.

Araştırmacı: Hıhı peki çalışma koşullarınız ile ilgili yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını

Katılımcı 4: Bunu aslında bahsetmiştim galiba. İşte birkaç tane vakamın dil ve konuşma terapisine uygun olmamasına rağmen almam gibi.

Araştırmacı: Başka bir yaşadığınız bir zorluk var mı koşullarınızla ilgili peki?

Katılımcı 4: Hayır herhangi başka bir zorluk

Katılımcı 4: Hayır herhangi başka bir zorluk yok yani gayet güzel. Çalışma şartlarını seviyorum. Ben çok çalışan bir insanım şu anda o yüzden zevk alıyorum çalışmaktan ve zorlayan bir şey yok. Olduğu zaman zaten gün sayısını muhtemelen azaltırım.

Araştırmacı: Peki çalışma arkadaşlarınızla veya iş vereninizle yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Niçin kaynaklandığını

Katılımcı 4: Çalışma arkadaşlarımla ve iş verenimle hiçbir zaman zorluk yaşamadım şu ana kadar. Çünkü bu da neden kaynaklanıyor aslında ailemin de bir rehabilitasyon merkezi olmasından ya da ailemin de bu işin içerisinde olmasından ya da bu işin içerisinde yetişmemden kaynaklı olduğunu düşünüyorum genel olarak.

Araştırmacı: Peki şimdi yukarda bir sürü size yaşadığınız zorlukla ilgili soru sordum aslında merak ettiğim bir şey var. Bu yaşadığınız zorluklarla siz nasıl başa çıkıyorsunuz?

Katılımcı 4: Bu yaşadığım zorluklarla nasıl başa çıkıyorum. Diyorum ki (kendi ismini söylüyor) bu mesleği 5 yıl sonra yapmayacaksın. 5 yıl sonra başka bir meslek yapmaya başlayacaksın.

Araştırmacı: Öyle mi olacak peki?

Katılımcı 4: Evet 5 yıl daha bu mesleği şey yapacaksın ya da bir 10 yıl daha bu mesleğe katlanacaksın. Yapacaksın yani bunu diyorum şu anda aslında şu var çok da şey yok yani zorlukta yaşamıyorum aslında işte o 1-2 seans dedim ya 1-2 vaka mesela onlarla beni çok zorluyor. İşte onların seanslarında diyorum evet içimden geçiyor. 5 yıl sonra kalmayacak böyle dertlerin merak etme.

Araştırmacı: Hıhı peki, mesleğinizin hayatınızı nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?

Katılımcı 4: Mesleğimin hayatımı nasıl etkilediğini düşünüyorum daha çok konuşmayı seven bir insan oldum iletişim olarak daha açık bir hale geldim. Daha girişken bir insan olduğumu düşünüyorum daha eskiye nazaran konuşmayı ve aktif bir iletişimci olmayı bundan sonra daha çok seviyorum ve biraz da galiba utanmıyorum artık eskisi kadar girişkenim yani.

Araştırmacı: Hıhı bu son sorum. Dil ve konuşma terapisi bölümünün ülkemizde iyi anlamda gelişebilmesi için önerileriniz nelerdir?

Katılımcı 4: Farklı eğitimlerin gelmesi ve bu eğitimlerin tek kişiye bağlı kalmaması çok güzel olur.

Araştırmacı: Bu kadar?

Katılımcı 4: Yani bu kadar teşekkür ederim.

Araştırmacı: Evet 20 açık uçlu sorudan oluşuyor zaten aralarda böyle sorularla ilgili bilgiler vereceğim ben. Olabildiğince konuyla ilgili sen de cevaplar verirsen o şekilde devam edebiliriz ilk sorumuzla başlayalım. Şu an hangi kurumda ya da kurumlarda çalışıyorsunuz? Daha önce hangi kurumlarda çalıştınız?

Katılımcı 5: Şu an danışmanlık merkezinde çalışıyorum. Daha önce 2 tane rehabilitasyon merkezinde çalıştım. Şu an tam zamanlı danışmanlık merkezinde çalışıyorum.

Araştırmacı: Kendi yeriniz sanırım değil mi?

Katılımcı 5: Evet evet kendi yerim kendi yerim.

Araştırmacı: Peki haftada kaç gün ve hangi günler çalışıyorsunuz?

Katılımcı 5: Haftanın 6 günü çalışıyorum. Sabah 9 akşam 8'e kadar.

Araştırmacı: Pazartesi-cumartesi mi peki?

Katılımcı 5: Hıhı evet sadece off günüm pazar.

Araştırmacı: Tamam hangi vaka gruplarıyla çalışıyorsunuz?

Katılımcı 5: Kekemelik hariç diğer bütün vaka gruplarıyla çalışıyorum. Genellikle otizm, beslenme ve gdk gelişimsel dil konuşma bozukluklarıyla çalışıyorum.

Araştırmacı: Peki hangi yaş aralığındaki vaka gruplarıyla çalışıyorsunuz?

Katılımcı 5: 14 ayla- 3 yaş arasındaki otizmlili çocukları kabul ediyorum. Daha büyük otizmlili çocukları çok fazla kabul etmiyorum. Faydalı olabileceğimi düşünmediğim için kritik dönem geçtikten sonra. Gecikmiş dil konuşmada genellikle yine 2 yaş-5 yaş arasındaki çocuklarla çalışıyorum Onun haricinde ses bozukluğu gibi vakalarda daha büyük yaş gruplarıyla çalışabiliyorum. 12 yaş gibi. En son bir ses bozukluğu vakam vardı o 55 yaşındaydı. Yani 14 aydan başlayarak 55-60 yaşında kadar bütün danışanlarla çalışıyorum.

Araştırmacı: Peki hangi vaka gruplarıyla çalışırken kendinizi daha rahat hissediyorsunuz? Niçin bu vaka gruplarıyla çalışırken daha rahat hissediyorsunuz?

Katılımcı 5: Beslenme bozukluğuyla çalışırken çok rahat hissediyorum. Çünkü bu konuyla ilgili bilgimin ve tecrübemin çok fazla danışan gördüğüm için ve özelde çalıştığım için daha fazla olduğunu, kendimi daha bu alanda geliştirdiğim için bu konuda daha özgüvenliyim.

Araştırmacı: Peki hangi vaka gruplarıyla çalışırken daha çok zorlandığınızı hissediyorsunuz? Ve niçin bu vaka gruplarıyla çalışırken daha çok zorlandığınızı hissediyorsunuz?

Katılımcı 5: Kekemelle çalışırken daha çok zorlanıyorum. Bunun sebebi üniversite yıllarından beri kekemeliğe ilgi duymamam. Sonra klinik hayatımda da bununla ilgili eğitimler aldım. Bu sevmediğim alan üzerine gitmek istedim aslında biraz ve çalıştığım çocuklarda oldu. Rehabilitasyonda olsun özel klinikte olsun. Ama ailenin kaygılarını azaltmak, çocuğun kaygılarını azaltmak ve süreci yönetmeyi çok fazla becerebildiğimi düşünmüyorum o yüzden ayrı bir uzmanlık alanı gerektirdiği için kekemelle ilgili danışan kabul etmiyorum.

Araştırmacı: Peki lisans eğitimi sırasında aldığınız derslerin hangisini ya da hangilerini pratiğe aktarmakta zorlandınız?

Katılımcı 5: Motor konuşma bozuklukları. Araştırmacı: Hıhı peki, klinik stajınızı ve uygulama stajınızı hangi alanlarda yaptınız?

Katılımcı 5: Afazi, kekemelik, nörogelişimsel dil bozukluğu, ondan sonra otizm, motor konuşma bozukluğu bunlar üzerinde yaptım.

Araştırmacı: Peki lisans eğitiminiz sırasında ve sonrasında hangi eğitimleri aldınız? Niçin bu eğitimi ya da eğitimleri alma gereksinimi duydunuz?

Katılımcı 5: Lisansta da sordunuz mu hocam? Araştırmacı: Evet hem lisans eğitimi sırasında hem de sonrasında.

Katılımcı 5: Tamam lisans eğitimi sırasında LSVT aldım. LSVT'yi ses bozukluğuna lisans yıllarında ilgilim olduğu için aldım. Lisanstan sonra da genellikle beslenmeyle ilgili eğitimler aldım. Aynı zamanda Floortime 201 aldım. Şu anda 202 kur sürecinin içerisindeyim. Onun haricinde TEDİL, TODİL gibi testlerin kursunu aldım. Bunları almamdaki sebep kendimi kendi alanımda daha çok geliştirmek ve sürekli güncel tutmak. Özellikle bana başvuran danışanları değerlendirirken daha bütüncül düşünebilmek ve onlara en maksimum faydayı sağlayabilmek için bu eğitimleri aldım.

Araştırmacı: Hıhı teşekkür ederim. Şimdi soracağım birkaç soru arka arkaya 3 sorudan oluşuyor. Ben zaten nerede bittiğini şu an başlıyoruz. Birazcık yaşadığınız zorluklardan niçin bu zorlukları yaşadığınızdan ve bu zorluklara ne gibi çözüm önerileri sunmak istediğinizle alakalı bir şey. İlk sorumuz bu eğitimleri terapilerinize aktarırken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz ve niçin terapilerinize aktarırken bu zorlukları yaşadığınız ve ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 5: İlk beslenme eğitimi aldıktan sonra ilk yedirebildiğim yani ilk beslenme eğitimi aldıktan sonra sürekli olarak beslenme çalışmaya devam ettim ve arka arkaya başarısızlıklar oldu ama pes etmedim ve 3 ayın sonunda ilk çocuğuma çubuk kraker yedirdim ve 6 ayın sonunda bir çocuğuma makarna yedirmeyi başardım. Yani 6 ay sürdü bir çocuğa bir şey yedirebilmem ortalama 3 ve 6 ay arasında sürdü. Şu anda bir seansta yedirebiliyorum. Ne olursa olsun ve çocuğun duyusal hassasiyeti olsun ya da olmasın bunun sebebini aslında aldığım eğitimin yetersizliğine değil de benim pratikteki az danışan görmeme bağlayabilirim. Bundan dolayı aslında uygulamaya geçirirken aldığım eğitimi zorlandım. Ama sonrasında danışan sayım beslenmeyle ilgili arttıkça ve çok fazla tecrübe edindikçe hangi çocuğa nasıl yaklaşmam gerektiğini işte çocuğun örneğin, blenderize edilen bir çocukta sürekli olarak, hem duyusal olarak pütürlü gıdada hassasiyet olup olmadığına bakmam gerektiğini ya da oral motor becerilerinde işte çene stabilizasyonuna, kas gücüne bakmam gerektiğine artık değerlendirme sırasında aileyle ön görüşme yaparken bile anlayabiliyorum. Bu seviyeye geldiğim için artık zorluk çekmiyorum. Onun haricinde Floortimedda hiç zorlanmadım çünkü süpervizyon eşliğinde eğitimi aldım. O yüzden bu benim için iyi oldu. Ama kekemelik ile ilgili aldığım eğitimlerde birazcık güncel hayatıma aktarırken zorlandım çünkü bence eğitimde anlattıkları zaten bize lisans hayatımızda anlattıklarıyla aynı sadece yani kendi vakalarının olumlu sonuç yaşadıkları vakaları genellikle paylaştıklarını gözlemledim ve hani orada anlatıldığı gibi o süreç işlemiyor onu gözlemledim. Ve bu da biraz cesaretimi kırdı. O yüzden kekemelik alanında zorlandığımı düşünüyorum hani bir kurs almama rağmen bir şeyi hala kafamda halledemedim ve bunu beni çok zorladı. Sebebinin de aslında eğitimin içeriği biraz olduğunu düşünüyorum.

Araştırmacı: Peki bu yaşadığınız zorluklara ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 5: Fazla danışan almak olabilir bir de korktuğun alanın üzerine gitmek olabilir. Ya da arkadaşlarından danışmanlık almak bu konularla ilgili çalışan ve uzun zamandır çalışan insanlardan danışmanlık ya da süpervizyon desteği almak olabilir.

Araştırmacı: Teşekkür ederim. Şimdi diğer soruya geçeceğim yine aynı şekilde arka arkaya 3 soru. Çocuklarla yaptığınız ilk değerlendirme seanslarında yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorluklar niçin kaynaklanıyor olabilir ve çözüm önerileri.

Katılımcı 5: Tamam, genellikle çocuklarda ilk değerlendirmede eğer çocuğun regülasyon problemi varsa zorluk yaşıyorum.

Araştırmacı: Bu arada yetişkin olarak da düşünebilirsiniz danışan olarak düşünebilirsiniz.

Katılımcı 5: Eğer danışan yetişkinse de yetişkinin kaygılarını aslında burda yönetebilmek yetişkinin kaygılarını anlamak ve onu sakinleştirmek aslında bir takım yine regülasyon. O kişinin tolerans penceresini genişletmek. Süreci aktarmak gerek aileye olsun gerek yetişkine olsun bunlar aslında biraz zorluyor. Çünkü genellikle karşımıza gelen danışanlar hayatlarında ilk kez bu problemle karşılaşmış oluyorlar ya da genellikle olumsuz deneyimler sonucunda karşımıza geliyorlar. Bu yüzden de aslında orada aileye anlamalarını istediğim şeyi anlatabilmek kaygılarını anlamak. Onları anladığımızı hissettirmek zor. Bunlarda zorlanıyorum. Ama yine süreç içerisinde çok fazla aile görüşmesi yaptığım için bunları birazcık daha artık tolere edebilir hale geldim. Yine

bence bu tarz zorluklar yine mesleki tecrübeyle açıklayabilecek şeyler. O yüzden burada kötü bir deneyim yaşadığımız zaman pes etmek yerine üzerine giderek daha çok nasıl konuşabiliriz. Belki ailenin de izni varsa görüşmeyi ses kaydına alabiliriz. Sonrasında görüşmedeki ses kaydımızı dinleyip ailenin sorularına verdiğimiz yanıtları ya da bizim sorularımızın yerli mi yersiz mi olduğunu analiz edebiliriz. Ya da dediğim gibi bununla ilgili değerlendirmeyeyle ilgili bir süpervizyon desteği alınabilir. Bu şekilde.

Araştırmacı: Teşekkür ederim. Diğer soruya geçiyorum. Yine aynı şekilde. Terapi esnasında yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 5: Terapi esnasında genellikle aileleri danışanları bir danışmanlık merkezinde çalıştığım için %99 seansa alıyorum. Ya aile beni izliyor ya da yetişkin kişinin akrabası beni izliyor oluyor. Çünkü beni izlemelerinin terapi sürecine şahit olmaları birçok yönden faydalı. Bu konuya çok fazla girmeden söyleyebilirim ki aslında bazen ailenin tutumları ya da biz ne kadar en temelden yaptığımız şeyi anlatmaya çalışsak bile bazen ailelerin tutumları, görüşleri ya da fikirleri doğrultusunda motivasyonumuzun düşmesi söz konusu olabiliyor. Beni en çok zorlayan şeylerden birisi terapi seansında motivasyonumun düşürülmesi. Bir örnek gösterecek olursak otizmli bir çocuğum var. İsmi şu an paylaşmıyorum. Ve çok bebekliğinden beri çalışıyoruz. 1 yıldır yaklaşık 1.5 yıldır çalışıyoruz ve çok güzel ilerlemeler kaydettik. Annesine bunu anlattığım zaman üf hocam bizim çocuk zaten gerizekalı gibi bir yanıt aldım. Ve bu beni çok üzdü çok kırdı. Aile olumlu bir şeye odaklanmaktansa tamamen olumsuz bir şeye çok ketum bir şekilde inanmış durumda ve aileyi artık seanslara almayacağımı söyledim ve çıkarttım dışarıya benden vazgeçemeyeceklerine çok emin olduğum için böyle bir şey yaptım çünkü çok saygı duyuyorlar ve ne desem yapacak bir aile. Sonrasında aile benim bu tepkimden sonra 4-5 seans sonra gelip biz gelmek istiyoruz diyerek Floortime aile eğitimine katıldılar bu süreç içerisinde. Floortime aile eğitimine katıldıktan sonra tekrardan terapilere dahil ettim ve çocuğun gelişimi gerçekten çok fark etti. Aileyi aslında doğru zamanda içeri alıp bazen de yaptırım uygulamak bence burada benim problemimi çözdü. Aileye bu yaptırımı uygulamasaydım Floortime eğitimi almayacaklardı çocuklarına karşı daha anlayışlı olmayacaklardı ve çocuk kaygılı, stresli olmaya devam edip kendi performansını gösteremeyecekti. O yüzden şu an çocuğun gelişimine de katkı sağladığını düşünüyorum ve başıma gelen bu zorlukla bu şekilde mücadele etmişim.

Araştırmacı: Hıhı yine bi özetle niçin kaynaklandığını bu sorunun ve sizin sunacağınız çözüm önerisini bir cümlede belirtirseniz çok sevinirim.

Katılımcı 5: Tamam doğru zamanda doğru tepkiyi aileye karşı koymak ve aileye terapinin en başında çok fazla yorum yapmadan sadece izleyip, dinlemeleri gerektiğini söylemek.

Araştırmacı: Hıhı pek diğer sorum yine aynı şekilde 3 soru arka arkaya. Aile görüşmelerinde yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve bu zorluklara ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 5: Tamam. Bu konuyla ilgili çok uzun konuşabilirim. Aile görüşmelerinde en çok zorlandığım şey süreci kabul etmeyen aile. Ben aslında bunun korumacılıktan dolayı kaynaklandığını düşünüyorum. Aile çocuğunu koruyor. Çünkü bize toplumda korumayı

bu şekilde öğretiyorlar. Çocuğumuzun bir eksikliği varsa onunla barışmak yerine onu inkar etmek aslında çocuğu koruyormuş gibi geliyor ama aslında çocuğa zarar veriyor ve kritik dönemin geçmesini sağlıyor. Özellikle erkekler yani babalar özellikle erkek çocuklarına kötü bir tanı kondurmaktan çok çekiniyorlar. Bu gerçekten bir erkek için yıpratıcı bir şey olabilir. Genellikle kız çocuklarında daha motivasyoneller eğilimleri çok daha iyi. Ben genellikle bu tarz durumlarla baş etmek için direkt psikiyatriste yönlendiriyorum. Psikiyatrist çok iyi çalıştığım bir psikiyatrist var o da bana çok fazla yönlendirmede bulunuyor. Psikiyatristle beraber çalıştığım için de aslında tanıyı söyleyen psikiyatrist oluyor. Ben sadece tanıyı takılmadığımı benim için önemli olanın bu çocuğun semptomlarının olduğunu söylüyorum ve işlevselleştirsek bizim açımızdan o kadar iyi olacağını söylüyorum ve aile orada tanıyla ilgili bir muamele görmedikleri için ve onları anlayan birisi de olduğumu düşündükleri için bana kendilerini daha rahat açıyorlar. Özetleyecek olursam ailenin kabul etmemesi durumu, inkar etmesi gibi zorlukla karşılaşıyorum. Bunun için bir çözüm önerisi psikiyatriste yönlendirmek ve tanıyı kesinlikle psikiyatristin koyması bizim hiçbir şekilde otizmden bahsetmemiz ya da farklı bir tanıdan bahsetmememiz ve diğer soru neydi?

Araştırmacı: Niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz? O kısmı söylemediniz.

Katılımcı 5: Ha niçin ailelerin korumacılığından kaynaklandığını düşünüyorum.

Araştırmacı: Hıhı tamamdır, diğer sorumuz terapi hedefi belirlerken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorluklar niçin kaynaklanıyor olabilir? Ve ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 5: Terapide hedef belirlerken aslında çocuğun değişkenliği, moodu, o günkü dikkat seviyesi benim uzun zamanlı ve kısa zamanlı hedeflerimin değişmesine sebebiyet verebiliyor. Bazen terapi hedefim kısa zamanlı sadece regülasyon olurken bazen de çok uzun cümleler kurmak olabiliyor. Ya da iki yönlü iletişim ya da soyut düşünme gibi şeyler olabiliyor. Aslında hedeflerimin değişmesinin sebebi çocuğun o günkü motivasyonu bazen uykusuz olabiliyor, yemek yememiş olabiliyor. Bunların hepsi çocuğa etki ediyor. O yüzden hedeflerimi belirlerken bazen zorlanabiliyorum ama eskiye göre eskiye nazaran artık çok daha net hedef belirleyebiliyorum. Ve hiçbir çocukla ilgili hedeflerle ilgili tutmamama rağmen çocuğu gördüğüm zaman tak tak tak her şey yükleniyor. Ne yaptığımı hatırlıyorum, ne yedirdiğimi hatırlıyorum, aileyle ne konuştuğumu hatırlıyorum, çocuğun işte her şeyini hatırlayabilirim. Böyle bir özellik geliştirmek aslında benim hedeflerimi daha kolay koymama ve nerede kaldığımı hatırlamama sebebiyet verebiliyor. Bunun da yine olmasının sebebi daha çok pratikle ilgili. Yani kullandıkça gelişiyor aslında beynimiz bu şekilde. Burada yalnız bir soruya cevap vermemiş olabilirim. Hedefimi söyledim, zorluğu söyledim, nasıl başa çıkabileceğimizi söyledim tecrübeyle dedim. Başka bir şey cevap var

Araştırmacı: Bu kadar.

Katılımcı 5: Okey di mi?

Araştırmacı: Evet evet sıkıntı yok. Peki, diğer meslek elemanlarına yönlendirme yaparken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorluklar niçin kaynaklanıyor olabilir ve olası çözüm önerileriniz nelerdir?

Katılımcı 5: Bütüncül çalışıyoruz biz kendi ofisimizde. Bunun haricinde dışarıda da aslında bütüncül çalışmaya dikkat ediyoruz. Ofisimizde olmayan meslek elemanlarıyla dışarıda iş birliği halindeyiz. Aslında bu çocukların gelişimini çok önemli bir katkı sağlıyor. Çok hızlı ilerlemelerine sebebiyet veriyor. O yüzden sıklıkla her hafta neredeyse 1-2 tane çocuğu mezun edebiliyoruz. Bence dışarıdan bir meslek elemanı çocuk yönlendirirken o meslek elemanının bencil olmadığına, çok böyle başarı hastası olmadığına dikkat etmek gerekiyor. Çünkü öyle olduğu zaman sizin söylediğiniz şeyler yerine aileyi sizden uzaklaştıracak öneriler ya da sizin söylediğiniz zıttı öneriler paylaşabiliyorlar. Özellikle özel eğitimcilerle çok fazla zıt görüşte oluyoruz. Çünkü genellikle çocukların duygusal profillerden bir haber oldukları için çocuk için hiçbir anlamı olmayan işte uygulamalar yapabiliyorlar. Buradada aslında diyorum ki yani ben bu çocuğu bu insana yönlendirdim ama ne çalışıyor ya niye böyle yapıyor ben bunun için yönlendirmedim ben bu problemler için yönlendirdim ya keşke özel eğitimci bunları çalışsa yani genellikle özel eğitimcilerle sıkıntı yaşıyorum. Yaşamamın sebebi de akademik olarak bilgilerinin az oluşu. Bu konuyla ilgili ne yapmak gerekir yani güvendiğimiz terapistleri aslında çevremizde barındırmamız gerekiyor. Ya da olumsuz dönüş aldığımız kişilere bir daha danışan yönlendirmememiz gerekiyor. Sonuçta bizim de bir ismimiz var biz aileyi iyi bir terapistle yönlendireceğiz ki kendimiz haricinde aile de bizimle ilgili olumlu bir feedback versin bu şekilde.

Araştırmacı: Tamamdır peki, çalışma koşullarınız ile ilgili yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve bu zorluklara ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 5: Çalışma koşullarımdaki zorluklardan birisi çok fazla çalışmak arka arkaya çok fazla seans alıyor olmam normalde bence bir terapistin 10 seans almaması gerekiyor ya da daha fazlasını almaması gerekiyor. Hatta bence 8 seans bile bir terapist için çok fazla bence maksimum sabah 3 akşam 3 seans alması gerekiyor bir terapistin faydalı olabilmesi için ya da çok hafif çocuklarla çalışıyorsa belki 8 seans alabilir. Ama şu anda çevrede bölgede bölgede bulunan danışanlardan dolayı çok fazla tercih edilmem sebebiyle ve ismimin artık bir marka değeri olması sebebiyle çok fazla insan tercih ediyor ve maalesef ki arka arkaya danışan almak zorunda kalıyorum neredeyse her gün 10 tane danışan alıyorum ve haftanın 6 günü alıyorum bu beni çok zorluyor meslek hayatımda. Dinlenemediğim zamanlar terapilerimin kalitesinin düştüğünü düşünüyorum o yüzden ara ara tatillere çıkıyorum bu bana iyi geliyor hatta tatile çıktıktan sonra döndüğümde oyunlarda daha yaratıcı olduğumu fark ettim o yüzden çocuklara haksızlık yapmamak amacıyla hafta sonları hep bir yerlere kaçmaya çalışıyorum. Hayat yani mesleki hayatımda neredeyse beni tek zorlayan şey bu. Onun haricinde ofisimizde bir iş bölümü olduğu için ve herkesin işi belli olduğu için ve belirli kuralları olduğu için şu an çok rahatım. Onun haricinde randevularımla uğraşmıyorum. Ya da farklı işlerle uğraşmıyorum ama tabiki de bu düzeni oturtturana kadar çok yıpratıcı oldu benim için ama şu an düzen oturduğu için gayet memnunum dediğim gibi zorluk çok fazla danışan görmem, bunu tatile çıkararak halletmeye çalışıyorum şimdilik.

Araştırmacı: Tamamdır ve arka arkaya 3 tane olan sorumuzda son soruya geçiyorum şimdi. Çalışma arkadaşlarınızla veya iş vereninizle yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve yaşadığınız bu zorluklara ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 5: Şu anda bir zorluk yaşamıyorum aslında tolerans penceremin daha genişlediğini düşünüyorum o yüzden eskisi kadar problemleri büyütüyorum. Hani eskiden yaşadığım şeylerden bahsedebilir miyim?

Araştırmacı: Tabiki

Katılımcı 5: Şu an hani yaşamıyorum çünkü çok iyi bir asistanım var. Terapistler gerçekten çok iyi çalışıyorlar öğrenmeye çok açıkları. Şu anda mesela eskiden Çorlu'da ben beslenme terapisi yapabilirken şu an yanımda çalışan bütün terapistlere öğrettim ve hepsi beslenme terapisi yapabiliyor bu benim üzerimden çok büyük bir yük aldı. Onun haricinde herkes iş yerini kendi iş yeri gibi sahiplendiği için gerektiği zaman her yere koşabildiği için şu an ben çok rahatım ve çok konforluyum. Bazen ofisten çıkıp gidebiliyorum. Orayı herkese emanet edebiliyorum. O yüzden benim için çok güzel bu ama mesela bir tane çalışanım vardı gerçekten çok zıt bir karakter ters bir karakterdi sürekli sen diliyle senli benli konuşuyordu sürekli suçlayıcı konuşuyordu işte yanlışın var şöylesin böylesin tarzında konuşuyordu. Bu beni çok rahatsız ediyordu genel olarak çalışanların evet terapi becerileri ya da insanla ilişkileri önemli ama en önemlisi şey hani insani ilişkiler buna çok dikkat ediyorum. Özellikle karşımdaki insanların insancıl ve hümanist olması çok önemli bu olmadığı takdirde rahatsız oluyorum ve zorluk yaşıyorum. Onun haricinde çalışanlarımla ilgili hiçbir sıkıntı yaşamıyorum. İşverenimde olmadığı için gayet memnunum zaten iş veren beni çok korkutan bir şeydi ve iş veren peki şey geçmişte yaşadığım iş verenle ilgili bir anı anlatabilir miyim?

Araştırmacı: Tabiki

Katılımcı 5: Mesela yani geçmişte yaşadığım iş verim şey yapıyordu. 10 kişi çalışıyoruz diyelim 5 kişilik yemek söylüyordu yemeklerin hepsini kapta birleştirip 10 kişiye dağıtıyordu. Bu benim motivasyonumu çok düşürüyordu kendimi değersiz hissediyordum ve aç olduğum için de aslında bu terapilerime yansıyor. Sonraki iş verim tarafından işten çıkarıldım. çünkü mobbing uygulandı bana onun sebebi de iş veriminin evli olmasına rağmen iş yerinde bir kadınla bir ilişki yaşıyordu ve o kadında beni kıskandığı için sürekli bana laf atıyordu ve en sonunda tartıştık çünkü ben böyle boyun eğebilen böyle haksızlığa göz yumabilen bir insan değilim hani lafımı da açık açık söylemeyi severim hani hiçbir şey benim kendi benliğimden ya da şeyimden önemli değildir yapı olarak öyleyim. Sonra işten çıkarılma yasakları kalktı covid döneminde ve beni işten çıkarttılar. Bu dönemde

döneminde ve beni işten çıkarttılar. Bu dönemde çok büyük bir sıkıntı yaşadım. Maddi olarak olmasa da manevi olarak çok kırıldım. Sonrasında kendi yerimi açtım ve yürü ya kulum gibi oldu şimdi gayet memnunum halimden. Aslında benim için bir fırsat oldu yaşadığım olumsuzluk bu tarz insanlarla da bence baş edilemez ya onlarla çözümsüz yani.

Araştırmacı: Çözüm önerisinde bulunamadınız, peki.

Katılımcı 5: Bulunamıyorum.

Araştırmacı: Bu yaşadığınız genel itibariyle birçok soru sordum arka arkaya yaşadığınız zorluklarla ilgili bu sorulardaki yaşadığınız zorluklarla siz nasıl başa çıkıyorsunuz?

Katılımcı 5: Ben kişisel olarak uzun zamandır düzenli aralıklarla psikiyatriste gidiyorum ve psikoterapi alıyorum. Çünkü bizim yaptığımız iş çok yıpratıcı bir iş genel itibariyle sürekli özel gereksinimli bireylerle çalışıyoruz ve bu bireylerle çalışırken de bütün dünyamız bu insanlar oluyor. Çünkü bir insana yardımcı olmak için kendimizi ilk önce onun yerine koymamız gerekiyor ve onun yaşadığı hayata daha yakından bakmamız gerekiyor bunu yaparken aslında fark ettiğim şey kendimi çok fazla kaptırdım ve hayatımın bundan ibaret oluşu ve bu benim kısa sürede psikolojimi kısa sürede çok fazla etkiledi ve çok yıprattı. Şu anda yaşadığım en büyük problemlerden birisi aslında geleceğe dair umudumun çok azalması. Gerek işte insani olarak dışarıdaki insanların yapısı, gerek git gide artan hastalıklar olsun, ya da işte ortalama otizmin sıklığının artması olsun bunlar beni çok kaygılandıran şeyler. Kaygı bozukluğum artmış durumda ve ilerleyen zamanlarda bir çocuğum olduğunda ne yazık ki çocuğumla ilgili kaygılı olacağım sürekli. Hep bir şeyler olmadığını check etmek durumunda kalacağım. Çünkü çok sık biz özel gereksinimli bireyler gördüğümüz için sanki hayatta hep onlar varmış gibi oluyor. Halbuki toplumun çok küçük bir kısmı ve çok fark edebilen bir kısmı değil ama biz sürekli onların içinde olduğumuz için bu şekilde. Ben bunlarla nasıl başa çıkıyorum psikoterapi alıyorum haftada bir. Psikiyatriste gidiyorum iki haftada bir. İlaç içiyorum. Psikiyatristim artık ayda bir görmek istedi beni herhalde gidişatım iyi buluyor bu şekilde bir psikoterapiyle ilgili ya da işte psikolojik olarak destek alarak kendimi modumu yakalıyorum.

Araştırmacı: Hıhı, peki mesleğinizin hayatınızı nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?

Katılımcı 5: Ben mesleğimi çok seviyorum sevmemin nedenlerinden birisi çocuklarla olmak çünkü çok anaç bir yapım var karakter olarak ikincisi de çok hiperaktifim. Hiç yerimde duramayan bir insanım muhtemelen masa başı bir iş yapsaydım çok ortalığı karıştıran bir tip olurdu. Çünkü hareket etmek gerçekten benim vücuduma çok iyi geliyor. Çocuklarla da genellikle çalıştığım için ve sürekli oyun oynadığım için benim hayatıma olumlu yönde etkisi olduğunu düşünüyorum. Aynı zamanda yaptığım iş beni çok fazla tatmin ediyor. Özellikle manevi yönden ve madden de rahat bir hayat yaşadığım için aslında çok mutluyum. Özellikle terapistliğin sanki benim üzerime dikilmiş bir gömlek gibi olduğunu düşünüyorum. Sanki benim gerçekten işim terapistlikti ve bu şekilde bu bana nasip oldu o yüzden çok mutluyum ve kendimi çok şanslı hissediyorum çünkü hayatımda yapmam gereken iş bence buydu düşünüyorum mühendis olsam mutlu olur muydum? Hayır. Pilot olsam mutlu olur muyum? Hayır. Doktor olsam mutlu olur muyum? Hayır. Ama şu an terapistim ve çok mutluyum.

Araştırmacı: Peki son sorumuza geçtim. Dil ve konuşma terapisi bölümünün ülkemizde iyi anlamda gelişebilmesi için önerileriniz nelerdir?

Katılımcı 5: Dil ve konuşma terapisi bölümünün olumlu anlamda gelişmesi için bence ilk önce üniversitedeki hocaların daha kalifiye olması gerekiyor. Ve müfredatın sıkı bir şekilde takip edilmesi gerekiyor. Onun haricinde birçok şeyi diğer arkadaşlar muhtemelen söyleyecektir ama benim gördüğüm bir açıklık var ki rehabilitasyon merkezlerinde dil ve konuşma terapistlerine uygulanan mobbingler ya da özel şekilde çalışan dil ve konuşma terapistlerine uygulanan mobbingler. Bence şöyle bir şart getirilmeli rehabilitasyon

merkezlerine belirli bir başarı ortalaması getirmeli. Örneğin eğer rehabilitasyon merkezinde 100 tane çocuk varsa 1 yıl içerisinde rehabilitasyon merkezi %10 mezun vermeli. Yani rehabilitasyon merkezi %10 mezun vermeli. Yani %10 çocuğun raporunu kaldırmalı ve buna göre aslında ders başına verilecek ücretler belirlenmeli bu şekilde olduğu zaman rehabilitasyon merkezleri daha çok dil ve konuşma terapisti çalıştırmak zorunda kalacak çünkü kalifiye elemana ihtiyacı olacak. Okul öncesi öğretmeni çalıştıramayacak yani çalıştırabilecekken çalıştıramayacak çünkü başarıyı arttırdığı zaman alacağı prim de artacak. Bu olduğu zaman dil ve konuşma terapistlerinin daha çok tercih edileceğini düşünüyorum ve iyi dil konuşma terapistlerinin tercih edileceğini düşünüyorum. Çünkü bir ranta dönüşüyor aslında burada süreç. Bence devletin bu şekilde bir yaptırıma gitmesi uygun olur. O başarılı ortalamasını yakalayamayan rehabilitasyon merkezleri daha az prim alırken daha az ders ücreti alırken belirli ortalamanın üzerindeki merkezlerin daha yüksek ücretler alması bence.

Araştırmacı: Şu an hangi kurumda/kurumlarda çalışıyorsunuz? Daha önce hangi kurumlarda çalıştınız?

Katılımcı 6: Daha önce rehabilitasyon ve özel bir klinikte çalışıyordum. Ortalama 7 aydır. Devlet hastanesinde çalışıyorum. (* Hastanenin ismini söylüyor.)

Araştırmacı: Haftada kaç gün ve hangi günler çalışıyorsunuz?

Katılımcı 6: Haftanın 5 günü pazartesten cumaya çalışıyorum.

Araştırmacı: Peki hangi vaka gruplarıyla çalışıyorsunuz?

Katılımcı 6: Ağırlıklı olarak ses, yutma çok az da çok az değil aslında yetişkin kekemelik çalışıyorum.

Araştırmacı: Peki hangi yaş aralığındaki vaka

Katılımcı 6: 2.5 yaşında ve 78 yaş 80 yaş aralığı. Hastane olunca biraz bizim aralık çok geniş.

Araştırmacı: Evet genelde ama hep bu tarz cevaplar verildi zaten ucu bucağı açık birazcık (Gülüşmeler) Peki hangi vaka gruplarıyla çalışırken kendinizi daha rahat hissediyorsunuz? Niçin bu vaka gruplarıyla çalışırken kendinizi daha rahat hissediyorsunuz?

Katılımcı 6: Ses vakalarıyla çalışırken daha rahat hissediyorum. Çünkü benim artık kendimi geliştirdiğim alan ses çalışmak ve ses çalışmak karşı grup genelde yetişkin olduğu için iletişimsel olarak inanılmaz bir kolaylık sağlıyor. Siz onunla ne yapması gerektiğini, nasıl bir yöntem izlemesi gerektiğini, emek verip anlatıyorsunuz. O da aynı şekilde onu karşılayabiliyor ve hep genelde %95 oranında olumlu geri dönüş alıyorum. O da insanı tabiki motive ediyor.

Araştırmacı: Peki hangi vaka gruplarıyla çalışırken daha çok zorlandığınızı hissediyorsunuz? Niçin daha çok zorlandığınızı hissediyorsunuz?

Katılımcı 6: Yutma vakalarında daha çok zorlanıyorum çünkü yutma vakaları total ameliyatlı olabiliyor. Anatomilerinin onlara izin verdiği bir manevra aralığı oluyor ve ne kadar bazen çok çalışsalar da o beslenmeyi gerçekleştiremeyebiliyorlar ve çok genelde farklı sağlık öyküleri oldukları için öncelikleri daha çok yaşamsal oluyor. O yüzden terapi yürütmek hem çok ciddi hem riskli oluyor o yüzden.

Araştırmacı: Peki lisans eğitimi sırasında aldığınız derslerin hangisini veya hangilerini pratiğe aktarmakta zorlandınız?

Katılımcı 6: Aslına bakarsanız aynısını şey olarak söyleyebilirim yutma olarak söyleyebilirim çünkü yutmayı biz hep teknik olarak gördük. Pratikte gerçekten yemek yiyemeyen, yutamayan ve bir sürü anatomik handikabı olan hastalarla çalışmak ilk zamanlarda insanı gerçekten çok geriyor. Çünkü yaptığınız şeyi ve siz doğru yapabiliyorsunuz ama hasta sizinle aynı şekilde doğru yapamazsa bir aspirasyon ortaya çıkıyor ve bunu tolere etmek hastaya tolere ettirmek çok zorlu bir süreç oluyor.

Araştırmacı: Peki klinik stajınızı ve uygulama stajınızı hangi alanlarda yaptınız?

Katılımcı 6: Klinik stajımı daha ses alanında yapmıştım, görmüştüm. Ama genellikle uygulama ve klinikte ağırlıkla ksb idi aslında. Ses görmüştüm ama stajlarımı ben daha çok erken yaş dönem ksb hatta otizm üzerine yaptım.

Araştırmacı: Peki lisans eğitimin sırasında ve sonrasında hangi eğitimleri aldınız? Niçin bu eğitimleri veya eğitimi alma gereksinimi duydunuz?

Katılımcı 6: Lisans eğitimim sırasında Floortime almıştım. Çünkü çocukla çalışmayı çok istiyordum. Daha oturabilmek hani erken yaş otizm ilk çalışmaya başladığım zamanlar ve stajımda benim erken yaş otizm vakam çoktu. O yüzden kendimi daha yeterli hissedip o alanda daha başarılı olabilmek için onu almıştım. Ama işte çalışmaya başladıkça değişti. Mezuniyetimden lisans eğitimim bittikten sonra da Kızılboğanın ergenlik ve yetişkinlik kekeme modeli var onu aldım çünkü bence yetişkin kekemeliğinde bilişsel davranışçı terapi oldukça destekleyici bir yöntem kendimde bir eksik hissettiğim için aldım onu da.

Araştırmacı: Şimdi daha önce bilgi de vermiştim. Bu önümüzdeki 8 soru arka arkaya 3 sorudan oluşuyor. Sorular şu şekilde devam ediyor. Bir zorluk, bu zorluğun niçin kaynaklandığı ve bu zorluğa olası çözüm önerileriniz neler şeklinde. İlk soruyla başlıyorum. Bu eğitimleri terapilerinize aktarırken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Niçin bu zorlukları yaşıyorsunuz ve olası çözüm önerileriniz nelerdir?

Katılımcı 6: Örneğin şundan örnek verebilirim. Floortime aldım. Çok da güzel aslında benim hoşuma giden bir eğitimdi. Zorluk yaşadım çünkü Floortime bizim insanımız pek anlamıyor. Uzun soluklu bir eğitim hemen anında mesela seanstan çıkınca bir farkındalık yaratmayan ve maalesef bizim insanımız tarafından dışarıdan ee siz oyun oynuyorsunuz şeklinde görülen bir eğitim O yüzden insanlardan özellikle özel sektörde çalıştığımızda bu çok büyük problem oluyor. Bir mobbinge uğrayabiliyorsunuz. Sizden bir şey bekleniyor şeklinde buna çözüm olarak ailelerin bu konuda fazla bilinçlenmesi gerekiyor. Hiç sorun yaşamadığım velilerim de vardı çünkü ben onlara bunun nasıl bir aşama olduğunun, bu terapinin nasıl uygulanması gerektiğini, ev düzenlemelerini nasıl

yapmaları gerektiğini çok ayrıntılı bir şekilde anlattım. Genelde zaten ilk seanslarım benim her zaman aileyedir çocuktan önce. En başından oturtarak bir şeyleri anlatarak başlarsanız, aslında o sorunu biraz ortadan kaldırılabiliyorsunuz. Özellikle aile sizi anladığında bir iki ufak geri dönüş gördüğünde çözüm olarak ben onu görüyorum. Ailelerle iletişimin ve ailelerin seanslara dahil edilmesini çok önemli olduğunu düşünüyorum. Özellikle ev ev çalışmaları ev düzenlemesinin bizim alanımızda aslında inanılmaz geri dönüşleri oluyor. Tabiki bu maalesef özel sektörde biraz zor oluyor. Hani çünkü insanlar beklentileri farklı o şekilde. Umarım yeterli olmuştur.

Araştırmacı: Tabiki. Diğer soruya geçtim. Değerlendirme seanslarında yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve olası çözüm önerileriniz neler?

Katılımcı 6: Değerlendirme seanslarında yaşadığım zorluk çocuklar genelde değerlendirme seanslarında oldukları aşamayı pek yansıtmıyorlar. Yani becerilerini tam olarak yansıtmıyorlar. Genelde zaten ilk değerlendirmeler çocukların olduğu beceriden bir tık altta çıkıyor. Ben çalışma hayatım boyunca bunu gördüm. Çünkü aile tarafından getiriliyorlar. İlk defa geldikleri bir ortam, yabancı bir ortam, sizi hiç tanımıyorlar. Ve zaten eğer ek bir tanısı varsa otizmi varsa ya da herhangi bir başka sendromu varsa zaten iletişim konusuna çok zor güvenen ve çok zor olan çocuklar veya mesela kekemelik olabilir ksb olabilir. Zaten konuşmalarıyla ilgili bir handikapları olduğu için yabancılarla konuşmaktan pek hoşlanmıyorlar, daha çok kaçınıyorlar. O yüzden bu biraz ilk değerlendirme seanslarında zorluk çıkartıyor. Onun çözümü de ben hiçbir zaman hiçbir terapiye tek bir değerlendirme seansı ile başlamam. Bir çocukla değerlendirme seansı ile başlamam. Bir çocukla çalışmaya başladıysam ilk 4 seansı 5 seansı benim için değerlendirilmez. Çünkü gözlemlemeye devam ederim. Özellikle ilk 10 dakikası o güveni sağlayabilmek, o biraz da yapılandırılmış konuşmada o çocuğu gözlemleyebilmek için benim tavsiyem değerlendirme seanslarının asla 40 dakika hani evet biz değerlendirme seansı yaptık 40 dakika 1 saat ben bu çocuğu değerlendirdim. Şu şu problemi var şunlar şunlar yapılması gerekiyor şeklinde olmamalı. Her zaman çocuğu tamamen tanıyıp, özelliklerini, yapabildiği becerileri tamamen anlayabilmek için 1-2 hatta 4-5 seansa yayılması gerekiyor. Aynı zamanda hem terapiye başlayıp hem çocuğun becerilerini de gözlemlenmeye devam etmesi gerektiğini düşünüyorum.

Araştırmacı: Diğer soruya geçtim. Terapi esnasında yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve olası çözüm önerileriniz neler?

Katılımcı 6: Aslında terapi zorlukları her alan için farklı ama sana genel bir cevap vermem gerekiyorsa biz her alan için otizm için ksb için yutma için ses için bir terapi planlamasıyla yola çıkıyoruz. Hepimizin her terapistin kafasında evet önce bunu çalışacağım sonra bunu çalışacağım bunu genelleyeceğim sonrasında bu aşamaya geçeceğim diye bir planlama var. Ama bu planlama her zaman tutmuyor. Çünkü karşımızdaki durum bize okulda anlatıldığı gibi değil. Okulda bize anlatılıyor ki tamam tamam hadi terapi mesela circle yaklaşımı ile ksb çalışacaksın şunu yapacaksın 4 hafta şunu çalışacaksın 4 hafta değiştireceksin. Evet ama ya ona uymuyorsa yani karşıdaki kişi genelde o kalıba uymuyor özellikle erken yaş grup çocuk çalışıyorsanız eğer bazen çocukla ortak dikkat kurmak bile çok zor oluyor. Ama siz bunu bir de uzun süreli yürütebilmeniz gerektiği için o çok büyük sorun oluyor ve insan bir yerde bocaladığını

hissediyor. Hani sanırım ben bu işi yapamıyorum hani bu çocuk ilerlemiyor çünkü ben ilerleyemiyorum ve şu oluyor. Sorun şuna dönüyor artık ben ne yapacağımı bilmiyorum ben kötü bir terapistim. Yani o da insanı hem terapisti hem çocuğu yıpratıcı bir şey. Düzenli ilerleyememek. Onun için çözüm olarak ben her zaman 4-5 seans mevzu ben için o yüzden çok önemlidir. Ben önce çalıştığım kişiyi tanıyıp nasıl ilerleyebilceğine, neye uygun olduğunu görüp, ona göre mesela terapi tekniklerini harmanlamaktan yana buluyorum bunun çözümünü hani ondan bir parça ondan bir parça hadi bunları nasıl birleştirebilirim. Evet birleştirdim çocukta kişide vakada bu çalıştı mı, çalıştı süper hadi devam edelim, çalışmadı mı tamam çalışmamış olabilir o zaman hadi bu sefer bunu deneyelim. Hani biraz o şeyi hiçbir zaman tek bir terapi tekniğini bağlı kalmamakta buluyorum bunun çözümünü kişiye özel aslında bakarsınız bir harman oluşturmak yani.

Araştırmacı: Çok teşekkür ederim.

Katılımcı 6: Bir dakika bekletebilir miyim? Bilgisayarımın şarjı bitiyor.

Araştırmacı: Tabiki.

Katılımcı 6: Geldim.

Araştırmacı: Diğer soruya geçtim ben de. Aile görüşmelerinde yaşadığınız zorluklardan bahsedebilir misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve olası çözüm önerileriniz neler?

Katılımcı 6: Aile görüşmelerinde yaşadığım zorluk ailelerle aynı frekansta buluşabilmek. Ailelerin o beklentilerinin bazı ailelere çok yüksek olduğunu söyleyebilmek bizim meslekte mucizeler yaratmadığımızı ve bazı şeylerin bir sınırı olduğu anlatabilmek aslında en büyük zorluk çünkü ailelerin kafasına bir şeyle geliyorlar şunu yapsın istiyorum. Çocuklarına karşı da çok acımasızlar. O an terapist karşı da çok acımasız oluyorlar. Bu sorunun kaynaklama nedeni de ailelerin bence inkar politikası. Hani hiçbir aile benim çocuğum da bir sorun varı kabul etmek istemiyor ya da benim çocuğumda bir sendrom varı kabul etmek istemiyor. En büyük sorun aslında bakarsınız oradan kaynaklanıyor. Ki bu sorunun en büyük kaynaklanmasında çocuklara çok büyük geri dönüşleri oluyor aile bu inkarı çok uzun süre sürdürdüğünde çocuklar artık o kritik dil yaşını geçmiş oluyor. Daha kronikleşmeye başlamış oluyorlar. Ve bu süreç o zaman hem aile için hem de terapist için oldukça sancılı bir durum oluyor. Bunun çözümü olarak aslında bakarsanız ailelere dürüst olmakta buluyorum ben hani evet siz bunu diyorsunuz ama bakın ben de bunu diyorum. Çalışırız ama hiçbir zaman mesela ben kendi adıma hiçbir zaman terapi süresi vermem. Hani kaç seansta düzelir. Hayır hani bu düzelme beklediğimiz düzelecek mi problem olarak bakması aslında kişinin yanlış. Yani onun çözümünü çocuktaki eğer durum neyse ailenin tamamen bilgilenmesini sağlamak hani otizmse belki hiç konuşmayabilir. Ya da konuşmayı tercih etmeyebilir. Ksb ise kronikleşmiş sesler belki düzelmeyebilir, öğrenebilir ama genellemeyebilir, ses vakasıysa eğer ameliyatsız cerrahi operasyon gerektiren bir şeyse benim yeterli olabileceğim yerin bir sınırı vardır. Yani o şekilde tamamen dürüst olup beklentilerini nereye koymaları gerektiğini anlatmak gerekiyor bence.

Araştırmacı: Peki terapi hedefi belirlerken yaşadığınız zorluklardan bahsedebilir misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını

Katılımcı 6: Terapi hedefi belirlemek konusunda yaşadığım zorluk aslında bakarsanız. Bir dakika. Ondan sonra. Ha şey. Kısa vadeli terapi hedefiyle uzun vadeli terapi hedefi belir, kusura bakmayın.

Araştırmacı: Hiç sıkıntı yok.

Katılımcı 6: Bir dakika. Kusura bakmayın ben evde tek başıma değilim de arkadan sessiz olmalarını sağlamaya çalışıyorum.

Araştırmacı: Hiç sorun değil, sıkıntı yok.

Katılımcı 6: Terapi hedefi belirlemekte biraz aslında bakarsanız bu sorunu yaşamamın nedeni kendimim çünkü uzun vadede beklemem gerek bir şeyleri yoksa bazen bende sabırsız davranıp kişiden kısa vadede mi bekliyorum hedefi hani bazı durumlarda uzun vade kısa vade hedefini birbirinden ayıramadığım durumlar oluyor öz eleştiri olarak onu söyleyebilirim. Bence sorun yaşamamın en büyük nedeni de bu. Çözüm olarak ben genelde hedeflerimi minimalden hani kısa vadeye değil de hani minimalden uzun vadeye doğru planlamaya çalışıyorum ki yaptığı küçük bir şeyde de kişiyi ve kendimi motive edebiliyim. Çünkü eğer kısa vadeli hedefe çok uzun vadeli bir şey koyarsam o aradaki yapılan ufak beceriler arada kazanılan ufak başarılar ne yazık ki arada kaynıyor çünkü o an belirlediğim hedef çok daha büyük bir şey oluyor ve bu da bence bir danışana da büyük haksızlık oluyor. O yüzden benim yaptığım şey en minimalist şeyi bile takdir etmek. Büyük bir şey olduğunda da daha çok sevinmek.

Araştırmacı: Peki diğer meslek elemanlarına yönlendirme yaparken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukları niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve ne gibi çözüm önerilerinde düşünebilirsiniz?

Katılımcı 6: Ya bu soruyu güncel bir cevap vermeyeceğim. Ama senin için öncekinden bir cevap vereceğim. Çünkü şu an hastanede olduğum için farklı bir alana yönlendirme yapamıyorum. Zaten bizim alanımızla ilgili en yetkili kişi benim. Özel sektör için söyleyebilirim yaşadığım en büyük sorun dil konuşma terapisti olduğumuz için aile her zaman şunu düşünmek istiyor. Şuna kadar kabullenebiliyor benim çocuğumun sadece konuşmada problemi var. Dil konuşma terapisti onun için yeterli. Hayır bazı çocuklar için ben yeterli değilim. Ve o çocuğun bir özel eğitime belki bir ergoterapiste ihtiyacı var. Ya da bir öğreticiye akademik olarak belli handikapları olabiliyor. Bu genelde yaşanan bir sorun. Sorunun kaynağı bence bunu aileye anlatabilmek hani şey diyebilmek evet ben sizin çocuğunuza eğitim veriyorum ama bence bir özel eğitim desteğine daha ihtiyacı var. Zaten işin içine özel eğitim başlığı girdiği an aileden şöyle bir geri dönüş oluyor. Hayır benim çocuğumun özel eğitime ihtiyacı yok çünkü benim çocuğumun hiçbir sıkıntısı yok. Sadece konuşmıyor. Hayır konuşma aslına bakarsanız çok faktörel bir şey. Altındaki boşluklardan dolayı da oturmuyor. Aileye bunu anlatmak inanılmaz bir problem. Ne yazık ki özel sektörde çalışma arkadaşına farklı bransa bir kişi yönlendirmek her seans başına ücret alınmadığı için karşı tarafa da angarya gibi gelebiliyor. Şuna dönüyor bu sefer kişiler arasında sen bunu başından savmak için bana atıyorsun. Ve özellikle zor bir çocuksa regülasyonunu sağlayamayan zorlu bir çocuksa çalışma arkadaşlarından da böyle bir geri dönüş alabiliyorsun ve bu çok üzücü hani aslında hayır ben zaten devam edeceğim sadece iyi olsun, gelişsin ve ihtiyacı var. Bunun çözümü olarak paralel çalışmak çok önemli. Benim özel sektörde çalıştığım mesela özel eğitimci arkadaşlarımla aldığım özel

ortak çocuklarım vardı. Bizim mesela haftada en az 1 saat konuşma mesaimiz vardı sen bu çocukla ne çalışıyorsun ben ne çalışıyorum senin çalıştığın ilerletebiliyor mu ilerletebiliyor benim çalıştığımı ilerletebiliyor mu ilerletebiliyor o zaman haftaya şunu çalışalım mı? Hani branşlarımızı paralel ilerletiyorduk ki. Çalıştığımız çocuğu daha profesyonel bir şekilde ileriye şey yapabilelim. Çözüm önerisi benim için bu konuda çok net. Aileleri dediğim gibi en basitinden anlatabilmek ve o diğer branşlarla oturup konuşabilmek hani fikirlerini paylaşabilmek, kendi terapi planını ortaya koyup onun kendi terapi planını ortaya koyup çünkü bazen şey de oluyor siz bir çocukla farklı bir beceri çalışıyorsunuz. Özel eğitimcisi farklı bir beceri çalışıyor. Benim çalıştığım beceri 4 yaş becerisi özel eğitimcinin çalıştığı beceri 1 yaş becerisi arada bir uçurum var ve hani çocuk hangisini yapacak hangisini yapmayacak ve hani bu çocuk 5 yaşta. Onu da belirlemek lazım. Değerlendirmeleri paylaşmak o yüzden önemli. Yönlendirme olarak da.

Araştırmacı: Hıhı peki çalışma koşullarınla ilgili yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve olası çözüm önerileriniz neler?

Katılımcı 6: Eğitimde adımız geçiyor mu?

Araştırmacı: Hayır

Katılımcı 6: Ona göre konuşacağım.

Araştırmacı: Hayır (Gülüşmeler)

Katılımcı 6: Ona göre cevap vereceğim.

Araştırmacı: Hayır geçmiyor yok isim geçmeyecek.

Katılımcı 6: Tamam o zaman çok rahatım şu andan itibaren söylediklerim kayda geçsin. Yani genel olarak çalışmada yaşadığımız zorluklar bizim sömürülmek. Yani bazen çok şöyle bir durum var. Evet 8 seans derse girmek zorundasın gibi. Mesela o senin 8 saat dersinden 1 saat gelmediyse daha önce hiç almadığın ve sadece o 1 saatlik dersi doldurmak için sana yönlendirilen vakalar oluyor ve bir daha hiç almayacaksın yani o çocuk için de terapist için de inanılmaz bir vakit kaybı. Sen o 1 saat ya da 3 haftada bir 1 saat yazılan bir şey çocuk ya da herhangi bir vaka ee ne yapacaksın. Bir hafta değerlendirme mi yapacaksın, terapi mi başlayacaksın hangi beceriyi çalışacaksın. Bu çocuk için de yıpratıcı, düzeni bozuluyor. Çünkü bir hafta gördüğünü bir hafta sonra görmüyor. İki dil ve konuşma terapisti çalışıyorsan ve aranızda paslaştığın çocuklar varsa iş yerinde en inanılmaz zor şeylerden biri çünkü her terapistin terapi planı farklı. Aynı terapi planını uygulasan bile herkesin çalışma stili ayrı ve hani çocuğun da kafası karışıyor ee bu böyle demişti bu böyle diyor. Bu çok büyük bir zorluk bu zorluğun kaynaklanma nedeni de tamamen yani parasal, tamamen hani o an ben bu terapistle para veriyorsam asla boş kalmaz. Ben bu terapistle para veriyorsam istediğim mobbingi uygulayabilirim. Genelde bu şey de oluyor. Ailelerle sorun yaşıyorsun aileler hep haklı. Hayır değilim ben haklıyım çocuğu için bir şey yapması gerek yapmıyor ve tamamen benden bekliyor. Benim vardı öyle bir velim ee buraya getiriyorum ya sen benden daha ne bekliyorsun? Haftada 1 seans görüyorum. Dedim ben haftada 1 seansta hiçbir şey

yapamam ve seni gidip şikayet ettiğinde geri dönüş sana çok sert oluyor hani neden böyle ama öyle. Çözüm önerisi bunun çözüm önerisi çok yok aslında bu bizim alanımızın maddi getirisi bu kadar olduğu sürece ve insanlar bunun bilincine varamayıp biz bir olmadığımız sürece bu hepimizin başına gelecek bir şey maalesef. Yani o konuda çözüm yani şikayet etmek desem bu konuda bir çözümüm yok ya maalesef yani önerebileceğim bir şey ülkemizin daha insani şartlarda çalışması.

Araştırmacı: Bunun için sektör değiştirmişsiniz gibi sanki

Katılımcı 6: Evet evet ben hani sırf şey aydınlanması yaşadım ee ben 30 uma geliyorum bunu daha ne kadar? Daha ne kadar bu böyle devam edecek? Dedim bari kamusallaşayım.

Araştırmacı: Peki çalışma arkadaşlarınızla veya iş vereninizle yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorluklara niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve olası çözüm önerileriniz neler?

Katılımcı 6: İş verenimle kaynaklı özel sektör ve devlet sektörü olarak senin için iki ayrı cevap veriyim.

Araştırmacı: Evet farklı farklı cevap verebilirsin.

Katılımcı 6: Özel sektörde iş verenimle yaşadığım çatışmalar tamamen derse neden 1 dakika geç girdin neden 1 dakika erken çıktın, onu neden öyle yaptın, veliye neden öyle söyledin, çocuğu neden mesela aile blok almanı istiyor ara vermemeni istiyor neden almadın. Çocuk bloğu kaldıracak bir çocuk değil. Yani hayır yok yapamıyor. Ya da en basitinden özel sektörde çocuk bütün regülesini kaybediyor ve o an seansı artık yürütebilmek imkansız hale geliyor ve sen seanstan o çocuğu çıkartıyorsun çünkü artık kendine zarar verme boyutuna gelebiliyor bazı çocuklar hayır neden çıkarttın neden 40 dakika tutmadın. Bunun kaynaklanmasının nedeni de. Tamamen dediğin gibi özel sektörde yaşanan bütün sebepler tamamen velinin şikayeti, velinin memnuniyeti ve kurumun kazandığı parayla alakalı. Nasıl çözülebilir? Eğitimci kurucular olursa, eğitimci iş verenler olursa bu biraz daha yumuşak oluyor. Ben mesela kendisi de eğitimci olan kendisi de bu alanda olan bir yerde de çalıştım. Onlar mesela daha anlayışlılardı. Çocuğu ben 20 dakikada çıkardığımda ya da 25. dakika çıkardım gelip sorduğunda neden çıkardınız, çünkü regülesini tamamen kaybetti bir terapi uygulayamıyor aksine çocuğu terapiye artık ketlemiş oluyorum yani, her beni gördüğünde ağlayacak ben bunu oluşturmamaya çalışıyorum dediğimde tamam iyi yapmışsın, doğrusunu yapmışsın en azından çocuk da bir travma oluşturmamalı. Bunu diyebiliyordu çünkü kendisi de bu alanın içindendi. Çözüm olarak aslında bakarsan iş verenlerin bu alan içinden olması ve terapistlerini anlayabilmeleri çok önemli. Devlet için yaşanan sorunları da şöyle bir durum var. Dil konuşma terapistinin ne olduğunu bilmiyorlar. Hani doktorlarla çalışıyorsun. Tamamen. Tek terapist benim çevremdeki herkes doktor. Senin ne iş yaptığını anlamaları zaten çok uzun süre alıyor ve yaşanan problem artık biraz hasta yönlendirme, yönlendirilen hastanın terapi planlamasının yapılması bu problemler de mesela hasta yönlendirmede çok problem yaşıyorum. Direkt mesela bana diyorlar ki terapi hastası gönderdik sana hayır ben bir değerlendireyim. Sen bana terapi hastası gönderemezsin. Çünkü sen dil konuşma terapisti değilsin hani belki de onun terapiye ihtiyacı yok. Başka bir şeye ihtiyacı var sen sadece sorunu görüyorsun. Bunları anlatabilmek çok uzun sürdü. Bunun nedeni de biraz aslında bakarsan alan çatışmasından

oluyor. Onlar biraz daha şey yapıyorlar. Biz daha iyi biliyoruz. Biz doktoruz. Evet sorununu sen daha iyi biliyorsun doktorsun ama bunun terapi alıp alamayacağını ben senden daha iyi biliyorum şeklinde bunun çözümünü biz aslında bakarsanız sürtüşe sürtüşe verdik. Ben artık şey yaptım hepsini karşıma aldım bakın dedim bu böyle böyle böyle ben bu işin eğitimini aldım ben hasta yönlendirmeyin demiyorum. Yönlendirin ben kendi değerlendirmemi yapayım direkt terapi olarak değil. O da iletişimsel olarak halledilebiliyor kendini anlatıp hani o aradaki köprüyü kurduğunda çözülüyor yani.

Araştırmacı: Hıhı peki şimdi arka arkaya bir sürü yaşanan zorluklarla ilgili şeyler sordum. Bir şeyi merak ediyorum siz bu yaşadığınız zorluklarla nasıl başa çıkıyorsunuz?

Katılımcı 6: Özeldeyken zorluklarla nasıl başa çıkıyordum aslında bakarsanız tamamen geri dönütlerle başa çıkabiliyorum özeldeyken de bu böyle devletteyken de bu böyle. Özeldeyken benim en başa çıkma stratejim erken yaş çocuklarında bir şeylerin değiştiğini görmektir. Hani o terapinin sonuç verdiğini görmek her şeye kulaklarımı tıkamamı sağlıyordu. Çocuğun ailesine, yaşadığım sorunlara, o anki bütün sıkıntıyı hallediyordum çünkü mesela bir şey çalışıyorsunuz anne demeye çalışıyorsunuz erken yaş otizmde ve böyle sizin verdiğiniz emek bir gün seanstan çıkıp çocuk annesine anne diyor ve hani kadın ağlayarak size teşekkür ediyor. Diyorsun ki ya tamam ben 1 aydır canımı dişime taktım evet ama başardım ya hani bir çocuğun hayatına dokunabildim, ya da bir kişinin hayatına dokunabildim. Ben aslında bakarsan biraz öyle başa çıkabiliyorum. Bu mesleği seçip sevmemin nedeni geri dönütler ve terapist için inanılmaz önemli. O yüzden şu an ses çalışmayı daha çok seviyorum. Çünkü çocuk olarak ses çalışsam da yetişkin olarak ses çalışsam da geri dönüt %95 alıyorsun ve geri dönütler hep çok iyi yönde oluyor. Hep bir teşekkür duyabilme ihtimalin var ve o değişimi görebiliyorsun ve diyorsun ki evet tamam bir kişiyi daha mutlu ettim, bir kişinin sorununu daha çözdüm tamam.

Araştırmacı: Hıhı peki, mesleğinizin hayatınızı nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?

Katılımcı 6: Nasıl etkiledi, çocuklara daha dikkatli bakıyorum. Mesela mesleki deformasyon gibi konuşan çocuklarda hep bir kulağım oluyor. Hani bir şeyi mi var. Ailemde, çevremde kuzenlerimden yeni doğum yapanlar oldu. Mesela çocukların göz temasının olup olmadığını, sese tepki verip vermediklerini gözlemliyorum. Ya da şu an insanlar konuştuklarında o grbas vardır ya terapistin kendi kulak değerlendirmesi kafamdan onu yapıyorum. Değişik bir tını, değişik bir prozodi duyduğum da en büyük etkileri bunlar sanırım.

Araştırmacı: Hıhı o zaman son soruma geçiyorum. Dil ve konuşma terapisi bölümünün ülkemizde iyi anlamda gelişebilmesi için önerileriniz nelerdir?

Katılımcı 6: Dil ve konuşma terapistinin iyi anlamda gelişebilmesi için özellikle artık bizim bu rehabilitasyonlardan ayrılmamız gerektiğini düşünüyorum. Evet yine devlet destekli olabiliriz ama mesela dil ve konuşma merkezleri, rehabilitasyon merkezi değil de dil ve konuşma terapistleri merkezi olabilir yani bir ticarethane kafasıyla görülmekten vazgeçebilmemiz gerekiyor. Çünkü artık biraz bizim işimiz siz de özel sektörde çalışmışsınız ona dönmüş durumda. Ve ailelerin dil ve konuşma terapistinin hatta çalıştığımız alanın benzer alandaşlarımızın, hekimlerin dil ve konuşma terapisti ne iş yapıyor onu bilmesi gerekiyor. Ben hastaneye atandım kıdemli gerekiyor. Ben hastaneye atandım kıdemli asistan adam 15 yıldır doktor. Bana diyor ki dil ve konuşma terapisti

olarak siz ne iş yapıyorsunuz ya diyor mesela hani. Ne iş yapıyorsun sen diyor. Yani bizim ülkemizde iyi gelişebilmesi için özellikle artık bizim ne iş yaptığımızı insanların tamamen anlayabilmesi gerekiyor bence.

Araştırmacı: Merhabalar, şu an hangi kurumda kurumlarda çalışıyorsunuz? Daha önce hangi kurumlarda çalıştınız?

Katılımcı 7: Şu anda kendi kurumumda çalışıyorum.

Araştırmacı: Söyleyebilirsiniz ama bence söylemeyin.

Katılımcı 7: Peki kendi kurumumda çalışıyorum. Daha önce de bir kulak burun boğaz merkezinde çalıştım 7 sene. Çeşitli rehabilitasyon merkezlerinde çalıştım. Bir de özel bir konuşma merkezinde, danışmanlık merkezinde çalıştım, konuşma terapisi merkezinde. Aaa bir de psikolojik danışmanlık merkezinde de çalıştım. Çalışma geçmişim çok.

Araştırmacı: Evet peki haftada kaç gün ve hangi günler çalışıyorsunuz?

Katılımcı 7: Şu an salı-cuma çalışıyorum. Diğer günler çalışmıyorum. Öncesinde cumartesi de dahil olmak üzere çalışıyordum. Pandemiden beri salı-cuma çalışıyorum.

Araştırmacı: Peki hangi vaka gruplarıyla çalışıyorsunuz?

Katılımcı 7: Gecikmiş konuşma en yoğun çalıştığım. Otizm spektrum bozukluklarından çocuklarımız oluyor. Ses bozukluğu çocuk ve yetişkin, kekemelik, artikülasyon bozukluğu bunlarla çalışıyorum.

Araştırmacı: Peki hangi yaş aralığındaki vaka gruplarıyla çalışıyorsunuz?

Katılımcı 7: 2 yaşla sınırsız. Yetişkin çalıştığım için ses terapisinde yaş sınırı yok ama genellikle büyük çoğunluk. 2-14 arası.

Araştırmacı: Peki hangi vaka gruplarıyla çalışırken kendinizi daha rahat hissediyorsunuz? Niçin bu vaka gruplarıyla çalışırken daha rahat

Katılımcı 7: Yani herhalde klasik herkesin en rahat ettiği artikülasyon çünkü yapılandırılmış bir terapi sistemi belli. İzleyeceğimiz yol çok belli. Düzeltme yüzdeleri çok daha hızlı ve daha yüksek daha çabuk sonuç alınabiliyor. O yüzden çalışırken en az yorucu olan grup diyebiliriz. Onun dışında gecikmiş konuşmayla çalışmaktan son derece keyif alıyorum sonuçlar daha dramatik daha güzel oluyor. Genelde keyif aldığım iki grup bunlar diyebilirim. Daha rahat çalıştığım gruplar olduğu için.

Araştırmacı: Hıhı peki hangi vaka gruplarıyla çalışırken daha çok zorlandığınızı hissediyorsunuz? Niçin bu vaka gruplarıyla çalışırken daha çok zorlandığınızı hissediyorsunuz?

Katılımcı 7: Büyük oranda kekemelik vakaları zorlayıcı oluyor çünkü ailelerin beklentisi yüksek, net kesin çözüm bekliyorlar. Bunun böyle olmayacağını anlatmamıza rağmen ilk görüşmede. Yine de insanlarda doğal olarak bir sonuç beklentisi oluyor. Kekemelik %100 çözüm getirebildiğimiz bir şey değil. Kontrol altına alma becerisi ve bu beceriyi terapistin

buradaki rolü çok çok düşük kekemelik terapisinde terapistin rolü minimumda. Çevresel faktörler, anne babanın işte yaklaşımı, çocuğun kendi becerileri, hem işte fonolojik becerisi, dil becerisi, buradaki iş birliği, duygusal olgunluğu hepsi çok çok faktör işin içinde ve bu faktörlerin bir terapistin dışarıdan kontrol edebilmesi zor. O yüzden de bu gruplarla çalışmak karşılıklı sonuç alınamadığında tatmini azalttığı için birazcık daha zorlayıcı oluyor terapist açısından da.

Araştırmacı: Peki lisans eğitimi sırasında aldığınız derslerin hangisini/hangilerini pratiğe aktarmakta zorlandınız? Sizin için yüksek lisans olmuş oluyor tabiki öyle düşünebilirsiniz.

Katılımcı 7: Yüksek lisansta yani ses terapisinde aldığımız bilgileri aktarma kısmı zordu. Çünkü oradaki donanımımız çok güçlü olmadı. Onu dışardan takviye ederek. Hem kbb merkezlerinde gözlem yaparak, hem de çalışarak kendim geliştirmem gerekti. Onun dışında hiç çalışmadığım hiç ilgilenmediğim alan var afazi ve yutma bu iki alanla ilgili yüksek lisansta hem şeyim staj deneyimim çok çok azdı sonrasında da bu vaka gruplarıyla hiç çalışmadım diyebilirim sıfır. (Katılımcı teyidi: Katılımcı afazi ve yutma alanında staj deneyiminin az olduğunu sonrasında da hiç çalışmadığını, ses bozukluğunda yeterli eğitim almadığı için pratiğe aktarırken zorlandığını fakat şu an çalıştığını ifade etti.)

Araştırmacı: Hıhı peki klinik stajınızı ve uygulama stajınızı hangi alanlarda yaptınız?

Katılımcı 7: Şöyle ben aslında doğal olarak stajımı yaparak başlamış oldum çünkü ben yüksek lisans başladığımda hali hazırda bir rehabilitasyon merkezinde çalışıyordum. Çalıştığım rehabilitasyon merkezi bizi visi- pitch denilen bir konuşma terapisinde kullanılan bir bilgisayarlı sistem öğretmişti bana onu kullanıyorduk ayrıca çalıştığım kişi daha önce bir konuşma terapistinden eğitim almış bir kişi olduğu için mesela artikülasyon terapisinin basamaklarının nasıl olacağını ben zaten yüksek lisansa başlamadan önce öğrenmiş ve uyguluyordum hali hazırda. Yine aynı şekilde dil becerileriyle nasıl çalışılır konusunda zaten stajımda öğrenmişim ve aynı anda çalıştığım için bunu bilerek yüksek lisansa başlamış oldum. Stajım böylece öncesinde başlamış oldu sonrasında yaptığım stajlarda da İstanbul cerrahide yapmıştım ses üzerine özellikle İsmail hocayla çalışmıştık. Orada uzun süreli bir stajım oldu. Onun dışında da başka bir staj ya da gözlem şansım olmadı. Bir konuşma terapistinin yanına gideyim, çalışayım, gözlemleyeyim olmadı. Tek gözlemlediğim kişi ses konusunda İsmail hocaydı diyebilirim. Çalışırken öğrenmek durumunda kaldım her şeyi.

Araştırmacı: Yüksek lisansınızda bir uygulama stajınız olmadı mı? Yani mezun olduktan sonra belli bir saatlik sizin kendi uyguladığınız

Katılımcı 7: Biz onu uygulama, bizim oradaki sürecimiz şöyleydi biz üniversitede yüksek lisans görürken, dersleri almaya başladığımızda aynı zamanda stajda yapmaya başladık. Yani üniversiteye Dilkoma öğrenciler geliyordu ve bizim haftalık staj programımız oluyordu. Hem kekemelik hem işte gecikmiş konuşma, artikülasyon vs. diye dolayısıyla biz dersleri alırken aynı anda da stajımızı tamamlıyorduk. Ve ben en yüksek sayıda staj yaparak tamamlayan, yani saat olarak en yüksek sayıda saatle tamamlayanlardan biriydim.

Araştırmacı: Oradaki alanlar hangileriydi peki aslında birazcık daha gözleminden ziyade kendi yaptığınız uygulama

Katılımcı 7: Gecikmiş konuşma, artikülasyon, kekemelik, afazisi vakası da orada gördüm. Zaten zorunluydu. Bir de nöroloji servisinde de yine bir 7 haftalık zorunlu afazi stajımız vardı. Onun paralelinde de. Birkaç tane afazi vakası da orada gömüştüm uygulamasını yapmışım.

Araştırmacı: Peki eğitiminiz sırasında ve sonrasında hangi eğitimleri aldınız? Niçin bu eğitimi ya da eğitimleri alma gereksinimi duydunuz?

Katılımcı 7: Yani eğitim sırasında aldığımız çok var yani yurt dışından gelen uzmanlar vardı. Ses konusunda Anatt Kyder, dudak damak yarıklığıyla ilgili sanırım Debrahti ismini yanlış hatırlamıyorsam o alanın piri diyebileceğimiz onun dışında yine Melda Kündük yine ses yutma konusunda gelmişti. Bunlar yüksek lisans eğitimi konusunda gelmişti. Bunlar yüksek lisans eğitimi sırasında gelen hocalardan bir kısmı şimdi hepsini detaylı hatırlayamayabilirim. Onun dışında Prompt eğitimini dışarıdan kendim aldım. Başka alan ilgili şimdi hatırlayamıyorum birden. Test uygulamaları vs. var. SST ler falan. Onları sayacak olursam onların eğitimleri var. Onun dışında hocaların verdiği eğitimler var ama tek tek hatırlamıyorum mesela Ahmet hocanın verdiği var, İlter hocanın verdiği var. Öyle ara ara gidip açılan günü birlik kurslarda oluyor bunlar 3 günlük kurslarda oluyor. Bu tarz eğitimlere katılmışım.

Araştırmacı: Peki niçin bu eğitimleri alma gereksinimi duydunuz?

Katılımcı 7: Ee gelişmek için tabiki. Farklı teknik, yeni bir şey var mı? Uygulamada farklı bir şey katabilir miyiz? Mesela İlter Beyden niye aldım çünkü ses terapisinde o Lax Vox uyguluyordu. Lax Vox benim uygulamayı bilmediğim bir şeydi. Dolayısıyla onun eğitimine katılarak Lax Vox'un nasıl kullanılacağını öğrenmek yani farklı bir alet edavat kullanabilmek. Farklı bir terapi yöntemi kullanabilmek. Prompt gibi. Kendimi geliştirmek amaçlı tabiki. Çünkü okuldaki alınan eğitim tabiki amaçlı tabiki. Çünkü okuldaki alınan eğitim tabiki ki her alanda olduğu gibi burada da sınırlı kalıyor bunu geliştirmek adına bu tarz eğitimlere hala daha katılmaya devam ediyoruz.

Araştırmacı: Şimdi bu sorudan sonraki 8 soru arka arkaya 3 sorudan oluşuyor. Zorluklar, bu zorlukları niçin yaşadığınız ve bu zorluklara çözüm önerilerinizle ilgili. İlkiyle başlıyorum. Bu aldığınız eğitimleri terapilerinize aktarırken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Niçin bu zorlukları yaşıyorsunuz? Ve bu zorluklara ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 7: Aldığım eğitimleri uygularken yaşadığım zorluklar

Araştırmacı: Aynen öyle terapiye aktarırken

Katılımcı 7: Yani şöyle tabi her birey farklı olduğu için orada sistematik yazan şeyi uygularken, uygulamada beklemediğiniz şeylerle karşılaşabiliyorsunuz. Bireyden kaynaklı. Bu tarz durumlarda hani tabiki bocalanabiliyorum. Burada farklı bu vakada bunu nasıl uygulamam gerekiyor. Bu vakada beni zorlayan bir yer geldi. Orada da eğitimde anlatılmamış bir şey hani orada tabiki neler yapabileceğinizi biraz araştırmanız

gerekiyor. Ama çok çok büyük bir zorluk yaşadın mı dersek hayır çok çok büyük zorluklar yaşamadım. Vaka bazlı çözülmekte zorlanabilecek ufak tefek şeylerdi diyebilirim böyle çok büyük bir hani aldım bu eğitimi ama yapamıyorum bu eğitimde bu verilmemişti ben bunla nasıl başa çıkıcam gibi bir şey yaşadığımı çok düşünmüyorum açıkçası genellikle rahat bir şekilde eğitimleri aktarabildim. Varsa da ufak tefek şeyler hani onlar vakayla ilgili deneyimle ilgili şeylerdi tecrübeyle ilgili şeylerdi. Benzer bir şey daha geldiğinde daha kolay çözüyorsunuz bir tane daha benzer bir sorun geldiğinde daha kolay çözüyorsunuz. Biraz tecrübeyle ilgili şeyler.

Araştırmacı: Bu vaka birey bazlı yaşadığınız zorluğa bir çözüm öneriniz var mı peki?

Katılımcı 7: Yani mecburen bir şekilde bir çözüm önerisi bulunuyor. Çünkü orada kalamazsınız şimdi her vakayı tek tek hatırlamıyorum nasıl çözdüğümü ama sistemi uygulamakta çok çok zorlandığım yer olmadı. O yüzden de hani böyle çözemedim çözümsüz kaldım diye hatırladığım bir şey olmadı. Ne yapıyoruz bir şekilde onu uyumlandırmaya çalışıyoruz onu zorlandığımız noktada da veya uygulama yapan diğer arkadaşlara sorarak çözüm yoluna gidiyoruz. Yani ben böyle bir aynı eğitimi alan diğer insanlara soruyoruz. Sen de mi zorlanıyorsun işte sen nasıl çözdün? Mesela Promptla ilgili yaşadığımız böyle bir durumda biz ne yaptık tekrar bir küçük grup oluşturduk. Bu Prompt eğitimini alan arkadaşların gönüllü olarak katıldığı 1-2 gece toplandık ve o sorunlarımızı çözmeye çalıştık kendi başımıza bir sözcük listesi oluşturmaya çalıştık veya işte takıldığımız noktaları orada birbirimize sorduk böylece 1-2 tane toplantı yaparak o eğitimde eksik kalan tamamlayamadığımız uygulamaları herkesin aşağı yukarı zorlandığı noktaları bir araya gelerek çözüme yoluna gittik. Bazen bunu böyle sistematik yaptık bazen telefonda bireysel görüşmelerle yaptık. Ama bir şekilde bir çözüm yolu üretmeye çalışılıyor her zaman.

Araştırmacı: Peki değerlendirme seanslarınızda yaşadığınız zorluklardan bahsedermisiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz? Ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 7: Şimdi değerlendirme seansında randevu alınırken maalesef şöyle bir uygulama yaygınlaştı. Ücretsiz değerlendirme, ön değerlendirme, kısa değerlendirme, uzun değerlendirme bu danışanların da kafasını karıştıran bir şey aileler tabiki hızlı ve çabuk bir cevap bekliyorlar ama değerlendirme başlı başına bir olay. Önemli bir mevzu. Çünkü bir karar vereceksiniz ve bir yönlendirme yapacaksınız. Onun öyle 5 dakikada 10 dakikada yapılabilecek bir şey olduğunu tabiki düşünmüyorum. Zorlayan şeylerden bir tanesi bu aileler gelip kapıdan kısaca bir bilgi almak ya da ücretsiz yapılsın bu. 1 saat değerlendir tamam bana uyar ama bu ücretsiz yapılsın gibi beklenti içerisine girebiliyorlar. Bunu kırmak konusunda zaman zaman sıkıntılar yaşayabiliyoruz. Onun dışında değerlendirme sırasında tabiki şey aile oradan değerlendirme sonunda bir şeyle çıkmak istiyor. İlk zamanlar tecrübesizlik dönemlerimden bahsedeyim. İlk zamanlar değerlendirme sırasında pek çok yeni başlayan terapist arkadaşımın yaptığı gibi elime bir form alıp didik didik her şeyi sormaya çalışıyordum bu bilgilerinin bir kısmının bir süre sonra işe yaramayan bilgiler olduğunu anladım. İşe yaramayan derken daha doğrusu şöyle o anda hemen acil öğrenmem gereken şeyler değildi ve terapiyi doğrudan etkileyecek şeyler değil ve aile tatmin olmadan çıkıyordu yani ee şimdi ne olacak gibi gidebiliyordu. Sonra zaman içerisinde ilk değerlendirmelerde mutlaka değerlendirme sonunda aileye evde yapabileceği 1-2 öneri vermek gerektiğini fark ettim. Bu değerlendirme ilk

değerlendirmedeki şeyi daha olumlu sonlandırmama yardımcı oldu. Zorlandığım şeylerden bir tanesi de minik çocuklarla olunca çok küçük yaş gecikmiş konuşma veya otizm spektrumla gelen ailelerde aileler gelirken çocukları oyalacak bir kişiyle gelmediklerinde veya işte idame ettiremediklerinde o seans biraz havada kalabiliyor çünkü beni dikkatle dinleyemiyorlar çocukların ağlamasına ya da başka bir şeye veya tabiki herkesin farklı bir değerlendirme bir yöntemi var. Ben mümkün olduğunca çocuk benimle iletişimde kalsın istediğim için çok fazla materyal kullanmıyorum. Ama daha önce bir başka bir değerlendirme merkezine gittiğinde aile mesela bir oyun odasında alınmış olabiliyor ve çocukta bir oyun oynayacağım, oyun yeri, oyun beklentisi, oyuncaklar dolu bir oda gibi bir beklenti oluşabiliyor. Bazen bu sıkıntı yaratabiliyor. Ailenin o beklentisi karşılanmayınca çünkü onlarda ne bekleyeceklerini bilmiyorlar ne beklemeleri gerektiğini bilmiyorlar bazen bunlar olabiliyor. Ya da işte değerlendirme seansında başka neler sorun oluyor işte aile merkezle ilgili bir takım kurallara uymak istemeyebiliyor içeri girerken galoş giymek istemiyor. Bekleme odasında zamanını beklemek istemeyebiliyor. İçerden vakti dolmasına rağmen çıkmak istemeyebiliyor. Veya odadaki kişisel eşyalarımı çocukların açıp alması incelemesi istemesi gibi beklenti içerisinde olabiliyorlar bunlar engellendiğinde aileler hayal kırıklığı yaşayabiliyor çocuklardan çok. Bu gibi olumsuzluklarla karşılaşabiliyoruz değerlendirmeye alakalı.

Araştırmacı: Siz bu zorluklara ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz peki yaşadığınız

Katılımcı 7: Yani gelmeden önce aileyi mümkün oldukça bilgilendirmekte fayda var bu bunun bir kısmını kesiyor ama %100 kesiyor mu? Hayır. Biz bir sürü bilgilendirme metni gönderebiliyoruz bazen okumadan bile gelebiliyorlar. Ama yine de öncesinde telefonda bilgi vermek. Biz mesela internet sitemize de çocuğunuza gelirken ne söyleyebilirsiniz diye bir yazı koyduk. Bu tarz şeyler nispeten sorunların miktarını azaltıyor sıfırlamaz hiçbir zaman ama azalttığını gördük zamanla. Öncesinde aileye hani değerlendirmeye ilgili bilgi vermekte çok fayda var. Bazen eğer çok detaylı bilgi almak istiyorsak. Ona form olarak yollayıp doldurmalarını istemek de işe yarayabilir ama orada da tabi aileler formu getirmeyi unuttum çıktı almayı unuttum size yollamayı unuttum gibi şeylerle yine karşılaşma olasılığınız var ama önlemek adına yapılabilecek şeylerden bir tanesi bu olabilir. Kendi adıma çok tercih etmiyorum çünkü dediğim gibi öncesinde okumanız gereken şeyler whatsapp ya da internete koyduğunuz şeyleri bile okumadan gelebiliyorlar o formu da doldurmadan gelme olasılıkları yüksek o yüzden tercih edilebilir, denenebilir böyle bir şey değerlendirme sürecini hızlandırmak adına. Öncesinde form doldurma yolu denenebilir belki.

Araştırmacı: Peki terapi esnasında yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz? Ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 7: Terapi esnasında yaşadığım zorluk çocuğun uyumuyla ilgili genellikle çocuğun duygusal gelişimiyle ilgili bir sıkıntı yaşıyoruz eğer çocuk duygusal olarak yaşına uygun bir gelişim gösterebildiyse terapide de uyum gösteriyor eğer çocuk duygusal olarak o terapiyi alma konusunda hazır değilse duygusal bir zorluk yaşıyorsa direnç gösterebilir, ağlayabilir, içeri gelmek istemeyebilir, terapiye gelmek istemeyebilir, verilen ödevleri yapmak istemeyebilir dolayısıyla çocuk bazlı çok fazla çıkan sorun yaşayabiliyoruz. Aslında bu sorunların tabiki doğrudan çocuk bazlı değil. Ailenin çocukla

iletişimiyle ilgili sorunlar onun için de ben çok fazlaca psikoloğa yönlendirme yapıyorum eğer böyle duygusal anlamda zorlanıyorsa çocuk. Onun için terapide yaşadığımız zorluklar bazen hakaten bazı çocukların motor becerileri çok sıkıntılı olabiliyor çok basit dediğiniz bir sesi bile çıkarttırmak haftalar sürebiliyor hakaten bazen kendinizi zorlayıp değişik değişik teknikler geliştirmeni gerekiyor. Her zaman her teknik kitapta yazan her teknik her çocuğa uymayabiliyor. Benim bu anlamda kendi kendime değişik denediğim şeyler var işe yaramayanlar var işe yaramayıp vazgeçtiklerim var. Beklenmedik bu tarz vakayla ilişkili şeyler çıkabiliyor. Onun dışında terapide yaşadığım zorluk çok ekstraordinary şeyler yok dediğim gibi genelde çocuğun uyumuyla ilgili bir sıkıntı varsa terapi akışı kesintiye uğruyor veya verilen ödevlerin aileler tarafından yaptırılmaması verilen sorumlulukların aile tarafından yerine getirilmemesi, Çocuğun takip edilmemesi. çünkü terapi 3 bacaklı yürüyen bir şey. Siz aile ve okul. Varsa okul tabiki. Eğer buralarda sağlam destek alamıyorsanız dünyanın en iyi terapisti de olsanız ilerleme hızınız düşer çünkü öğrenme pekiştireçle, devamlılığı gerektiren bir konudan bahsediyoruz. İster dil öğretin ister kekemelikle ilgili bir şey çalışın beyne bir şey öğretmeye çalıştığınızda bunun pratiğinin sürekli ve düzenli olması gerekiyor. Eğer aile bu konuda çocuğu çok destekleyemiyorsa çocukla sürekli atışıyorsa veya o otoriteyi kuramamışsa aralarında o ilişki yoksa orada terapi süreciniz olumsuz etkilenebiliyor çünkü sizin ilerleme hızınızı da kesmiş oluyor, önünüzü kesmiş oluyorlar aynı noktada dönüp duruyorsunuz. Bu da tabi terapistte bir yılgınlık yaratıyor. Yani oradaki enerjinizi veriminizi düşüren bir şey oluyor bu da sizin de ona katacağınız şeylerin de önüne geçilmiş oluyor bir anlamda çünkü neticede hepimiz insanız verdiğimiz şeyin bize yansması lazım yansımayabiliyor bazen böyle durumlarda o terapiyi olumsuz etkileyen ciddi bir süreç. Yetişkinde de aynı şey yani yetişkinde ses terapisi çalışabilirsiniz yetişkinde kekemelik çalışabilirsiniz. Yine aynı şekilde yetişkininde verdiğiniz aktiviteleri zamanında doğru bir şekilde yapması lazım ama bu planlamayı yapmadan geldiğinde yine siz aynı noktada dönüp durmaya başlıyorsunuz. O da sonucu geciktirdiği için bir negatif bir şey yaratıyor terapist üzerinde.

Araştırmacı: Peki bu ödev konusunda bir çözüm önerisinde bulunabilir misiniz?

Katılımcı 7: Ödev konusunda çeşitli çeşitli yöntemler denedim mesela bir çark oluşturup pazartesiden cumaya kadar ailenin evde doldurmasını istediğim yerler oldu. Siz doldurun boşluk bırakın. Aynı şekilde okuldaki öğretmenine yolladığım şeyler oldu. Mesela ses terapisinde de öğretmenine diyorum ki buradaki işte sembolleri doğru yaptıkça boyayın veya işaretleyin veya çarpı koyun bazen öğretmen tarafından doldurulmuyor. Bazen aile tarafından doldurulmuyor bazen yapılıyor ama getirilmesi unutuluyor. Ama en azından bir takip. Ses terapisinde mesela. Onlara özel kendimce oluşturduğum bir takip listesi veriyorum ellerine. Onu da böyle buzdolabının üzerine yapıştırın ve her gün check atıp takip edin diyorum ama o takip listeleri de yine bana geri dönüşleri çok düşük oluyor yani düzenli getiren 10 tane vaka görüyorsam 1 maksimum 2 kişi getiriyordur gerisi getirmiyor. Onun dışında ben son dönemlerde video çekip yolluyorum. Hem çalışma sırasında hem de ailelerin evde video çekip bana atlamaları konusunda birazcık ısrarcı oluyorum. Çünkü bu sayede evde neyi yanlış yaptıklarını onlara daha kolay gösterebiliyorum.. Ki çoğunlukla yanlış yaparak geliyorlar. Çok azı hatasız tamamı doğru diyebildiğim. O videolarda da hem onları check etme şansım oluyor hem de gerçekten çalışıp çalışmadıklarını kontrol etme şansım oluyor. Mecbur kalıp video göndereceğiz diye çalışmak durumunda kalan ailelerim oluyor. Bu da bir şekilde ödevin devamlılığını yani kontrolünü sağlamış oluyorum yani yaptırmak durumunda bırakmış oluyorum

onları. Genelde uyguladığım şeyler bunlar oldu. Ödevlerin yaptırılması konusunda. Video istemek, form istemek o formların doldurulmasını istemek gibi.

Araştırmacı: Peki terapi hedefi belirlerken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 7: Terapi hedefi belirlerken yani çok büyük bir zorluk yaşamıyorum ama mesleğin ilk zamanlarını düşünecek olursak evet zorlanıyordum hangisiyle önce başlamak gerekiyor, hangi sesi önce çalışmak gerekiyor, hangi dil hedefini önce koymak gerekiyor gibi zorluklarım oluyordu. Hatta tatil yapıp 2 hafta sonra geri geldiğimde sudan çıkmış balık gibi ne yapıyordum ben nereden başlıyorduk dediğim dönemleri de hatırlıyorum ve bunun konuştuğumda işe yeni başladığımızda benzer şeylerin arkadaşlarım tarafından da dile getirildiğini duymuştum. Dolayısıyla onlar birazcık daha mesleğin ilk yıllarında yaşanan şeyler oluyor. Şu an ben terapi hedefi koyarken çok da böyle hani nereden başlayayım ne yapayım gibi bir kafamda böyle 80 tane soru olmuyor genelde belli oluyor kafamda ne yapacağım ve o plan üzerinden de ilerliyorum ama tabiki bu şey değil bir plan tane plan var hepsine aynısını uyguluyoruz değil. Her vaka için ayrı bir plan hızlıca kafamda oluşuyor. Önceliklerini görüp önceliklerine hedef alıp sonra programı derinleştirmeyi yolunu tercih ediyorum. İlk başladığım zamanlardaysa daha çok aynı plan üzerinden gitmeye çalışıyordum o da o yüzden işlemiyordu çünkü aynı plan her çocukta, her yetişkinde neyse vakada işe yaramıyor. Onu bireyselleştirmeyi zaman içerisinde insan hızlıca yapabilir hale geliyor. Terapi hedefi seçerken dediğim gibi şu anda öyle çok zorlanmam yok. Ama ilk zamanlarda evet neyle başlayalım hangisini önce alalım sorusu kafamda oluşuyordu. Deneyimle zaman içerisinde oturdu ve bireyden bireye de onu daha hızlıca değiştirebilmeyi de yapabilir hale geliyorsunuz tabi.

Araştırmacı: Peki diğer meslek elemanlarına yönlendirme yaparken yaşadığınız zorluklar bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 7: Şöyle tabi aile bazen şeye açık bir aileyse ne olduğunu bulalım hemen çözelim mantığında bir aileyse bu yönlendirmeleri yaparken zorlanmıyorum ama ailenin eğer çok kaygılı bir aileyse gerçeklerle yüzleşmeye çok hazır değilse bu tarz yönlendirmelerde aile kaçabiliyor. Yüzleşmek istemeyebiliyor. Çocuğun çocuk psikiyatristi tarafından görülmesini istediğimde aman çocuğuma ilaç yapılacak, beynine mr çekilecek diyip kaçan aile olabiliyor veya bazen yönlendirme yaparken şu da sıkıntı yaratabiliyor mesela yönlendirdiğim kişi kel alaka başka bir program önerebiliyor aileye ve çat diye sizin terapiniz orada kesilebiliyor. Veya aile gittiği başka bir kişinin önerisi doğrultusunda sizinle tam tersi çatışacak şeyler planlar programlar getirebiliyor o yüzden yönlendirme yaparken daha seçici ve dikkatli olmaya gayret ediyorum. İş birliği yürütebileceğim kişilere yönlendirme yapmaya çalışıyorum. Aile tabi psikolojik bir sorunu da olabilir dediğimde ya da duyu bütünlemeye ihtiyacı olabilir dediğimde, ya da işte bir kbb görsün dil bağı olabilir dediğimde bu yönlendirmelere her zaman çok sıcak bakmayabiliyor. Orada da yönlendirme yaparken biraz ailenin nabzına göre yapmaya çalışıyorum. Eğer hemen acilen mesela bir atıyorum acilen ameliyat olması gerekmiyorsa ne biliyim dil bağıyla geldi çocuk orada yapacağınız hiçbir şey yok. Ya da işte damakta defekt gördünüz yumuşak damağa yumuşak bir fistül olabileceğini düşünüyorsunuz. Burada yapacak bir şey yok burada yönlendirmeyi yapıp sonrasını beklemek gerekecek.

Ama onun dışında bir çocuk psikiyatristi de görse iyi olabilir hani atladığımız bir şey olmasın acil bir şey görmedik ama bunu bir uzmanda görmesinde fayda var dediğimiz şeyler için bazen beklemeyi tercih edebiliyorum beklemek çünkü şeyi değiştiriyor bir aile sizinle güven ilişkisi kurmuş oluyor. İkincisi o süreç içerisinde atıyorum 1 aylık bekleme süreci bu da tabii böyle uzun uzadıya bir bekleme değil 1-2 aylık hem daha detaylı gözlem yapmış oluyorsunuz. Hem aile sizinle o ilişkiyi kuruyor hem de çalışırken ailede çocuğun eksiklerini daha iyi gördüğü için o zaman yönlendirme yaptığınızda yani bakın burada bir şey var. Ama bu beni aşan bir durum olabilir atladığım bir şey olabilir dediğinizde aile o yönlendirmeye daha sıcak ve daha kabullenici bakabiliyor. Psikoloğa yönlendirirken de aynı şey. Böyle bir şey de görüyorum ama şimdilik bu ikinci planda dursun. Ben hazır olduğunuzda burayı birazcık daha izleyeyim gözleyeyim sizi öyle yönlendireceğim dediğinizde ailenin iş birliği yükselebiliyor. Yönlendirme yaparken biraz bunlara dikkat ediyorum. Edilmesi gerekiyor.

Araştırmacı: Peki çalışma koşullarınızla ilgili yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz? Ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 7: Şimdi danışmanlık merkezlerinde yaşarken ay çalışırken ya da işte bir hastane ortamında çalışırken ortamı kendinize göre düzenlemek biraz daha sıkıntılı olabiliyor. Çünkü istediğiniz gibi bir oturma düzeni sağlayamayabiliyorsunuz. Çocuğa uygun masaydı vs. mutlaka konuşma terapisi yapılan odanın camının olması gerekiyor. Bazen camsız bir oda veriliyor orada oksijeni tazeleyemiyorsunuz vs. bunlar sıkıntılı süreçler. Fiziksel koşulları iyi ayarlamak gerekiyor. Ben şimdi kendi merkezimde olduğum için fiziksel koşulları kendime uygun hale getirebiliyorum o yüzden de burada çalışırken terapi ortamında çok büyük bir zorluk yaşamıyorum ama genelleme kısmında yani daha tabiki daha böyle geniş büyük bir mekanda çalışıyor olmak ne biliyim daha kolay bahçe ulaşılabilir bir mekanda çalışıyor olmak bunların hepsi artı olacaktır çünkü çalışacağınız şeyi çeşitlendirme şansı verir size. Bu anlamda kısıtlayıcı durumlar oluyor tabiki sadece bir danışmanlık odası bir dairede çalışıyor olmanın getirdiği bir takım eksiklikler olabiliyor. Eksiklikleri olabildiğince materyal alarak işte fiziksel koşulları daha uyumlu hale getirmeye çalışarak aşmaya çalışıyoruz. Yine terapistlerimizden gelen geri bildirimleri de ona göre değerlendirip yapabildiğimiz ölçüde daha uygun hale getirmeye çalışıyoruz.

Araştırmacı: Hıhı peki çalışma arkadaşlarınızla veya iş vereninizle yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 7: (Gülüşme) Çalışanlarla yaşadığımız en büyük sıkıntı materyal kullanımıyla ilgili yaşadığımız sıkıntı çünkü aynı materyali kullanıyoruz ve bir kullandığımız materyali öbür seansta tekrar kullanmamız gerekiyor. Devamlılığını ölçmek için bazen o materyaller eksik olduğunda ya da doğru sırada olmadığında sizin çalışma hızınız yavaşlıyor orada. Ya da yapacağınız şeyi yapamamış oluyorsunuz oradaki o değerlendirme aksamış oluyor. Hele ki ebeveynle girdiğiniz bir seansa çok absürt durumlarla karşılaşabiliyorsunuz. Şimdi şunu yapacağız diyip sonra aa neredeymiş bu falan diyip materyal aramaya dönüyor iş dolayısıyla bu işleyişi aksatan süreci olumsuz yansıyan bir durum. En çok yaşadığımız sıkıntı bu. Onun dışında terapilerin düzenli terapistleri tarafından da düzenli takip ediliyor olması gerekiyor. Şimdi yönlendirme ya

da paylaşım yapıldığında onun yapan yönlendirmeyi yapan kişi olarak sorumluluk sizde. Ama yönlendirdiğiniz diğer terapist arkadaşınız kim olursa olsun konuşma terapisti olsun psikolog olsun fizyoterapist olsun kendi seansıyla ilgili aynı titizlikte davranmadığında onun faturası otomatikman size de çıkıyor yani sürekli saat değiştirmeye çalışmak randevu saatini ertelemek, gecikmek, vaktinde seans tamamlamamak veya işte sürekli gün değiştirmeye çalışmak, saat değiştirmeye çalışmak bunlar olumsuz bir şekilde yansıyor yönlendiren kişi olarak size ister kurum sahibi olun ister orada çalışan terapist olun her şekilde bunun faturasını size çıkar çünkü yönlendiren kişisiniz orada. İş verimle ilgili yaşadığım sıkıntılar da daha öncesinde yani mesela rehabilitasyon merkezinde en çok yaşadığım şey neydi? Bu çocuk henüz oturup masa başında konuşma terapisi yapmaya hazır değil. Onunla birazcık daha farklı bir şey çalışması gerekiyor. Ki o dönem ne ergoterapi benim ilk çalışmaya başladığım dönemlerde ne ergoterapi bu kadar yaygındı. Fizik tedavi, fizyoterapiste yönlendiriyorduk biz. Ne de Floortime uygulamaları bu kadar yaygındı. Dolayısıyla oradaki çocuklarda biz baya özel eğitimci tadında çalışmak zorunda kalıyorduk ve o da olumsuz oluyordu. Ve bunu anlatamıyorduk iş verenlerimize. Veya mesela ses terapisi yaptığım dönemde kbb merkezinde çalışırken ben özellikle yutma konusunda deneyimli olmadığımı bu konuda tecrübem olmadığımı ve bu konuda çalışmaya da hevesim olmadığını söylememe rağmen bazen böyle trakeotomili hastaları görmem isteniyordu o beni çok geriordu. Çünkü donanımlı hissetmediğiniz bir şey yapmanız bekleniyor. Hani oralarda en çok hazır olmadığınız yapamayacağınız, gücünüzün ötesinde ya da sizin ilgi alanınız dışındaki vakarlarla çalışmaya zorunda bırakılmak zorlayıcıydı. Bir de tabi şeyleri anlatmak da zor oluyordu mesela bir materyal aldırmanız gerekiyor, alternatif saçma sapan bir şey üretilebiliyor size bu olmaz mı? falan yerine onun yerine bunu kullansanız şeklinde. Hani orada o işi yapmaktan son derece uzak başka bir bakış açısıyla bakan bir kişi olunca siz derdinizi anlatamıyorsunuz. Materyalde bizim için çok kritik bir şey yani materyalsiz oturup çalışmak çok zor. Ne yapıyorduk kendi materyalimizi, kendimiz ürettiyorduk o da tabi çok ciddi bir zaman kaybı demek oluyordu.

Araştırmacı: Peki bu zorluklarla ilgili çözüm önerilerinde bulunabilir misiniz?

Katılımcı 7: İş yerinizi değiştirin. (Gülüşmeler.) Çok sıkıntılıysa çalıştığınız kişi yeni bir iş aramaya başlayın bu bir. Çünkü anlatmaya çalışırsınız, çözmeye çalışırsınız ama her seferinde aynı tavırla karşılaşıyorsanız doğru yerde değilsiniz bir kere bu net. Benim için de öyle oldu açıkçası. Başka ne olabilir? Başka merkezlerden örnekler verilebilir. Çalışan diğer kişiler, diğer yerler bunları bunları yapıyor, biz de burayı bu şekilde çalıştırsak bunları bunları bunları sunarsak bizim için de bu iş yeri için de daha verimli, keyifli hale gelebilir diyip farklı yerdeki uygulama örnekleri getirilip konuşulabilir belki bunlar olabilir. Yani çalışma arkadaşlarıyla da aynı konuları belki bazen birkaç kere konuşmak gerekebilir üzerinden geçmek gerekebilir. Şu şu konulara dikkat etmemiz gerekiyor çünkü işte bunları bunları etkiliyor diyip tekrar tekrar bazı şeylerin üzerinden geçip paylaşmak gerekebilir bazen.

Araştırmacı: Peki şimdi böyle arka arkaya yaşadığınız bir sürü zorlukla ilgili soru sordum. Siz bu yaşadığınız tüm zorluklarla nasıl başa çıkıyorsunuz?

Katılımcı 7: Eve gidip cırlayarak, tabiki bir stres yaratıyor. Günlük hayatımıza, çocuğuma yansımaması imkansız. Ne kadar yansıtmamaya çalışsak da burada bir şekilde kendinizi tutuyorsunuz ama hayatınızın geri kalan kısmına bunlar yansiyabiliyor. Uykularınıza

yansıyabiliyor bazen, aklınıza takılıyor. Bazen vakanın söylediği birkaç olumsuz geri bildirim ya da sizin kişiliğinize hakaret derecesine varacak olumsuz yargılamalar hani hakaten günlerce, haftalarca aklınızdan çıkmayabiliyor. Hani dönüp dönüp aynı noktaya takılı kalabiliyorsunuz. Yani en çok yaptığımız şey terapist arkadaşlarla bir araya gelince biz günlük konulardan pek konuşamıyoruz. Dönüp dolaşıp vaka konuşuyoruz. Bu işi yapan insanlarda özellikle bunu görüyorum. Yani doktorlar arasında da vardır bu belki avukatlar arasında da vardır hani doğal olarak. Çünkü derdinizi en hızlı anlatabileceğiniz, sizi en iyi anlayacak olan kişi tabiki o işi yapan kişi. Dolayısıyla en çok deşarj olma yolumuz aslında aynı işi kişilerle, arkadaşlarımızla, terapistlerimizle bir araya geldiğimizde bunu konuşarak, benzer sorunları da onların da yaşadığını görüp rahatlatarak, hani tek olmadığınızı, yalnız olmadığınızı hissetmek de önemli bir şey. Ha aynı sorunlar orada da varmış bu demek ki tek benimle ilgili bir sıkıntı değil diyebilmekte kişiyi rahatlatıyor en çok rahatlama yolu o kişisel olarak bu. Onun dışında profesyonel bir destek hiç almadım almak iyi olur mu? Olabilir. Ama ben belki psikoloji okuduğum için de belki oradan gelen şeyleri de kullanarak nispeten bir ölçüde bunları kompanse edebildiğimi düşünüyorum. Zamanla birazcık daha sıyrabiliyorsunuz işinizi ve kişiliğiniz arasında ve şeyi görebiliyorsunuz yani bu insan bunu dedi ama aslında bunu demesinin nedeni doğrudan benimle ilgili değil de şu şu şu da vardı. Böyle hissetmiş olabilir onda bunları tetiklemiş olabilirim. Bu olay onda bunları tetiklemiş olabilir. O yüzden böyle bir reaksiyon vermiş olabilir demeye de başlıyorsunuz. Ama başlayamadığınızda tabi o sizi tüketecek bir şey olduğu için kişilerin bireysel destek alması gerekebilir. Kendi adıma daha çok terapist arkadaşlarımla konuşarak bazen eşime anlatarak ya da bazen sevdiğim insanlarla işimde yaşadığım bu zorlukları konuşarak anlatmaya çalışıyorum anlatmak boşaltmak demektir. Bu ben de etkili oluyor şimdilik.

Araştırmacı: Hıhı peki mesleğinizin hayatınızı nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?

Katılımcı 7: Tabi çok etkiliyor mesleğim hayatımı. Fiziksel olarak bir kere etkileniyorum çünkü ciddi anlamda bir dizlerimde bir artık kireçlenme mi diyeyim. (Gülüşmeler) Tutulmalar oluyor dizde, belde ağrılar vücutta deformasyon zaman içerisinde oluşuyor. Hep aynı pozisyonda çalışıyor olmak ve eğilerek çalışıyor olmak yorucu bir şey. Bu anlamda fiziksel olarak hayatımı etkiliyor mu? Sağlık olarak etkiliyor mu? Evet etkiliyor. Uzun süreler çalıştığım için belki çalışma süresi kısalsaydı daha farklı ortamlarda çalışmak durumunda kalsak bu değişebilir. Duygusal olarak hayatımı etkiliyor mu? Şey anlamında şimdi bir iş hayatımı etkiliyor mu? Şey anlamında şimdi bir iş yerini yönetmek, yürütmek anlamında çok fazlaca yasal sorumluluk var ve bizim de bir meslek yasamız olmadığı için ortada olan bir takım durumlar var bu bir tedirginlik yaratıyor. Bunun getirdiği bir yoğunluk, duygusal yoğunluk, stres oluyor tabiki. İşle ilgili, iş yerini yürütmekle ilgili de bir sürü sorumluluklar oluyor bu sorumluluklarda yorucu bir şey enerjinizin bir kısmını buraya ayırmanız gerekiyor. Ama başka bir merkezde çalışırken de yine benzer sıkıntıları yaşıyorsunuz, orada da yine işsiz kalma durumunuz var. Kurum size ait olmayabilir ama kurum kapandığında ya da yasal bir şeyle karşılaştığınızda siz de bundan etkileneceksiniz. (Görüşme süresi sonlandı. Yeni bir görüşme başlatıldı.) Biraz fazla konuştum galiba.

Araştırmacı: Yok hiç sorun değil. Zaten son sorudaydım. O soruyla ilgili söyleyecekleriniz bitmiş miydi? Yasal süreçler ve onun zorluklarından bahsediyorduk.

Katılımcı 7: Evet yasalar süreçlerin zorlukları var. Yine şey hızlı ilerleyemediğiniz vakalarda ya da istediğiniz gibi yönetmekte zorlandığınız vakalarda yine orada tabi bir sorumluluk duygusu tabi o sizin şeyle de alakalı kişiliğinizle de alakalı. Hani orada onu çok fazlaca üstlenebiliyorsunuz o sorumluluğu bazen bu da psikolojik olarak yoruyor insanı bütün gün burada kendinizi sürekli frenlemek durumunda kalmak bir stres yaratıyor ve bazen istemsiz öfke patlamaları sevdiğiniz diğer bireylere yansıyabiliyor. Bu tarz zorluklarla karşılaşıyoruz tabiki. Özellikle de çocuk sahibi olduktan sonra terapistlerin enerjilerinin çok daha fazlaca bölüştürmeleri gerekiyor bu da bir tık daha yıpratıcı bir süreç oluyor tabi.

Araştırmacı: Hıhı son sorumuza geçiyorum o zaman. Dil ve konuşma terapisi bölümünün ülkemizde iyi anlamda gelişebilmesi için önerileriniz nelerdir?

Katılımcı 7: İyi anlamda gelişmesi için bir kere bu eğitim veren kurumların çok daha rafine hale gelmesi gerekiyor bu kadar çok kurum demek eğitim kalitesinin düşmesi demek bu kesin ve net. Çünkü o kurumlarda eğitim verecek olan kişilerin çok çok iyi bir şekilde kendilerini donatmaları gerekiyor yani çok fazla makale okumuş olmak, araştırma yöntemlerine hakim olmak, kendini geliştirmek gerekiyor ama bu çok buralara geçmeden buralarda çok pişmeden hemen üniversitelerde görev alınabiliyor öyle olunca da ne kadar biliyorsa o kadarını aktarabiliyor. Kovanız ne kadar doluyorsa o kadar su karşınızdakine verebilirsiniz. Bu bir kere mutlaka rafine hale gelmeli. Eğitim kalitesinin giderek, bir taraftan aslında çok güzel şeyler var bazı üniversitelerde daha çok daha iyi oturmuş durumlar var çünkü daha fazla bilgiye ulaşılır, çünkü daha çok insan araştırıyor, çalışıyor daha fazla veri üretiliyor ama bir taraftan da kaliteyi düşüren bir yönü var. Bu ciddiye alınmalı mesleğin daha iyi hale gelmesi için. Meslek yasasının biran önce çıkarılması yine bu mesleğin daha iyi hale gelmesi için çok çok önemli. Meslek yasası çıkarırken yine bu mesleği yapacak olan kişilerin seçiminde bazı kriterlerin getirilmiş olmasının ben gerekli olduğunu düşünüyorum. Yani herkesin her isteyenin bu alanda bir şey yapmasını doğru bulmuyorum çünkü çok özveri gerektiren direkt insanın hayatını etkileyen bir şeyle uğraşıyoruz dolayısıyla da bu işi yapacak olan kişilerin birazcık daha hani mesleği uygunluk açısından değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Daha iyi hale getirmek için dernek kanalıyla eğitimlerinin arttırılması gerektiğini düşünüyorum şu anda bir takım çabalar hem bireysel anlamda hem dernek bazında yapılıyor ama bu eğitimlerin bir takım özel kurumların tekelinde kaldığını daha çok görüyorum bu da tabiki can sıkıcı bir durum. Daha çok dernek üzerinden yürüyen eğitimlerin, eğitim içeriklerinin yurt dışından yurt içinden eğitimlerin daha arttırılması gerektiğini ve bu eğitimlerin daha ulaşılabilir olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü şu anda var olan eğitimlerin ulaşılabilirliği de tabiki birazcık daha azaldı. Ekonomik nedenlerde işin içinde. Bunlar olursa sanırım.

Araştırmacı: Evet ilk sorumuz şu an hangi kurumda ya da kurumlarda çalışıyorsunuz? Daha önce hangi kurumlarda çalıştınız?

Katılımcı 8: Daha önce bir rehabilitasyon özel bir rehabilitasyon merkezinde çalıştım. Yaklaşık 5 aydır da üniversitede araştırma görevlisi olarak çalışıyorum.

Araştırmacı: Hıhı peki haftada kaç gün ve hangi günler çalışıyorsunuz?

Katılımcı 8: Şu anda mı yoksa daha önce çalıştığım klinikte mi?

Araştırmacı: Şu anda.

Katılımcı 8: Şu anda haftanın 4 günü çalışıyorum. Pazartesi, salı, çarşamba, perşembe cuma klinik iznim oluyor. 4 gün çalışıyorum.

Katılımcı 8: Peki hangi vaka gruplarıyla

Katılımcı 8: Yani şöyle üniversitede olduğum için vakayla daha çok ilgilenmekten ziyade ev seansları da dahil oluyor mu mesela?

Araştırmacı: Tabi tabi. Dahil edebilirsin, daha önceki

Katılımcı 8: Yani ev seansları yürütüyorum.

Araştırmacı: Daha önceki, geçmişte aldığın

yoğunluklu seanslardan da bahsedebilirsin.

Katılımcı 8: Genellikle dil, otizm ağırlıklı seanslar yürüttüm. Kekemelik seansları, motor konuşma bozukluklarına yönelik dizartri SP'li gibi çocuklarla daha fazla çalıştım. Genel olarak vaka popülasyonum bunlar üzerineydi.

Araştırmacı: Hıhı peki hangi yaş aralığındaki vaka gruplarıyla çalışıyorsunuz? Burada yine geçmiş bu üniversiteyle öncesiyle ilgili de bilgi verebilirsin.

Katılımcı 8: Genelde 3-7 arasında değişiyor. 3-7, 3-8 ağırlıklı olarak bu yaş gruplarıyla çalıştım.

Araştırmacı: Hıhı peki hangi vaka gruplarıyla çalışırken kendinizi daha rahat hissediyorsunuz? Niçin bu vaka gruplarıyla çalışırken daha rahat hissediyorsunuz?

Katılımcı 8: Yani şöyle otizmle çalışmak aslında bana iyi geliyor birazcık daha. Otizm seanslarında özellikle Floortime gibi eğitimlerin birazcık daha böyle beni gerçekten daha da böyle şey yapması ilgilendirmesi, çocukları daha iyi anlamaya yönelik eğitimler almış olmam. Bu konuda beni birazcık daha güvenli alanda hissettiriyor. Onun haricinde dil bozuklukları da yine aynı şekilde. Yine aynı şekilde benzer ilerliyor zaten genelde. Onun haricinde motor konuşma bozuklukları bu da beni güvenli alanda hissettiriyor. Çünkü daha böyle fiziksel nedenler olduğu için böyle hani daha kolay ilerleyecekmişim gibi geliyor. Bu şekilde.

Araştırmacı: Hıhı peki, hangi vaka gruplarıyla çalışırken daha çok zorlandığınızı hissediyorsunuz? Niçin bu vaka gruplarıyla çalışırken daha çok zorlandığınızı hissediyorsunuz?

Katılımcı 8: Yani şöyle birkaç seans böyle yutma seansı almak zorunda kalmıştım. Çalıştığım ilk kurumdayken orada birazcık zorlandım açıkçası hastanın mobile olmaması işte tekerlekli sandalyede olmaması, paralizi bir çok şeyleri var eşlik eden şeyleri vardı. Birazcık böyle duygusal olarak kendimi tam hazır hissetmemiştim muhtemelen bu tarz

bir şeye. Böyle bir hastayla çalışmak zor gelmişti bana. Özellikle böyle dil konuşma haricinde birçok sorunun eşlik ettiği, işte görmedir işte ekstremitelerdeki paralizidir vs. gibi şeyler. Böyle hastayla çok fazla etkileşime geçemediğim zamanlarda yani böyle onun beni algılamadığını hissettiğim anlarda kendi enerjimi aktaramadığım ve onun enerjisini hissedemediğim zamanlarda böyle şey yapıyorum kendimi yetersiz hissediyorum açıkçası.

Araştırmacı: Peki lisans eğitimi sırasında aldığınız derslerin hangisini veya hangilerini pratiğe aktarmakta zorlandınız?

Katılımcı 8: Hımm düşünüyorum. Direkt olarak lisans eğitimimde aldığım bir şeylerden mesela otizmde mezun olur olmaz bunları aktarmakta güçlük yaşadım açıkçası çünkü bize aktarılan şeyle klinikte gördüğüm şeyler birazcık daha birbirinden farklılaştı. Özellikle otizmde bunu çok fazla yaşadım. Onun haricinde daha sonrasında aldığım işte Floortime gibi vs. gibi eğitimlerle birazcık daha bunu toparladığımı hissettim. Dil bozukluklarında aslında yine aynı şekilde hissettim. Yani aldığımız eğitimin birazcık daha böyle neden işte olur vs. gibi etiyolojisi gibi şeyleri birazcık daha böyle empoze edildiğini fark ettim ama terapide neler yapılacağına yönelik çok çok genel geçer şeylerden bahsedildiğini hissettim. Dil terapisi seansların dil bozukluklarına yönelik seansların genelde hep kendi gözlemlediğim stajlardan ve seansta gerçekten karşı karşıya kaldığım çocuklarla o şekilde evrildi devamında yani dil bozukluklarının özellikle ve işte onun altında otizm gibi alanlarda ilk başta mezun olur olmaz aktarma konusunda birazcık güçlük yaşadığımı söyleyebilirim.

Araştırmacı: Hıhı peki klinik stajınızı ve uygulama stajınızı hangi alanlarda yaptınız?

Katılımcı 8: Daha çok çocuk popülasyonunda yaptım. Kekemelik, dil bozuklukları, otizm gibi şeyleri çok çok fazla gözlemleyemedim maalesef ama dil bozuklukları, kekemelik, afazi gibi alanlarda gözlem yaptım. Ayrı olarak yutma stajı yapmamıştım. Onun da eksikliğini yaşadığımı biraz hissettim ama işte sp gibi bu tarz alanlarda da yine böyle. Ama ağırlıklı olarak dil bozuklukları üzerine böyle bir staj yapmış oldum.

Araştırmacı: Hıhı peki lisans eğitiminiz sırasında veya sonrasında hangi eğitimleri aldınız? Niçin bu eğitimi veya eğitimleri alma gereksinimi duyduunuz?

Katılımcı 8: Şöyle Prompt ve Floortime eğitimlerini aldım. Prompt eğitimini lisans zamanında da zaten duymuştum. Sürekli duyuyordum. Yani gerçekten çocuğa görsel ve işitsel uyaranların haricinde dokunsal uyaran gerçekten çok çok daha hızlı işlenebilen bir uyaran hani bu zaten bilinen bir şey. Bunun da gerçekten dil konuşmaya faydalı olabileceğini düşündüm birçok alanda. Sadece konuşma bozukluğu, dil bozukluğu işte Sadece konuşma bozukluğu, dil bozukluğu işte dizartri gibi şeylerde apraksi gibi şeylerde birçok böyle farklı kullanabileceğimi düşündüğüm için bunun eksik olduğunu hissettim ve o yüzden aldım prompt eğitimini. Floortime eğitiminde yine aynı şekilde az önce dediğim gibi dil bozuklukları ve otizm gibi şeylerde özellikle çocuğu anlamak, otizmi anlamak gibi şeylerin yetersiz kaldığını hissettiğim için bu alanda birazcık daha yoğunlaşmak istedim o yüzden Floortime eğitimini aldım.

Araştırmacı: Ee şimdiki önümüzdeki 8 soruda arka arkaya 3 soru var. Genel itibariyle yaşadığınız zorluk, niçin bu zorluğu yaşadığınız ve olası çözüm önerilerinizle ilgili. İlk

sorum bu aldığınız eğitimleri terapilerinize aktarırken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Niçin bu zorlukları yaşadınız ve bu zorluklar nasıl ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 8: Soruyu tam anlamadım tekrar alabilir miyim, bir ses kesildi arada.

Araştırmacı: Tabiki bu aldığınız lisans eğitimi ve sonrasında aldığınız eğitimleri terapilerinize sonrasında aldığınız eğitimleri terapilerinize aktarırken yaşadığınız zorluklar neler? Bu zorlukları niçin yaşıyorsunuz ve olası çözüm önerileriniz nelerdir?

Katılımcı 8: Yani şöyle aslında lisansta aldığım eğitimleri terapiye ilk başta yansıtamamın sebeplerinden bir tanesinin en büyük sebebin şu olduğunu düşünüyorum yani bizim uygulamalarımız klinik uygulamalarımız genellikle yetersiz olduğunu düşünüyorum. Okulda aldığımız klinik uygulamaların bir süpervizyon eşliğinde aldığımız klinik uygulamaların yetersiz olduğunu düşünüyorum ve bunun en az hani her bir vaka grubuna en az birer tane danışanla çalışarak alınması gerektiğini düşünüyorum. En büyük şeylerimden bir tanesi bu oldu çünkü şeyden önce eğitim sırasında aldığım daha öncesinde işte oyun abiliği yaptım. Evlerde belki böyle karşılaştığım otizmlili çocuklarla hani karşı karşıya bire bir kaldığım anlarda benim mesela Üseskomdaki danışanımda otizmliydi. Onunla karşı karşıya kaldığımda gerçekten bire bir sadece etkileşim içerisinde olduğumda kendimi alana çıktığımda daha rahat hissettim açıkçası. Tabiki yetersizliğimi hissettim ama en azından onunla karşı karşıya kaldığımda bazı şeyleri tahmin edebilmem, öngörebilmem açısından çok çok daha etkiliydi. Onun haricinde salt bir dil bozukluğu olan çocukla çalışmamış olmam veya benzer diğer alanlardan ayrı ayrı böyle vakalarla bire bir mesela yutma veya afazi gibi böyle hastalarla direkt olarak karşı karşıya kalmamış olmam bu beni muhtemelen ilerleyen zamanlarda mezun olduktan sonra alana ilk çıktığımda beni geren şeylerden, yetersiz hissettiğimi düşündüğüm şeylerden bir tanesi oldu. Aldığım eğitimlerden sonra şöyle aldığım eğitimler genelde uygulama üzerine olan eğitimler olduğu için yani Promptta da Floortimedada da mutlaka sizin onu yaptığınıza dair videolar eşliğinde geri bildirimlerle ilerlediği için onlarda kendimi daha güvende hissettim açıkçası. Yaptığım işleri aslında biri süpervizörlük etti olumlu veya olumsuz geri bildirimde bulundu. Şunu düzeltmelisin. Bunu yapmalısın gibi. Ama lisans eğitimimde böyle bir geri bildirim hiç almadığım için beni biri izlemediği için şu doğru şu yanlış şunu geliştirmen lazım, şunu yapabilirsin gibi şeylerle çok fazla karşılaşmadığımız için bunu gerçekten eksik olduğunu düşünüyorum.

Araştırmacı: Peki bu Floortime ve Prompt eğitimlerinde yaşadığınız herhangi bir zorluk oldu mu? Lisans eğitiminiz dışındaki bu eğitimlerde.

Katılımcı 8: Şöyle lisansta aldığım şeylerin bazı bilgilerin gerçekten orada aldığım şeylerle ters düştüğünü gördüm. Floortimedada özellikle. Okulda aldığımız bilgiler birazcık daha belki özel eğitim işte uygulamalı davranış analizi gibi şeyler üzerine kurulu bir eğitim zaten. Ama Floortime tamamen birçok şeyi reddeden bir eğitim olduğu için lisansta aldığım şeylerin tam tersini duymuş oldum Floortimedada. Bu yeni birazcık çelişki yaşamama sebep oldu hani biz çünkü ben mezun olduktan sonra zaten atıyorum 4-5 ay 6 ay nerdeyse çocuklarla çalıştım. Otizmlili çocuklarla çalıştım ama tamamen okulda aldığım eğitimleri uygulamaya çalıştım ve gerçekten eksik olduğunu hissettim bunun. Ama Floortime aldıktan sonra aslında yaptığımız şeylerin uyguladığımız şeylerin bir çoğunun farklı sebepleri olduğunu ve hani aslında uygulanmaması gereken şeyler

olduğunu etkileşim açısından yeterli olmayacağını öğrendikten sonra daha sonra farklı artık yaklaşımlar benimsemeye başladım bu şekilde aslında çocuklarla birazcık daha etkileşimi iyi kurabildiğimi, daha faydalı olabildiğimi hissettim.

Araştırmacı: Peki bu yaşadığınız zorluğa bir çözüm önerisinde bulunabilir misiniz?

Katılımcı 8: Yani öyle şöyle okulda yani tabiki okulda öğrenilen şey sonuçta bir farklı bir bakış açısı farklı bir yaklaşım. Aldığımız eğitim farklı bir yaklaşım hani ikisini kıyaslamak da pek şey değil. Tabiki hani davranışla methoduyla olan bir şeyin de hani yararları var tabiki onun da kanıta dayalı bir sonuçta şeyler bize öğretiliyor. Ama az önce dediğim gibi bunların mutlaka uygulama içerisinde olması bence çok çok daha önemli. Yani özellikle son sınıflarda hocaların mutlaka süpervizyonluk eşliğinde bizi izleyerek yaptığımız şeyleri veya bizim hocaları izleyerek bize anlattığı şeyleri aslında uygulama ortamında görmemiz bence çok çok daha faydalı olacak çünkü biz onu atıyorum ekolalinin azaltılmasıyla alakalı bir şey gördüğümüzde bunun gerçekten bir uygulama ortamında görmemiz hocanın bunu belki uygulayarak bize bunu anlatması ve uyguladığı bir videoyu atıyorum bize göstermesi bunun çok çok daha faydalı olabileceğini düşünüyorum.

Araştırmacı: Peki diğer soruya geçiyorum. Değerlendirme seanslarında yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz? Çözüm önerileriniz nelerdir?

Katılımcı 8: Değerlendirme seanslarında genelde aileyle o ilk baştaki ilişkiyi kurarken birazcık sorun yaşıyorum. Bazı çocukların böyle regülasyonunun çok sağlanmadığı zamanlarda özellikle böyle dürtüsellüğün böyle çok çok fazla olduğu zamanlarda aileyle de daha ilk başta karşılaşmış olmanın böyle şeyiyle etkisiyle genel olarak böyle ilk başladığı bu tarz şeylerde sorun yaşıyorum açıkçası yani bir insanla tanışmak benim için yani ilk başta tanışmak birazcık benim için kolay bir şey değildir normal mizaç olarak da. Özellikle bunu bir klinik ortamda aileye karşı faydalı olabilmek, çocuğa karşı faydalı olabilmek gibi şeyler bir tık böyle beni endişelendiren şeyler. Acaba o yüzden ufak böyle bir gerginliğim oluyor kendi içimde bir endişem oluyor ama onun haricinde birkaç seans içerisinde bunu toparlayabiliyorum.

Araştırmacı: Peki çözüm öneriniz ne bununla ilgili, yaşadığınız sorunla ilgili?

Katılımcı 8: Yani bununla ilgili şöyle bir şey olabilir. Daha öncesinde aileyle belki ya zaten telefonla vs görüştüm ama yüz yüze olduğunda birazcık daha farklı bir etkileşim olmuş oluyor. Yani çözüm önerisi olarak değerlendirme için zaten bunu kendi içimde şöyle çözmeye çalıştım daha sonrasında çocuktan aileden mutlaka böyle evde en azından 2-3 dakikalık da olsa etkileşim videosu gibi bir şeyler istemeye başladım. Böyle olunca en azından çocuğun ailesiyle olan etkileşimini görmek, işte çocuğu ayrı gözlemlemek, aileyi ayrı gözlemlemek bir tık daha ön değerlendirme oldu benim için ilerleyen zamanlarda bunu böyle kendi içimde kompanse etmeye çalıştım.

Araştırmacı: Hıhı peki, diğer soruya geçtim. Terapi esnasında yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve olası çözüm önerileriniz neler?

Katılımcı 8: Yani şöyle terapi içerisinde terapi içerisinde bazen çok fazla yetkin olmadığım alanlarla karşılaştığım zamanlarda birazcık sorun yaşıyorum. Az önce de bahsettim örneğin yutma gibi vs. gibi şeylerle ilk karşılaştığım anlarda böyle buna hazır hissetmediğim zamanlarda rehabilitasyon ortamında birazcık daha sürpriz olarak geliyor sonuçta vakalar. Bir anda dan diye pat diye böyle geliyor yani o anda ne yapacağını bilmiyorsunuz gerçekten çünkü yani sürekli çalışılması gereken bir alan sürekli taze kalınması gereken bir alan. Bu tarz şeylerde böyle hani vakayla ilgili hiçbir fikrim yokken bir anda önüme geldiğinde bu tarz şeyleri yürütürken birazcık daha sorunlar yaşıyorum. Onun haricinde özellikle otizm gibi çocuklarda otizmlili çocuklarda bazen böyle nedenini bilmediğim duyuşsal olabilir vs. gibi şeylerle ilgili sorunlar yaşayan yani ek problemleri olan çocuklarda birazcık daha sıkıntı yaşayabiliyorum. Yani o anlar beni çok yetersiz hissettiriyor. Yani bazı ailelerde ergoterapi gibi duyuya ilgili eğitimler alamayacağı için ve işte maddi olarak belki yetersiz olduğu için veya kurumlarda özel eğitim kurumlarında bunların çok fazla istihdamının olmaması gibi şeylerden dolayı bu tarz böyle ek sorunları olan çocuklarla çalışırken birazcık daha sınırlılık yaşıyorum o şekilde.

Araştırmacı: Yine çözüm önerisi isteyeceğim bir de.

Katılımcı 8: Yani bununla ilgili olarak mutlaka bu çalıştığım alana göre gerçekten çok fazla değişiyor otizmde özellikle mutlaka duyuya duyu bütünlemeyle çalışan veya ergoterapist biriyle birlikte koopere bir şekilde gidilmesi çok çok daha faydalı oluyor hem benim açımdan hem onun açısından gerçekten çok çok faydasını gördüm. Ama hani buna imkanı olmayan aileler için de yani neler yapılabilir çok emin değilim açıkçası. Gerçekten duyu bütünlemeyle duyu bütünleme ihtiyacı olan çocuklar çok fazla oluyor yani buna yönelik artık rehabilitasyon merkezleri veya ergoterapistlerin olduğu bir rehabilitasyon merkezi gibi farklı kurum değişikliği olabilir belki ücretsiz alabilecekleri veya maddi imkanları el veriyorsa da ücretli bir yere gitmelerini öneririm.

Araştırmacı: Hıhı peki aile görüşmelerinde yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve olası çözüm önerileriniz nelerdir?

Katılımcı 8: Ailelerle görüşürken ailenin özelliklerine mizaç özelliklerine göre çok fazla değişiyor zorluklarım. Aile birazcık daha böyle suçu fazla kabullenmeyen bir aile olabilirse veya yani suçtan kastettiğim şey dil bozuklukları veya otizm gibi şeylerde dile yönelik yapılan müdahalelerimize böyle verdiğimiz ödevler konusunda etkileşim konusunda kişilerde böyle çok fazla uygulanmadığı zamanlarda böyle çatışma içerisine giriyorum. Bazı zamanlarda verilen ödevlerin çok çok fazla yanlış anlaşıldığında böyle düşündüğüm zamanlarda birazcık çatışmaya giriyorum bazen de seanslara da girmeleri konusunda da çok fazla hani ısrar ediyordum bazı aileler bu konu hakkında çok istekli olmuyordu açıkçası girmek istemiyorlardı vs. gibi. Öyle oluncada böyle iletişimsizlik oluyordu ve bu da beni rahatsız ediyordu birazcık. Onun haricinde bazı ailelerde tamamen yanlış bilgilendiği şeylere tamamen inanarak geldikleri için işte internet üzerinden farklı dil konuşmayla ilgili farklı farklı şeylerle öğrenip gelip hani bize onları söyleyip işte biz biliyoruz edasıyla bunların yapılması gerekiyormuş böyle birazcık daha bilmişlik taslayan ailelerle çalışırken o düşüncelerini değiştirme konusunda birazcık daha zorluk yaşadığımı hissettim yani çünkü bizim için doğru olan şey o oluyor. Onlar için doğru olan şey bizim için doğru olan şey ne ise onun için doğru olan şey o olduğu için sanki bizim

onu kandırdığımızı düşünmüş gibi algılıyor ve hani o düşünceleri değiştirmek de artık daha güç geliyor bana.

Araştırmacı: Yine çözüm önerisi isteyeceğim bununla ilgili.

Katılımcı 8: Yani bununla ilgili ya eğer gerçekten aile anlıyorsa ben hani birçok böyle kanıtla ilgili şeyleri sunmaya çalışıyorum kendilerine bunun neden böyle yapılması gerektiğiyle ilgili işte gerçekten hani birazcık daha bilimsel şeylerle ilgili bir aileyse bunu açıklamaya çalışıyorum. Ama bazı ailelere bunu açıklamak çok çok güç oluyor. Yani onlara da çok fazla bir şey diyemiyorum açıkçası. Onlar bildikleriyle kalıyor ben o bildiğimle kalıyorum birazcık daha yani ailelere olabildiğince küçük küçük böyle anlayabileceği dilden bir şekilde vermeye çalışıyorum onun yararlılığını veya yararsızlığını bu şekilde.

Araştırmacı: Peki terapi hedefi belirlerken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorluklar niçin kaynaklanıyor, olası çözüm önerileriniz nelerdir?

Katılımcı 8: Terapi hedefi verirken birazcık böyle ben her şey bir anda olsun diyen bir insan olduğum için birazcık bununla ilgili sıkıntılar yaşıyorum. Terapi planını oluştururken birazcık daha çocuğun yapabileceği hedeflerden ziyade onu fark ettim son zamanlarda. Kendim istediğim ve bir an önce olsun dediğim hedefleri verdiğim için seans içerisinde ona ulaşamadığım için de bazen de onlarda birazcık zorluk yaşıyorum açıkçası. Çocuğun çünkü o an kapasitesi belki onun üstüne çıkmış olabilir. Ben onu tabiki gözetmem gerekiyor ama ben biran önce olsun işte daha hızlı olsun falan gibi düşüncelere girdiğim için beklentilerim yani o taleplerimi çocuklarla olan şeyimi taleplerimi karşılamıyor bazen. Öyle olunca birazcık çatışmaya giriyorum kendi içimde. Terapi planlarken birazcık daha çocukların gerçekten o şeylerini daha da dikkate almalıyım belki de kendi içerisindeki gelişmelerini, o mekanizmalarını biraz daha dikkate alıp ona göre planlamalıyım belki. Ama sadece birazcık daha böyle hızlı olsun çabuk bitsin daha hızlı ilerleyelim falan gibi düşünceler olduğu için muhtemelen böyle olduğunu düşünüyorum.

Araştırmacı: Hıhı peki diğer meslek elemanlarına yönlendirme yaparken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz, olası çözüm önerileriniz

Katılımcı 8: Diğer meslek elemanlarına yönlendirirken özellikle yine ergoterapiden vereceğim örnek. Ülkede çok gerçekten yetersiz olduğu için bu alandaki gelişmiş kişiler ve yetkin kişiler bu alana yönlendirirken zorluk yaşıyorum açıkçası. Özellerde dahi olsa yani herhangi bir şekilde sıra gelmiyor gerçekten gerekli olan kişilere. Ve alanda yetkin olan kişileri bulmak birazcık daha zor ve hani otizmde sorunların ilk başta yani ilk başta derken hani duyuşsal olarak çocuk kendini ne kadar sakin kaldırıabilirse dil becerilerini sonuçta o kadar ona da yetkin olmaya çalışıyor yatkın olmaya çalışıyor. Bu tarz şeylerde biraz daha sorun yaşıyorum açıkçası. Yani kendi bildiğim yerlere de yönlendirirken hep bir şekilde sıraya giriyorlar. Hani sonuçta farklı insanlara da hizmet veriyorlar. Bu konularda belki sıkıntı yaşıyorum. Onun haricinde daha öncesinde yaşadığım o aldığım yutma vakasında mesela ilk başta hani bir bilmediğim yere mesela ilk başta hani bir bilmediğim yere yönlendirmiştik şey ses bozuklukları pardon. Kbb ye yönlendirmiştik. Hani kbb birazcık daha böyle alanla ilgili olmadığı için işte daha farklı böyle bir alanda

olduğu için orada sıkıntı yaşamıştım açıkçası. Hani doktorla iletişimi sağlayamamıştık bir şekilde benim istediğim şeyi çok fazl anlamamıştı neler yapılması gerektiğini. Bununla daha sonrasında zaten birazcık daha alanımıza yakın kişilerle bu yönlendirmeleri yapmaya çalıştım. Yani mesela kulak burun boğaz doktorlarının bizim alana yönelik böyle bir belki birlikte bir şey yapılması veya bununla ilgili kulak burun boğaz hekiminin sayısının artması gibi şeyler. Veya bunun belki dernek aracılığıyla veya işte başka bir platformda bir araya gelip bununla ilgili çalışma yapılması bizim de onlara yönlendirirken daha böyle hızlı olması sağlanır. Çünkü hani şeyi de gönderilmeye çalışıldığında kulak burun boğaza bir randevu alınmak istendiğinde hani çok çok fazla zaman geçiyor 3 belki 2 ay benim hani yönlendirdiğimde o şekildeydi. 2-3 ay bekledik hani gittiklerinde de istediğimiz şeyi alamadan geri dönmüşlerdi falan gibi öyle olunca da birazcık daha böyle o daha hızlı olması gereken işler daha kolay bir şekilde çözülmesi gereken işler sekteye uğrayabiliyor. Onların sayısının artırılması belki birazcık daha bizim için faydalı olabilir.

Araştırmacı: Hıhı peki çalışma koşullarınızla ilgili yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz? Bunu hem üniversite için hem de daha önce çalıştığınız rehabilitasyon için söyleyebilirsiniz bu arada.

Katılımcı 8: Yani daha önce çalıştığım rehabilitasyonda çalışma şartlarıyla ilgili kurumun birazcık daha eğitim odaklı değil de biraz daha ekonomi odaklı olduğu için birçok kurum bununla ilgili birazcık sıkıntı yaşadım yani atıyorum daha önce de bahsettiğim gibi hiç bir bilginin olmadığı dahilinde pat diye yani hiçbir şekilde. Sanırım

Araştırmacı: Evet şu an dondu ama geri geldi evet.

Katılımcı 8: Heh şu an geri geldi di mi? Araştırmacı: Evet evet yetkim olmadığı diyordun en son orada kalmıştık.

Katılımcı 8: Yani yetkin olmadığım alanlarla ilgili pat diye hiçbir bilgin dahilinde olmayan çocuklar veya yetişkinler geldiğinde bunla ilgili sıkıntılar yaşadım veya bazı çok böyle yaşı yüksek işte yetişkin hastalarda işte atıyorum zihin engeli, otizm gibi şeylerin eşlik ettiği yetişkin hastalar geldiğinde hani dil becerilerinin gerçekten ilerlemesi çok çok zor olduğu vakalarda bu tarz şeylerde biraz daha sıkıntı yaşadım. Yani farklı farklı şeyler yaşadım işte saldıranlar mı dersin. Hani bu tarz şeylerle gerçekten birazcık böyle rahatsız olduğumu hissettim yani gerçekten çok fazla rahatsız olduğumu hissettim. Yani bunu hani kurumla da çalışıp konuştuğumda işte dil raporunun olduğunu sonuçta onlarda oradan maddi bir kazanç elde ediyorlar. Bu şekilde almak zorunda olduğumu biraz daha bana bunu dayattılar. Bu birazcık rahatsız etmişti beni. Şu anki çalıştığım üniversitede yani belki özel olmasının vermiş olduğu bir şey. Yani öğrencilere çok çok fazla yani öğrencilerle birazcık daha farklı bir iletişim halinde oluyoruz burada. Yani onların her sorununu çözmemiz gerekiyor bir şekilde. Bu tarz şeyler olduğunda tabiki hani çözmemiz gerekiyor, hani onlarla ilgilenmemiz gerekiyor ama hani böyle onun çok çok fazla artması, çok çok fazla sorun olması öğrencilerin fazla olup akademisyen sayısının biraz daha düşük olması gibi şeylerden dolayı her birimizin üzerine binen yük de dolayısıyla birazcık daha artıyor. Yani bu tarz şeyler birazcık daha akademik çalışmaları ve işte bu tarz şeyleri birazcık daha geciktiriyor yani yapacağımız herhangi bir atıyorum proje olursa da buna ayıracağımız zamanı belki azaltıyor. Yani bu tarz küçük küçük birçok iş birikiyor ve hani gün içerisinde aslında hep bu tarz şeylerle böyle daha önemsiz değil de

hani yine çözülmesi gerekir ama tam böyle daha işimiz olmayan şeylerle de uğraşabiliyoruz. Bu tarz şeylerde bizim verimliliğimizi birazcık azalttığını düşünüyorum. Özellikle işte akademik verimliliğimizi. O şekilde.

Araştırmacı: Peki şimdi yine çözüm önerisi kısmını soracağım bu rehabilitasyon merkezinde yaşadığınız zorluğa bir çözüm önerisi ve üniversitedeki zorluğa bir çözüm öneriniz var mı peki?

Katılımcı 8: Yani rehabilitasyon ortamında çözüm önerisi olarak hani benim elimden gelen çok fazla bir şey olur mu diye düşünüyorum ama yani birazcık daha bence kurum sahipleriyle ve hani kurum yöneticileriyle ilgili olan bir durum. Yani bu birazcık daha çevremle konuştuğum kadarıyla da hani gerçekten astığım astık kestiğim kestik olmak gerekiyor. Ben bunu almıyorum diyip gerçekten hani işin içinden belki hani öyle kurtarılmaya çalışıyor. Veya yanlış raporlarla ilgili belki bir şey olabilir. Yani bunu raporları veren sonuçta ram hani ram belki bununla ilgili daha dikkatli olabilir yani dil şöyle hani dil olarak gerçekten bir fayda alabilecek çocukla gerçekten fayda alması çok çok güç olan bir yetişkinin veya farklı bir şeyin hani aynı haklar verip gerçekten bizim önümüzde hani haftanın 2 günü- 3 günü gelip böyle seans alması birazcık daha aslında hem bizim verimimizi düşüren bir şey hem başka gelecek çocukların da bizden eğitim almasını engelleyecek bir şey olduğu için belki hani ramların bu raporları verirken biraz daha dikkatli olması gerekiyor. Üniversite olarak düşündüğümde yani bunla ilgili hani çok farklı akademik teşvikler verilebilir. Yani akademisyenlere daha farklı daha yüksek belki onları daha belki teşvik ettirebilecek akademik teşvikler olabilir. Bu tarz şeyler olduğunda hem aslında üniversite kendi içerisinde bu çalışmalara daha çok yapın demek istemiş olacak hem de akademisyenler daha belki bu konu hakkında öne çıkmış olacak bu tarz şeyler olabilir belki. Ama hani yine bence yine üniversiteler az önce dediğim gibi eğitim odaklı olması ve hani öğrenci sayısının çok çok az olup akademisyen sayısının çok olması gibi şeylere biraz daha dengeleyici şeylerin olması yine bizim bence verimliliğimizi aynı zamanda öğrencilerinde verimliliğini arttıracak bir şey olabilir.

Araştırmacı: Şimdi 3 soru arka arkaya olan son sorumdayım. Çalışma arkadaşlarınızla veya iş vereninizle yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz? Ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 8: Yani rehabilitasyon ortamında çalışırken açıkçası yani birazcık açıkçası böyle hani farklı alanların bizim alana karşı olan bakış açılarından dolayı benim şahsi belki olmasa da alanıma yönelik olarak böyle farklı tutumlar sergilendiğini hissettim açıkçası. İşte özel eğitimciler olsun vs. olsun biz zaten bunları yapıyoruz size gerek yokmuş dercesine bakışları veya işte ona yönelik söylemleri ama hani mesleğime yönelik bu tarz şeyleri aslında hissettim. Belki maddi olarak onlardan farklı meblağlara çalışıyor olmamız da bunu etkilemiş olabilir. Bu tarz şeylere çok çok fazla duydum. Yani hani şahsi olarak algılamasam da bunları artık ben hani mesleğe yönelik olduğu için bir şekilde hani çok fazla hani açıkçası duyarsızlıktan duyarsızlık gösterdim hani belki bu tarz şeylerine yönelik. Ama çok çok fazla şey yapmadı beni açıkçası bu tarz söylemler zaten staj ortamında, klinik stajlarda vs. gibi şeylerde de hani hazırlıklı olarak gittiğim için o yüzden beni çok fazla etkilemedi açıkçası. Şu an çalıştığım yerde de bununla ilgili aslında daha iyi hissediyorum. Burada en azından farklı alanlarda da olsa en azından daha eşit şartlarda çalışan insanlar olduğu için onlar daha fazla iş birliği yapabiliyor olacağımız

için onlarla daha fazla iletişimde olduğumuz için bu konuda hani burada daha rahat hissediyorum diyebilirim.

Araştırmacı: Hıhı peki bu rehabilitasyondaki diğer çalışma arkadaşlarınızın tutumu için verebileceğiniz bir öneri var mı?

Katılımcı 8: Yani şöyle belki onlara da yönelik hizmet içi eğitimlerin belki arttırabiliyor olması mantıklı olabilir. Çünkü bizde de olmuştu böyle hizmet içi eğitim gibi benim yaptığım bazı sunumlar vardı. O tarz şeyler mesela bizim alanımızda onların arasındaki farkları birazcık daha hani açıkladıktan sonra bizim yaptığımız şeyi daha iyi anlıyor olabilirler. Bunu yaptıktan sonra iyi anlıyor olabilirler. Bunu yaptıktan sonra bazıları gerçekten böyle tutumları birazcık daha değişmişti bana karşı. O tarz şeylerde kendi mesleğimizi onlara karşı çünkü bazıları daha yaşlı bireyler olabiliyorlar bu konuyla ilgili belki daha az şey bilebiliyor olabilirler. Bizim yaptığımız şeyi de gördüklerinde biz zaten bunları yapıyoruz veya dışarıdan yaptığımız şeyler nasıl görünüyorsa artık kendilerine karşı bizim belki yararsız olabileceğimizi düşünebilirler. Ama bunu yani dil ve konuşma terapistlerinin neler yaptığını, hangi alanlarda çalıştığı gibi şeyleri onlarla paylaşmak, hizmet içi eğitim gibi şeyler düzenlenmesi belki onların da bize karşı bakış açısını değiştirebilir.

Araştırmacı: Hıhı peki, birçok yaşadığınız zorluktan bahsettik. Siz bu yaşadığınız zorluklarla nasıl başa çıkıyorsunuz?

Katılımcı 8: Yani şöyle az önce de dediğim gibi kendi şahsıma yönelik olmayan şeylerde bir şekile tolere edebiliyorum çünkü o benim mesleğim sonuçta mesleğim=ben demek değil. O tarz şeyler olduğunda tolere edebiliyorum hani duyarsızlık sergileyebiliyorum ama şahsıma yönelik bu arada çok fazla herhangi bir olay yaşamadım. Bir şekilde hani insanlara kendi mesleğimi tanıtmaya çalıştım, açıklamaya çalıştım. Zaten insanlarda şöyle ben her zaman yaptığım işin en iyisini yapmaya çalıştığım için yani çıkan çocuklara mesela benden benim seansımdan çıkan çocukları zaten onlar gördükten sonra o ilk başlardaki düşüncelerin aslında yavaş yavaş değiştiğini hissettim. Çünkü çocukların gerçekten bir fayda aldığını hani kendilerinin yıllarca uğraştığı çocukların benim seansımdan çıktıktan sonra belli bir süre sonra işte çıktıklarının arttığını, sözel çıktıklarının arttığını fark ettikçe hani onların aslında saygılarını kazanmak değil de hani onların aslında benim yaptığım işi önemli bir şey olduğunu fark etmeleri bunun akabinde olduğunu düşünüyorum. O yüzden çok fazla böyle hani onlarla herhangi bir çatışmaya girmeden bir şekilde kendi işime odaklanarak çözmeye çalışıyorum.

Araştırmacı: Hıhı peki mesleğinizin hayatınızı nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?

Katılımcı 8: Yani mesleğim tamamen aslında az önce dedim aslında mesleğim=ben değilim dedim ama aslında hayatımın her alanında mesleğimin çok fazla yararını ve handikabını da aslında handikabı yok da çok fazla aslında yararını gördüm diyebilirim hani küçükken de hani eskiden de insanlarla iletişime geçmek onlarla bir etkileşim içerisinde olmak benim için güç bir şeydi. Yeni insanlarla tanışmak benim için biraz daha güç bir şeydi. Ama o bu meslek içinde olmamızın verdiği bir şeyle insanla etkileşime geçmek bu psikoloji gibi şeylerin konuşmanın psikolojisinin böyle farklı farklı şeylerin birçok şeyin böyle artık farkında birazcık daha olduktan sonra insanlarla konuşmak daha en azından rahat geliyor ve hani farklı insanlarla tanışmak iletişim halinde olmak birazcık

daha iyi geliyor. Yani o şekilde eşittir ben değil mesleğim= ben değilim ama gerçekten hayatımın her alanında bir şekilde karşıma çıkıyor ve bunu da seviyorum çok hoşuma gidiyor.

Araştırmacı: Şimdi sanırım bitecek hemen bir link daha göndereceğim son bir sorum kaldı.

Katılımcı 8: Olur olur. Tamamdır okey hemen bekliyorum. Geliyor mu sesim?

Araştırmacı: Evet geliyor. Son sorumuzu soruyorum o halde dil ve konuşma terapisi bölümünün ülkemizde iyi anlamda gelişebilmesi için önerileriniz nelerdir?

Katılımcı 8: Yani gelişebilmesi için önerilerim düşünüyorum şöyle bir. Yani sanırım farkındalıklar arttıkça bence genel toplum farkındalığı arttıkça bizim alanımız bence çok çok daha iyi gelişebilir. Ki bu farkındalıkta git gide yani teknoloji çağındayız sonuçta bir bilgiye çok hızlı bir şekilde ulaşabiliyoruz git gide insanların bunun farkına varabileceği bu alanın çocuklarında belki eksik gördükten sonra bir şekilde bize ulaşabileceklerini düşünüyorum. Yani genel toplum farkındalığı arttıkça aslında yaptığımız işin önemi de fark edilmiş olacak dolayısıyla bizlere de tutumları daha olumlu yönde olmuş olacak. Yani aslında bizim bunu çocuklarının belki bu bozukluğa veya işte bize gelmelerinin akabinde bunu önleyici şeyler belki yapabiliriz işte okullarda olsun, veliler toplantıları gibi şeylerde veya öğretmenlere belki bunların açıklanıp daha sonra öğretmenleri velilere aktarması gibi gibi bizim bir şekilde önleyici bir faktör ve önleyici çalışmalara yönelik şeyler yapmamız belki ilerleyen zamanlarda hem onların bize bakış açısını hem mesleğimize olan tutumlarını belki hani gelişmesine sebep olabilir, neden belki hani gelişmesine sebep olabilir, neden olabilir. Ve hani bu şekilde de hem bizi belki daha iyi tanımış olacaklar hem de çocuklarının veya tanıdıklarının herhangi bir şekilde çevresinde çünkü 1 insan sadece kendi çocuğuna değil hem çevresindeki birçok insana bunları açıklayabilir yani bu şekilde de hani git gide o toplum farkındalığının daha da arttırabileceğini düşünüyorum.

Araştırmacı: Evet başlattım. Şu an hangi kurumda/kurumlarda çalışıyorsunuz? Daha önce hangi kurumlarda çalıştınız?

Katılımcı 9: Şu an özel eğitim merkezinde ve dil konuşma merkezinde çalışıyorum. (Kurum isimlerini söylüyor*) Onun öncesinde de başka bir rehabilitasyon merkezinde sadece 3 gün çalıştım. Sonrasında yine rehabilitasyon merkezinde çalıştım. (Kurum isimleri söylüyor*)

Araştırmacı: Hıhı yani rehabilitasyon merkezinde ve klinik, danışmanlık merkezinde çalıştınız.

Katılımcı 9: Evet

Araştırmacı: Peki haftada kaç gün ve hangi günler çalışıyorsunuz?

Katılımcı 9: Haftada 4 gün çalışıyorum rehabilitasyonda. Bunun haricinde iş çıkışlarında yine kliniğe gidiyorum. Bir de cuma ve pazar günleri klinikte tam zamanlı çalışıyorum.

Araştırmacı: Hıhı tek off gününüz cumartesi o zaman doğru mu?

Katılımcı 9: Evet.

Araştırmacı: Peki hangi vaka gruplarıyla çalışıyorsunuz?

Katılımcı 9: Genellikle gecikmiş konuşma ve kekemelik üzerine çalışıyorum. Bir de artikülasyon ve fonolojik bozukluk.

Araştırmacı: Peki yaş aralığındaki vaka gruplarıyla çalışıyorsunuz?

Katılımcı 9: 2.5'la-17 yaş arası diyebilirim.

Araştırmacı: Hıhı peki hangi vaka gruplarıyla çalışırken kendinizi daha rahat hissediyorsunuz? Niçin bu vaka gruplarıyla çalışırken daha rahat hissediyorsunuz?

Katılımcı 9: Kekemelle çalışırken daha rahat hissediyorum çünkü üniversite eğitiminde de kekemelle ilgili güzel bilgiler edindiğimi düşünüyorum onun haricinde katıldığım eğitimlerle de destekledim. Bundan dolayı daha rahat hissediyorum.

Araştırmacı: Hıhı peki hangi vaka gruplarıyla çalışırken daha çok zorlandığınızı hissediyorsunuz? Niçin daha çok zorlandığınızı hissediyorsunuz?

Katılımcı 9: Hıhı hangi vaka grubuyla yani bunu hiç düşünmemiştim. Genelde çünkü bunlardan geliyor. Şöyle ben ses çalışmayı da aslında çok seviyorum. Ses terapisi yapmayı ama mesela ses terapisine geldiklerinde özellikle yaşça büyükse onlarla çalışırken biraz zorlanıyorum çünkü aileler mesela çocuklarını getirdiğinde çok fazla paranın bir önemi olmuyor. Süreklilik hani sürekli gelebiliyor ama mesela ses terapisinde ses hijyeniyle başlıyoruz. Ses hijyenini anlatırken bu insanlara birazcık böyle vakit doldurma gibi gelebiliyor. Bu durumu bana yansıttıklarında benim de hoşuma gitmiyor yani rahatsızlık duyuyorum. Bunlar zaten internette de yazıyor ben bunları biliyorum gibi konuşabiliyorlar. Ondan dolayı birazcık zorlanıyorum. Yetişkinlerle çalışmakta zorlanıyorum.

Araştırmacı: Hıhı peki, lisans eğitimi sırasında aldığınız derslerin hangisini ya da hangilerini pratiğe aktarmakta zorlandınız?

Katılımcı 9: Yine ses terapisinde. Ses terapisini daha çok staj yaptığım yerde öğrendim diyebilirim. Okulda öğrendiklerimiz birazcık daha böyle teorikti. Teorik bilgiydi. Mesela işte bir trans bireyle nasıl ses terapisi yaparız ya da mutasyonel falsettoyla nasıl çalışırız bunların bilgisi verilmemişti. Kendi araştırmalarımınla ya da işte dediğim gibi stajlarla kendim bir şekilde öğrendim.

Araştırmacı: Hıhı peki klinik stajınızı ve uygulama stajınızı hangi alanlarda yaptınız?

Katılımcı 9: Klinik stajımı uygulama bir daha alabilir miyim soruyu?

Araştırmacı: Klinik stajınızı ve uygulama stajınızı hangi alanlarda yaptınız?

Katılımcı 9: Hangi alanlarda yaptım kekemelik ve ses terapisi vakalarında yaptım.

Araştırmacı: Hıhı peki lisans eğitiminiz sırasında ve sonrasında hangi eğitimleri aldınız? Niçin bu eğitimi veya eğitimleri alma gereksinimi duydunuz?

Katılımcı 9: Kurt Eggers'ın eğitimlerini aldım. Çocuk işte çocukluk dönemi, erken çocukluk dönemi, okul çağı dönemi, yetişkin ve ergenlik dönemi bunları aldım. Floortime 101 eğitimini almıştım ama çok fazla otizmle çalışmadığım için 201 eğitimini almadım gerek duymadım. Onun haricinde yine sesle ilgili bir eğitim aldım. O da zaten dediğim gibi işte okulda çok fazla bir şey öğrenemediğimi düşündüğüm için alma gereği hissettim. Onun haricinde en çok eğitimini alıp işime yaradığını söyleyebileceğim Kurt Eggers eğitimleridir.

Araştırmacı: Hıhı peki bu eğitimleri terapilerinize aktarırken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Niçin aldığınızı eğitimi terapilerinize aktarırken bu zorlukları yaşıyorsunuz ve ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz? Bu arada bu soru ve bundan sonraki birkaç soru genel itibariyle 3 soru arka arkaya. Yaşadığınız zorluklar, niçin bu zorlukları yaşadığınız ve ne gibi çözüm önerilerinde bulunabileceğiniz hakkında bu ilk sorumuzda da eğitimleri terapilere aktarırken yaşadığınız zorluklardan bahsetmenizi ve niçin bu zorlukları yaşadığınızı söylemenizi ve çözüm önerilerinizi istiyorum.

Katılımcı 9: Mesela şeyde kekemelikte duyarsızlaştırma çalışması yaparken klinikte daha özgürsün ama rehabilitasyonda çalışırken (Bağlantı koptu.) Sesim geliyor mu?

Araştırmacı: Evet evet geliyor.

Katılımcı 9: Az önce kopmuşum ama ben anlatmaya devam ediyordum.

Araştırmacı: En son şu kısımda kalmıştık duyarsızlaştırmada klinikte daha özgürsünüz ama rehabilitasyonda demiştiniz

Katılımcı 9: Yani belki benim çalıştığım rehabilitasyondan kaynaklıdır ama diğer önceki çalıştığım yerlerde de aynı bu şekildeydi. İşte daha fazla izin alman gerekiyor. Rehabilitasyondakiler o çocuğu daha fazla tanıdığı için çok fazla bir hani duyarsızlaştırma yapamıyordum açıkçası, yapamıyorum da şu an. Belki bunun için çözüm önerisi olarak bu milli eğitimin bize vermiş olduğu işte akıcılık bozukluğu kısmına mesela bu duyarsızlaştırmayla ilgili bir şeyler dahil edilebilir. Bununla ilgili bir zaman dilimi ayrılabilir. Mesela bir işte markete çıkıp çıkabiliriz, gidebiliriz. Ben yaşadığım yerlerde bu izin alma konusunda sıkıntı yaşadığım için yani yapamıyorum ama müfredatta olsa o zaman daha kolay çıkıp duyarsızlaştırmayı yapabilirsin.

Araştırmacı: Hıhı peki, değerlendirme seanslarında yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve ne gibi çözüm önerilerinden bulunabilirsiniz?

Katılımcı 9: Değerlendirme seanslarında yani açıkçası değerlendirme seansında tek zorlandığım eğer çocuk işte hiç konuşmak istemiyorsa performansını göstermiyorsa bu tarz değerlendirmelerde zorlanıyorum yoksa diğer türlü işte ailelerden bilgi alırken

herhangi bir sorun yaşamıyorum. Ya da şöyle oluyor mesela aile çocuğu getiriyor onların anlattıklarıyla benim gördüğüm daha farklı olunca ben onlara açıklama yapma gereği duyduğumda ve aile bunu kabul etmediğinde sıkıntı yaşıyorum. Şu an çalıştığım kurumda otizm ağırlıklı bana da işte bazen dile uygun olmayan çocukları programa dahil etmek istiyorlar. Ama çocuk daha masa başında oturmuyor regüle değil. İşte anlamsız sesler çıkarıyor. Stereotipik davranışları var yani hiçbir şekilde uygun değil. Ama benden o çocuğu alıp terapi yapmamı bekliyor bunu aileye açıklarken hani bunlar bunlar var bunlardan dolayı hani çocuğunuzu seansa alamıyorum daha ön koşul, ön beceri koşulları gerekiyor. Bunu bu şekilde anlatıyorum ama sonra idareye gidip şöyle deniyor işte hoca benim çocuğumu seansa almak istemedi. Bu konuda zorlanıyorum. Değerlendirme sonrasında bunda zorlanıyorum bir de işte performansını göstermeyen çocuk olursa onlarda.

Araştırmacı: Peki ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 9: Nasıl bir çözüm önerilerinde bulunabilirim yani şöyle eğer çocukların performansını göstermediğini yani gerçek performansını göstermediğini düşünüyorsam aileden evden video göndermelerini istiyorum. Zaten birçok aileye öncesinde video istediğimi söylüyorum o şekilde hazırlanıp geliyorlar ama bazen çat kapı çıkıp geldikleri için hani rehabilitasyona o zaman göstermiyorsa video istiyorum. Küçük notlar almalarını istiyorum. Mesela soruyorum kaç kelime kullanıyordur. Aile cevap veremiyor. 10 da olabilir 20 de olabilir 50 de olabilir. O zaman işte 1 hafta boyunca kullandığı kelimeleri not alır mısın gibi böyle notlar da isteyebiliyorum. Ya da işte kekemelle ilgiliyse daha farklı şeyler istiyorum. Bazen çünkü kekeme çocuklarda konuşmayabiliyor. O zaman işte onlarla ilgili de video isteyebiliyorum. Ya da işte kekeleme anları mesela o ne zaman daha çok kekeler diye soruyorum aile bunun farkında değil ama sonra işte gün içinde puanlama yapar mısınız, birlikte inceleriz diyince yine bana bir düşünce yani benim için bir düşünce elde etme yolu oluyor bu da. Şey için de yani bu çocukları kabul etme/etmeme meselesi yani dile uygun değil. Bunu belki de ilk başta aile geldiğinde açıklama yapmak gerekiyor ya bana yönlendirilmediğinde de hocamız şunları şunları değerlendirecek eğer uygun görürse terapiye görürse terapiye alacak diye. Ama aile zaten farklı bir biçimde bize yönlendirildiği için hani benim çocuğum dil ve konuşma terapisi alacak gibi düşünüyorlar. Öncesinde belki yönlendirenlerden de açıklama yapabilir. Hep söylüyorum ama olmuyor maalesef.

Araştırmacı: Hıhı peki, terapi esnasında yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz? Ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 9: Az önce ses gitti.

Araştırmacı: Bir daha tekrarlamamı ister misiniz?

Katılımcı 9: Tabi tekrar söyleyebilirsiniz.

Araştırmacı: Terapi esnasında yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz? Ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 9: Terapi sırasında nasıl zorluklar yaşıyorum? Yani rehabilitasyonda bazen materyal eksikliği olabiliyor bundan kaynaklı zorlanabiliyorum. Onun haricinde dile tam uygun olmayan çocuklar bana yönlendirildiyse işte davranış problemi varsa, masa başında oturmuyorsa, regüle olmuyorsa, sürekli ağlıyorsa o zaman bunlarla ilgili sorunlar yaşıyorum zaten bunlara çözüm olarak da yönlendirmeler yapıyorum işte eğer psikolojik bir desteğe ihtiyacı varsa psikoloğumuza yönlendiriyorum ya da işte duyuşal sorunlarımız varsa ergoterapistle yönlendiriyorum o şekilde çözüm üretmeye çalışıyorum zaten materyalleri de her fırsatta söylüyorum.

Araştırmacı: Hıhı peki aile görüşmelerinde yaşadığınız zorluklar nelerdir? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ve ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 9: Aile görüşmelerinde en zorlandığım konu çocuğunun ne durumda olduğunu farkında olmayan aileler yoksa diğer türlü aileler geliyor çok güzel işte çocuğunu anlatıyorlar, ifade ediyorlar ne sıkıntıları var vs. Ama kimisi de işte bizi yönlendirdiler ondan dolayı buradayız diyorlar. Siz bir değerlendirin nesi var bizce normal çocuk otizm belirtileri gösteriyor ama aile bunun farkında değil hani araştırıp bakmamış ya da bizim çocuğumuz diğer çocuklara kıyasla neden böyle davranıyor dememiş ve ben işte hani ufak ufak tabiki de bizim işte sizin çocuğunuza otizm demeye yetkimiz olmadığı için psikiyatriste yönlendiriyorum işte nöroloğa yönlendiriyorum. Burada kimi aile kabul etmek istemiyor. Benim işte çocuğumun psikiyatrik bir durumu yok siz terapiye alın hocam, işte düzelir gibi. Burada aileye tam olarak işte sizin çocuğunuzda otistik belirtiler görüyorum diyemediğim için burada yani zorlanıyorum kendimi sıkışmış hissediyorum.

Araştırmacı: Hıhı peki terapi hedefi belirlerken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 9: Şöyle söyleyeyim. Yani genelde kekemelik ya da işte gecikmiş konuşmada hedef belirlerken zorlanmıyorum ama bazen artikülasyon ya da fonolojik bozukluğu olan çocuklarda hedef belirlerken aile bu sürece dahil olmaya çalışıyor yani işte hocam mesela biz çocukla k sesini çalışmamız lazım r sesinden önce. Hocam siz r sesini çalışır mısınız? O sesi daha bozuk gibi baskı yapmaya çalışan aileler oluyor. O zaman zorlanıyorum.

Araştırmacı: Ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 9: Donduk mu?

Araştırmacı: Yok iyiyiz. Sesinizi duyabiliyorum ben. Ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz peki bu konu hakkında?

Katılımcı 9: Bu konu hakkında yani şöyle aileye açıklama yapıyorum işte edinme yaşına göre ya da kullanım sıklığına göre bu sesi düzeltmemiz gerekiyor ya da işte bu sesin edinim yaşı bu bu aralıkta ama siz bunu çalışmamızı istiyorsunuz gibi ben ikna etmeye çalışıyorum ama çok ısrar ederlerse de belki de hafif böyle başlıyorum ama diğer o çalışmam gereken sesi de bırakmıyorum.

Araştırmacı: Hıhı peki diğer meslek elemanlarına yönlendirirken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaygılandığınızı düşünüyorsunuz ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 9: Yani mesela bazı ailelere psikolog desteği oyun terapisi desteği gerek dediğimizde o zaman yine benim çocuğumun psikologluk durumu yok denebiliyor. Ya da işte çocuk ergoterapi eğitimi aldığını iddia ediyor ama aile gerçek bir ergoterapist miydi biz deki olduğu gibi onların da işte fizyoterapist tarafından yapılan var hatta hani benim gördüğüm bu otizmle çalışan yaşam liderleri var onlar bile duyu bütünleme terapisi yaptığını iddia edebiliyor, hareket eğitimi gibi ya da hareket eğitimine gitmiş işte biz duyu bütünlemeye gittik şeklinde cevap verebiliyorlar. O zaman anlatıyorum işte ergoterapist bunu bunu yapıyor şunu yapıyor. Çocuğunuzun bu duyu hassasiyetinden dolayı bunu almaya ihtiyacı var. Masa başında oturamamasının nedenlerinden birisi de bu. Siz çocuğunuz bu gönderdiğinizde işte o daha regüle olacak gibi anlatıyorum ama kimisi hani bu eğitimi tamamladık gerek duymuyoruz. Hani daha fazla dil ve konuşma terapisi almak istiyoruz diyebiliyorlar böyle olunca da ben yine bir ergoterapist arkadaşımızdan değerlendirme istiyorum yine de hani benim ikna edemediğim yerde o ikna eder diye düşünerek o şekilde bir çözüm bulmaya çalışıyorum.

Araştırmacı: Peki sizce niçin kaynaklanıyor bu problem?

Katılımcı 9: Yani bence ailelerin çok fazla bilinçli olmamasından kaynaklı. Çocuğundaki yine sıkıntıyı şöyle düşünüyorum yani bir çocukta dil ve konuşma problemi varsa özellikle mesela otizmle çalışırken sadece dil ve konuşma problemi yok bu çocuğun işte duyu hassasiyetleri var. Evet dil ve konuşmayla ilgili problemi olabiliyor bazen oyun kurmayı bilemiyor. İşte oyun terapisi gerekiyor. Bunların hepsi bir bütün olarak değerlendirmesi gerekirken aile sadece bir noktaya odaklanırsa bize gelenlerde çoğunlukla sadece dile odaklandığı için diğer taraflar yarım kalıyor bu sefer biz de dil ve konuşmayı tam tamamlayamıyoruz diğer eksiklerden dolayı.

Araştırmacı: Hıhı peki diğer soruya geçelim. Çalışma koşullarınızla ilgili yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz? Ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz? Siz iki farklı kurumda çalıştığınız için ayrı ayrı bahsedebilirsiniz.

Katılımcı 9: Şöyle klinikte zaten kendim belirlediğim için yani esnek çalışma saatleri olduğu için klinikle ilgili herhangi bir sıkıntım yok diyebilirim. Çünkü o benim zaten kendi tercih ettiğim bir şey ekstra çalıştığım olmak istediğim bir durum ama rehabilitasyonda bir kere bence çalışma saatleri uzun bana öyle geliyor bilmiyorum diğer terapist arkadaşlar ne düşünüyor. Evet 40 dakika süre güzel. 1 saat değil 40 dakika ama yani bence daha erken çıkabiliriz. Çünkü çok fazla yani eğer özellikle eğer otizmle çalışıyorsanız çok fazla hem beden olarak yani fiziksel olarak yoruluyorsun hem de hem ruhen hem mental olarak da yoruluyorsunuz. 8 seans günlük fazla bence yani. 6 saat olmalıydı diye düşünüyorum. Onun haricinde yani kurumların dile uygun olmayan çocukları da terapiye almamızı istemesi, bununla ilgili baskı kurmaya çalışması bir süre sonra bizi meslekten de soğutmaya başlıyor yani. Yani ben kendi adıma konuşayım. Yani şey oluyorum çocuk dile uygun değilse davranış problemi gösteriyorsa onun olduğu günlerde gerçekten çalışmak istemiyorum çünkü fiziksel olarak ben de zarar görüyorum.

Ondan dolayı bir şey oluyor yani istemeden gitme işe istemeden gitme durumu oluyor bende.

Araştırmacı: Peki bunlara ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 9: Mesela çocuk dile uygun değil raporunda dil yazmıyor ama işte kurumdan bizden özel olarak almamızı istiyor bilmiyorum denetimler mi daha fazla olmalı, denetimler mi arttırılmalı bu konuda. Ama yani bu mağduriyetimiz giderilmeli. Çünkü hani ben ilk başlarda çok mücadele ettim. Ben çocuğu dile uygun değil alamam ya da işte ben sizle ne şekilde anlaştıysam prosedürde ne şekildeyse o şekilde anlaşmak istiyorum şeklinde söylediğimde sıkıntılar yaşadım ama bilmiyorum daha böyle resmi olarak bu dile uygun olmayan çocukların dile alınmasının önüne geçilmesi gerekiyor.

Araştırmacı: Hıhı peki, çalışma arkadaşlarınızla veya iş vereninizle yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Bu zorlukların niçin kaynaklandığını düşünüyorsunuz? Bu zorluklara ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz?

Katılımcı 9: Yani iş arkadaşlarıyla genelde maaşımızdan dolayı sıkıntı yaşıyabiliyoruz bazen böyle işte mesela sizin seansınız boş onlar 3-4 seanstır boş ama siz işte 1 seans boş durduğunuzda işte o kadar para alıyor şu an boş durduğunuzda işte o kadar para alıyor şu an boş oturuyor gibi böyle aralarında muhabbet olabiliyor. Sizin de kulağınıza geliyor bu yani hoşunuza gitmiyor açıkçası onun haricinde iş verenler de genelde yine maaşımızdan dolayı o kadar maaş alıyorsunuz, maaşlarınız şu kadar ya da bizim maaşlarımız öne sürülerek kimi yerlerde raporunda dil yazsa bile mesela haftada 2 ayda 8 seans alması gereken çocuktan yine bir miktar para alındığını duydum ben. Ve bunun nedeni de yine dil ve konuşma terapistleri çok pahalı çalışıyorlar. İşte günlük şu kadar alıyorlar bundan dolayı sizden bunu talep ediyoruz şeklinde söylüyorlar. Yine aynı şekilde özel seans pazarlarken de hocamızın seans fiyatı bu kadar, o bu kadar. Sanki onu bizim alıyormuşuz şeklinde lanse edilmesi hoş olmuyor. Yani bununla ilgili sorunlar yaşıyorum. Bu şekilde.

Araştırmacı: Ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirsiniz bu zorluklara?

Katılımcı 9: Ne gibi çözüm önerilerinde bulunabilirim? Yani arkadaşlarımla zaten gidip şey yapıyorum eğer bu beni çok rahatsız ediyorsa konuşuyorum ya da iş verenime söylüyorum. İşte konuşuyorum ya da iş verenime söylüyorum. İşte bu şekilde konuşuluyor gibi siz de böyle söylüyorsunuz benim hoşuma gitmiyor gibi konuşuyorum. Ama yani bununla ilgili bir çözüm olabileceğini de düşünmüyorum çünkü insanın olduğu her yerde bir konuşma olduğu için bu önüne geçemeyiz maalesef. Ya da iş verenin ya da halk ve ilişkilerin aileyle konuşmalarını ne yazık ki engelleyemiyoruz. Onlar ne şekilde göstermek isterse o şekilde gösteriyorlar ama her fırsatta onların yaptıklarının yanlış olduğunu dile getirmeye çalışıyorum ben elimden bu kadarı geliyor.

Araştırmacı: Peki birçok arka arkaya yaşadığınız zorluklarla ilgili sorular sordum. Bu tüm yaşadığınız zorluklarla siz nasıl başa çıkıyorsunuz?

Katılımcı 9: Ben nasıl başa çıkıyorum yani sevdiğim yani sevdiğim dediğim yani terapi yapmaktan zevk aldığım öğrencilerimi düşünerek ya da işte ailelerin motivasyonu ile beni işte destekleyen ailelerin motivasyonu ile onun haricinde hani eğer çok beni üzen bir durum olursa da işten ayrılıyorum yani. Diğer çalıştığım kurumdan işten ayrılmıştım.

Onun nedeni de yani müdürün kurum müdürünün saçma sapan tavırlarıydı diyebilirim. Sesim geliyor mu?

Araştırmacı: Peki diğer soruya geçebiliriz. Evet evet geliyor eğer bittiyse diğer soruya geçebilirim.

Katılımcı 9: Evet.

Araştırmacı: Peki mesleğinizin hayatınızı nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?

Katılımcı 9: Mesleğim hayatımı nasıl etkiledi? Yani şöyle mesela bazı velilerimle çok yakın arkadaş oldum yani yakın dediğim başım sıkıştığında bana yardımcı olabilen ya da ben onların başı sıkıştığında gittiğim güzel dostluklar da edindim ve şu anda onlar benim yine hayatımın parçası olduğu için böyle güzel etkileri de oldu. Onun haricinde mesleğe başlamadan önce mesela evet çocukları seviyordum ama tahammül edebilir miyim? Tam da onun şeyin de değildim yani kesin değildi bilmiyordum ama çocukları çok sevdiğimi biliyordum. Çünkü hani mesela normal bir çocukla oynadığınızda mesela normal bir çocukla oynadığınızda mesleğimizden önce ya da işte bir yakınımızın çocuğuna ders çalıştırdığımızda 1 saat 2 saat ama hani yeri geliyor biz günde 12 seans yaptığımız zamanlarda oluyor hani bu zamanlarda o çocuklara tahammül edebilmek eskiden daha mesela fevri davranırken şimdi çocuklarla çalıştığım için bence daha sakin bir yapıya sahip oldum eskiye nazaran.

Araştırmacı: Peki son sorumuza geçiyorum. Dil ve konuşma terapisi bölümünün ülkemizde iyi anlamda gelişebilmesi için önerileriniz nelerdir?

Katılımcı 9: İyi anlamda gelişebilmesi için önerilerim yani bence dil ve konuşma terapisi sadece rehabilitasyonlarda, ya da işte belli başlı hastanelerde ya da klinikte olmamalı. Her okulun nasıl rehber öğretmeni varsa yurt dışında yapılan uygulama gibi bizim de okullarımızda yani her okulda devlet okulunda, özel okullarda dil ve konuşma terapisti olmalı. Yani bunun için çocuk buraya gelen çocuklar çünkü okuldan ayrı ekstra vakit harcıyor onun için bence okullarda da dil ve konuşma terapisti olursa hem daha fazla ailelerin yani nasıl diyim aileler sonradan öğrenmezler biz işte psikoloğa gittik psikolog dil ve konuşma terapistinin olduğunu söyledi şeklinde söylemler azalır bence en azından okulda bir dil ve konuşma terapistinin olduğunu eğer çocuğun da bir problem varsa oraya başvurabileceğini bilip çünkü bazı aileler rehabilitasyona gitmeyi bilmiyor ya da işte bu süreç nasıl tamamlanıyor bunu bilmiyor ya da işte kimisinin kliniğe gitmeye bütçesi yetmiyor, hastaneye gidip gelmek de yine bir hem zaman hem de yani yine onun için de bir vakite ihtiyacın var. Ama okulda olduğunda bence en azından her çocuk bir şekilde yararlanabilir diye düşünüyorum.

Araştırmacı: Tamamdır, ilk sorumuzdan başlayabiliriz. Şu an hangi kurumda ve kurumlarda çalışıyorsunuz?

Katılımcı 10: Ben şu an hangi kurumdayım kadın doğum ve çocuk hastalıkları hastanesinde (Hastane ismini söylüyor*) dil ve konuşma terapisti ünvanıyla çalışıyorum şu anda.

Araştırmacı: Sadece hastanede mi çalışıyorsunuz peki?

Katılımcı 10: Yani kişisel gelişimim açısından dışarıda da seans yaptığım oluyor.

Araştırmacı: Peki daha önce hangi kurumlarda çalıştınız?

Katılımcı 10: Daha öncesinde işte özel klinikte çalıştım ve de rehabilitasyon merkezinde hem özel klinikte hem de rehabilitasyon merkezinde çalışıyordum.

Araştırmacı: Peki şu an haftada kaç gün ve hangi günler çalışıyorsunuz?

Katılımcı 10: Şu an haftanın 5 günü çalışıyorum hafta içi çalışıyorum. Normal mesai saatlerinde bu şekilde.

Araştırmacı: Peki hangi vaka gruplarıyla çalışıyorsunuz?

Katılımcı 10: Yani daha çok ağırlıklı çocuk hastanesi olduğu için pediatrik grupla çalışıyorum. Daha çok kekemelik yani akıcılık bozuklukları ve de konuşma sesi bozuklukları işte artikülasyon, fonolojik bozuklukları olan çocuklarla çalışıyorum. Tabi otizmlili, mental retardasyonu, down sendromu olan vakalarda geliyor ama onlara sadece ailelere danışmanlık yapıyorum. Yani orada herhangi bir otizmlili ya da down sendromlu vs. bu tarz ağır vakalarla seans yapmıyoruz tabi hastanede sadece danışmanlıkta yapıyoruz.

Araştırmacı: Peki hangi vaka gruplarıyla çalışırken kendinizi daha rahat hissediyorsunuz?

Katılımcı 10: Yani dediğim gibi kekemelik ve artikülasyonda daha rahatım.

Araştırmacı: Peki niçin bu vaka gruplarıyla çalışırken daha rahat hissediyorsunuz?

Katılımcı 10: Niçin güzel soru çok resmi olmak gerekiyor mu?

Araştırmacı: İstedğin gibi cevap verebilirsin hiç problem yok.

Katılımcı 10: Ha tamam normal sohbet ediyormuş gibi

Araştırmacı: Evet evet sıkıntı yok

Katılımcı 10: Niçin yani biraz daha şey oluyor bu tarz vakalarda masa başında çalışmalarını yürüttüğün için ve çocuğu daha rahat ve kolaylıkla kontrol altına alabildiğini yani bu benim düşüncem tabi kontrol altına alabildiğimi düşündüğüm için biraz daha kolay geliyor bana bu vakalarla çalışmak daha güzel oluyor diye düşünüyorum. En azından yürütmek biraz daha kolay öyle diyim.

Araştırmacı: Peki hangi vaka gruplarıyla çalışırken daha çok zorlandığınızı hissediyorsunuz? Ve yine sonrasında niçin diyerek tekrar soracağım.

Katılımcı 10: Hangi vaka gruplarıyla çalışırken zorlanıyorum? Yani açıkçası hiç yani şöyle diyim bir sendroma bağlı konuşma bozukluğuyla dil ve konuşma bozukluğuyla gelen vakalarda açıkçası daha çok zorlandığımı düşünüyorum. Tabi mesela otizme dair ciddi anlamda tereddütlerim vardı. Daha sonra Floortime eğitimini aldıktan sonra biraz daha o açıdan rahatladım diyebilirim otizme dair. Tabi şu an için otizm seansları yani otizm vakalarını almıyorum ama yine dediğim gibi o eğitimlere katıldım ve biraz daha artık o korkum azaldı diyebilirim. Ben biraz daha işte ağır vaka dediğim gibi sendromlara bağlı dil ve konuşma bozukluklarında biraz daha tereddüt içindeyim. Ve zaten yutma bozukluklarını hiç bilmiyorum diyebilirim yani hiç almadım almıyorum da, almayacağım da. Ondan sonra başka ne kalıyor? Ses vakası yani ses terapisine dair önceden ön yargılarım çoktu daha sonra şeylerde mesela rehabilitasyon merkezinde hiç ses vakası yoktu yani gelse çok nadiren çok düşük bir ihtimaldir. Hastaneye gelince biraz daha endişelerim oldu. Çünkü hastanede gerçekten her türlü pediatrik ya da yetişkin bazen de gelebiliyor. Onlar böyle gelince hastanede bu vaka popülasyonu da var bu arada onu söylemeyi unuttum ses vakaları. Tabi kaygılarım vardı ama en sonunda böyle araştırarak vs. böyle şey yaparak biraz daha kendimi artık deneyimleyerek kendi tecrübelerimle bir şekilde elde etmeyi başardım diyebilirim. Ses terapileri de uyguluyorum. Bu arada ses terapilerinde de şey değilim yani yapıyorum yani. Onun da tercih ediyorum yani. O şekilde yani. Soru neydi, soruyu unuttum.

Araştırmacı: Sendroma bağlı bozukluklarda niçin daha çok çalışırken zorlanıyorsunuz? O kısım kaldı bir tek.

Katılımcı 10: Ne için yani dediğim gibi vaka yönetmek işte kontrol altına alabilmek. Çocuğun işte nasıl desem, neyi amaçladığını kestirebilmek zor gerçekten burada ya da işte onun dünyasına girebilmek, onun istekleri doğrultusunda hareket etmek, onunla birlikte bir şeyler yapmak benim açımdan çok zor yani zorlanıyorum. Zorlandığım için de hem tercih etmiyorum mümkün mertebe hem de yapmamaya çalışıyorum şimdilik yani ilerleyen aşamalarda nasıl bilemem tabi.

Araştırmacı: Peki lisans eğitimi sırasında aldığınızı derslerin hangisini ya da hangilerini pratiğe aktarmakta zorlandınız?

Katılımcı 10: Hıhı güzel. Akıcısızlık bir, otizm iki, başka pratiğe aktarmakta zaten yutmaya dair pratiğe aktarma girişiminde dahi bulunamadım. O cesaret yoktu. Kaynaklar var ama hiç açıp bakmıyorum. Hiç yeltenmiyorum. Ondan sonra geriye ne

Araştırmacı: Peki klinik stajınızı ve uygulama stajınızı hangi alanlarda yaptınız?

Katılımcı 10: Yani klinik stajı ve uygulama stajını daha çok işte edinilmiş dil bozukluklarında yaptım. Gelişimsel dilde yaptım ondan sonra bu iki alanda yaptım. Ses alanında yutma alanın da yapmadım zaten başka aynen bunlarda yaptım işte bir de konuşma sesi bozukluklarında bu şekilde.

Araştırmacı: Peki lisans eğitiminiz sırasında ve sonrasında hangi eğitimleri aldınız?

Katılımcı 10: Lisans eğitimi sırasında LSVT aldım. Tabi bunu uyguluyor musun diye sorarsan uygulamıyorum. Çünkü lisans eğitimi sırasında eğitim almayı bence çok hiç mantıklı değil gibi hiç yani tavsiye etmiyorum. Buradan beni dinleyen herkes duysun beni

almayın. Lisanstan sonra da işte neyi aldım ben Floortimeı aldım. 101 i zaten lisans eğitimi sırasında almıştım. 201 i lisans eğitiminden sonra aldım. Başka ne aldım ben Floortime aldım, Kızılboğa modelini almıştım kekemelikte. Ondan sonra başka ne vardı. İşte Tedil Todil eğitimlerini almıştım testlerin başka bunlardı galiba evet hatırladığım kadarıyla bunlardı. Başka da yoktu.

Araştırmacı: Peki niçin bu eğitimleri alma gereksinimi duydunuz?

Katılımcı 10: İşte lisans eğitimi sırasında bu alanların iş hayatına girince bu alanlarda yani bu alana bağlı dil ve konuşma bozuklukları olduğunu ve ciddi anlamda ihtiyaç olduğunu sezince kendimi de lisans eğitimi sırasında yeterli bir bu alana dair yeterli bir eğitim terapiye yönelik yeterli bir eğitim almadığımı düşündüğüm için bunların gerekli olduğunu gördüm ve bu ihtiyacı hissettiğim için aldım diyebilirim.

Araştırmacı: Peki önümüzdeki 7 soruda yaşadığınız zorluklardan niçin bu zorlukları yaşadığınız ve bu zorluklara bir çözüm önerisinde bulunmanızı isteyeceğim. İlk soruyla başlayayım. Bu eğitimleri terapilerinize aktarırken yaşadığınız zorluklardan bahsedermisiniz?

Katılımcı 10: Bu lisans ve lisans eğitiminden sonraki aldığım eğitimler mi?

Araştırmacı: Evet aynen.

Katılımcı 10: Yani şimdi şöyle zaten o eğitimleri almadan önce bir araştırmıştım hani önce meslektaşlarımın görüşlerini almıştım. Onlar ne kadar aktarabiliyor uygulamaya çünkü gerçekten güzel bir soru bu bazı eğitimler vardır ki mesela uygulamaya eğitimi alırsın ama uygulamaya aktarmakta zorlanırsın. LSVT gibi yani. Bilmiyorum belki benim şeyimden kaynaklı ama zorlandığımı düşünürüm yani. Notlarım falan da var ama dönüp bakıncada yani hala nasıl olacak hala aklımda bir sürü soru işareti var o yüzden LSVT uygulamakta zorlanıyorum mesela. O aldığım diğer eğitimlerde de evet yani uygulama evet uygulamaya dair biraz daha hani şey uygulamaya yönelik eğitimler olduğu için güzel faydalı ama yeterli mi desen yine yeterli değil diye düşünüyorum. Çünkü sürekli hani illaki atıyorum mesela Floortime için söyleyeyim. Yine sürekli bir süpervizyon alma ihtiyacı hissedirim ben her zaman. Yani bir eksikliğin olduğunu hissedirim. Yani bu biraz daha artık zamanla tecrübe, deneyime dayalı bir şey olacaktır yani kişinin terapistin kendince böyle eklemeler çıkarmalar yaparak artık kendi hani her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır derler ya kendine göre bir planlayıp ona göre bir yol çizmektir yani. Yani keşke hani bizim alanda böyle direkt hap bilgi olsaydı da biz de böyle bir şeyler yapsaydık bazen şimdi hastanede olduğum için doktorlara bakıyorum özeniyorum açıkçası çünkü neden bizim sürekli kendimizi güncel tutmamız gerekiyor. Bir şeyler yapmak gerekiyor yani oturup böyle ben artık hep bu methodu öğrendim tamam ömrü billah bunu uygulayacağım yok yani. bir bakıyorsun bir yerde tökezliyorsun hep yani. Sürekli araştırmak lazım ya tam yapacaksın bu işi ya da hiç yapmayacaksın. Öyle bir illet bir meslek.

Araştırmacı: Evet gerçekten

Katılımcı 10: Çünkü özeniyorum bunlara doktorlara özeniyorum, hemşirelere özeniyorum yani bakıyorsun hemşire arkadaşlarım var mesela işte nedir klasik bildiğin şeyler işte iğneyi vuruyorsun, serumu takıyorsun tamam evet işin bir zorluğu vardır ama

yani o şey fiziksel bir zorluk diyeyim yani bedenlen zorlanıyor ama biz de hem beden hem fiziksel bir zorluk var hem de mental bir zorluk var yani bu çok bence çok zor bir iş yani. Sürekli bir de güncel tutman gerekiyor. Doktorlar geliyor mesela sen gidiyorsun diyorsun ki başım ağrıyor işte bir tane ağrı kesici, yok işte şuram ağrıyor tamam hemen buradan bu ilaç var. Hemen tak ilaç yaz iyileşti iyileşti iyileşmedi umrunda değil zaten. Şimdi vaka sana geldiğinde düzelmediyse bir baskı hissediyorsun sürekli bir baskı altındasın. Ve dil konuşma terapisti olduğun için de sürekli bir beklenti evet var ve Türkiye'de beklenti daha fazla yani. Sanki tüm yani bütün kurumlara gelen rehabilitasyon merkezlerine gidenler mesela tüm çözümü sadece dil konuşma terapisi varsa tüm çözüm ondadır anlayışı var yani herkes de. Dil konuşma terapisi olsun artık bütün problemler çözülecek yani beklenti çok yüksek kısa sürede bir beklenti bu arada uzun sürede de değil yani o yüzden çok büyük sıkıntı. Çok zor bir iş yani onu söyleyeyim.

Araştırmacı: Peki bu aldığınız eğitimleri aktarma kısmında neden bu zorluğu yaşadınız ve nasıl bir çözüm önerisi sunabilirsiniz?

Katılımcı 10: Yani neden bu zorluğu yaşadım dediğim gibi hani her bireyin kendine özgü özellikleri olduğu için terapi plan ve programları da bireyselleştirilmiş olduğu için direkt hap bilgi olmadığı için sürekli bir arayış içindesin. Sürekli zorluk ve engellerle karşılaşıyorsun. Zorluk engellerle karşılaşıırken yine başarabiliyorsun tabi ama başarırken de direkt bir başarı elde etmek bazen olamayabiliyor. Mesela deneme yanılma yoluyla ancak bir şeyler yapabilirsin. Tabi sen orada deneme yanılma yoluyla yine tamam bir şeyler yapıyorsun ama bir de arka planda aile baskısı var yani sonuçta geliyor mesela seansını yapıyorsun olmadı 1-2-3-4 bazen uzun sürebiliyor. Tabi bu süreçte mesela düşünüyorsun keşke bir süpervizör hocam olsaydı da en azından bir danışabilseydim yani tabi haliyle mesela eğitimi veren yani hocalar eğitimini veriyor sonra süpervizörlüğe gelince yine yoklar. Ya ücretli oluyor yine. Yani her türlü işin ya paraya maddiyat maddi bir karşılık gerekiyor yani.

Araştırmacı: Bu noktada bir öneri verebilir misiniz peki yani ne yapılabilir?

Katılımcı 10: Şöyle nasıl bir öneri verebilirim yani şöyle bir öneri olabilir. Tabi sonuçta şimdi dese ki ücretsiz tamam bir süpervizörlük yapılsın ücretsiz süpervizörlük de yani nereye kadar gidecek o da zor. Sonuçta o karşıdaki hoca eğitmen kimse bir emek veriyor yani şimdi hiç ücret almasın demek de biraz vicdanen insan rahat olmaz evet alsın belki ücretler bilmiyorum biraz daha şey yapılabilir bu da çok şey bir örnek oldu tabi ama diğer bir öneri ne olabilir terapistler arasında mesela bir gruplaşma gruplaşma tarzında olursa daha güzel olabilir ama o da nasıl olacak yani onu da bilmiyorum hani kişiler arasında ya da sürekli mesela gruplar oluşturup bu gruplar arasında bir toplantı, bir bilgi alışverişi, kişilerin kendini güncel tutması, işte kişilerin birbirlerine tecrübelerini aktarması güzel bir şey olabilir yani ben isterdim bunu. Şeyde de isterdim yani kendi üniversite arkadaşlarımla mesela olsaydı birlikte sürekli yani şimdiye kadar ama ne yazık ki zor oluyor o birlikteliği yakalamak bir şeyler yapmak çünkü sonuçta herkesin de bir uğraşı var bir düzeni var bir kurulu bir hayatı oluyor. Sürekli mesela her hafta bizimle meslekten her hafta işte pazar günü şu saatte buluşalım zor oluyor. Öyle bir şey olmasını çok isterdim tabi keşke öyle bir şey olsaydı. Başka şu an aklıma gelen bir öneri yok gibi ya.

Araştırmacı: Tamam diğer soruya geçebiliriz. İlk değerlendirme seansında yaşadığınız zorluklardan bahsedebilir misiniz?

Katılımcı 10: İlk değerlendirme derken ilk iş hayatına girerken mi?

Araştırmacı: İlk bir çocuğu gördüğünüzde yaptığınız ilk seans herhangi bir yani şuanda dasize yeni gelecek bir danışanda danışanın değerlendirmesini yaptığınız seans.

Katılımcı 10: Bu hangi vaka grubuna genel olarak mı yoksa

Araştırmacı: Genel

Katılımcı 10: Genel olarak. Yani zorlandığım alanlar başta dediğim gibi yani ailenin şey seviyesi eğitim seviyesi çünkü mesela doğuda mesela şimdi mesela özellikle hani Diyarbakır mesela şimdi mesela özellikle hani Diyarbakır yine iyi de mesela Bingöl mesela yönlendiriliyor hasta geliyor vaka geliyor danışan geliyor işte ailesiyle birlikte atıyorum mesela bir kekemelik vakasından ilerlersek eğer şimdi kekemelik terapilerinde aldığım eğitimlere dair bazı işte bu bahsettiğim eğitimlerde mesela biraz daha işin için de bilişsel terapi mevcut tamam mı lisans eğitiminde mesela bilişsel yönelik hani daha çok böyle fluency shaping tarzında böyle klasik basit terapi yöntemlerini öğrendik yani ben şunu düşündüm şuna kanaat getirdim bu yöntemler biraz daha böyle havada kalıyor gibi. Ben öyle olacağını zannetmiyordum o yüzden zaten bu eğitimleri eğitimlere ihtiyaç duydum. Bir de bu eğitimlerde yeterli olmuyor onu da söyleyeyim. Farklı eğitimlerde olursa yine katılmayı düşünürüm tabi. Burada mesela işte dediğim gibi ailelerin biliş seviyesi çok önemli. Mesela derdini anlatmak istiyorsun ama anlayamıyorlar. Ya da mesela geçen geçen hafta bir vakam gelmişti mesela hastaneye kekemelik vakası. Aileye methodu anlatıyorsun, çalışma stilini anlatıyorsun aile anlamıyor bunu anlam veremiyor. Hatta şunu söylemişti ben şey demiştim siz her hafta haftada 1 geleceksiniz durdu baktı nasıl yani biz her hafta mı geleceğiz yani zannediyor ki 1 haftada 1 seansta düzelecek her şey. O yüzden ailenin biliş seviyesi burada önemli bir faktör. Ama bu da zorlanıyorsun yani eğer aile seni anlamıyorsa sen ne kadar iyi bir terapist olursan ol eğer dediğin verdiğin ödevleri yapmıyorsa ve yaptığı çalışmaları kendi aleminde bunu anlamlandıramıyorsa gerçekten zor yani o aileyle çalışmak zor ve o çocuktan bir verim elde etmek de zor yani. Ben mesela o bahsettiğim vakalarda ona benzer vakalar geldiğinde herhangi bir fayda sağlayamadım yani daha sonra onlar benim arkamdan konuşmuşlardır. Biz gittik hiçbir fayda görmedik.

Araştırmacı: Bu zorlukların genelde ailenin biliş seviyesinden kaynaklandığını düşünüyorsunuz.

Katılımcı 10: Aynen o var ee tabi eğer ağır vaka popülasyonu varsa eğer vakalar profiller varsa yani işte yine bahsettiğim gibi otizm, down, mental vs. onlarda mesela çocuğa uyum sağlamak, bir adaptasyon süreci oluyor o da insanı yoruyor, geriyor yani şöyle işte mesela çocuğun terapistle alışması, terapistin çocuğa alışması, ortama uyumu vs. işte beklentilerin de fazla olması sanki onlar terapistle yani bende bir zaman kaybı hissi uyandırmaya başlıyor bazen tabi bu normal bir şey aslında ama yine de insan baskı altında hissedince o şeyler bazen olabiliyor insanda tabi uzun bir süreç bu terapi dediğimiz şey. Uzun bir yolculuk sabır, sebat gerektiren bir şey ama bazen insan da şey olabiliyor gerilebiliyor. Kendin mesela bir terapist olarak bildiğin halde sen geriliyorsun bir de aile nasıl gerilmesin nasıl şey yapmasın yani.

Araştırmacı: Aynen öyle peki bir çözüm öneriniz var mı bu konuyla ilgili.

Katılımcı 10: Bir çözüm önerim şöyle mesela dil konuşma en önemli şey en büyük sıkıntı şu aslında yani ben hastanede de olduğum için her gün saçma sapan böyle doktor bilmiyor, aile bilmiyor, öğretmen bilmiyor kimse bilmiyor yani dil ve konuşma terapisti ne olduğunu bilmiyorlar ya da bir kekemelik terapisinde ne yapılır ya da işte bir gecikmiş konuşma ne zaman işte ne zaman terapiye ihtiyaç duyulur genel olarak bütün alanlar için de ne zaman dil konuşma terapistine gidilir, ne zaman ihtiyaç duyulur, ne yapılması gerekiyor, dil ve konuşma terapisti ne yapar, nasıl bir yol izler, işte terapileri ne kadar sürer vs. buna benzer şeyler şeylere dair böyle sürekli böyle eğitimler bilgilendirme seminerleri düzenlenmesi bence gayet normal. Buna bakınca da mesela terapistlerin sürekli kendi şeylerinde mesela kendi instagram hesabıydı, işte sosyal medya hesapları diyeyim yani sosyal medya hesaplarında paylaşımlarda bulunuyorlar ama bu sadece bu yeterli olmuyor ne yazık ki yani bu şey yapılması gerekiyor bence sürekli bir belediyelerde olsun, işte okullarda olsun hastanelerde bilhassa kendim yani bu çok yoğun olduğum için şey yapamıyorum da yani yakın zamanda böyle bir planım var mesela bazı işte bir sunumlar falan hazırlayıp böyle alan ya da genel olarak dil konuşma terapisine dair işte en azından hastanelerdeki doktorlara, okuldaki öğretmenlere ya da işte belediyeyle görüşüp belediye ait konferans salonlarında ailelere tamam mı ya da işte kreşlerde, gündüz bakım evlerinde, anaokullarında vs. bu tarz seminerler düzenlemek bilgilendirme seminerleri

51

22/44

düzenlemek bence faydalı olacağı kanaatindeyim.

Araştırmacı: Hıhı peki terapi esnasında yaşadığınız zorluklardan, bu zorlukların niçin kaynaklandığından ve yine çözüm önerilerinden bahsedebilir misiniz?

Katılımcı 10: Terapi zorluklarından mı? Araştırmacı: Hıhı

Katılımcı 10: Yani terapi zor hayat zor. (Gülüşmeler) Terapinin zorlukları her türlü oluyor. Bunun da en iyi çözüm önerileri işte zorluklar hangi zorluklardan mesela bahsedebilirim ki. Terapinin yani kişiden kişiye de zorlukları olabiliyor bazen. Kişisel zorluklar da oluyor. Ama genel olarak sorduğunda mesela şundan bahsedebilirim ben rehabilitasyon merkezinde çalışırken tamam mı? Materyal eksikliğinden ondan sonra uygun ortamın sağlanmaması vs. bunlar gerçekten büyük zorluklar o açıdan zorlanıyorum. Hastane ortamında da zorluklar var tabi. Hastane ortamı yani mesela hastane ortamında hijyen kuralları hijyen kurallarını uygulayamıyorsun. Mesela bir çocuklasın çocukla mesela bugünkü gelen en son bir çocukla mesela aldığım danışan küçük 3-5 yaşında mıydı neydi. Şimdi artikülasyon vakası işte yani bir de pandemi koşulları evet yine devam ediyor sonuçta o hijyeni sağlamak ona göre terapi yapmak biraz ağır geçiyor. Bilmiyorum benim için öyle. Bazıları için pandemi bitti artık pandemi yok deniyor da ben o açıdan gayet zorlanıyorum baya bir zorlanıyorum yani terapi yapma hevesim kırılıyor diyebilirim yani. Bunda biraz hassas olduğum için titizlik var titiz olduğum için biraz da. Terapi ortam koşul terapinin koşullarının sağlanması biraz zor yani o zor olduğu için de işi yapmakta ona binaen zorlaşıyor yani.

Araştırmacı: Bu ortam zorlandığınız için söylüyorum ortamla ilgili nasıl bir öneride bulunabilirsiniz? Çözüme ulaşabilmesi için.

Katılımcı 10: Mesela özellikle dil konuşma terapistleri için söylüyorum. Mesela bazı hastanelerde yani işte böyle profesyonelce çalışan hastanelerde mesela şey vardır fizyoterapi ünitesi vardır. Ünite olarak geçiyor tamam mı? Ama dil ve konuşma terapisi bölümüne gelince en azından böyle bir şey yapılabilir bence. Ve hastanelerde yani şey yapılabilir terapi dill konuşma terapisinin atanma sayılarının arttırılması büyük bir ihtiyaç bak bunu da söyleyeyim bu arada. Çok çok fazla gerçekten çok büyük ihtiyaç var. Ve de şeylerde çok büyük ihtiyaç rehberlik ve araştırma merkezlerinde gerçekten ciddi anlamda ihtiyaç var yapılması gerekiyor ve bir an önce yapılması gerekiyor bu devletin yararına çok büyük maddi olarak da şey yarar sağlayacaktır yani çünkü ömrü billah mesela en basitinden kekemelik terapisi yıllarca sürmez ki yani. Bir rapor çıkarırsın takip edersin. Bir de kekemelik yani o rapor mesela sürekli yenileniyor yani aa tamam kekemeliği geçmedi ee hadi rapor çıkaralım. Ama normal zaten bu kronik oluyor var olan bir şey hala devam ediyorsa o zaman rapor çıkarmanın ne anlamı var ki. Burada ramlarda çalışan kişi ya da hastanelerde bu işte psikiyatri doktorları vs. bunun bilincinde değiller ne yazık ki olmadıkları için ya da kimse demiyor bir dil ve konuşma terapistinin görüşünü alalım. Mesela bugün bana gelen bir danışan telefonla bana ulaşmıştı. Mesela şey diyordu 2 yaşında çocuk konuşmıyor mesela 5-10 kelime çıkarabiliyor sadece onları da zaten tam doğru bir şekilde telaffuz edemiyor işte psikiyatri doktoruna gitmişler işte demiş ki bekleyin düzelir. Hala bu kafada insanlar ve ne yazık ki ve bu kişiler dediğim gibi sözde hani işin ehli kişiler ama şöyle ben demiyorum hani o alanı bilecekler 2 yaşında bu konuşma özelliklerine sahip hani en azından şu bilinçte olmaları gerekiyor ben o zaman ha bu çocuk konuşmıyor hiç benim yorum yapmama gerek yok ben kime yönlendireyim işin ehli olan kim dil konuşma terapisi direkt yönlendireyim ben yorum yapmayayım ya yani her işe burnuma sokmayayım yani bu bilinçte değiller ne yazık ki. İşte dediğim gibi ramlara atanması gerekiyor en azından bir farkındalık oluşması için yani devlete ciddi anlamda hem maddi hem manevi her türlü katkı sağlayacak. Soru neydi ya unuttum ben.

Araştırmacı: (Gülüşmeler) Aslında cevapladın diğer soruya geçebilirim. Aile görüşmelerinde yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz ve niçin kaynakladığı ve yine çözüm önerisi

Katılımcı 10: Dediğim gibi yine söylemiştim zaten ailenin biliş seviyesi, eğitim düzeyi vs. zaten ailenin biliş seviyesi, eğitim düzeyi vs. şey olunca düşük seviyede olunca gerçekten hiç terapi yapmak istemiyorsun, zorlanıyorsun bir şeyler anlatmakta güçlük çekiyorsun, anlamakta güçlük çekiyorlar vs. Hani bunun için de ne yapılabilir? Aileler bilinçlendirilebilir öncesinden işte ne zaman konuşma terapistine gidilir, nasıl yapılır, ne yapılır, orada nasıl bir yol izleniyor gibisinden kaba taslak en azından düzenli olarak seminerler verilirse aileler bu şekilde bilinçlenir. Bilinçlenirse de en azından kime, ne zaman, nerede, nasıl destek alacağını bilirse terapi daha da kolaylaşır yani.

Araştırmacı: Hıhı peki terapi hedefi belirlerken yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz? Yine niçin bu zorluklar kaynaklanıyor ve buna bir çözüm öneriniz var mı?

Katılımcı 10: Terapi hedefleri belirlerken tabi bazı alanlarda dediğim gibi zorlanıyorsun bazı alanlarda dediğim gibi zorlanıyorsun zorlanmanın nedeni şudur lisans eğitiminde yeterli düzeyde terapiye dair bir uygulama görmediğim ver herhangi bir terapi methodu,

yöntemi aktarılmadığı için zorlanıyor insan buna da çözüm işte ne olabilir hani keşke lisans düzeyindeyken eğitimler verilebilse yani işte terapi yöntemidir, aile yaklaşımıdır, aile eğitimidir vs. bunların hepsi gerçekten keşke şey yapılabilse tam anlamıyla verilebilse. Bunun için de keşke hani en temel şey şu bence önerim şu olsun. Bu kadar her yerde sağda solda herkes böyle dil ve konuşma terapisi her üniversitede açılmasın yani. Kalifiyeli eleman yetişsin yani. Hani gerçekten çok saçma sapan bir şey yani. Bu mesleği çok değersiz kılıyor yani.

Araştırmacı: Kesinlikle

Katılımcı 10: Çok değersiz kıldığı için zarar veriyor yani insanlara zarar vermekten başka bir şey değil bence marifet değil her yerde. Eğer zaten hoca varsa eğitim verebilen kişi varsa açılsın bütün üniversitelerde açılsın ama biz de biliyoruz siz de biliyorsunuz bu eğitimi verebilecek ne yazık ki henüz o düzeyde hoca yeterli hoca sayısı yok yani. Çok az yani. En temelde bunların önüne geçilmesi lazım yani. Şimdi eğer zaten temelde bir sıkıntı varsa bunların önüne geçilmezse artık biz diğer alanlar için de konuşmanın bir anlamı yok bence yani. Bu soruların hepsinin cevabı verilmiş oluyor zaten böyle. Hiç diğer soruları cevaplamaya gerek yok yani. Temel çünkü sağlam değil ülkenin alt yapısı sağlam olmadığı için biz ne kadar siz bu testleri yaparsanız yapın pek bir anlam ifade etmeyecektir benim kanaatim.

Araştırmacı: Kesinlikle. Peki diğer meslek elemanlarına yönlendirme yaparken yaşadığımız zorluklar, bu zorlukların niçin kaynaklandığı ve çözüm önerisi

Katılımcı 10: Diğer meslek elemanlarına yönlendirme diğer meslek elemanlarına yönlendirme yaparken kime söyleyeyim mesela kime yönlendirme yapın diyorum. Yani bazen ergoterapiste yönlendirme yapmaya yelteniyorum ama bu benim eksikliğim tabi. Bir ergoterapist ya da bir duyu bütünleme terapisti ne, nasıl, ne kadar, ne derece çalışma şeyi nedir hedefleri nelerdir ya da bir ergoterapist bir duyu bütünlemeci tam olarak neler yapar bu alanda kendimi yetersiz hissediyorum kendimi yetersiz hissettiğim için kendimde bir araştırmalar yapmam gerekiyor diye düşünüyorum. Bu alanda mesela zorlanıyorum gerçekten yönlendirme yaparken hiç de yönlendirmiyorum, yönlendirsem ne için yönlendireceğim ya da ne diyeceğim o yüzden zorlanıyorum işte ya da mesela hani yürümede güçlük çekiyor diyelim bir çocuk acaba fizyoterapist mi yönlendirsem ergoterapist mi yönlendirsem o ne der mesela hani bu da mesela aslında bizim evet bizim de evet bizim de belki hani benim de eksikliğim olabilir ama o alanlarında kendilerini tanıtmaları gerekirdi benim kanaatim. Mesela ergoterapi çok pasif yani arka planda. Çok değerli bir bölüm bazen oluyor ki bence dil konuşma diyorum ki wow bu bizim bölümden daha iyi gibi böyle tabiri caizse değil biz kıymetli bir bölüm olur böyle bazen şeyler oluyor hisler uyandırıyor. Ama yok yani sanki bir şey kimse yok ortada. İşte mesela şeylere yönlendirirken işte zorlanıyorsun mesela doktora yönlendirirken hani bir doktorla iletişime geçmek zor oluyor ya. Yani bilmiyorum hani ya da hani sana gerçekten çok iyi alanında uzman doktorlar seninle iletişime geçebiliyorken çoğu doktor böyle iletişime geçilmiyor ve bir fikir alayım şeyinde degiller modunda degiller sanki her şeyi onlar bilir modundalar. Bu gerçekten yani şu var ülkede şöyle bir sıkıntı var multidisipliner çalışma anlayışı hiç yok. Yani şöyle bir şey de var gerçekten multidisipliner bu çalışma anlayışı olsaydı tamam mı? Rehabilitasyon merkezlerine bir ihtiyaç kalmazdı. Hastaneler zaten hastanede bakın çocuk gelişimci var, diyetisyen var, fizyoterapist var, dil konuşma terapisti var, tamam mı işte psikiyatristi var. Yani hastane bile kendisi yani gerçekten

böyle şey yapılsa bir rehabilitasyon gibi olabilir yani. Gereksiz yere ciddi anlamda rehabilitasyon merkezlerine ihtiyaç kalmaz yani çünkü yeterince rehabilitasyon merkezine dair de denetimde yok gerçekten çok daha o alanda da eksiklik var ülkede yani. Yine maddi manevi her türlü zarar. Zarara uğruyorlar devlet. Her neyse bu böyle devam ediyor işte.

Araştırmacı: Evet. Peki çalışma koşullarınızla ilgili yaşadığınız zorluklar, niçin kaynaklandığı ve çözüm önerileri.

Katılımcı 10: Çalışma koşullarıyla ilgili

Katılımcı 10: Çalışma koşullarıyla ilgili yaşadığım zorluklar çözüm önerileri güzel. Zorluklar ne gibi zorluklar benim hastane çok uzak ya (gülüşmeler) ben hastaneye gidip gelmekte zor. Şey dağın tepesinde yapmışlar burada git gel baya bir zorlanıyorum. Başka ne gibi zorluklar var? Şu gibi zorluklar var işte dediğim gibi şunu söyleyebilirim en önemlisi şu ben ilk hastaneye atandığımda Bingöl'e ilk dil konuşma terapisti olarak ben geldim. Herhangi bir özel sektörde ya da devlet hastanelerinde dil konuşma terapisti yoktu ilk ben geldim. Ve ben geldiğimde herkes bana bön bön bakıyordu sen necisin acaba böyle ne yapacak, çalışması ne gibi çalışmalar yapıyor? Kimse hiç kimse bilmiyordu. Sonra işin şeyini önemini kavrayınca ne kadar önemli olduğunu görünce yavaş yavaş artık yoğunluk olmaya başladı tabi hastanede yoğunluk olunca bu sefer ben hastalara yetişememeye başladım. Daha sonra il sağlık müdüründen 1-2 dil konuşma terapisti talebinde bulundum sonradan bu işte birkaç 1 dil konuşma terapisti daha geldi işte göreve başladı. En azından yani şu kimseye farkında değil yani kim bu dil konuşma terapisti kimdir nedir bilmiyorlar yani halen bilmiyorlar halen bilmiyorlar halen bilmiyorlar yani. Bas bas bunları söylememize rağmen bilmiyorlar ya da bu insanların tembelliğinden de kaynaklanıyor olabilir yani. Dil konuşma şey ne derler ona bak işte

Araştırmacı: Diksiyon

Katılımcı 10: Ne ne ne diyorlardı?

Araştırmacı: Diksiyon herhalde di mi

Katılımcı 10: Diksiyon dersi mersi vs eğitim gibi böyle şeylere bakıyorlar. (Zoom süresi doldu. Yeni bağlantı ilettim.)

Araştırmacı: Evet çalışma arkadaşlarınızla veya iş vereninizle yaşadığınız zorluklardan bahseder misiniz ve bu zorlukların niçin kaynaklandığı ve nasıl çözüm önerileri sunabileceğiniz

Katılımcı 10: Çalışma arkadaşlarımla herhangi bir zorluklar şey yani devlet hastanede olduğum için yine dediğim gibi hani kimse mesleği bilmediği için bazen mesela ihtiyaçlarımızı vs. dile getirdiğimizde çok da kaale almıyorlar yani dikkate almıyorlar yani illaki böyle zorluk belli zorluklarla karşılaşacaksın zorlayacaksın zorlayacaksın şartları zorlayacaksın sürekli anlatacaksın dil döneceksin ancak öyle bir şeyler elde edebiliyorsun ve de şöyle bir sıkıntı da var hastane ortamında gerçekten emeğinin bazen karşılığını almıyorsun yani keşke yani 1 seansta yapsan 100 seansta yapsan aynı şey o

yüzden yani keşke bir meslek yasası olabilseydi. Yani en en önemlisi bence bu. Hani acilen bir meslek yasası gelmesi lazım çok acil. En büyük önerim en büyük çözüm bu. Meslek yasası gelirse en azından ne olduğu, ne yapman gerektiği ortaya çıkacaktır. Şimdi gidiyorsun atanıyorsun ya da işte hadi rehabilitasyon merkezinde sıkıntı olmuyor da devlet yani devlet kurumlarında bir hastaneye gittiğinde ne yapacağın ne edeceğin kimse bilmiyor yani sen kendin bir şeyler yapıyorsun kendin bir program oluşturmaya çalışıyorsun yani 10 defa belki sürekli deneme yanılma şöyle yapayım şunu şöyle yapıcım, şunu şöyle çağıracağım yani hiç sürekli bir sürekli böyle bir şey yapıyorsun bir deneme yanılma gidiyorsun yani bir şeyler düzenlemeye çalışıyorsun zor oluyor yani kimse de sana destek olmuyor. Hele ki bir de tek başınaysan zaten çok aşırı derecede zor o yüzden acilen bir meslek yasası gerekiyor.

Araştırmacı: Hıhı peki bu genel itibariyle yaşadığınız zorluklarla siz nasıl başa çıkıyorsunuz?

Katılımcı 10: Kendim bir şeyler yapmaya çalışıyorum yani tabi bu süreçte çok şeylere maruz kaldım. Şikayetlere, zorbalıklara ondan sonra ne diyorlar ee yine kafam gitti. Mobbinglere maruz kalıyorsun hem yönetim tarafından, idare tarafından hem insanlar tarafından o yüzden baya bir zor yani en azından bir şey yani şöyle bir şey var. Diyelim ki savunma istiyorlar tamam mı? Nasıl savunacağını bilmiyorsun kafana göre kişisel bir savunma yapıyorsun yani. Kendin bir şeyler konuşuyorsun ama mesela bir yasa olsaydı bir şey olsaydı. Bak ben bunlara bunlara binaen ben size işte sizden bunu talep ediyorum ya da ben bunu bu şekilde yapıyorum. Ondan sonra idare bakıyor, o da işin içinden çıkıyor öbürü hastaneyi arıyor ya sizin hastanedeki dil konuşma terapisti nasıl yapıyor? Öbür hastanedeki öyle hastaneler birbirleriyle bu şekilde saçma sapan bir şey yapıyorlar bir düzen yok bir şey yok yani. Kurulu bir düzen yok olmadığı için de zor oluyor.

Araştırmacı: Peki mesleğinizin hayatınızı nasıl etkilediğini düşünüyorsunuz?

Katılımcı 10: Yani mesleğin hayatını nasıl etkilediğini düşünüyorsun yani stresli, yorucu gerçekten. Yani evet bazen mutlu olduğun anlar oluyor en azından hani birilerinin sana dua etmesi, manevi bir şeyler yapması, teşekkür etmesi, o mutluluğunu yani karşıdaki kişinin mutluluğunu sevincini görmek o esnada tabi mutlu sen de mutlu oluyorsun sadece o anlık olmuyor uzun süre yani en azından o şeyleri görünce, duyunca aklında kalınca mutlu oluyorsun tabi, içinde bir mutluluk oluyor. Ama mesleğin zorlukları da oluyor gerçekten dediğim gibi hani kişinin kendini sürekli güncel tutması hele bir de vicdan sahibiysen çok daha zor. O ayrı bir zor keşke bazen diyorum ki vicdansız olsam.

Araştırmacı: Evet gerçekten

Katılımcı 10: Vicdan sahibiysen kendi vicdanını sorgula sorgula saçlarım beyazladı ya yemin ederim.

Araştırmacı: Haklısınız peki son sorumuz. Dil ve konuşma terapisi bölümünün ülkemizde iyi anlamda gelişebilmesi için önerileriniz nelerdir?

Katılımcı 10: Son soru mu?

Araştırmacı: Son

Katılımcı 10: Dil ve konuşma terapisinin iyi anlamda gelişmesi gelişebilmesi için güzel soru. Derneğin daha aktif olması gerekiyor eğer dil konuşma terapisi dernekleri diyelim daha aktif olması gerekiyor, kendilerini daha iyi tanıtabilmesi gerekiyor. En başta sürekli işte ne derler ona yönetimdeki kimlerse ülke yönetiminde bir kimler yer alıyorsa onlarla bir mesela bağ kurup mesleği tanıtmak ve bir an önce bu meslek yasasını çıkarmaları gerekiyor. Ondan sonra mesela geçen biz grupta şöyle bir tartışma olmuştu. Özel üniversitelerin mesela vakıf üniversitelerinin mesela neredeyse hiç puanlama sınır yok yani elini kolunu sallayan giriyor yani. Bu kadar şey olmaz yani gerçekten. İnsanlar ne zorluklarla karşılaşılıyor. Türkiye'de sonuçta aslında çok değerli bir bölüm ama vakıf üniversitelerinin bunu böyle artık neredeyse bir puan sınırlaması getirmesi lazım. Böyle artık barajı geçerse gidebileceksin seviyesine getirmeleri çok üzücü bir şey yani. O yüzden şey olması buna da bir sınırlama getirilmesi hatta geçen bizim işte bu 657 şey yasaya tabi olanlar mesela işte atanınların grubunda konuşuldu bu yani bunun bir an önce önüne engel olması şey bir şey yapılması gerekiyor yani bir dur demesi gerekiyor çünkü şöyle mesela diyelim ki hukuk bölümüne 100 bin özel üniversitelerde olsa 100 bin sınırlaması getirmişti tıp fakültesine 40 bin 50 bin neyse işte dış hekimliğine 60 bin öğretmenliğe hatta getirilmiş mühendisliklere getirilmiş. Bunun bizim bölüme de acilen getirilmesi lazım yoksa gider yani iş elden gider, ipin ucu kaçarsa artık toparlamak da zor olur. Ondan sonra işte alan dışı alımlar yine halen oluyor bildiğim kadarıyla ya da işte tamamlamaydı falan filan lisans tamamlamayla o tarz şeyler o tarz şeylerin halen dönmesi saçmalık yani daha çok sıkıntı belki de şu her şey ticari kaygı ne yazık ki yani para gelsin ne oluyorsa olsun yani bu bizim okuduğumuz üniversitede de böyleydi yani şimdi geliyorlar mesela 2-3 tane hocaları var. 120 tane öğrencileri var yani bu öğrencilere ne kadar faydalı olacak. Biz mezun olurken bizim sayımız kırktı. Biz isyan ediyorduk aa hoca benimle ilgilenmiyor şöyleydi böyleydi benim vakama hakkında yeterince tartışmadık ya da 5 dakika tartıştık işte yetersiz kaldı. Biz 10-15-5 dakikaya yetersiz diyorduk şimdiki 1 dakika bile görüşmüyor bırak görüşmeyi vaka bile almıyorlar. Bu adam nasıl şey olacak yazık ya insanlara yazık gerçekten ondan sonra işte böyle işte dil konuşma terapistine dair de beklentiler de azalır artık git gide. O yüzden kalifiyeli eleman yetişmesi çok önemli. Bundan sonra aktarabileceklerim şimdilik bunlar. Maddiyat da çok önemli bu arada hep böyle işte sonuçta o kadar emek veriyorsun maddi olarak tatmin olmak gerçekten çok önemli bir şey hani ne olursa olsun yani o yüzden dil terapistlerinin gerçekten iyi bir maaş almaları yani iyi bir maaşı her zaman hak ediyorlar diye düşünüyorum.